

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Θ'

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 88

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ πνεῦμα τῆς Εὐρώπης	S. Madariaga	15
Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Πολιτισμῶ	Ed. Demaitre	21
Τὸ ὠραῖο φύλο	J. Rostand	29
Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε	H. & D. Lee Thomas	36
Ἡ δόμβα ὑδρογόνου	André Labarthe	46
Οἱ μυρωδιὲς κυβερνοῦν τὴ ζωὴ μας	El. Cohen	51
Τὸ δάσος Κοτζᾶ - Ὁρμάν	I. Παπαϊωάννου	55
Ἡ τελευταία ἐλπίδα	R. Keller	69
Γραμματόσημα καὶ νομίσματα	Ph. Davies & Fr. Page	73
Τὸ κάπνισμα καὶ ὁ καρκίνος	R. Norr	78
Τὸ γεράκι κυνηγὸς	E. Allen	80
Ἡ κυρὰ τῶν Χιονιῶν	N. Μάτσας	84
Τὰ θεσσαλικά Ἀμπελᾶκια		88
Τὸ ἀεροπλάνο τοῦ μέλλοντος	P. Pointon	93
Μάθετε νὰ διαβάσετε	P. Boyd	97
Ἐπτά χρόνια προόδου		106
Σύγχρονη γυναικεία γυμναστική	Ματεῦ — Ρουσοπούλου	110

«Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς» 76, «Τὶ ἀκριβῶς ἐννοεῖτε;» 83, «Ποιὸς θὰ βρῇ τὰ περισσότερα;» 105, «Ὁ ἰσὸς τῆς ἀράχνης 112.

Ἀνθολογία ξένων διηγημάτων: «Φατσίνο Κάνε» καὶ «Σύντροφοι
στὴν Ἐρημο» τοῦ HONORE DE BALZAC.

Τὸ ἐξώφυλλό μας: «Τὸ Γεφύρι τῆς Ἀρτας», ἀπὸ ἀνέκδοτη ἐγχρωμὴ
φωτογραφία.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

"Ἐκλογὴ"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΖΗΝΩΝΟΣ 4, ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Ἐσῶτ. Ἐτησ. 60.000

Ἐσῶτ. Ἐξάμ. 30.000

Ἐξῶτ. Ἐτησ. \$ 5

Ἐξῶτ. Ἐτησ. £ 1.15.0

ΔΑΕ,

Ο ΧΟΥΒΑΡΔΑΣ

ΞΕΠΟΥΛΑΕΙ!!

ΚΟΣΜΑΚΗ

Πρόλαβε να ντυθείς γλάμπα

ΕΤΟΙΜΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1952 - 1953

Αδιάβροχα Γυναικεία μεταξωτά	των	250.000	δρχ.	98.000
Αδιάβροχα γυναικεία Μαροκαίν μεταξωτά ..	»	295.000	»	155.000
Αδιάβροχα ανδρικά Εύρώπης	»	325.000	»	175.000
TRENTS - KOT γυναικεία Εύρώπης	»	450.000	»	265.000
TRENTS - KOT ανδρικά Εύρώπης	»	475.000	»	275.000
Καμπαρντίνες ολόμαλλες Μουλινέ και σκέτες ..	»	600.000	»	350.000
Παλτά - Παρντεσού ολόμαλλα	»	400.000	»	195.000

ΑΝΔΡΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1952 - 1953

Σκωτσέζικα ΛΑΝΑΡΑ ολόμαλλα φ. 0,80 ..	των	30.000	δρχ.	14.000
Φανέλλες Διπλόφαρδες άντοχής	»	45.000	»	28.000
Κασμίρια διπλόφαρδα	»	55.000	»	36.000

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1952 - 1953

Μάλλινα διά Ταγιέρ και φορέματα ..	των	16.000	δρχ. ό	πήχυς	10.000
Φανέλλες ολόμαλλες διά ρόμπες	»	16.000	»	»	11.000
Ότομάν ολόμαλλα	»	16.000	»	»	11.800
Μιλ Ρέιγ μάλλινα Φανταζί	»	16.000	»	»	11.800

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΒΑΜΒΑΚΕΡΑ — ΕΙΔΗ ΠΡΟΙΚΟΣ

Σερβίς Φαγητού λευκά	των	85.000	δρχ.	60.000
Κουβέρτες μάλλινες ήμίδιπλες	»	145.000	»	109.000
Κουβέρτες καμηλό ήμίφαρδες	»	260.000	»	184.000

"ΔΗΜ. Σ. ΧΟΥΒΑΡΔΑΣ" Ο.Ε.

ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 5 — ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙ

ΣΕ 100 ΩΡΕΣ

ΘΑ ΜΙΛΗΣΕΤΕ

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΓΑΛΛΙΚΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

ΙΤΑΛΙΚΑ, ΙΣΠΑΝΙΚΑ κλπ.

Με τό Σύστημα LINGUAPHONE

πού άρχίζει άμέσως με όμιλία

Γιά νά μάθετε τά Άγγλικά ή όποια άλλη γλώσσα σωστά, πρέπει νά άκούσετε τούς άνδρώπους τής κάθε χώρας. Για τό σκοπό αυτό δέν χρειάζεται πειά ένα δαπανηρό ταξίδι στό έξωτερικό. Άρκεί τό LINGUAPHONE. Είναι τό Σύστημα πού με δίσκους όμιλούντας, σάς φέρνει — μέσα άπό τό σπίτι σας — σέ άπί εύθείας έπαφή με τούς διασημότερους Καθηγητάς κάθε χώρας, οί όποιοι σάς μιλούν στή μητρική τους γλώσσα, δίνοντάς σας άσφoγη προφορά και έξακώντας σας στό νά καταλαβαίνετε τούς ξένους πού σάς μιλούν. Εύθύς έξ άρχής μιλάτε! και μιλάτε όπως μιλούν οί κάτοικοι τής κάθε χώρας. Μεταφέρεσθε στό περιβάλλον του ξένου τόπου, ζητε την καθημερινή του ζωή και έτσι στήν άρχή μαθαίνετε τίς πιο έν χρήσει λέξεις, ύστερα δέ άπό 100 ώρων έξάσκησι, μπορείτε νά πάρετε μέρος σέ κάθε συνομιλία πάνω σέ τρέχοντα ζητήματα.

Δοκιμάστε χωρίς νά ξοδεύετε τίποτα (σας προσφέρoμε δοκιμή όκτώ ήμερών) και άρχίστε άπό τώρα νά μιλάτε τή γλώσσα τής προτιμήσεώς σας. Ζητήστε μας τό Άναλυτικό τεύχος πού παρέχει όλες τίς πληροφορίες για τό Σύστημα και για την δωρεάν δοκιμή του LINGUAPHONE στό σπίτι σας, στέλλοντάς μας τό κατωτέρω δελτίον.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE, Ταώρταιλ 30, Άθήναι. Τηλ. 21473

ΕΠΙΔΕΙΞΙΣ ΔΩΡΕΑΝ

Αν θρίσκεσθε στάς Άθήνας, έλάτε νά παρακολουθήσετε μία επίδειξι μαθημάτων, χωρίς καμμία ύποχρέωσι σας και χωρίς κανένα έξοδο. Καθημερινώς άπό 8.30-1 και 3.30 — 7.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE, Ταώρταιλ 30, Άθήνας

Κύριε Διευθυντά,
Αποστείλατέ μου παρακαλώ τό δωρεάν τεύχος σας χωρίς καμμία ύποχρέωσι μου, και κάθε πληροφορία για τή δοκιμή

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΕΘΝΙΚΟ

Αγ. Κωνσταντίνου
Τηλ. 53.242

Συνεχίζει
το έργο

Απογ. 5.30 — Βραδ. 8.30

«Ο Θεός Βάνιας»

Τού Τσέχοφ

Παίζουν: Β. Διαμαντόπουλος, Θ. Κωτόπουλος, Ν. Παρασκευάς, Δ. Χατζημάρκος, Ρίτα Μυράτ, Μ. Αλκαίου, Ε. Μεταξά, Λ. Ήσας, Δ. Ντουάκης. Σκηνοθεσία: Κρόλου Κούν. Σκηνικά και Κοστούμια: Γιάννη Τσαρούχη. Μετάφρασις: Αθηνά Σαραντίδου.

ΚΥΒΕΛΗΣ

Πλ. Συντάγματος
Τηλ. 34.491

Συνεχίζει
το έργο

«Ξενοδοχείον ή Εὐτυχία»

Κωμωδία του Σωβαζόν

Παίζουν: Έλλη Λαμπέτη, Γιώργος Παππάς, Δημ. Χόρν, Αθ. Μουστάκας, Λυκ. Καλλέργης, Μ. Λαλοπούλου, Γ. Μιχαλόπουλος. Μετάφρασις και σκηνοθεσία: Μάριου Πλωρίτη. Σκηνικά: Γιάννη Τσαρούχη. Έντος του μηνός

«Νόρα»

Τού Ίψεν

Παίζουν: Έλλη Λαμπέτη, Δημ. Χόρν, Γ. Παππάς, Λυκ. Καλλέργης, Άννα Παϊτατζή, Αθ. Μουστάκας, Μαίρη Λαζοπούλου, Γ. Μιχαλόπουλος. Μετάφρασις: Λ. Κουκούλα. Σκηνογραφίες: Γιάννη Τσαρούχη. Σκηνοθεσία: Μάριου Πλωρίτη.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

Πειραιώς
Τηλ. 41.351

Έντος
του μηνός

«Μαθήματα Ήθικης»

Τού Μαρσέι Φράνκ

«Παριζιάννα»

Τού Μπέκ

(Θιάσος Βέμπο)

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ίπποκράτους 7
Τηλ. 23.723

Συνεχίζει
το έργο

Απογ. 6 — Βραδ. 9

«Συναγερμένος στη Βέμπο»

Επιθεώρησις των

Τραϊφόρου — Γ. Γιαννοκοπούλου
— Βασιλειάδη.

Μουσική: Ραπίτη

Παίζουν: Σοφία Βέμπο, Μαρίκα Νέζερ, Γ. Βασιλειάδου, Π. Άλβα, Μ. Βασιλάκη, Μακρής, Γαβριηλίδης, Δαρμασιώτης και τα άλλα στελέχη του θιάσου. Σκηνικά: Γ. Άνεμογιάννη.

Συνεχίζει
το έργο

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48
Τηλ. 21.492

Απογ. 6 — Βραδ. 9

«Θανασάκης δ πολιτενόμενος»

Α. Σακελλάριου — Χρ. Γιαννακόπουλου

Παίζουν: Ντ. Ήλιόπουλος, Άννα Συνοδινού, Δ. Διαμαντίδου, Τζ. Γαρμπή, Β. Πάλης. Σκηνικά και κοστούμια: Γ. Άνεμογιάννη. Σκηνοθεσία: Άλ. Σακελλάριου.

Συνεχίζει
το έργο

ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ

Πατησίων 28
Τηλ. 55.262

Απογ. 6.45 — Βραδ. 9.45

«Η ζωή μας έχει κέφια»

των Άσημακοπούλου — Σπυροπούλου — Παπαδούκα

Μουσική: Γ. Μουζάκη

Παίζουν: Μπελίντα, Ρένα Ντόρ, Β. Λειβαδίτης, Β. Αύλωνίτης, Θηαΐος, Σπεράντα Βραγιά, ό Βαρύτονος Θάνος, το χορευτικό ζεύγος Άλμπάρτζ — Έλζις Κανόνι και το μπαλέτο «Κόντι γκέρλς».

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλ. Καρύτση
Τηλ. 27.248

Συνεχίζει
το έργο

Απογ. 6 — Βραδ. 9

«Η Φάννη τὰ κατάφερε»

Κωμωδία του Τζέρομ Τζέρομ

Παίζουν: Κ. Μουσούρης, Έλ. Χατζηαργύρη, Ν. Τζόγιας, Γ. Δανιήλ, Στ. Ξενίδης, Γ. Λευτεριώτης, Α. Παϊζη, Α. Μιχαηλίδου, Α. Παϊτατζή, Κ. Ρέππα, Π. Παπαδόκη, Ε. Στραγαλά, Α. Μπράτσου, Α. Παναγιωτοπούλου. Μετάφρασις: Διον. Ρώμα. Σκηνοθεσία: Κ. Μουσούρη. Σκηνογραφίες και κοστούμια: Γιάννη Στεφανέλλη.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ: 4 και 6 Φεβρουαρίου 7 μ.μ.: Το γερμανικό κουαρτέτο εγχόρδων της Στουτγάρδης (Γκέρντ).

20 Φεβρουαρίου 7 μ.μ.: Η πρώτη συναυλία των ελληνικών ταλέντων.

23 Φεβρουαρίου 7 μ.μ.: Ο Έλλην πιανίστας κ. Μ. Λάσκαρης.

25 Φεβρουαρίου 7 μ.μ.: Η Έλληνις ύψιφωνος δις Λωρέττα Άλιφέρη.

27 Φεβρουαρίου 7 μ.μ.: Η Έλληνις χορεύτρια δις Λιλή Μπερδέ.

ΕΡΓΑ ΠΑΛΑΜΑ—ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

Σειρά συναυλιών με τα κυριότερα έργα Παλαμά — Μ. Καλομοίρη, εμπνευσμένα από την ελληνική ποίηση.

1) «Περνασός»: 9 Φεβρουαρίου, 7 μ.μ. Με σύμπραξι των κυρίων Άν. Ρεμούνδου, Φραγκιά — Σηπλιοπούλου, Άράγγη—Καίσαρη, Έλ. Νικολαΐδου και των κ.κ. Κ. Κούλα και Γ. Κοντογιώργου.

2) «Όρφεύς»: 22 Φεβρουαρίου, 11 π.μ.: Από την Κρατική Όρχηστρα υπό την διεύθυνσι του κ. Φιλ. Οικονομίδη με σολιστ την κ. Ζωή Βλαχοπούλου και τον κ. Άντ. Δελένδα. Μέρος 1ο: Σ' αγαπά.

3) Από τον Ραδιοφωνικό Στ. Αθηνών: 26 Φεβρουαρίου: "Ισχυροί και Άνάπαιστοι, μέρος 6". Μαγιοδότυνα, Στῆς Τραγουδίστρας Τέχνης τὰ Παλάτια, Στέλλα Βισλάντη, Η Έλιά. Με την σύμπραξι των κυρίων Α. Ρεμούνδου, Κωστοπούλου και της χορδίας κοριτσιών της κ. Θ. Βυζαντίου, υπό την διεύθυνσι του κ. Φιλ. Οικονομίδη.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

2 Φεβρουαρίου 8.30 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιού του κ. Άντ. Καϊτζίτση.

3 Φεβρουαρίου 8.30 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιού του κ. Έλεου. Τερζή.

4 Φεβρουαρίου 6.30 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιού της κ. Άλίκης Ζωγράφου.

Συνεχίζει
το έργο

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Πλ. Κολοκοτρώνη
Τηλ. 21.559

Απογ. 6.30 — Βραδ. 9.30

«Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε»

Κωμωδία του Ρουσσέν

Παίζουν: Βασ. Λογοθετίδης, Ίλια Λιδυκού, Σμ. Στεφανίδου, Κ. Λαμπροπούλου, Α. Ρούσσου, Μ. Μωραϊτοπούλου, Ν. Καψής, Ε. Πρωτόπαπας, Μ. Παπαδάκης, Στ. Στρατηγός, Γ. Καρέτας. Μετάφρασις: Δημ. Γιαννουκάκη.

5 Φεβρουαρίου 7.15 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιού των κυρίων Χαριτίνης Δημακοπούλου και Φανής Λάλα.

8 Φεβρουαρίου 6 μ.μ.: Ρεσιτάλ μουσικής από το κουαρτέτο του κ. Χαρίση Κουτσιμάνη.

11 Φεβρουαρίου: α) Ρεσιτάλ βιολιού από τον κ. Ντέβ Έρλιχ (Έλληνογαλλικός Σύμβουλος).

18 Φεβρουαρίου 6.30 μ.μ. 6) Ρεσιτάλ βιολιού από τον κ. Ντέβ Έρλιχ (Έλληνογαλλικός Σύμβουλος).

22 Φεβρουαρίου 11 π.μ.: Μαθητική επίδειξις του Έλληνικού Ώδειου.

25 Φεβρουαρίου: Ρεσιτάλ τραγουδιού της κ. Κ. Δαρμασιώτου.

Κάθε Δευτέρα στις 7 μ.μ. στην αίθουσα της Αμερικανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Λεωφ. Έλεθ. Βενιζέλου 96) οργανώνονται από την Αμερικανική Πρεσβεία συναυλίες σύγχρονης ελληνικής και αμερικανικής μουσικής.

Τα έργα των Έλλήνων συνθετών εκτελούν Έλληνες καλλιτέχνες. Τα αμερικανικά έργα ακούγονται από δίσκους.

Η είσοδος επιτρέπεται στους έχοντες ειδικά δελτία που χορηγούνται στην άνω διεύθυνσι.

Κατά τον Φεβρουάριο θα εκτελεσθούν έργα των: Καρυωτάκη, Παπαϊωάννου, Κουβάση, Παλλαντίου και άλλων Έλλήνων συνθετών.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

«ΑΘΗΝΑΙΟΝ»

Την Δευτέρα, 9 Φεβρουαρίου, θα αρχίσουν τα μαθήματα της Β' περιόδου 1952-53 του Μαρφωτικού Συλλόγου «Αθηναίων». Το πρόγραμμα καθορίσθηκε ως εξής:

ΔΕΥΤΕΡΑ 6½—7½ μ.μ.: Σοφία Γεδεών: Ψυχολογία. 7½—8½ μ.μ.: Ε.Π. Παπανούτσος: Χαρακτηριολογία.

ΤΡΙΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Ορ. Σταύρου: Έλληνιστική ποίησις. 7½—8½ μ.μ.: 1.

ΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙ

Γουτάκης
ΤΣΩΡΤΣΙΛ 49

Αυτό τό δῆμα
σᾶς ἐξαεφαρίζει
ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
ΦΘΗΝΗ ΤΙΜΗ

ΟΛΑ ΤΑ ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

- Μία γνωστοτάτη πάθησις, γνωστή καί ὡς ὑπόχυμα.
- Ἐπιφανὴς Πέρσης, φίλος τοῦ Κύρου τοῦ νεωτέρου. — Μυθολογικὴ ἥρωϊς.
- Μυστικισταί, μοναχοὶ τοῦ "Α-θω κατὰ τὸν 14' αἰῶνα.
- Μουσικὸς φθόγγος. — Εἰς τῶν γνωστοτέρων παιδαγωγῶν τῆς Ἀμερικῆς (1799 - 1888). — Διεθνὴς σύντημις ἀθλητικοῦ ὅρου.
- Πρωτεύουσα τοῦ "Ισημερινοῦ. — Ὁ γενάρχης τοῦ διασημοτέρου τῶν ἐν Πύλῳ "Ηλείας μαντικῶν γενῶν, υἱὸς τοῦ "Απόλλωνος καὶ τῆς Εὐαδ-νης.
- Τελικὸς σύνδεσμος. — Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας. — Ὁ τὰς δύο νήσους τῆς Ζηλανδίας χωρίζων πορθμὸς.
- Εὐρωπαϊκὴ πρωτεύουσα. — Ἔτσι λένε τὸν μεταξὺ ἑτεροδόξων γάμον (αἰτ. δημ.).
- Ἀποτόμους πνοάς, ἀλλὰ καὶ ὀργὴν ὑπονοοῦν. — Πρόθεσις με ἐκθλιψιν.
- Ἀδελφὴ τοῦ Σέτ. — Ἔργον τοῦ Κίπλινγκ. — Ἀρχαία ἐλληνικὴ θεότης, διαβαζομένη ὁμοίως καὶ ἀντιστρόφως.
- Γνωστὸν σπήλαιον τῆς Κρήτης ποῦ ἔδωσε τὸ ὄνομά του σὲ γνωστὰ ἀρχαία ἀγγεῖα (γεν. πληθ.). — Στρατιωτικαὶ μονάδες (αἰτ.).
- Σχηματίζονται ἀπὸ οἰκοδομικὰ τετράγωνα. — Τὸ Αἰγίνιτικο εἶναι τὸ καλύτερο.
- Γνωστὴ πόλις τῆς Νοτιοσλαβίας. — Τὸ καπνίσμα τὴν μειώνει.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

- Βάσις τοῦ δικαίου αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καὶ ἡ προστασία αὐτῆς.

- Αἰτιατικὴ ἀντωνυμία. — Θὰ τὸ βρῆτε στὸ μάτι καὶ τὸ αὐγὸ (δημοτικὴ).
- Εὐρίσκεται ἀκριβῶς στὴ μέση τοῦ κέντρου. — Ἡ πανοῦκλα.
- Τοιαῦται λέξεις συναντῶνται συχνὰ στὰ σταυρόλεξα (δοτ.).
- Μία νησίς τῆς Βενετίας.
- Κύριον πρόσωπον τοῦ ἔργου τοῦ Ντοστογιέβσκυ «Ἐγκλημα

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

- καὶ Τιμωρία».
- Ἡ αἰτιατικὴ ἀγρίου πουλιοῦ (δημ.). — Χαλδαϊκὴ θεότης καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πλανήτου Κρόνου εἰς τοὺς Χαλδαίους.
- Ἐνα σαρκοφάγον ζῶον ἐκ τῶν ἀρκτιδῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς. — Τὸ εἰκοστὸν ἑβδομον γράμμα τοῦ ἀραβικοῦ καὶ τοῦ τῶς τουρκικοῦ ἀλφαβήτου. — Νότα.
- φθινὰ ὑφασματάκια (ὑποκορ.). — "Ιθι, ἐὰν ἐλέγετο δι' ἕνα.
- Διετέλεσεν ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ κυβερνήσεως Κεῖγ. — Τῶς δῆμος τῆς Ἡλείας.
- Μουσικὸς φθόγγος. — Ἀλώπεκας νεογνὸν (ὑποκορ.).
- Ἔργον τοῦ ὠτολαρυγγολόγου.

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 118)

Παπαϊωάννου: Μπετόδεν.

ΤΕΤΑΡΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Μ. Χατζηδάκης: 'Η Κωνσταντινούπολις πρωτεύουσα του Βυζαντίου. 7½—8½ μ.μ.: Ε. Π. Παπανούτσος: Χαρακτηριολογία.

ΠΕΜΠΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Κ. Ρωμαίος: Το δημοτικό τραγούδι. 7½—8½ μ.μ.: Α. Τερζάκης: 'Ερρίκος 'Ιψεν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6½—7½ μ.μ.: Σφαέλλος: 'Η Μορφή στην 'Αρχιτεκτονική. 7½—8½ μ.μ.: Ι. Γιαννόπουλος: 'Ο 'Ηλεκτρισμός.

ΣΑΒΒΑΤΟ 7½—8½ μ.μ.: 'Εντουαρντς: Το σύγχρονο αγγλικό μυθιστόρημα.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

1 Φεβρ.: Διάλεξις του 'Υφηγητού της 'Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών κ. Παπαγιαννοπούλου με θέμα: «'Η εθνική και θρησκευτική σημασία του Πατριαρχείου 'Ιεροσολύμων».

3, 21 Φεβρ. 7 μ.μ.: Διάλεξις του Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών κ. Κεραμοπούλου «Περί των Βλάχων της Μακεδονίας».

10 Φεβρ. 6.30 μ.μ.: Διάλεξις της κ. 'Αθηνάς Ταρσούλη «Περί Κύπρου».

14 Φεβρ.: Διάλεξις του Συνδέσμου 'Ελληνίδων 'Επιστημόνων με ομιλήτρια την κ. Κλειώ Παυλίδου «Περί Κοινωνιομετρίας και Ψυχολογίας».

17 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του Μεταψυχικού Συνδέσμου 'Αθηνών.

26 Φεβρ. 7.15 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Κουτσόχερα με θέμα: «Κοινωνικός Λυρισμός και ευσυνείδησις».

6, 13, 20 Φεβρ. 7.15 μ.μ.: Σειρά διαλέξεων του Τεχνικού 'Επιμελητηρίου.

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

3 Φεβρ. 7 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Ε. Α. Λούντ με θέμα «'Αγγλοι Βιογράφοι».

6 Φεβρ. 7 μ.μ.: 'Ανάγνωσις αποσπασμάτων του Σαίξπηρ από "Αγγλους ήθους (δίσκοι γραμμοφώνου).

10 Φεβρ. 7 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Α. Λάμπερτ της Βρεταννικής Πρεσβείας με θέμα: «'Η χαρά της φύσεως».

13 Φεβρ. 6η Διάλεξις της σειράς «'Ιστορία και εξέλιξις της αγγλικής γλώσσας». Ομιλήτης ο καθηγητής Μπέρναρντ Μπλάκστον με θέμα: «'Η ανάπτυξις του ύφους της αγγλικής πεζογραφίας».

17 Φεβρ. 7 μ.μ.: Διάλεξις του 'Αντιπλοιάρχου Στήβεν Κίνγκ-Χάλλ με θέμα: «'Η ζωή ενός Βουλευτού».

20 Φεβρ. 7 μ.μ.: 'Ανάγνωσις αποσπασμάτων από τον «'Ερρίκο Ε'» και το «'Η-μέρωμα της Στρίγγλας» του Σαίξπηρ.

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ('Ακαδημία 84)

4 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Ξ. Παγώνη με θέμα: «'Η 'Οργάνωσις της Δι-

οικήσεως εις τὰς μεγάλας επιχειρήσεις».

6 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Ξ. Παγώνη με θέμα: «'Η σημερινή θέσις του προβλήματος της οργάνωσεως των δημοσίων υπηρεσιών».

11 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του Γεν. Γραμματέως Ε.Ο.Τ. κ. Νικ. Φωκά με θέμα: «'Ο Τουρισμός ως εθνικός, οικονομικός και πολιτιστικός παράγων».

18 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του κ. Σπ. Καλογεροπούλου — Στρατή με θέμα: «'Η κρίσις του Ο.Η.Ε.».

25 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Διάλεξις του τέως 'Υπουργού κ. Θεοδ. Δεσύλλα με θέμα: «'Προβλήματα της κανναδοκαλλιεργείας και της κανναδοιομηχανίας εν 'Ελλάδι».

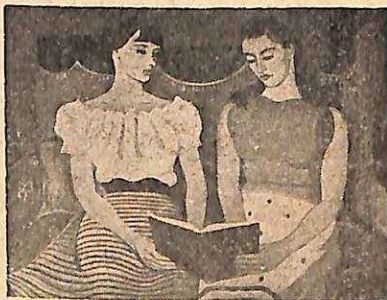
ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

3—28 Φεβρουαρίου: 'Ομαδική έκθεσις των ζωγράφων Δ. Μπαέσα, Π. Βυζαντίου, Γ. Κοσμοδοπούλου, Ο. Περβολαράκη και Στ. Μηλιάδη.

24 'Ιανουαρίου—7 Φεβρουαρίου: Κατά το τέλος του 'Ιανουαρίου άνοιξε και συνεχίζεται η έκθεσις ζωγραφικής του κ. Π. Μαθιοπούλου.

9 Φεβρουαρίου—9 Μαρτίου: Στο πρώτο 10ήμερο του Φεβρουαρίου άνοίγει η έκθε-

Έργο της κ. Ηρ. Οικονομίδη

σις των έργων ζωγραφικής της κ. Δώρας Μπούκη.

ΞΕΝΟΔ. ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ('Οδός Σταδίου)

1—28 Φεβρουαρίου: 'Η έκθεσις των έργων ζωγραφικής της κ. 'Ηρας Οικονομίδου.

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

19 'Ιανουαρίου—28 Φεβρουαρίου: 'Εκθεσις των έργων του 'Ολλανδού ζωγράφου κ. 'Υσσελ Μούιντεν.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Κατά Κυριακήν θα συνεχισθούν τὰ ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα 'Αθηνών — Πει-

Από τις 26 'Ιανουαρίου
Για νά αντιμετωπίση την
διαρκώς αυξανόμενη ζή-
τησι τῶν προϊόντων της,
ή 'Ελληνική Βιομηχανική
Έταιρεία ΙΖΟΛΑ καθιέ-
ρωσε στὰ εργοστάσιά
της, αντί τῆς δώρου ἡμε-
ρησίας εργασίας την
16ωρον

ΤΕΛΕΙΑ ΖΟΓΡΑΦΙΣΜΕΝΑ ΧΕΙΛΗ
ΜΟΝΟΝ ΜΕ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΡΕΓΙΟΝ

Louis Philippe

ΛΟΥΪ ΦΙΛΙΠ

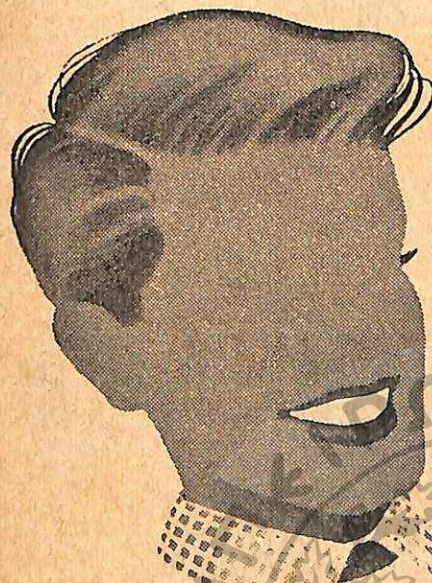

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ: ΦΙΛ. Α. ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΟΔΟΣ ΛΑΜΑΧΟΥ 54 - ΤΗΛ. 52956
PARIS 13, RUE JEAN MERMOZ 85 - NEW YORK 22 EAST 40TH STREET

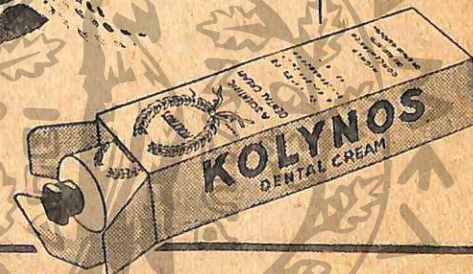
Ξ. ΠΚΡΕΚΑ'

"KOLYNOS *

ΓΕΡΑ ΔΟΝΤΙΑ

Διότι από μικρός
πλένω τὰ δόντια
μου μέ

ΓΕΝ. ΑΝΤ. ΔΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

ραιώς, εκ των οποίων το δεύτερον θα τερματισθεί εντός του μηνός. 'Επίσης θα αρχίσουν οι αγώνες του τελικού γύρου του κυπέλλου 'Ελλάδος.

'Αξιοσημείωτη είναι η αναγγελθείσα για τον Φεβρουάριο και Μάρτιο διοργανώσεις των αγώνων λαϊκού ανώμαλου δρόμου, για εφήβους και άνδρες αθλητάς μη ανήκοντάς σε σωματεία.

'Η διεξαγωγή των αγώνων αυτών έχει ανατεθεί από την 'Επιθεώρηση Σωματικής 'Αγωγής 'Αττικής στην 'Εφορία των 'Εθνικών και Δημοτικών Γυμναστηρίων.

Συνολικώς θα διεξαχθούν στην περιφέρεια 'Αθηνών — Πειραιώς είκοσι αγώνες ανώμαλου δρόμου.

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Η "Ενωσις 'Ομίλων Χιονοδρόμων καθόρισε το πρόγραμμα των αγώνων 1952-53 για τον Φεβρουάριο ως εξής:

ΑΓΩΝΕΣ ΠΗΛΙΟΥ 1953

1η Φεβρ. 'Ομάς Χιονοδρόμων Βόλου: 10 π.μ. Τεχνική κατάβασις ανδρών — εφήβων — γυναικών. 3 μ.μ. Σκυταλοδρομία ανδρών — εφήβων.

ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗ ΘΕΣ)ΝΙΚΗΣ 1953

1η Φεβρ. 'Ομάς Χιονοδρόμων Θεσσαλονίκης: 'Αγώνες Καστανιάς: Τεχνική κατάβασις. 'Ελευθέρα κατάβασις.

XIII ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΑΣ 1953

13 Φεβρ. 'Εθνική 'Ομάς Χιονοδρόμων: 'Αγώνες Βερμίου (Σέλι): 11 π.μ. Γιγαντιαίον σλάλομ ανδρών — Γιγαντιαίον σλάλομ εφήβων.

14 Φεβρ. 10 π.μ. Σκυταλοδρομία 8X 5.000 μ. ανδρών.

15 Φεβρ. 10 π.μ. Τεχνική κατάβασις ανδρών. 12 π.μ. Τεχνική κατάβασις γυναικών. 12.30 π.μ. Τεχνική κατάβασις εφήβων.

16 Φεβρ. 10 π.μ. Δρόμος 6 χλμ. εφήβων. 10.45 π.μ. Δρόμος 18 χλμ. ανδρών. ('Ατομικόν αγώνισμα). ('Ομαδικόν αγώνισμα μεταξύ τριμελών ομάδων).

Γ' ΑΓΩΝΕΣ ΒΕΡΜΙΟΥ 1953

22 Φεβρ. 'Ομάς Χιονοδρόμων Φλωρίνης (Πισοδέρη): 10 π.μ. Γιγαντιαίον σλάλομ ανδρών. Γιγαντιαίον σλάλομ εφήβων. 4 μ.μ. Δρόμος 4 χλμ. εφήβων. Δρόμος 8 χλμ. ανδρών.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Ιπποδρομιακές ημέρες Φεβρουαρίου 1953: ('Ωρα έναρξεως 2.30 μ.μ.)

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 Φεβρουαρίου
ΤΕΤΑΡΤΗ 4 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 11 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 18 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 25 »

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ

Α' θέσις: 22.000 (ανδρών)
16.500 (γυναικών)
Β' θέσις: 11.000 (ανδρών)
5.500 (γυναικών)
'Αθλητικό Περίπτερο (μόνον μέλη):
25.000 (ανδρών)
20.000 (γυναικών)

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝ. ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Τμήμα 'Αθηνών). 1 Φεβρουαρίου: Πεντέλη (Νταού) — Πικέρμι. 8 Φεβρουαρίου: Πάρνηθα — Χασιά — Ταμίλη — Ρουμάνι — Στατήρι — Πλατάνα — Σκί-πεζα — Κορυφή 'Αγ. Τριάς, 15—16 Φεβρουαρίου: α) Ταύγετος (2409 μ.). Συμμετοχή περιωρισμένη. 6) Παρνασσός (2.457 μ.). 'Ορειβατική — Χιονοδρομική. (Συμμετοχή έως 15 άτομα). γ) Ζήρεια

„ΓΚΡΕΚΑ“

ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ
ΑΛΛΑΓΗ ΜΕ "ΦΥΣΙΚΟ
ΚΑΘΑΡΟ ΜΕΤΑΣΙ,"

Linnia

*ΠΟΥΔΡΑ *ΚΡΕΜΑ *ΚΡΑΓΙΟΝ *ΡΟΥΖ

Η ΦΥΣΙΚΗ ΜΕΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

(Χιονοδρομική). 5) Βέρμιο. (Συμμετοχή τμήματος 'Αθηνών στους 13ους Πανελληνίους Χιονοδρομικούς 'Αγώνες).

22 Φεβρουαρίου: Μουγκολτόν — Πάρνηθα — Χασιά — Φυλή — Μουγκολτόν — Προφήτης 'Ηλίας — Μπίκιζα — Μονή Κλειστών — Χασιά.

28 Φεβρουαρίου — 1 Μαρτίου: Πάστρα — 'Οσίοις Μελέτιος (διανυκτερεύσεις, Κυριακή ανάβασις στις κορυφές Πάστρας, κατάβασις εις Φρούριον 'Ελευθερών).

ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΑΘΗΝΩΝ: Την 31) 1 — 1)2: Ζαγάρα ('Ελικών) 'Ορειβατική. (ύψ. 1.550). 1 Φεβρουαρίου: Κόλαμον — 'Αμφιάρειον. 8 Φεβρουαρίου: Διόνυσον — Καταρράκτην — Ραπεντόζα.

15—16 Φεβρουαρίου: α) Λεβάδεια — Χαϊρώνεια — Δίστομο — 'Αράχωβα. 6) Κύρφη (Ξεροδούνη) 'Ορειβατική (ύψομετρον 1.563).

16 Φεβρουαρίου: Νέα Μάκρη και 22 Φεβρουαρίου: Χασιά — Μονή Κλειστών (Φρούριο φυλής — 'Αρμα). 'Εποχή 'Ανεμώνας.

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ: 'Ανοικτόν από 9 π.μ. έως τη δύση του ήλιου. Είσοδος δρχ. 3.000 (Κυριακή και Πέμπτη είσοδος ελευθέρα).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ (Τοσίτσα και Μπουμπουλίνας—τηλ. 663.395): Καθημερινές 9 π.μ.—2 μ.μ. Δευτέρα κλειστό. Είσοδος δρχ. 3.000 (Πέμπτη και Κυριακή είσοδος ελευθέρα).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ (Πειραιώς — Φιλελλήνων 38): 'Ανοικτόν 9 π.μ.—2 μ.μ. Είσοδος ελευθέρα.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ (Βασ. Σοφίας 22, τηλέφ. 71.027): Καθημερινές (πλην Σαββάτου) 10 π.μ.—1 μ.μ. Κυριακές και εορτές 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος δρχ. 3.000 (Πέμπτη και Κυριακή είσοδος ελευθέρα).

ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ρούζελτ 38): 'Ανοικτόν τας προμεσημβρινάς ώρας. Είσοδος ελευθέρα.

ΜΠΕΝΑΚΗ (Κουμπάρη 1, τηλ. 611.617): Καθημερινές (πλην Τρίτης) 9½ π.μ.—1½ μ.μ. Είσοδος δρχ. 3.000 (Δευτέρα είσοδος ελευθέρα).

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΝ (Προσφωνίως στο Οίκημα της Στέγης των Απαρτών Γυναικών, 'Αμαλίας 38): Καλλιτεχνικά και ιστορικά κειμήλια του 1821.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (Μοναστηράκι): Καθημερινές 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος ελευθέρα.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ (έντος του κτιρίου της 'Ακαδημίας 'Αθηνών): 'Ανοικτόν τας προμεσημβρινάς ώρας. Είσοδος ελευθέρα.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ρούζελτ 43, έντος του πανεπιστημιακού κτιρίου): 'Ανοικτόν Δευτέρα, Τετάρτη και Σάββατον 9 π.μ.—12 μεσ. Είσοδος ελευθέρα.

ΕΟΡΤΕΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

2 Φεβρ. 5 μ.μ.: 'Εορτή για την «'Ημέρα της Μητέρας».

8 Φεβρ. 11 π.μ.: 'Εορτασμός της ενενηκοστής έπετειού των γενεθλίων του Προέδρου του φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός» κ. 'Ιππ. Καραβία.

12 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Μουσικοφιλολογική εορτή οργανωμένη από την Πανελληνιον "Ενωσιν Διανοουμένων Γυναικών.

23 Φεβρ. 7 μ.μ.: 'Από το 'Εθνικό 'Ιδρυμα, παρουσία των Βασιλέων, θα κηρυχθή η έναρξις της «'Εβδομάδος του Διδασκάλου».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Οι δημόσιες υπηρεσίες θα δέχονται το κοινό κάθε Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή από 12—1.30 μ.μ., εκτός του 'Υπουργείου Δικαιοσύνης που δέχεται μόνον Δευτέρα και Παρασκευή από 12—1.30 μ.μ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

2—11 Φεβρ.: 'Εκθεσις φωτογραφιών α-

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

ΟΝΕΙΡΑ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

'Η πιό πικάντικη
ή πιό καφάτη
ή πιό πολιτισμένη
ή πιό τέλεια
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ

ΟΝΕΙΡΑ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

Πρωταγωνιστούν
τά 50
ωραιότερα κορίτσια
της 'Ελλάδος

Παραγωγή ΖΕΥΣ — ΦΙΛΜ
(της 'Εταιρίας που πέρυσι παρήγαγε την ΖΑΪΡΑ την ταινία που ανακηρύχθη Δημοφιλεστέρα 'Ελληνική ταινία 1951 — 52)

πὸ Μυκῆνες τοῦ κ. καὶ τῆς κ. Τομπάζη.
Ἐγκαίνια 2 Φεβρ. 7.30 μ.μ. με ἐπεξη-
γηματικὴ ὁμιλία τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Πα-
παδημητρίου.

9 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Προβολὴ ταινίας γιὰ
τὴν Νότιο Ἀφρικὴ. (Διοργανώσεις τῆς Νο-
τιοαφρικανικῆς Πρεσβείας).

14 Φεβρ. 7—11 μ.μ. Ἀποκρητικὴ χο-
ρευτικὴ συγκέντρωσις.

23 Φεβρ. 7.30 μ.μ.: Ἀγγλοελληνικὸ
«Τράστ Ἐγκεφάλων».

ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ: Γενικὸ Κρατικὸ, Ἀμπελόκη-
ποι, τηλ. 662.396 καὶ «Ἁγία Ἐλένη»,
Σούτσου, τράμ 7, Στάσις Στέγης Πατρί-
δος, τηλ. 662.481.

ΤΡΙΤΗ: Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο, τηλέφ.
612.406.

ΤΕΤΑΡΤΗ: Ἐρυθρὸς Στουρὸς, τηλέφ.
662.332 καὶ Ἀρεταίειον, Βασ. Σοφίας,
τηλ. 71.611.

ΠΕΜΠΤΗ: Ν. Ἰωνίας, γέφυρα Λαφρα-
μπόλεως, τηλ. 89.111.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Εὐαγγελισμός, τηλέφ.
71.361.

ΣΑΒΒΑΤΟ: Λαϊκὸ, Γουδί, τηλ. 92.
634.

ΚΥΡΙΑΚΗ: Ἱπποκράτειο, τηλ. 652.
211.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Σταθμὸς Α΄	Βοηθειῶν (Ἀθηνῶν)	55.555
»	» (Π. Φαλήρου)	99.324
»	» (Πειραιῶς)	45.612

Ραδιοφωνικοὶ Σταθμοὶ Ἑλλάδος

	Μῆκ. κυμ. Μέτρα
Ἀθηνῶν (μεσαίων)	412
» (βραχέων)	451
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	19,53—25,6—31,23—41,09—48,55
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	230,7
» (βραχέων)	49,39—80,86
» (Πανεπιστημίου, μεσαίων)	499
» (Πανεπιστημίου, μεσαίων)	202
Βόλου (μεσαίων)	287,6
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	379
» (Φωνὴ Ἀμερικῆς, μεσαίων)	298,21
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	42,86
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	48,3
Ἰωαννίνων (» » »)	39,3
Καβάλας (» » »)	37,74
Κοζάνης (» » »)	44,5
Λαρίσης (» » »)	42,25
Μακρονήσου (» » »)	198,2
Χανίων (μεσαίων)	253
Μεγάρων (μεσαίων)	48,05
Μυτιλήνης (βραχέων)	198,5
Πατρῶν (μεσαίων)	47,85
Τριπόλεως (Ἐνόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	

Πυροσβεστικὴ Ὑπηρεσία (Ἀθην.)	71.441	Πειραιῶς	47.750
	71.442		44.065
	72.105	Βλάβες Ὑδρεύσεως	663.023
» » (Στ. Βάθ.)	42.412		
	44.161		

ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἀστυνομικὰ τμήματα (ἀμέσου δράσεως—Ἀθηνῶν)	610.150	Οἱ ὥρες ἐργασίας γιὰ τὰ ἐμπορικὰ κα- ταστήματα:
	610.140	Ἀπὸ 16ης Ὀκτωβρίου ἕως 31ης Μαρ- τίου: 8.30—1 μ.μ. καὶ 3.30—7 μ.μ.
	612.938	Τὸ Σάββατον καὶ τὶς παραμονὲς τῶν ἐορτῶν, κατὰ τὶς ὁποῖες τὰ καταστήματα παραμένουν κλειστά, τὸ ἑσπερινὸ κλείσι- μο παρατείνεται ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.
Ἀστυνομικὰ τμήματα (ἀμέσου δράσεως—Πειραιῶς)	44.011	Οἱ ὥρες μεσημβρινῆς καὶ νυκτερινῆς ἡ- συχίας κατὰ τὴ χειμερινήν περίοδον εἶναι ἀ- πὸ 2 μ.μ.—4 μ.μ. καὶ ἀπὸ 10 μ.μ.— 8 π.μ.
Ἀστυνομικὴ περίπολος	612.846	
	612.775	
Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ	85.611	
Ἀθηνῶν		
Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ		

ΗΝΩΜΕΝΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ὁ ἀρτιώτερος Φροντιστηριακὸς Ὄργανισμός, τὸ τελειότερο
συγκρότημα διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν ὑποψηφίων τῶν
Ἀνωτάτων Σχολῶν.

Πληροφορίαι καὶ ἐγγράφαί καθ' ἑκάστην 9—1 καὶ 4—7
εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Φροντιστηρίου:
Ὁδὸς Ἐλευθ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) ἀρ. 39
Μέγαρον Πεσμαζόγλου, γ' ὁροφός, ἀριθ. γραφείου 32

Αὐτὸ εἶναι τὸ
δερμάτημο βαμβουκὴν
DOP

DOP
DOP

DOP

ΠΟΥ: κάνει ὥραϊα μαλλιά σάν μετάξι.
Δίνει ζωὴ στὰ πιὸ ἀτροφικὰ καὶ ἀρρωστημένα μαλλιά χάρις
στὰ θαυμάσια ὕλικά που περιέχει, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὰ
συστατικά τοῦ αὐγοῦ.
Καθαρίζει τὰ μαλλιά σέ ἓνα λεπτὸ καὶ ἐξαφανίζει τὴν
πιτυρίδα στὸ πρῶτο λούσιμο.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ "LOREAL", ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 42 τηλ. 23-234

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΑ ΔΕΝΤΡΑ

Τὰ σκοτεινὰ φυλλώματα τὰ πεῦκα ἀργοσαλεύουν,
Σὰ ρασοφόροι σὶδ' θουνὸ πὺν μάχονται ν' ἀνέθουν,
Κί' ὁ θλιβερός τους ὁ ψαλμὸς σι' ἄδεια βογκάει λαγκάδια
Σὰ μουικὸς ἀντίλαλος ἀπὸ θαυνὰ πηγάδια.

Μαζί τους κάτω ὀλόγυμνα κλαριά δὲν ἀποσταίνουν
Τρελλὰ μιὰ χειμωνιάτικη καμπάνα νὰ σημαίνουν,
Ὅπου τὰ γέρονι ὁ ἄνεμος γέρονται, σημαίνουν, δίχως
Ἀπ' τὸ θονό τους σήμαντρο ποτὲ νὰ βγαίνει ὁ ἥχος.

Καὶ σὶδ' καθρέφτη τοῦ νεροῦ, πὺν σὰν τὴν καταχνιά,
Κάποτε—τ' ἀνοιξιάτικο τὸ λέει τὸ παραμῦθι—
Τὸν κῆπο τῆς Νεράϊδας ἐστρώναν τὰ κλωνιά
Τίποτε ἰώρα στὰ θολὰ δὲν ἀπομένει δύδη.

Σὲ ραγιαμένους γύρω αὐλοὺς οἱ καλαμιὲς φρουοῦνε
Τὰ νυφικὰ μαλλάκια τους μαδοῦν οἱ λιτές,
Τὸν κῆπο τῆς Νεράϊδας σδυμένο νοσταλγοῦνε
Καὶ κλαῖν τὶς ἀνοιξιάτικες ἐφήμερες σκιές.

ὦ! κί' ὅλο σκύθουν στὰ νεκρὰ νερὰ τὰ δουρκωμένα,
ὦ! κί' ὅλο σειοῦνται κ' ἔχουνε μεσ' τὸν πικρὸ βορῆ
Τὰ ἴδια τὰ κινήματα, τ' ἀργὰ κί' ἀπελπισμένα,
Ποῦχομε μεσ' σιὴ λύπη μας κ' ἐμεῖς τὴν πεῖδ' βαρειά.

(Ἀπὸ τὶς «Σκιές»)

Ο Λάμπρος Πορφύρας, πὺν τὸ πραγματικὸ του ὄνομα ἦταν Δημήτριος Σύμφωμος, γεννήθηκε στὸν Πειραιᾶ τὸ 1879. Χάρης σὲ ἓνα μικρὸ εἰσό-
και ἔτσι τὴ ζωὴ του τὴν οἰκογένειά του, δὲν ἀναγκάστηκε νὰ βιοπαλαίσῃ
του φίλοι ἦταν οἱ ψαράδες τῆς Φρεατίδος οἱ ὁποῖοι μὴ ξέροντας ὅτι εἶναι
ποιητὴς τὸν ἀγαποῦσαν ὡς «κύριο Δημητράκη». Μολοντί ἀπὸ πολὺ νέος
ἀργὰ, τὸ 1920 καὶ τὸ βιβλίο τιμῆθηκε μὲ τὸ Ἑθνικὸ Ἑορταστικὸν Γραμματικὸν
καὶ Τεχνῶν. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του (1933) ἐξέδωσε τὴ δευτέρη καὶ
τελευταία συλλογὴ του, «Μουσικὲς Φωνές».

ΕΚΚΛΟΥΗ

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Χριστιανισμὸς καὶ Σωκρατικὴ Παράδοσις,
οἱ δύο πόλοι τῆς ζωῆς τῆς Εὐρώπης

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τοῦ

SALVADOR DE MADARIAGA

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀποβλέπει ἀσυνείδητα πρὸς μὴ μορφή ἐνοποιήσεως ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξὶ δύο βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἡπείρου μας. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ πολυμορφία τῆς, γιὰτὶ ἂν δὲν ἦταν τόσο πολύμορφη δὲν θὰ ἐπέδιδε τὴν ἑνωσὶ, καὶ τὸ δεύτερο εἶναι ἡ ἐνότητά τῆς, γιὰτὶ δὲν θὰ ἐπιζητοῦσε νὰ ἐνωθῇ ἂν δὲν ἀποτελοῦσε ἤδη μιὰ ἐνότητα. Θὰ μπόρουσε ἴσως κανεὶς νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἐνότητα δὲν εἶναι παρὰ ἓνα φυσικὸ γεγονὸς πὺν τὸ προκαλεῖ ἡ ἀπὸ κοινοῦ παρτιμονὴ εἴκοσι περίπου ἐθνῶν σὲ μιὰν περιοχὴ τῆς γῆς, πὺν δὲν ἔχουν ὅμως τίποτα ἄλλο κοινὸ παρὰ τὴν περιοχὴ τῆς κατοικίας τους. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ εἶναι ἀβάσιμον γιὰτὶ ὑπάρχει ἓνα γεγονὸς ἀναμφισβήτητο: ὅσο διαφορετικοὶ καὶ ἂν φαίνονται μεταξύ τους

μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ οἰκογένεια οἱ Εὐρωπαῖοι, περισσότερο μοιάζουν παρὰ διαφέρουν ὅταν θρεθοῦν σὲ μὴ εὐρωπαϊκὸ περιβάλλον.

Ποῖο εἶναι λοιπὸν τὸ στοιχεῖο ἐκεῖνο πὺν δίνει σὲ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης τὸν τόνο αὐτὸ τῆς συγγένειας; Ὑπάρχει θέβαια ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις. Ὡστόσο ἂν ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τονίζει τὴν διαφορὰ ἀνάμεσα στὸν Εὐρωπαῖο καὶ τὸν Ἀσιάτη ἢ τὸν Ἀφρικανό, δὲν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν διαφορὰ ἀνάμεσα στὸν Εὐρωπαῖο καὶ τὸν Ἀμερικανό, εἴτε πρόκειται γιὰ Ἀγγλοσάξονα εἴτε γιὰ Ἰθῆρα Ἀμερικανό. Οἱ Ἰθῆρες Ἀμερικανοὶ καθὼς καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ μὲ Ἀγγλοσάξονικὴ καταγωγὴ ἐνῶ προέρχονται κυρίως ἢ καὶ μόνο ἀπὸ Εὐρωπαϊκὰ στοιχεῖα, ὥστόσο δὲν εἶναι πιά Εὐρωπαῖοι. Κάθε ἄν-

σώπος με κάποια πείρα το διακρίνει καθαρά. Το πρόβλημα εδώ είναι εξαιρετικά λεπτό γιατί οι 'Ιθέρο- 'Αμερικανοί έχουν μερικά κοινά χαρακτηριστικά με τους 'Ιθέρους, όπως οι 'Αγγλοσάξονες 'Αμερικανοί έχουν κοινά γνωρίσματα με τους 'Αγγλους; και οι Γάλλοι Καναδοί με τους Γάλλους. Παρ' όλα αυτά δεν είναι Ευρωπαίοι, δεν έχουν αυτό τον άερα της συγγένειας που υπάρχει ανάμεσα στον 'Ιρλανδό και τον 'Ελληνα, τον Φιλανδό και τον Πορτογάλο.

Η φυσική παράδοσις

Η ομοιότητα οφείλεται σε ένα είδος φιλοσοφίας της ζωής, που και αυτή είναι αποτέλεσμα μιας δλόκληρης σειράς κοινών παραδόσεων. Μερικές από τις παραδόσεις αυτές έχουν καθαρά φυσικό χαρακτήρα, όπως είναι, π.χ. το ότι βρίσκονται σε ίση απόσταση από τον 'Ισημερινό και από τον Πόλο, το ότι προστατεύονται από το μεγάλο ψύχος και τη μεγάλη ζέση, από το ξύνα μέρος από τη Σαχάρα και το Γκόλφ Στρήμ και από το άλλο από τη διαμόρφωση των ακτών και των βουνών της ηπείρου τους. 'Ανάμεσα στις «φυσικές παραδόσεις» σημειώνω μια που, κατά τη γνώμη μου, επηρέασε σημαντικά τον χαρακτήρα και τη μοίρα της Ερώπης. Ένωθ τη συνήθεια που απέκτησαν οι Ευρωπαίοι να ζουν και να αναπτύσσονται ανάμεσα στις «γωνιές και τις γωνιές» που προσφέρει τόσο άφθονες η Ερώπη στους κατοίκους της.

Οι «γωνιές» αυτές που σχηματίζονται και διαγράφονται από μεγάλους και μικρούς ποταμούς που διασχίζουν την Ερώπη σε όλη της την έκταση, τα όρη και

τις άκτες, συντέλεσαν στη δημιουργία χωριστών πολιτισμών που με την προστασία των φυσικών εμποδίων και των συνόρων έναντι των εξωτερικών επιδράσεων, μπόρεσαν να αναπτυχθούν και με το πέρασμα των αιώνων να διαμορφώσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ένότητα και πολυμορφία: η ποικιλία υπάρχει, εξαιτίας των σαφών διαφορών που καθορίζουν οι φυσικές συνθήκες στον προσανατολισμό, στο κλίμα, στην ιστορική μοίρα. Και η ένότητα προκύπτει από το κοινό χαρακτηριστικό, τα ιδιαίτερα πολιτιστικά γνωρίσματα που έχουν θεμελιωθεί από αιώνες και έχουν αναπτυχθεί σύμφωνα με ωρισμένο τρόπο.

Γνωρίζουμε καλά τα αξιόλογα «προϊόντα» της γης και του πνεύματος της Ερώπης: το Γάλλο, τον 'Ιταλό, το Γερμανό, τον 'Αγγλο, τον Πολωνό. Γνωρίζουμε ακόμη τη συμβολή τους στην 'Ιστορία. 'Εκφράζουμε άκριτως την προφορά τους στη γλώσσα της Ερώπης και όμως διατηρούν καθένας τον δικό του τόνο. Μάθαμε να θαυμάζουμε τους άντρες που και μόνο το όνομα τους είναι ένας ύμνος στο ανθρώπινο πνεύμα: 'Ομηρος, Αίσχύλος, Σοφοκλής, Εϋριπίδης, Πλάτων, 'Αριστοτέλης, Πυθαγόρας, Βιργίλιος, 'Οράτιος, 'Οβίδιος, Λουκρήτιος, Αλφουστίνος, Θωμάς 'Ακυνάτης, Ρογήρος, Βακων, Δάντης, Πετράρχης, Λεονάρδος Ντά Βίντσι, Μιχαήλ 'Αγγελος, Τισιανός, 'Ερασμος, Σαίξπηρ, Θερβάντες, Φραγκίσκος Βάκων, Βελάσκουεθ, Λάιμπνιτς, Νεύτων, Πασκάλ, Ντεκάρτ, Ρακίνας, Λιναίος, Κοπέρνικος, Μπάχ, Χαίντελ, Βολταίρος, Γκαίτε, Μότσαρτ, Μπετόβεν.... και τους άλλους που φτάνουν ως τις μέρες μας. Τα δνόματα των με-

γάλων Ευρωπαίων είναι πηγή εμπνεύσεως και περηφάνειας για όλη την ανθρωπότητα.

Στόν τομέα της ύλης το Ευρωπαϊκό αυτό πνεύμα εκδηλώνεται με τις εξαισιες πολιτείες που σμιλεύτηκαν σαν πολυτιμα πετράδια σε όλη την έκτασή της; ηπείρου. Στόν τομέα του πνεύματος είναι άπιστευτη ή πληθώρα των μοναδικών δημιουργημάτων, των αξέχαστων άριστουργημάτων της ζωγραφικής, της γλυπτικής, της αρχιτεκτονικής, της φιλολογίας. Και ενώ ακόμη το πνεύμα της Ερώπης εκδηλώνεται με τα δύο του βασικά γνωρίσματα: την πολυμορφία και την ένότητα.

Παράδοσις 'Ελληνική και Χριστιανική

Ο πυρήνας, ωστόσο, της ένότητας έχει σχηματισθεί από δύο πνευματικές παραδόσεις, κοινές σε όλους τους Ευρωπαίους: την ελληνική παράδοσι που τη συμβολίζει η μορφή του Σωκράτη και τη χριστιανική παράδοσι που τη συμβολίζει ο Χριστός. Οι παραδόσεις αυτές αντιστοιχούν με τις δύο κυριότερες αρετές του Ευρωπαίου: τη σκέψη και τη θέληση. Χωρίς να είναι υπερσυνειδητές σαν τη διαίσθηση, ούτε υποσυνειδητές σαν το ένστικτο, η σκέψη και η θέληση είναι ικανότητες συνειδητές και θετικές. Και όμως, παρ' όλο που επηρεάζουν τον κόσμο, ο κόσμος δεν επιδρά σ' αυτές όπως στη διαίσθηση και στο ένστικτο. Η σκέψη και η θέληση κυριαρχούν σε όλες τις άλλες διανοητικές λειτουργίες, και αυτό είναι το χαρακτηριστικό που ξεχωρίζει τον Ευρωπαίο. Είναι το γνώρισμα που δεσπόζει και εξηγεί την παράξενη δύναμη που άσκει η σωκρατική και η χριστιανική παράδοσι στην Ερώπη.

Γιατί οι παραδόσεις αυτές δημιουργούν το κλίμα που αρμόζει στη σκέψη και στη θέληση. Ένα πνεύμα ελεύθερο που επιθυμεί την παιδεία και είναι έτοιμο να δεχθή τα διδάγματα της πείρας, μια καρδιά που δέχεται την αδελφωσύνη των ανθρώπων και την άνεκτίμητη αξία και της πιο ταπεινής ψυχής, είναι τα δύο πολυτιμα αγαθά που κατέχει ο Ευρωπαίος. Όταν το πνεύμα δεν έχει πιά την ελευθερία να αναζητή την αλήθεια με τα ίδια του τα μέσα, ή όταν το άτομο δεν έχει την ελευθερία να ζήσει τη ζωή του όπως το άρεσει, σύμφωνα με τις δικές του αρχές, όταν μια ομάδα ανθρώπων με δύναμη στα χέρια τους καταπιέζει άλλους ανθρώπους, τότε το πνεύμα της Ερώπης προδίδεται, γιατί τότε ο Σωκράτης δηλητηριάζεται και ο Χριστός σταυρώνεται.

Έτσι ομοιόμορφο είναι το φόντο. Μά τα σχέδια της εικόνας είναι αφάνταστα πλούσια και ποικίλα. Δεν είναι εύκολο να καταλάβουμε γιατί η Ερώπη δίνει τόση σημασία στην ελευθερία. Γιατί πως θα μπορούσε χωρίς αυτή να εξασφαλίση την ελευθερία της έκφράσεως που απαιτεί η ποικιλομορφία της; Δεν υπάχουν θεσμοί, ιδέες, επαγγέλματα που να μην πήραν από τα διαφορά έθνη τη σφραγίδα της προσωπικότητας, του χρώματος, του ύφους τους. Η Ευρωπαϊκή ζωή είναι σαν μια όρχηστρα όπου κάθε όργανο πρέπει να μπορεί να εκφράζεται στον τόνο που του ταιριάζει.

Τα ρεύματα των ιδεών

Τίποτα δεν είναι πιο αντίθετο στο πραγματικό ευρωπαϊκό πνεύμα όσο η προσπάθεια να επιβληθεί στη μισή Ερώπη το έ-

ναίο σύστημα του κομμουνισμού, όπως βλέπουμε να γίνεται σήμερα. Η Εύρώπη ανθίζει μόνο μέσα στην ποικιλία της.

Το μυστικό του πνευματικού της πλούτου βρίσκεται ακριβώς στα διάφορα ρεύματα των ιδεών που γεννιούνται, γιατί τα ξθνη είναι τόσο διαφορετικά το ένα από το άλλο, ώστε αλληλοεπηρεάζονται, ενώ συγχρόνως δεν είναι τόσο διαφορετικά που η επίδρασή τους να μένη στείρα.

Όλοι όσοι μελέτησαν την ιστορία της τέχνης π.χ. ξέρουν πόσο μεγάλη ήταν η αμοιβαία επίδρασις των τριών χωρών που ονομάζονται λατινικές χώρες της Εύρώπης, δηλαδή της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας. Ωστόσο η ιδιοτροπία της μοίρας θέλησε ώστε η επίδρασις των Κάτω Χωρών στην Ισπανία και της Ισπανίας στις Κάτω Χώρες να είναι πολύ σημαντική. Η Ισπανία, η Γαλλία και η Αγγλία υπαίξαν η καθεμιά με τη σειρά τους το ρόλο τους στο προσκήνιο της Εύρώπης. Η Γερμανία κυριάρχησε στον τομέα της μουσικής, της φιλοσοφίας και της ιστορίας για πολλές γενεές. Ο μεσογειακός ήλιος και το θόρυβος είναι δυο γνωρίσματα που με το παιχνίδισμά τους δίνουν

κι' αυτά στην Εύρώπη την πλούσια ποικιλία της.

Οι σλαβικές, οι λατινικές, οι κελτικές, οι γερμανικές ομάδες, όσο και αν είναι συχνά άμορφες και περίπλοκες, δίνουν ωστόσο στην Εύρώπη μερικά από τα χαρακτηριστικά της. Οι γλώσσες και οι πολιτισμοί των χωρών αυτών είναι οι κινήσεις και οι εκφράσεις με τις οποίες η Εύρώπη μεταδίδει τη σκέψη της στον έξωτερο κόσμο.

Τραυματισμένη από τον πόλεμο, ανήσυχη, εξασθενημένη από τις δοκιμασίες και το αίσθημα του χάους που της δημιούργησαν τα περασμένα της σφάλματα, η Εύρώπη βγήκε από την δοκιμασία με ανανεωμένο το αίσθημα της ενότητας της. Οι ποικίλες τάσεις και οι διαφορές των λαών της δεν φανερώνουν παρά μια από τις πιο γόνιμες μορφές της ζωής. Και έτσι γεννιέται η ελπίδα πως η Εύρώπη θα επιτύχει να συνδυάσει την ενότητα και την πολυμορφία της σε μια σταθερή αρμονία. Ο σκοπός όμως αυτός δεν θα πραγματοποιηθεί παρά όταν όλοι οι λαοί της ξαναβρούν την ελευθερία τους. Και θα πρέπει αυτή η ελευθερία να μείνει πιστή στην σωκρατική και χριστιανική παράδοσι που αποτελεί την ουσία του πνεύματος της Εύρώπης.

Η άγνωστη και θυελλώδης ιστορία των έσωτερικών εξελίξεων και μεταβολών μιας μοναδικής οργανώσεως και το μακάβριο προσκλητήριο των μελών της, από τη σύστασή της μέχρι σήμερα.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΜΠΥΡΩ

Του

EDMUND DEMAIRE

Το δέκατο ένατο Συνέδριο του Κομμουνιστικού κόμματος της Σοβιετικής Ένώσεως συνήλθε στις 5 Οκτωβρίου του 1952 για να λάβει μια επίσημη, όσο και θλιβερή απόφασι. Υπό το άγρυπνο βλέμμα του Στρατάρχου Ιωσήφ Στάλιν, το Συνέδριο ανήγειρε τη διάλυσι του Πολιτμπυρώ, ενός οργανισμού, που επί 35 έτη ήταν το όργανο που ένιπνε τον μεγαλύτερο φόβο και απυτελούσε το περισσότερο θάνατηφόρο και μακάβριο όπλο του παγκόσμιου επαναστατικού κομμουνισμού.

Η απομάκρυνσι του Πολιτμπυρώ από το προσκήνιο της διεθνούς πολιτικής είναι κάτι περισσότερο από ένα έπεισόδιο στα αιματοβαμμένα χρονικά του Κομμουνιστικού κόμματος. Η σημασία του ξεπερνάει τα σχετικά στενά όρια της ιστορίας ενός κόμματος, δεδομένου ότι σημειώνει την εξαφάνισι ενός οργανισμού που επεδίωξε την επιτυχία άντικειμενικού σκοπού, μοναδικού σε σύλληψι και τόλμη, ενός οργανισμού που εργάστηκε κά-

τω από το σκοτεινότερο πέπλο της μυστικότητας, εγκαίνιασε πολιτικές μεθόδους που δεν είχαν στην ιστορία το προηγούμενο τους και τις έθεσε σε εφαρμογή με την άμελικτη χρησιμοποίησιν της βίας.

Στη διαδρομή της ιστορίας απαντώνται άτομα και ομάδες ή οργανώσεις, που κατάρθωσαν να συγκεντρώσουν στα χέρια τους απέραντη δύναμι. Έν τούτοις, ούτε ο Μέγας Αλέξανδρος, ούτε ο Αύγουστος, ούτε ο Τσινγκιζ Χάν ή ο Ναπολέον, θα μπορούσαν ποτέ να καυχηθώ ότι είχε τη δύναμι που κατάρθωσαν να συγκεντρώσουν κατά καιρούς στα χέρια τους οι ελάχιστοι εκείνοι άνθρωποι, που κατέλαβαν τα βελουδένια καθίσματα της αιθούσης συνεδριάσεων του Πολιτμπυρώ. Οι άλλες ισχυρές οργανώσεις, όπως το Γενικό Επιτελείον του Χίτλερ ή το Μέγα Φασιστικό Συμβούλιο του Μουσσολίνι, δεν επηρέαζαν άμεσα ή έμμεσα, παρά την υλική, κοινωνική ή πνευματική τύχη πολύ λίγων εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων.

Στο φύλλο της 24ης Ιανουαρίου 1874 της «Εφημερίδος» του Κορμηλά υπάρχει μια δημοσίευσι που ασφαλώς θα ενδιαφέρει τους φίλους της φωτογραφίας. Γράφεται λοιπόν ότι: «Κατά την τελετή της καταθέσεως του θεμελίου λίθου του Ζαππείου εδόθη η άδεια εις τον φωτογράφο κ. Μωραϊτίτην ν' αποτυπώσει φωτογραφικώς την εικόνα της τελετής, εις μνήμην του πέτυχεν, εάν κρίνωμεν εκ των παρελθόντων παρομοίων έργων του Μωραϊτίτου. Τό κυμαινόμενον πλήθος προσεπάθησαν να θέσωσιν εις άκινήσιαν διά βαρέος ήχου σάλπιγγος. Καί δεύτερον σάλπισμα έσήμανε το τέλος της φωτογραφήσεως. Είχε τι το κωμικόν ό ήχος εκείνος».

«Εφημερίς», 24-1-1874

πων. "Όσο μεγάλη δύναμι και αν συγκεντρώνουν ή συγκέντρωσαν ποτέ άλλες οργανώσεις, ποτέ ή δύναμί τους δεν θά ήταν δυνατό να παραβληθής με τη δύναμι που συγκέντρωσε το Πολιτμπυρώ, που ιδίως μετά την πτώσι της 'Εθνικιστικής Κίνας μετεβλήθη σε άποκλειστικό κυρίαρχο της τύχης όκτακοσίων σχεδόν έκατομμυρίων ανθρώπων.

Έν τούτοις, ή δύναμι μις όργανώσεως δεν μετρίεται απλώς από τον αριθμό των ανθρώπινων υπάρξεων, πάνω στις όποιες έξασκει την άπόλυτη έπιρροή της. Υπολογίζοντας τη δύναμι του Πολιτμπυρώ πρέπει να έχωμε υπ όψιν ότι τά μέλη του ποτέ δεν ήταν ίκανοποιημένα ένασκώντας την έξουσία τους σε ώρισμένους, ειδικούς και καθωρισμένους τομείς. Ακολουθώντας τά βασικά διδάγματα της όλοκληρωτικής φιλοσοφίας, τά μέλη του Πολιτμπυρώ διεκδικούσαν τό δικαίωμα της έπεμβάσεως σε κάθε έκδηλωσι της ανθρώπινης ζωής, άτομική ή συλλογική. Με τον τρόπο αυτό, τό Πολιτμπυρώ άποφάσισε πόσα υποβρύχια θά έπρεπε να ναυπηγηθούν για τον 'Ερυθρό Στόλο, αλλά και τι είδους στολίδια θά έπρεπε να φορούν οι γυναίκες, που θά κτιζόνταν τά βιομηχανικά συγκροτήματα, αλλά και ποιά από τά μουσικά έργα του Βάγκνερ θά έπρεπε να άποκλεισθούν από τό ρεπερτόριο της 'Όπερας της Μόσχας. ποιός θά ήταν ό νέος Πρεσβευτής των Σοβιετ στην Αύλή του 'Αγίου 'Ιακώβου, αλλά και ποιο μέρος του τελετουργικού των μουσουλμανικών γάμων έπρεπε να καταργηθής. Τό Πολιτμπυρώ ήταν εκείνο που σκεπτόταν και άποφάσισε τελειωτικά για ζητήματα τεραστίας σημασίας, όπως ή έπέμβασι στον Ισπανικό εμφύλιο πόλε-

μο, ή σύναψις του συμφώνου με ή Ναζιστική Γερμανία, ή διάλυσις της Κόμιντερν και ή έξαπόλυσις του ψυχρού πολέμου. Τό Πολιτμπυρώ ήταν έπίσης εκείνο που ένέκρινε τις «ντιρεκτίβες», που άπέβλεπαν στην μεταρρύθμισι της σοβιετικής βιολογίας κατά τις θεωρίες του Μιτσοϋριν και του Λυσένκο και άποφάσισε ότι ό κάτοικος του σοβιετικού χώρου θά έπρεπε να είναι γνωστός ως ό «Εϋθυμος Σοβιετικός Άνθρωπος». Τό Πολιτμπυρώ άποφάσισε άκόμη για την ιδεολογική διαπαιδαγώγησι των παληάτσων που παίζουν στα σοβιετικά τσίρκα. "Όταν ό στρατηγός Φρουντζε, ένας από τους θεμελιωτάς του 'Ερυθρού Στρατού και από τις μεγαλύτερες προσωπικότητες του Κρεμλί-νου, άρρώστησε και δεν δεχόταν να υποβληθής σε έγχειρσι, τό Πολιτμπυρώ άποφάσισε και πάλι κατά πόσο ό Φρουντζε θά έπρεπε να έγχειρηθής ή όχι. 'Υστερα από μακρά συζήτησι βγήκε ή άπόφασι: 'Ο Φρουντζε έπρεπε να έγχειρηθής. 'Η έγχειρσι έγινε και ό στρατηγός πέθανε.

Ένα από τά πιό παράξενα στη θλιβερή ιστορία του Πολιτμπυρώ είναι τό γεγονός ότι οι 'Ιδρυταί του ποτέ δεν είχαν την πρόθεσι να τό καταστήσουν τό πανίσχυρο όργανο, στο όποιο εξέλιχθηκε. "Όταν στις 23 'Οκτωβρίου 1917 ή Κεντρική 'Επιτροπή του κόμματος άποφάσισε να ιδρύση ένα πειραματικό Πολιτμπυρώ, ήταν γνωστό ότι ό ρόλος της νέας όργανώσεως θά ήταν αϋστηρά συμβουλευτικός. Μετά από λίγους μήνες τό σώμα αυτό διαλύθηκε και γεννήθηκε τό πρώτο πραγματικό Πολιτμπυρώ, με μέλη τους Λένιν, Τρόσκυ, Στάλιν και Σβέρντλοφ. Τό σοβιετικό Σύστημα δεν άναγνώριζε τη λει-

ΛΕΝΙΝ

Εισήλθε 1917

'Απέθανε 1924

ΣΤΑΛΙΝ

Εισήλθε 1917

ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ

Εισήλθε 1917

'Απέθανε 1919

ΤΡΟΤΣΚΥ

Εισήλθε 1917

'Εδολοφονήθη 1940

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

Εισήλθε 1918

Εξετελέσθη 1938

ΚΑΜΕΝΕΦ

Εισήλθε 1919

'Εξετελέσθη 1936

ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΥ

Εισήλθε 1919

'Εξετελέσθη 1938

ΡΥΚΟΦ

Εισήλθε 1919

'Εξετελέσθη 1938

ΤΟΜΣΚΥ

Εισήλθε 1919

Ηύτοκτόνησε 1936

τουργία ενός τέτοιου όργάνου αλλά παρ' όλα αυτά, τό Πολιτμπυρώ συγκέντρωσε διαρκώς περισσότερο δύναμι. Τό 1925 ό Στάλιν, με την κομμουνιστική διαλεκτική που συνηθίζεται στη μαρξιστική θεωρία, διαδήλωνε ότι «τό Πολιτμπυρώ είναι τό άνώτατο όργανο, όχι του κράτους, αλλά του κόμματος και τό κόμμα είναι ή μεγαλύτερη άρχουσα δύναμις του κράτους». Με άλλα λόγια δηλαδή, ένα χρόνο μετά τό θάνατο του Λένιν, τό Πολιτμπυρώ άνεδείχθη τό άνώτατο — που σημαίνει τό ισχυρότερο — όργανο του σοβιετικού κράτους. Στα δεκατρία χρόνια που έπακολούθησαν, τό Πολιτμπυρώ ήταν ή σκηνή, όπου επαίχθηκε ένα από τά μεγαλύτερα και καταπληκτικότερα δράματα της ιστορίας. Πρωταγωνιστάι του δράματος: 'Ο Στάλιν και οι αντίπαλοί του Τρότσκυ, Μπουχάριν, Ζηνόβιεφ, Καμένεφ και οι όπαδοί τους. Πλοκή του: Μιά πάλη ανθρώπων χωρίς ιερό και όσιο, με άχαλίνωτα πάθη, άνήκουστη σκληρότητα, ανθρώπων φανατικών, που όλοι παρουσίαζαν τις ίδιες σχεδόν πνευματικές ικανότητες και τις ίδιες διαστροφές. Πάλη για την κατάκτησι της ισχύος, διαρκώς μεγαλύτερης ισχύος και δυνάμεως. 'Η δράσις: 'Από τη μία μεριά ένας Γεωργιανός που προχωρεί με βήματα προσεκτικά, υπολογισμένα, με ανατολίτικη πανουργία και από την άλλη ή επιδεικτική έξυπνάδα και ή διαβρωτική κακία ανθρώπων, όπως ό Τρότσκυ και ό Μπουχάριν. 'Η καθαίρισις: 'Εκκαθαρίσεις, σκηνοθετημένες δίκες, όμολογίες αυτοκαταδίκης, έκτελέσεις την αύγή, άπαγωγές στα Βουλεβάρτα των Παρισίων και τελικώς μερικά χτυπήματα

πού συνέτριψαν το κρανίο του Τρότσκι στην Πόλι του Μεξικού. Από την στιγμή αυτή το Πολιτμπυρώ είχε τα χέρια του ελεύθερα. Δεν είχαν απομείνει παρά ο Στάλιν και οι όπαδοί του.

Ο Λόρδος Άκτον είχε πη κάποτε ότι η δύναμη δημιουργεί μιά τάσι προς τη διαφθορά, ενώ η απόλυτη ισχύ διαφθείρει απόλυτα. Κάτω από το μελαγχολικό φως του δράματος που παίχθηκε στο Πολιτμπυρώ από το 1925 μέχρι το 1938 μπορεί να προσθέσει κανείς ότι ένα άτομο με δύναμη στα χέρια του είναι απλώς επικίνδυνο, ενώ ένα άτομο με απόλυτη δύναμη είναι απόλυτα επικίνδυνο. Ο κανών αυτός βρίσκει τη δικαίωσή του στη μοίρα που είχαν πολλά από τα μέλη του Πολιτμπυρώ.

Γενικά υποτίθεται ότι από τη στιγμή της συστάσεώς του το Πολιτμπυρώ είχε συνολικά είκοσιπτά μέλη. Ο άκριβης αριθμός δεν είναι γνωστός, γιατί από το 1940 δεν δημοσιεύθηκε επίσημος κατάλογος των μελών του. Από τους είκοσιπτά που γνωρίζουμε οι δυο δολοφονήθηκαν· ο ένας απ' αυτούς είναι ο Τρότσκι που σκοτώθηκε από ένα μυστηριώδες άτομο, το οποίο ισχυρίζονταν πως ήταν Βέλγος κομμουνιστής, αλλά του οποίου η ταυτότης ποτέ δεν εξακριβώθηκε. Κατά ώρισμένες πληροφορίες, ο φονεύς, που σήμερα εκτίει ποινή ίσοβίων δεσμών σε κάποια μεξικανική φυλακή, είναι Καναδός κομμουνιστής, εκπαιδευθείς στη Μόσχα. Σύμφωνα με άλλες πληροφορίες, είναι Γιουγκοσλάβος, ονόματι Μπάμπιτς, που μετέσχε στον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο.

Το άλλο μέλος του Πολιτμπυ-

ΜΟΛΟΤΩΦ
Εισήλθε 1925

ΒΟΡΟΣΙΑΩΦ
Εισήλθε 1925

ΚΑΛΙΝΙΝ
Εισήλθε 1926
Απέθανε 1946

ΚΟΥΤΙ-ΜΠΙΤΣΕΦ
Εισήλθε 1927
Απέθανε 1935

ΡΟΥΤΖΟΤΤΑΦ
Εισήλθε 1927
Εξηφανίσθη 1938

ΚΑΓΚΑΝΟΒΙΤΣ
Εισήλθε 1930

ΚΙΡΩΦ
Εισήλθε 1930
Εδολοφονήθη 1934

ΚΟΣΣΙΟΡ
Εισήλθε 1930
Εξηφανίσθη 1938

ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΣΕ
Εισήλθε 1930
Απέθανε 1937

ΑΝΤΡΕΓΙΕΦ
Εισήλθε 1932

ΧΟΥΜΠΑΡ
Εισήλθε 1935
Εξηφανίσθη 1938

ΜΙΚΟΓΙΑΝ
Εισήλθε 1935

ΖΝΤΑΝΩΦ
Εισήλθε 1939
Απέθανε 1948

ΚΡΟΥΤΣΕΦ
Εισήλθε 1939

ΜΠΕΡΙΑ
Εισήλθε 1946

ΜΑΛΕΝΚΩΦ
Εισήλθε 1946

ΒΟΖΝΕΖΕΝΣΚΤ
Εισήλθε 1947
Εξεδιώχθη 1947

ΣΒΕΡΝΙΚ
Εισήλθε 1947

ΚΟΥΤΙΚΙΝ
Εισήλθε 1947

ΜΠΟΥΛΓΚΑΝΙΝ
Εισήλθε 1947

ρώ που δολοφονήθηκε ήταν ο Σεργκέι Κύρωφ. Αυτός πυροβολήθηκε από ένα νεαρό κομμουνιστή ονόματι Νικολάγιεφ, γιατί, λέει, είχε σχέσεις με τη γυναίκα του. Παρ' όλα αυτά, οι συνθήκες υπό τις οποίες έγινε η δολοφονία του Κύρωφ είναι εξίσου σκοτεινές με εκείνες της δολοφονίας του Τρότσκι. Σχεδόν μιά ώρα μετά την δολοφονία του Κύρωφ, το Κρεμλίνο εξέδωσε ένα διάταγμα, το οποίο όριζε πρώτον: "Οτι ο Νικολάγιεφ θα δικαζόταν «κεκλεισμένων των θυρών» και δεύτερο: "Οτι ο δολοφόνος θα έστερείτο του δικαιώματος υπερασπίσεως και έφέσεως τόσο αυτός, όσο και οι συνεργάτες του. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό ο Νικολάγιεφ δικάστηκε μυστικά, καταδικάστηκε και εκτελέσθη. Ταυτόχρονας ή σοβιετική προπαγάνδα εγκατέλειψε αιφνιδίως το μοτίβο του ζηλοτύπου συζύγου και απέκάλυψε ότι ο Νικολάγιεφ και οι φίλοι του ήταν στενά συνδεδεμένοι με τον Ζηνόβιεφ και την αντισταλινική ομάδα του Πολιτμπυρώ. Βάσει των υποτιθεμένων όμολογιών του Νικολάγιεφ, το Κρεμλίνο εξαπέλυσε την πρώτη μεγάλη επίθεση εκκαθαρίσεων, κατά την οποία χιλιάδες εξέτελέσθησαν και ακόμη περισσότεροι στάλθηκαν σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως και καταναγκαστικής εργασίας στην Άρκτική Σιβηρία.

Από τις εκκαθαρίσεις που επακολούθησαν τη δολοφονία του Κύρωφ, εξαφανίστηκαν τουλάχιστον έξι, πιθανώς έννέα και ίσως και έντεκα μέλη του Πολιτμπυρώ. Οι πρώτες κεφαλές του Πολιτμπυρώ που έπεσαν ήταν τα κεφάλια του Ζηνόβιεφ και του

Καμένεφ. Καί οι δύο άνηκαν στην καλούμενη παλαιά φρουρά του κόμματος και μαζί με τον Στάλιν ήταν οι μόνοι που διέτελλαν μέλη του πρώτου Πολιτμπυρώ. Στο έκτακτικό απόσπασμα τους ακολούθησαν τρία άλλοτε πανίσχυρα μέλη του Πολιτμπυρώ: Οι Μπουχάριν, Κρεστίνσκυ και Ρύκωφ. Για ν' αποφύγη το ρεζίλεμα των δημοσίων ομολογιών και όλα τα συμπαρομαρτούντα των καταπληκτικών εκείνων σκηνοθεσιών, ένα άλλο μέλος του Πολιτμπυρώ, ο αρχηγός των σοβιετικών εργατικών συνδικάτων Μιχαήλ Τόμσκυ, αυτοκτόνησε.

Στις δίκες μνημονεύθηκαν συχνά οι φιλονεικίες που έγιναν στο Πολιτμπυρώ μεταξύ του Στάλιν και των αντιπάλων του. Έν τούτοις, τα πρακτικά των συζητήσεων του Πολιτμπυρώ, που θα μπορούσαν να δείξουν την πραγματική φύση των φιλονεικιών αυτών, ποτέ δεν δημοσιεύθηκαν, ούτε και υπάρχουν σε κανένα γνωστό αρχείο. Οι κατηγορούμενοι ωμολογούσαν τα πάντα. "Ενας απ' αυτούς, ο Μπουχάριν, άλλοτε κορυφαίος θεωρητικός του Πολιτμπυρώ, έφθασε μέχρι του σημείου να διαψεύδη τις φήμες που κυκλοφορούσαν έναντι της Σοβιετικής Αστυνομίας, ότι επέτυχε να έκμαιε τις ομολογίες με τη χρησιμοποίησι παράνομων μέσων. Στην απολογία του ο Μπουχάριν είπε: «Οφείλω να ομολογήσω ότι έχω προσωπικώς, στη φυλακή, όπου ήμουν επί έτος και πλέον, εργαζόμουν, μελετούσα και διατηρούσα τη διαύγειά του πνεύματός μου. Αλλά και την υπεράσπισί μου στο δικαστήριο την έκανα κατά τρόπο που εγώ από νομικής απόψεως έθεώρησα όρ-

θότερο και συζήτησα με τον Εισαγγελέα τελειώς ελεύθερα. Ακόμη και εκείνοι που ελάχιστα γνωρίζουν σχετικά με τον κλάδο αυτό της Ιατρικής έπιστήμης, πρέπει να παραδεχθούν ότι υπνωτισμός του είδους αυτού είναι τελειώς αδύνατος». Ο Εισαγγελεύς τον οποίο ανέφερε ο Μπουχάριν ήταν ο Αντρέι Βυσίνσκι, που αργότερα επρόκειτο να γίνη Υπουργός των Εξωτερικών των Σοβιέτ.

Οι έκκαθάρσεις είχαν και ένα άλλο αποτέλεσμα. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από τους συγγραφείς αστυνομικών μυθιστορημάτων ως «Η περίπτωση των Μελών που αγνοείται ή τύχη τους». Το 1938, τρία μέλη του Πολιτμπυρώ εξαφανίστηκαν χωρίς ν' αφήσουν ίχνη. Πρόκειται για τους Ι.Ρ. Ρουτζούτακ, Β.Υ. Χουμπάρ και Σ.Β. Κόσσιορ. "Αν και οι τρεις αυτοί δεν ήταν αρκετά γνωστοί στο έξωτερικό, είχαν παίξει σημαντικό ρόλο στη σοβιετική πολιτική και κατείχαν σημαντικές θέσεις και στην κρατική μηχανή και στο κόμμα. Ο Ρουτζούτακ ήταν Πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής Ελέγχου, ο Χουμπάρ Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου των Επιτρόπων του Λαού και ο Κόσσιορ ήταν επίσης Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επιτρόπων του Λαού και υπεύθυνος του γραφείου Σιβηρίας του κόμματος. Στα χρόνια που ακολούθησαν την έκκαθάρσι, διάφοροι ξένοι ανταποκριταί στη Ρωσία ζήτησαν να εξακριβώσουν τι απέγιναν οι άνθρωποι αυτοί. Από δικαστήριο δεν πέρασαν, δημόσιο δικαστήριο τουλάχιστον. Δεν άνηγγέλθη ούτε η σύλληψι, ούτε η εκτέλεσί τους και ο σοβιετικός τύπος ποτέ δεν έκανε νύξι για την τύχη

τους. Μιά από τις υποθέσεις είναι ότι οι τρεις αυτοί αρνήθηκαν να υποκύψουν και να προβούν σε «ομολογίες» ένοχής και να δώσουν έτσι την ευκαιρία να σερβιρισθί με το καρύκευμα αυτό ή καταδίκη τους.

Το μυστήριο φαίνεται να συνοδεύη απαραίτητα το θάνατο όλων των μελών του Πολιτμπυρώ, ακόμη και στις περιπτώσεις που ο θάνατός τους άναφεται ως φυσικός. Από την ημέρα της ίδρύσεως του Πολιτμπυρώ έξι μέλη του πέθαναν από διάφορες ασθένειες. Έν τούτοις, οι συνθήκες του θανάτου τριών τουλάχιστον από τους έξι αυτούς αφίσουν την υπόνοιαν ότι πέθαναν από αίτια άλλη και όχι παθολογική. Ο Ορτζονίκιτζε, που πέθανε ξαφνικά το 1937, ήταν γνωστό ότι εκδηλώθηκε αντίθετος προς την πολιτική του Στάλιν. Πέθανε λίγες μέρες πριν άρχισι το δεύτερο κύμα των έκκαθάρσεων του 1937. Ένα άλλο μέλος του Πολιτμπυρώ, ο Βαλέριαν Κουϊμπίσεφ, πέθανε το 1935 σε ηλικία 47 ετών. Ως αίτια του θανάτου του αναφέρθηκε καρδιακή πάθησις. Κατά τις δίκες του 1938, δυο γιατροί που θεράπευαν τον Κουϊμπίσεφ ωμολόγησαν ότι «έδολοφόνησαν Ιατρικώς» τον άρρωστό τους δινοντάς του δηλητήρια και θλαβερά φάρμακα. Άλλο ένα μέλος του Πολιτμπυρώ, ο Αντρέι Ζντάνωφ, πέθανε από καρδιακή πάθησι, σχετικά νέος. Δεν είχε ακόμη τελειώσει η κηδεία του και το Κρεμλίνο απομάκρυνε από τις θέσεις τους όλους τους φίλους και τους συνεργάτες του Ζντάνωφ. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονταν και άνθρωποι, όπως ο Πόπωφ και ο Βοζνεζένσκυ. Ο Βοζνεζένσκυ σε ηλικία 44 ετών ήταν το νεαρώτε-

ρο μέλος του Πολιτμπυρώ. Υπήρξε επίσης και το μοναδικό παράδειγμα ανθρώπου που απομακρύνθηκε από το Πολιτμπυρώ χωρίς έν συνεχεία να εξορισθί, να δικασθί ή να δολοφονηθί.

☆

Ο πέπλος του μυστηρίου που περιέβαλε από την ίδρυσί του το Πολιτμπυρώ έγινε ακόμη πιο πυκνός και αδιαπέραστος, χάρις στη μυστικότητα με την οποία περιβάλλεται κάθε τι σχετικό μ' αυτό. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Πολιτμπυρώ κρατήθηκαν απόρρητα. Μόνο από τα άρθρα του εξορίστου πιά Τρότσκι και από τη δημοσίευσι των λεγομένων «σχεδίων δημοσίων έργων» στις σοβιετικές εφημερίδες μπορούσε να σχηματίση κανείς μια άοριστη ιδέα για όσα συνέβαιναν και κουεντιάζονταν πίσω από τις αυστηρά φρουρούμενες πόρτες του Πολιτμπυρώ. Η μυστικότης που περιέβαλλε την οργάνωσι ήταν τόσο απόλυτη και πλήρης, ώστε κατά τα τελευταία χρόνια να είναι αδύνατο να καθορισθί ακριβώς και ο αριθμός ακόμη των μελών του. Κατά τις πληροφορίες των περισσότερων πηγών το Πολιτμπυρώ αριθμούσε έντεκα μέλη την εποχή που το Κρεμλίνο αποφάσισε να το διαλύση.

Η ιδιωτική ζωή των μελών του Πολιτμπυρώ εξακολουθεί και τώρα να παραμένει αίνιγμα. Κάποτε ένας ξένος ανταποκριτής έπεχείρησε να πληροφορηθί ποιά από τα μέλη του Πολιτμπυρώ ήταν έγγαμοι και ποιά όχι. "Υστερα όμως από πολλές κοπιαστικές και άκαρπες προσπάθειες σταμάτησε την έρευνά του χωρίς αποτέλεσμα. Είναι γνωστό, ωστόσο, ότι ο Καμένεφ είχε σύ-

ζυγο την αδελφή του Τρότσκι
"Ολγα και ο "Ορτζονίκιζε μια
"Εσκιμώα.

Τα μέλη του Πολιτμπυρώ δεν διατηρούν κοινωνικές σχέσεις με άτομα έξω από τον κύκλο τους. Στις οεξιώσεις τους μετέχουν μόνο άλλα μέλη του Πολιτμπυρώ και οι οικογένειές τους. Σύμφωνα με μια περιγραφή του Βίκτωρ Σέρτζε, πρώην κομμουνιστού με στενές σχέσεις προς το Κρεμλίνο, σε μια τέτοια ιδιωτική συγκέντρωσι μελών του Πολιτμπυρώ, ή δεύτερη σύζυγος του Στάλιν αναμίχθηκε σε όξύτατη πολιτική συζήτηση και εξέφρασε αντιλήψεις διαφορετικές από του συζύγου της. Μετά τη συζήτηση εγκατέλειψε τη συγκέντρωσι.

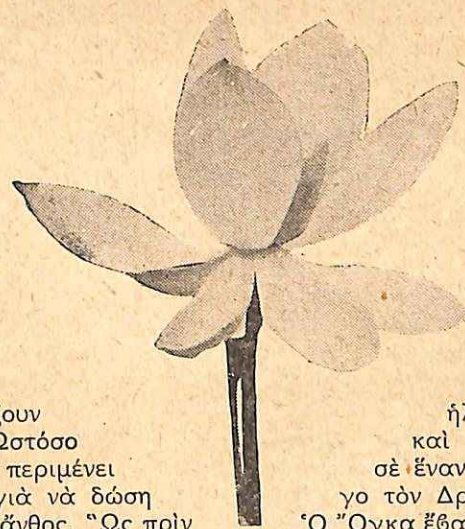
"Όταν όμως λίγες ώρες αργότερα ο Στάλιν γύρισε σπίτι του, θρήκε τη σύζυγό του νεκρή. "Η δολοφονήθηκε ή είχε αυτοκτονήσει.

"Από την εποχή που πέθανε ο Ζντάνοφ, το 1948, και έπεσε σε δυσμένεια ο Βοζνεζένσκυ, το Πολιτμπυρώ άρχισε να αποσύρεται διαρκώς περισσότερο στα παρασκήνια της σοβιετικής πολιτικής. "Η άλλοτε πανίσχυρη οργάνωσι, που πριν από λίγες μόλις δεκαετηρίδες είχε άρκετη δύναμι, ώστε να αντιτίθεται στις απόψεις ή να τροποποιή αποφάσεις ανθρώπων, όπως ο Λένιν και ο Τρότσκι και ο Στάλιν, έγινε σι-

γα-σιγά ένας όμιλος ανθρώπων χωρίς δική τους σκέψι και γνώμη, πρόθυμων όμως πάντα να παραδέχωνται κάθε σκέψι και κάθε απόφασι του Στάλιν και εκείνων που ήταν γνωστό ότι τον εκπροσωπούσαν. Αυτό, εν τούτοις, δεν εσήμαινε ότι το Πολιτμπυρώ έχασε όλη την εξουσία του. Βέβαια δεν ήταν πιά σε θέσι να χαράξη το ίδιο πολιτική γραμμή, αλλά εξακολουθούσε να αποτελή ένα είδος υπερκυβερνήσεως, έστω και χωρίς πρωτοβουλία. Φαίνεται όμως ότι και αυτή ή σκιά της εξουσία ένωχλούσε τον άρχοντα του έρυθρου κόσμου, τον Στάλιν. "Ισως ή ύπαρξί του, έστω και άκινδυνη, να θύμιζε το αίμα των μελών θυμάτων και παλαιών συνεργατών του. Γι' αυτό και στις 5 "Οκτωβρίου του 1952 ο σκηνοθέτης και διευθυντής της μεγαλύτερης τραγωδίας της σύγχρονης ιστορίας πήρε από τα μάτια του κόσμου την τελευταία σκηνή του δράματος. Το Πολιτμπυρώ καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από το «"Ανώτατο Προεδρείο». Τίποτα πιά δεν θα μένη που να θυμίζει το δράμα της Ρωσίας και του κόσμου. "Ισως μόνο οι σκιές του Τρότσκι, του Καμένεφ, του Ζηνόβιεφ και των άλλων να ένοχλούν τον ύπνο του ανθρώπου που έκλεισε στις 5 "Οκτωβρίου το τελευταίο σκηνικό.

Ο "Εντιμοντ Ντεμαίτρο είναι ο συγγραφέας του περίφημου βιβλίου «"Η έπερχομένη εξέλιξις του Ρωσικού "Εθνικισμού». "Ηταν επίσης πολεμικός ανταποκριτής του «"Νταίηλυ "Εξπρές» στο άνατολ κό μέτωπο κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Το αρχαιότερο λουλούδι του κόσμου

Οι λωτοί άνθίζουν κάθε χρόνο. "Όστόσο το φυτό αυτό περιμένει 2000 χρόνια για να δώση το πρώτο του άνθος. "Ός πριν από ένα χρόνο, ήταν ένας σπόρος θαμμένος μέσα σ' ένα κανώ της νεολιθικής εποχής, κάτω από ένα στρώμα γής πάχους 5.50 μέτρων, λίγο έξω από το Τόκιο. "Ενώ οι εργάτες έσκαβαν για κάρθουνο ανακάλυψαν ένα κανώ που το παρέδωσαν στους αρχαιολόγους. Αυτοί, με τη σειρά τους ανακάλυψαν το σπόρο του λωτού

ήλικίας 2000 έτών και τον παρέδωσαν σε έναν ειδικό λωτολόγο τον Δρ. "Ιχίρο "Ογκα. "Ο "Ογκα έβαλε τον σπόρο μέσα σε ένα δοχείο με νερό για να δη άν θα θλαστήση. "Αφού θλάστηκε και μεγάλωσε, ύστερα από ένα χρόνο, το πανάρχαιο φυτό πέταξε ένα ωραιότατο λουλούδι. Το θαυμάσιο αυτό φαινόμενο δεν κατέπληξε διόλου τον Δρ. "Ογκα ο οποίος έχει πετύχει το ίδιο αποτέλεσμα με σπόρους χιλίων έτών.

Μια μέρα ο μπεντουίνος "Αχμέτ άνοιξε μια τρύπα στο περιβόλι του. "Εκείνη την ώρα περνούσε από κεί ο Χασούν, ένας γνωστός. "Ο Χασούν κατέβηκε από την καμήλα του και ρώτησε τον "Αχμέτ:

- Τι κάνεις εκεί;
- Ζητάω ένα θησαυρό που είχα κρύψει στη γή.
- "Αν δεν έχεις σημάδι δεν θα βρης το μέρος.
- "Εχω σημάδι. Είναι ένα σύννεφο που σκιάζε το μέρος την ώρα που έκρυβα το θησαυρό μου.

ΤΟ ΩΡΑΙΟ ΦΥΛΟ

Τοῦ

Διαπρεποῦς Γάλλου Βιολόγου

JEAN ROSTAND

Στὰ μάτια τοῦ φυσι-
οδίφῃ που μελετᾷ
ὄχι μονάχα τὸ ἀνθρώ-
πινο γένος, μὰ τὸ σύ-
νολο τοῦ ζωϊκοῦ βα-
σιλείου, τὸ ἄρσενικό
εἶναι ἀδιαφιλονέκητα
ἐκεῖνο ποὺ ἀξίζει νὰ ὀ-
νομασθῇ ὠραῖο φύλο.
Πολυάριθμα εἶναι τὰ
εἶδη τῶν ἐντόμων, τῶν
ψαριῶν, τῶν θάλασσιων, τῶν
πουλιῶν, τῶν θηλαστικῶν, ὅπου
τὸ ἄρσενικό παρουσιάζει στολίδια
καὶ ζωηρά χρώματα ποὺ λείπουν
ἀπὸ τὸ θηλυκό. Φθάνει νὰ σκε-
φθοῦμε τὴ μεγαλοπρεπὴ χαίτη τοῦ
λιονταριοῦ, τὸ κλαδωτὸ κέρατο
τοῦ ἐλαφιοῦ, τὸ λειρί καὶ τὰ πλῆ-
κτρα τοῦ πετεινοῦ, τὸ μυριόπλου-
το ριτίδι τοῦ παγωνιοῦ.

Ὅσο γιὰ τὸ φασιανό, ὁ Ζω-
φρούα Σαίντ-Ίλαίρ ἔχει περι-
γράψει πολὺ ζωντανὰ τὴ χτυπη-
τὴ ἀντίθεσι ποὺ παρουσιάζουν τὰ
δυὸ φύλα: «Ἀνάμεσα σὲ τις πολυ-
άριθμες καὶ λαμπρὲς λεγεῶνες
τῶν πουλιῶν, πολὺ λίγα μποροῦν
στὸν πλοῦτο τῶν φτερῶν τους νὰ
συγκριθοῦν μὲ τὸν ἄρσενικό φα-
σιανό. Ἡ φύσι τοῦ ἔχει δώσει
τόσο ἀστραφτερές ἀποχρώσεις,
ποὺ ἡ φαντασία δὲν θὰ μπορούσε

νὰ συλλάβῃ ὠραιότε-
ρες. Ἀλλὰ συγκρίνεται
τὸ μεγαλόπρεπο αὐτὸ
πουλί μὲ τὸ θηλυκό
του. Τὸ ἐκπληκτο μάτι
σας μάταια θὰ ζητήσῃ
στὸ θηλυκὸ κάποιον ἱ-
χνος ὁμορφιάς. Τὸ
χρυσάφι, ἡ πορφύρα
καὶ τὸ ἀζούρ τοῦ ἄρ-
σενικοῦ ἔχουν ἀντικα-
τασταθῇ ἐδῶ ἀπὸ τὰ πιὸ ξε-
θωριασμένα χρώματα. Κάθε
στολίδι ἔχει χαθῇ. Τίποτα δὲν θυ-
μίζει πιά αὐτὸ τὸ πλουσιοστολι-
σμένο ἄρσενικό καὶ θὰ ἔλεγε κα-
νείς πῶς ἡ φύσι ἐνώνοντας δυὸ
πουλιά τόσο ἀνόμοια θέλησε μὲ
τὴ θλιθερὴ μονοτονία τῶν χρω-
μάτων τοῦ ἐνός νὰ ὑπογραμμίσῃ
τὴν ποικιλία καὶ τὴ λαμπρότητα
τῶν φτερῶν τοῦ ἄλλου».

Τὸ ἴδιο ἀποκλειστικὸ χάρισμα
τοῦ ἄρσενικοῦ εἶναι τὰ μακρυὰ
διακοσμητικὰ φτερά τῶν παρὰ-
δείσιων πουλιῶν, οἱ πελώριες
«ρακέτες» σὲ ὀριζήματα κολύβρια,
οἱ νυφικοὶ ἱριδισμοὶ τῶν κινέζι-
κων ψαριῶν, τὸ σπαθωτὸ περύ-
γιο τοῦ ξιφοφόρου, τὸ κυματιστὸ
λοφίον τοῦ τρίτωνος καὶ στὰ ἐν-
τομα τὸ μαῦρο καὶ πράσινο θε-
λοῦδο τῶν ὀρνιθοπτέρων, κ.λ.π.

Ὁρμόνες καὶ δευτερεύοντες φυλετικοὶ χαρακτήρες

Ποιὰ εἶναι ἡ προέλευσις αὐτῆς
τῆς φυλετικῆς διμορφίας; Τί
εἶναι ἐκεῖνο ποὺ πολλὰς φορὲς
προκαλεῖ τόσο χτυπητὴ διαφορὰ
ἀνάμεσα στὰ δυὸ φύλα;

Εἶναι ὀλοφάνερο πῶς πρέπει ν'
ἀναζητήσουμε τὴν ἀφετηρία στὸ
ἴδιο τὸ σπέρμα, ποὺ ἀνάλογα μὲ
τὴ φύσι τῶν χρωμοσωμάτων ποὺ
περικλείνει φέρνει στὸν κόσμον ἑ-
νὰ ἄρσενικό ἢ θηλυκὸ πλάσμα.
Μὰ ἂν τὰ χρωμοσώματα εἶναι οἱ
πραγματικοὶ πλαστοουργοὶ τῆς
φυλετικῆς διακρίσεως, ἂν ἀποφα-
σίζουν ἀνέκκλητα γιὰ τὸν τύπο,
ἄρσενικό ἢ θηλυκὸ, ὥστόσο δὲν
εἶναι ἅμεσα ὑπεύθυνα γιὰ τὴν ἐ-
ξωτερικὴ διαφοροποίησι τῶν δυὸ
φύλων. Αὐτὴ ἐδῶ — τοῦλάχιστο
στὰ θηλυκὰ — ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίς
σεξουαλικὰς ὁρμόνες, δηλαδὴ ἔ-
κτὸς τῶν ἰδιαίτερες χημικῆς οὐσί-
ας ποὺ ἐκκρίνουν οἱ γεννητικοὶ ἀδέ-
νες.

Ἐνὰ πλῆθος πειράματα, μὲ τὰ
ὅποια συνδέονται τὰ ὀνόματα τοῦ
Πεζάρ, τοῦ Καριντροῦ, τοῦ
Γκούνταιηλ κ.λ.π., ἔχουν ἀποκα-
λύψει, κατὰ τρόπο ποὺ δὲν ἐπι-
δέχεται ἀμφισβήτησι, τὸ μορφο-
γεννητικὸ αὐτὸ ρόλο τῶν σεξου-
αλικῶν ὁρμονῶν. Ἡ ἀπόδειξις εἶ-
ναι ἰδιαίτερα σαφὴς στὰ ὀλεκτο-
ροειδῆ, ὅπου ὁ φυλετικὸς διμορ-
φισμὸς εἶναι πολὺ χτυπητός.

Ἄν μὲ τὸν εὐνουχισμό ἀφα-
ρέσουμε ἀπὸ τοὺς πετεινοὺς ἢ τίς
κόττες τοὺς γεννητι-
κοὺς τοὺς ἀδένες καὶ
φυσικὰ τίς ὁρμόνες ποὺ
αὐτοὶ ἐκκρίνουν, δια-
πιστώνουμε μιά κατὰ-
στασι ἀπόλυτης φυλε-
τικῆς οὐδετερότητας.
Ἐνὰς εὐνουχισμένος

πετεινὸς (καπόνι) εἶναι ἐντε-
λῶς ὁμοιος, σὲ ὅλα τὰ χαρα-
κτηριστικὰ μορφῆς καὶ χρώμα-
τος, μὲ μιὰ εὐνουχισμένη ὀρνιθα.
Αὐτὰ τὰ οὐδέτερα ζῶα ἔ-
χουν ἓνα μικρὸ λειρί, ὅπως ἡ κα-
νονικὴ κόττα, ἀλλὰ ἔχουν φτέ-
ρωμα πετεινοῦ, καὶ ὅπως ὁ κα-
νονικὸς πετεινός, ἔχουν πλῆκτρα
στὰ πόδια. Ἀπ' αὐτὸ μποροῦμε
νὰ συμπεράνουμε πρῶτα-πρῶτα
πῶς ἡ ἀνάπτυξι τοῦ λοφίου στὸν
πετεινὸ ὀφείλεται στὴν παρουσία
ἄρσενικῆς ὁρμόνης καὶ κατόπι
πῶς τὰ πλῆκτρα καὶ τὸ φτέρωμα
τοῦ πετεινοῦ συνδέονται μὲ τὴν
ἀπουσία θηλυκῆς ὁρμόνης.

Ἐξ ἄλλου μποροῦμε νὰ ξανα-
δώσουμε στὸ καπόνι ἢ στὴν εὐ-
νουχισμένη ὀρνιθα τοὺς δευτε-
ρεύοντες φυλετικοὺς χαρακτήρες
τους, χορηγώντας τους τίς ὁρ-
μόνες ποὺ λείπουν εἴτε μὲ τὴ με-
ταμόσχευσι ἐνὸς γεννητικοῦ ἀδέ-
νος, εἴτε μὲ ἐνέσεις καθαρῆς ὁρ-
μόνης. Ἀκόμα, μποροῦμε, κάνον-
τας στὸ καπόνι ἕνεσι θηλυκῆς ὁρ-
μόνης ἢ στὴν εὐνουχισμένη ὀρνι-
θα ἕνεσι ἄρσενικῆς ὁρμόνης, νὰ
δώσουμε στὸ πρῶτο ἢ στὴ δευτε-
ρη μιὰ φυλετικὴ ὄψι, ἀντίθετη μὲ
κεῖνη ποὺ εἶχαν ἀπὸ φυσικοῦ
τους.

Τὰ πειράματα αὐτὰ εἶναι πολὺ
σημαντικά, γιατί δείχνουν, ἐπὶ
πλέον, πῶς αὐτὸ καθαυτὸ τὸ σώ-
μα τοῦ ζῴου δὲν παρουσιάζει φυ-
λετικὸ διμορφισμό. Παρὰ τὸν πα-
ράγοντα ποὺ ἀποτελοῦν τὰ χρω-
μοσώματα, τὸ σῶμα
κατέχει διπλὴ δυνατό-
τητα, ἄρσενικὴ καὶ θη-
λυκὴ, καὶ ἀνάλογα μὲ
τὴ φύσι τῆς ὁρμόνης
ποῦ τοῦ χορηγεῖται,
ἐπικρατεῖ ἡ μιὰ ἢ ἡ
ἄλλη.

Φυλετική επιλογή

Η φυσιολογία μᾶς διδάσκει λοιπὸν ὅτι τὰ ἀρσενικά ὀφείλουν τὰ χαρακτηριστικά τους στὶς ιδιαίτερες ὁρμονικές συνθήκες πού επικρατοῦν στὸν ὄργανισμό τους. Μὰ αὐτὸ δὲν μᾶς ἐξηγεῖ γιατί στ' ἀρσενικά οἱ δευτερεύοντες φυλετικοὶ χαρακτηρισμοί εἶναι γενικὰ πιὸ λαμπροί, πιὸ χτυπητοί, πιὸ «ωραῖοι», παρὰ στὰ θηλυκά. Ποῦ ὀφείλεται ἄραγε τὸ ὅτι —ιδίως στὰ πουλιά— τὸ ἀρσενικὸ ἐκκρίνει ὁρμόνες ἱκανὲς νὰ προκαλοῦν τὴν ἐμφάνισι ὠρισμένων στολιδίων καὶ ἀνίκανες νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἐμφάνισι πιὸ φανταχτερῶν φτερῶν; Μήπως πρόκειται γιὰ ἄπλη σύμπτωση, γιὰ ἓνα ἐπιφανόμενον χωρὶς συνέπειες; Ἡ πρέπει νὰ σκεφθοῦμε πὼς ἀντίθετα, τὸ πιὸ μεγάλο ξαφάντωμα, ἢ πιὸ λαμπρὴ ὁμορφιά τοῦ ἀρσενικοῦ φύλου ἀνταποκρίνεται σὲ μιὰ βαθύτερη ἀπαίτησι τῆς φύσης;

Ξέρουμε, στὸ σημεῖο αὐτὸ, τὴν ἀπάντησι πού ἔδωσε ὁ Δαρβίνος στὸν περασμένο αἰῶνα. Κατὰ τὸ μεγάλο φυσιολογικὸν οἱ διακοσμητικοὶ χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἀρσενικοῦ φύλου, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι ὁργανικοὶ χαρακτηρισμοί, ἐμφανίστηκαν προοδευτικὰ στὸ φύλο κατὰ τὴν πορεία τῆς ἐξελιξέως του, ἀλλὰ εἶχαν μιὰ ἰδιαίτερη προέλευσι, σχετικὴ μὲ τὴν ἐλκυστικότητά πού ἐξασφάλιζαν στὸν κάτοχό τους: Τὰ ἀρσενικά, τὰ πιὸ γοητευτικά, τὰ πιὸ «ἐλκυστικά», ἐκλέγονταν, κατὰ προτίμησι, ἀπὸ τὰ θηλυκά κί' ἔτσι ἄφιναν ἀπογόνους πιὸ πολλοὺς καὶ προικισμένους, κατὰ τὸ νόμο τῆς κληρονομικότητος, μὲ χαρακτηρισμοὺς, τοὺς ὁποίους οἱ ἀρσενικοὶ πρόγονοι ὤφειλαν τὴ σεξουαλική τους ἐπιτυχία.

Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντίληψι τοῦ Δαρβίνου, ἡ «ὁμορφιά τοῦ ἀρσενικοῦ» εἶναι κατ' οὐσίαν ἔργο τῆς προτιμήσεως, τῆς ἐπιλογῆς πού ἀνανέω-
νεται ἀκατάπαυστα ἀπὸ τὰ θηλυκά.

Ἡ μεγαλόπνοη αὐτὴ θεωρία προϋποθέτει τὴν ὑπαρξί ἐνὸς εἰδους αἰσθητικῆς εὐαισθησίας στὰ ζωᾶ πού εἶναι σὲ θέσι νὰ φανερώσουν προτίμησι στὶς τάδε μορφές ἢ στὰ τάδε χρώματα. Καὶ ὁ Δαρβίνος ἀναφέρει, παρμένη ἀπὸ τὸ συνάδελφό του Ρ. Χέρον, τὴν περίπτωσι ἐνὸς γέρικου παγωνιοῦ μὲ μεγαλόπρεπο λοφίον, πού το εἶχαν «ἐρωτευθῇ» ὅλα τὰ θηλυκά, τόσο, ὥστε νὰ περιφρονοῦν κάθε ἄλλο ἀρσενικὸ τοῦ εἴδους τους:

«Μιά χρονιά πού τὸ τρομερὸ αὐτὸ παγώνι ἦταν φυλακισμένο, μὰ ἔτσι πού νὰ φαίνεται, τὰ θηλυκά συγκεντρώνονταν ἀδιάκοπτα μπροστὰ στὰ κάγκελα τῆς φυλακῆς του καὶ δὲν ἄφιναν ἓνα ἄλλο παγώνι —ἓνα νεαρό, μὲ μαῦρα φτερά— νὰ τὰ πλησιάσῃ».

Τὶ πρέπει νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὴν ἀποψι αὐτὴ τοῦ Δαρβίνου;

Πολλοὶ ἐρευνητὲς θάλθηκαν νὰ τῆς δώσουν μιὰ θετικὴ θάσι, μελετώντας μὲ ἀκρίβεια, στὰ διάφορα εἶδη, τὴ συμπεριφορὰ τῶν θηλυκῶν ἀπέναντι στὰ ἀρσενικά πού τοὺς παρουσίαζαν. Στὰ ἔντομα τὰ πειράματα αὐτὰ δὲν ἔδωσαν παρὰ ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα.

Σὲ μιὰ ἀμερικανικὴ πεταλούδα (*callosomia promethoa*), μὲ πολὺ ἐκδηλο φυλετικὸ διμορφισμό, ὁ Δρ Μαίγιορ κολλᾷ φτερά θηλυκοῦ σὲ ἀρσενικά, πού τοὺς ἔχει κόψει προηγουμένως τὰ φτερά τους: Οἱ μεταμφιεσμένες ἀρσενικὲς αὐτὲς πεταλοῦδες ἔχουν τίς

ἴδιες ἐπιτυχίες στὶς θηλυκές, ὅπως ὅλες οἱ ἄλλες ἀρσενικὲς πεταλοῦδες. Ὁ ἴδιος ἐρευνητὴς ζωγράφισε πράσινα ἢ κόκκινα τὰ φτερά τῆς ἀρσενικῆς πεταλούδας, χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ τῆς λιγοστέψῃ τίς ἐρωτικές τῆς ἐπιτυχίες.

Ἀνάλογα ἀποτελέσματα ἀποκτήθηκαν μὲ μιὰ ἄλλη πεταλούδα, τὴ *lymantria dispar*. Ἡ αἰτία λοιπὸν φαίνεται καθαρὰ: Οἱ θηλυκὲς πεταλοῦδες δὲν εἶναι εὐαίσθητες στὴν ὁμορφιά τῶν ἀρσενικῶν τους.

Τὰ πράγματα ὅμως εἶναι διαφορετικὰ γιὰ ὠρισμένα θηλυκά πουλιῶν.

Τὰ θηλυκά ἐκλέγουν τὸ ταῖρι τους

Στὸ «μαχόμενον ἱππότη» (εἶδος *μπεκάτσας*), λ.χ., τὸ ἀρσενικὸ πού διαλέγουν τὰ θηλυκά εἶναι ἐκεῖνο πού ἔχει τὸ πιὸ κομψὸ φτέρينو κολλιέ γύρω στὸ λαιμὸ του. Ὁ καθηγητὴς Σέλους παρατήρησε σὲ μιὰ ὁμάδα πουλιῶν τοῦ εἴδους αὐτοῦ πὼς δυὸ ἀρσενικά, ἐξαιρετικὰ ὁμορφα, εἶχαν μονοπωλήσει τὴν εὐνοία τοῦ θηλυκόκοσμου, ἐνῶ ἡ πλειονότης τῶν ἄλλων ἀρσενικῶν ὑπέφερε ἀπὸ ἀναγκαστικὸ γεροντοπαλληκαρισμό.

Σύμφωνα μὲ τοὺς Νόμπλ καὶ Βούρμ, ἀν μαδίσουμε ἓνα ἀρσενικὸ ἐρωδιὸ μὲ μαῦρη τοῦφα, τὸ θηλυκὸ πού δὲν ἀργεῖ νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ, γιὰ νὰ τρέξῃ σ' ἀναζητήσει ἄλλου, πιὸ ὁμορφου ἐρωτικοῦ συντρόφου.

Στοὺς θηλυκοὺς παπαγάλους, οἱ συστηματικὲς παρατηρήσεις τῆς κυρίας Σινάτ-Τόμπσον, βιολόγου στὴ Ρίγα, ἀποκάλυψαν μιὰ ἀξιοσημεῖωτη εὐαισθησία σχετικὰ μὲ τὴν ἀνδρική ὁμορφιά. Στὸ εἶδος αὐτὸ, τὸ ἀρσενικὸ διακρίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸ, ἀπὸ τὴν

ποσότητα καὶ τὸ χρωματισμὸ τῶν φτερῶν τοῦ λαιμοῦ: Χτυπητὰ κιτρινα, μὲ μαῦρα στίγματα στὸ κέντρο τους, τὰ φτερά αὐτὰ σχηματίζουν ἓνα κολλιέ, πού πλασιώνει τὸ κεφάλι τοῦ πουλιοῦ. Καὶ τὸ θηλυκὸ διαλέγει σχεδὸν πάντοτε ἀνάμεσα στοὺς ἀρσενικοὺς πού τῆς προτείνουν ἐκεῖνον πού ἔχει τὸ πλουσιώτερον καὶ πιὸ ζωηρόχρωμο κολλιέ —κί' ἢ ἐκλογὴ εἶναι τόσο πού γρήγορη, δσ. πιὸ χτυπητὴ εἶναι ἡ διαφορά στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀνάμεσα στοὺς μνηστήρες.

Ἄν ἀφαιρέσουμε ἀπὸ ἓνα ἀρσενικὸ παπαγάλο τὰ φτερά πού σχηματίζουν τὸ κολλιέ, ὁ ἀτυχὴς βλέπει νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν ὅλα τὰ θηλυκά. Ἀντιθέτως, ἀν διπλασιάσουμε τὸ κολλιέ του μὲ φτερά παρμένα ἀπὸ ἄλλο ἀρσενικὸ παπαγάλο, τότε ἐνισχύουμε τρομερὰ τὴν ἐλκτική του δύναμι.

Μποροῦμε λοιπὸν νὰ θεωρήσουμε ὡς βέβαιον ὅτι, τοῦλάχιστον σὲ ὠρισμένα πουλιά, ἡ ὁμορφιά τοῦ ἀρσενικοῦ συντελεῖ στὴν ἐρωτικὴ του ἐπιτυχία. Ὡστόσο οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς φυσιολογικοὺς σκέπτονται σήμερὰ πὼς ἡ «ἀρρενωπὴ» συμπεριφορὰ —βισσὴ, ἐπιμονὴ καὶ ἐρωτικὴ φλόγα— παίζει στὸν ἐρωτικὸ ἀνταγωνισμό πιὸ μεγάλο ρόλο, παρὰ ἡ φυσικὴ ἐμφάνισι μονάχῃ τῆς. Σὲ πολλὰς περιπτώσεις, ὅπου τὸ θηλυκὸ φαίνεται νὰ ἐκδηλώνῃ κάποια προτίμησι γιὰ ὠρισμένη μορφή ἢ χρωματισμὸ, ἀποκαλύπτεται ὅτι ἡ ἰδιομορφία αὐτὴ συνδέεται, λίγο ἢ πολὺ στενά, μὲ μιὰ εἰδικὴ συμπεριφορὰ.

Ἔτσι, «ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον τὰ θηλυκά παγώνια τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου τοῦ Λονδίνου ἐδειχναν μιὰ ἀποφασιστικὴ προτίμησι πρὸς τὰ ἄσπρα ἀρσενικά παγώνια, δὲν

στηριζόταν στην καθαριότητα των φτερών τους, αλλά στο γεγονός ότι ο έρωτισμός των άσπρων αυτών παγωνιών ήταν πιο έκδηλος, παρά στα κανονικά άτομα».

Τό ίδιο, εκεί όπου τα καλύτερα στολισμένα άρσενικά έκτοπίζουν τα άλλα, μπορούμε να δεχθούμε πως η ανάπτυξη των σεξουαλικών στολιδιών συνοδεύεται από μια φλογερώτερη συμπεριφορά, αφού οι φυσικοί και οι ψυχολογικοί χαρακτήρες εξαρτώνται από τις αυτές ορμόνες.

‘Η έρωτική επιλογή στο ανθρώπινο γένος

Είναι αυτονόητο ότι στο ανθρώπινο είδος η παρέμβαση της συνειδήσεως έχει ευνοήσει σε μεγάλο βαθμό το παιγνίδι της έρωτικής επιβολής, που παίζεται με δυο τρόπους: Έκλογή των ανδρών από τις γυναίκες και έκλογή των γυναικών από τους άνδρες, όπου το κάθε φύλο «διαπλάσσει το άλλο» κατά την εικόνα του έρωτικού του ιδεώδους.

Εξ άλλου πρέπει να σημειώσουμε πως η ανάπτυξη του πολιτισμού είχε σαν αποτέλεσμα την προαγωγή του γυναικείου φύλου σε «ώραίο φύλο», δίνοντάς του το προνόμιο του στολισμού. Ένω στο ζωϊκό βασίλειο τα άρσενικά είναι κατά κανόνα καλύτερα στολισμένα από τα θηλυκά, το ανθρώπινο άρσενικό αρκείται όσο πάει και πιο πολύ σε περιβολή όπλη, άχρωμη και άνεπιτήδευτη. Υπάρχει έδω μια περίεργη αντιστροφή της τάσεως, που ως τα τώρα υποδείκνυε η φύσις.

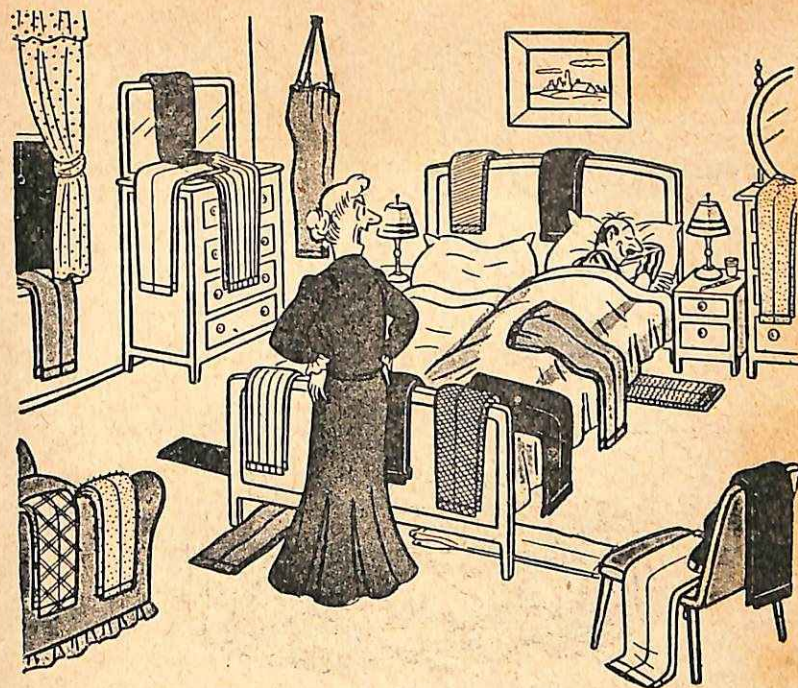
Ο Δαρβίνος είχε κιόλας παρατηρήσει, με το τόσο βαθύ χιούμορ που τον χαρακτήριζε, ότι οι

γυναίκες για να στολίσουν τα καπέλα τους δανείζονται φτερά από άρσενικά πουλιά, τα οποία τα χρησιμοποιούν για να γοητεύουν τα θηλυκά τους...

Ο Έντμουντ Περριέ έχει επιμείνει στην αληθινή επαναστατική καινοτομία, που αντιπροσωπεύει, στην εξέλιξη της ζωής, ή παρατήρησι του άνδρα από την κομψή περιβολή. Ένω με τον πολιτισμό, το γούστο της γυναίκας για το στολίδι αναπτύσσεται, ο άνδρας αντίθετα, απομακρύνεται ολοένα και πιο πολύ από την αναζήτησι της κομψότητας. Σιγά-σιγά παραιτείται από τα κοσμήματα, τα χρυσαφικά, τις κορδέλλες. Αυτό το μοίρασμα του γούστου για το στολίδι ανάμεσα στα δυο φύλα, που εκφράζει την εξέλιξη της περιβολής, είναι αποκλειστικό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου είδους και το ξεχωρίζει από τα άλλα είδη ζώων πολύ περισσότερο, παρά οποιοδήποτε από τα ψυχικά του χαρακτηριστικά.

Αντίθετα από ό,τι διαπιστώνουμε στο ζωϊκό βασίλειο, το θηλυκό του ανθρώπινου είδους είναι εκείνο που στολίζει κατά τρόπο χτυπητό και μεταβαλλόμενο, εκείνο που τονίζει τα χρώματά του με φτιασίδια και βαφές, που αλείφεται έλκυστικά αρώματα και ακόμα αυξάνει τον όγκο της κόμης του με ξένες προσθήκες.

Ωστόσο, κατά το βαθμό της εξελίξεως της γυναίκας, σε όλα τα πεδία σε ισότιμη συνεργασία και ανταγωνίστρια του άνδρος, μπορούμε να προβλέψουμε πως οι διάφορες διακοσμήσεις της αμφιέσεως μεταξύ των δύο φύλων θα γίνωνται ολοένα λιγότερο χτυπητές

— Χμ... Σε ποιά απ' όλα τώρα βρίσκεται το πορτοφόλι σου, έξυπνάρια μου;

Ενα ζεστό καλοκαιριάτικο μεσημέρι, ένα παιδάκι περπατούσε δίπλα σε μια πολύ χοντρή κυρία. Πήγαινε όμως τόσο πολύ κοντά της που η κυρία νεύρισε.

— Φύγε από κοντά μου, του λέει άγριεμένη σε μια στιγμή, γιατί θα φωνάξω την αστυνομία.

— Σας παρακαλώ, καλέ κυρία, παραπονέθηκε ο μικρός, είσαστε ή μόνη σκιά στο δρόμο.

Constellation

Ενας υπάλληλος των κοινωνικών ασφαλίσεων πηγαίνει να κάνει έλεγχο στο εργοστάσιο ενός χωριού.

— Πόσα παιδιά έχεις; ρωτάει έναν εργάτη.

— Πέντε, κύριε, και δεν πρόκειται να κάνω άλλα.

— Και γιατί δεν θα κάνης άλλα; ρωτά ο υπάλληλος.

— Γιατί διάβασα κάτι πολύ σοβαρό, κύριε. Διάβασα πως στα πέντε παιδιά που γεννιούνται, το ένα είναι κινέζος.

Up.

1749 — 1832

ΓΙΟΧΑΝ ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΓΚΑΙΤΕ

Τῶν

HENRY καὶ DANA LEE THOMAS

Οἱ νέοι τοῦ 18ου αἰώνα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἦταν «μοντερνιστές». Σὰν τοὺς σημερινούς νέους ἦταν δυσανεκτοί μετὰ τὸν κόσμον ποὺ βρέθηκαν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ δημιουργήσουν στὴ θέσιν τοῦ ἑνὸς κόσμου πρὸς κεντρικὸν τὸν πόθον τῆς καρδιάς τους. Στὴ Γαλλία καὶ στὴν Ἀμερική ἡ ἐξέγερσι αὐτὴ πήρε πολιτικὴ τροπὴ. Σὲ ἄλλες χώρες ὅμως καὶ ἰδιαίτερα στὴ Γερμανία, ἡ ἀνταρσία ἐναντίον τῆς παραδόσεως ἦταν καθαρά πνευματικὴ. Οἱ στρατιῶτες τῆς γερμανικῆς ἐπαναστάσεως γκρέμισαν τὰς ἀπαρχαιωμένες ἰδέας τοῦ ἔθνους τους, μὰ ἄφισαν ἀνέπαφον τὴν ἀπαρχαιωμένην κυβέρνησιν. Ἐκάναν μίαν ἐπανάστασιν τῆς πέννας· ὅχι τοῦ ξίφους. Ἀπελευθέρωσαν τὰ πνεύματα τῶν συμπατριωτῶν τους, ἀλλὰ δὲν ἔδωσαν προσοχὴν στὰ σώματά τους. Πίστευαν στὴν ἐλευθέρην σκέψιν ἀλλὰ ὅχι στὴν ἐλευθέρην δρᾶσιν. Ἦταν οἱ

συντηρητικοὶ ριζοσπάστες τοῦ 18ου αἰώνα.

Ἀρχηγὸς αὐτῶν τῶν διανοητῶν ἐπαναστατῶν ἦταν ὁ Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε. Ὅταν ἦταν ἑξήκον ἐξεγέρθη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ (ἀπὸ ἀφορμὴ τὸ φονικὸν σεισμὸν τῆς Λισσαβώνας). Ἐπτὰ χρόνων ἀρχισεν νὰ ἐκφράζῃ ἀμφιβολίας γὰρ τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀνθρώπων. Ὁκτὼ χρόνων παιδάκι σύνθεσε ἕνα λατινικὸν δοκίμιον, ὅπου ἔκανε σύγκρισιν ἀνάμεσά στὴ σοφίαν τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τῶν χριστιανῶν. Ὅταν ἔγινε ἑνδεκάχρονος ἔγραψεν ἕνα κοσμοπολιτικὸν μυθιστόρημα σὲ διάφορας γλώσσας. Δώδεκα χρόνων μονομάχησεν μετὰ κάποιον. Στὰ δεκατέσσερα δοκιμάζει τὸν πρῶτον τοῦ σφοδροῦ ἔρωτα. Στὰ 72 τοῦ δοκιμάζει τὸν τελευταῖον τοῦ σφοδροῦ ἔρωτα. Καὶ στὰ ὀγδόντα δύο τοῦ χρόνια συμπληρῶναι τὸ μεγάλον

τερό του ποίημα, τὸ δεύτερον μέρος τοῦ «Φάουστ».

☆

Ὁ Γκαίτε γεννήθηκε τὸ 1749. Ὁ πατριππὸς του ἦταν σιδηρουργὸς καὶ ὁ παππὸς του ράφτης. Μὰ ὁ ράφτης ἀπόχτησε ἕνα γιόν, τὸν Γιόχαν Κασπάρ, ποὺ ἔγινε Αὐτοκρατορικὸς Σύμβουλος τῆς Φρανκφούρτης καὶ γρήγορα λησμόνησε τὴν ταπεινὴν του καταγωγὴν.

Ὁ Γκαίτε, ὁ γιὸς τοῦ Γιόχαν Κασπάρ, ποτὲ δὲν σημείωσε τὸν σιδηρουργὸν καὶ τὸν ράφτη ἀνάμεσα στούς προγόνους του.

Ὅπως ὁ μεγάλος Γάλλος φιλόσοφος Βολταίρος, ἔτσι καὶ ὁ Γκαίτε γεννήθηκε μισοπεθαμένος. Μὰ ἀντίθετα μετὰ τὸν Βολταίρον ἦταν γερόν τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς του. Μέσα στὰ 83 χρόνια τῆς ζωῆς του ἀρρώστησε μόνο τρεῖς φορές σοβαρά.

Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους τυχεροὺς θνητοὺς ποὺ ἡ φύσις τοὺς προικίζει μετὰ τέλειον πνεῦμα ἀλλὰ καὶ μετὰ τέλειον σῶμα.

☆

Μορφώθηκε στὸ σπίτι του. Ὁ πατέρας του, ἄνθρωπος μετὰ γερὴν κλασσικὴν μόρφωσιν, τοῦ χάραξε ἕνα κύκλον σπουδῶν ποὺ ἀσκοῦσαν περισσότερο τὴν διάνοιαν, παρὰ τὴν φαντασίαν. Ἡ μητέρα του, μιὰ ἀπλή, ἐγκάρδια, χαρούμενη καὶ πολυδιαβασμένη γυναίκα — ἦταν μόλις δεκαοχτὼ χρόνων ὅταν γέννησε τὸν Γιόχαν Βόλφγκανγκ — ὑποδαύριζε τὸ ποιητικὸν τοῦ ταλέντου λέγοντάς του ἱστορίες δικῆς τῆς ἐμπεισεως καὶ ἐνθαρρύνοντάς τον νὰ τῇ βοηθῇ στὸ ξετύλιγμα τῆς πλοκῆς καὶ στὴ διαγραφὴν τοῦ χαρακτήρα. «Στὸν πατέρα μου ὀφείλω τὸ σοβαρὸ ἀντίκρουσμα τῆς ζωῆς, ἔλεγε ὁ ποιητὴς μας» στὴ μικρὴν μου μανούλα τὴν ἀγάπην γὰρ τὰς ἱστορίας.

Ὁ πατέρας ἤθελε νὰ δῇ τὸ γιόν του δικηγόρον καὶ καθηγητὴν σὲ κολλέγιον. Μὰ ὁ Γιόχαν δὲν ἐνδιαφερόταν οὔτε γὰρ τὰ νομικά, οὔτε γὰρ τὴν ἀκαδημαϊκὴν σταδιοδρομίαν. Γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν πατέρα του γράφηκε στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας (1765)· ἀλλὰ γὰρ νὰ εὐχαριστήσῃ

τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἔγινε περισσότερο ἕνας μελετητὴς τῆς ζωῆς παρὰ τῶν βιβλίων.

Ἐχοντας στὴ διάθεσίν του ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα, γιὰτὶ ὁ πατέρας του ἦταν εὐκατάστατος, ἀποφασίσεν νὰ σπάσῃ τὰ στενὰ πλαίσια τοῦ οἰκογενειακοῦ τοῦ περιβάλλοντος καὶ νὰ γνωρίσῃ πλατύτερα τὸν κόσμον. Γιὰ τοὺς δασκάλους του δὲν ἔτρεφε τὸν παραμικρὸν σεβασμόν. «Φανταζόμενον πῶς ἤξερα τόσα γὰρ τὸ Θεὸν καὶ γὰρ τὸν κόσμον ὅσα καὶ οἱ καθηγηταί μου.» Αἰσθανόταν πῶς μπορούσε νὰ μάθῃ περισσότερα γὰρ τὴν ζωὴν, ἢν παραμελοῦσε τὰ θανάτια καὶ ἔτρεχε νὰ ἀνακατευτῇ μετὰ τὸν πλῆθος. «Στὴν κοινωνίαν, στὰ κονσέρτα, στὶς γιορτές, στοὺς περιπάτους, ὁ χρόνος πετάει. Κυλάει ἔνδοξα, μὰ τὴν ἀλήθειαν! Μὰ πόσον πολυέξοδα... Ὁ Διάβολος ξέρει πόσον τὸ νοιώθει αὐτὸ τὸ πορτοφόλι μου!»

Ἐνας ἀπὸ τοὺς συμφοιτητὰς του, γράφοντας γὰρ τὴν ἐξαλλὴν διαγωγὴν τοῦ Γκαίτε ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, παρατηροῦσε πῶς θὰ τοῦ ἦταν εὐκολώτερον «νὰ ἐπηρεάσῃ τὰ δέντρα καὶ τοὺς δρόμους παρὰ νὰ φέρῃ τὸν Γκαίτε στὰ λογικά του.»

Μὰ ὁ Γκαίτε ἦρθε μόνος του στὰ λογικά του. Σὲ ὅλην τὴν αὐτὴν τὴν ζωὴν χάριεν τὸ κρασί καὶ τὰς γυναῖκας ποὺ ὕστερα μετουσίωσαν τὴν ἐμπειρίαν του αὐτὴν σὲ τραγούδι. Ὅταν ἔμαθε ὅτι χρειαζόταν νὰ μάθῃ γύρω ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῆς Λειψίας τὴν ἐγκατέλειπε χάριν τῆς μοναξιάς τοῦ ὑπαίθρου, ὅπου ἔκανε ὁλοήμερους περιπάτους, διαβάλλοντάς τὸν Σαίξπηρ καὶ τὸν Ὀμηρὸν τοῦ καὶ κλάθοντάς τὰ ποιητικὰ του ὄνειρα.

Ὁ Γκαίτε ζοῦσε γὰρ νὰ τραγουδᾷ. Εἶχε ἀρχίσῃ τὴν τριλογικὴν του σταδιοδρομίαν ὅταν ἦταν ἀκόμα μικρὸν παιδί. Καὶ τώρα, σὲ ἡλικίαν δεκαεπτὰ χρόνων, ἔγραφε τὸ πρῶτον τοῦ σπουδαίου δράματος — τοὺς «Συνενοχοὺς» — ποὺ εἶχε ὡς θεμὰ τὰς συζυγικὰς ἀπιστίας. Ὅπως ὅλα τὰ φιλολογικά ἔργα τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, τὸ δράμα αὐτὸ εἶναι μιὰ ἱστορία μετὰ ἡθικὴν προσταγὴν. Μὰ ἡ προσταγὴ αὐτὴ «λείπει ἐντὸς τῆς ὅλης τῆς σοφίας τῶν ἡλικιωμένων ἀνθρώπων ποὺ

ἀμάρτησαν και ὑπέφεραν γιὰ τὰ ἀμαρτήματά τους. «Ἀφοῦ οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς εἴμαστε ἔνοχοι, συμπεραίνει ὁ ἐπικερὴς νεαρὸς φιλόσοφος τῆς Λειψίας, τὸ φρονιμώτερο ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε εἶναι νὰ συγχωροῦμε καὶ νὰ λησμονοῦμε.»

☆

Ἡ ἄσπρη ζωὴ του στὴ Λειψία λίγο ἔλειπε νὰ τὸν στείλῃ στὸν τάφο. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1768 κρεββατώθηκε μὲ δυνατὴ αἰμορραγία καὶ γιὰ μεγάλο διάστημα χαροπάλαψε. Ὁταν τέλος μπόρεσε νὰ σηκωθῇ γύρισε στὸ πατρικὸ του σπίτι — κοντὰ σὲ μιὰ μητέρα ποὺ τὸν λάτρευε καὶ σὲ ἕναν πατέρα ποὺ ἦταν ἀπογοητευμένος ἀπὸ αὐτόν. — Ὁ γερμανὸς Γκόχαν Κάσπαρ Γκαίτε εἶχε προσπαθήσει νὰ κάμῃ τὸ γιό του δικηγόρο καὶ αὐτὸς γύρισε, τίποτα λιγώτερο τίποτα περισσότερο, ποιητής!

Ὁ Αὐτοκρατορικὸς Σύμβουλος ἔκανε ἄλλή μιὰ ἀπόπειρα νὰ βάλῃ τὸ Γόχαν Βόλφγκανγκ στὸ σωστὸ δρόμο. Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸν ἔστειλε στὸ Στρασβούργο γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς σπουδές του «χωρὶς καινούργιες ἀνοησίες» καὶ νὰ πάρῃ τὸ διδακτορικὸ του δίπλωμα στὰ νομικά.

Μὰ καὶ ἐδῶ, ὅπως στὴ Λειψία, ὁ Γκαίτε παραμέλησε τὰ νομικά του καὶ ξαναρίχτηκε στὴ μελέτῃ τῆς ζωῆς. Καταπιάστηκε μὲ τὴν τέχνη, ἔμαθε νὰ παίξῃ βιολοντσέλλο, ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἱατρικὴ φιλοσοφίαν, φλερτάρει καὶ ἔγινε ἀρχηγὸς τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ Στρασβούργου. Ἡ ὑγεία του εἶχε τώρα τελείως ἀποκατασταθῇ. Διαβαίνει ἀνάμεσα στοὺς δρόμους τῆς πόλεως, σὰν ἑλληνικὸς θεός. Κάποιο βράδυ, καθὼς ἔμπαινε σὲ ἕνα ἐστιατόριο οἱ θαμῶνες ἄφισαν μαχαίρια καὶ πηροῦνια γιὰ νὰ ἀποθαυμάσουν τὸν μεγαλοπρεπὲς νέο.

Ἦταν, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴ δική του ἑκφρασί, «μεθυσμένος ἀπὸ νιάτα» καὶ ὅλοι ὅσοι ἔρχονταν σὲ ἐπαφὴ μαζί του «μολύνονταν» ἀπὸ τὸ πνεῦμα του.

Ἐξαιρετὸς ξιφομάχος καὶ ἱππεύς, μὲ τὴν ὁμιλίαν του γεμάτη μαγικὰς φράσεις, ποὺ ἡ Γερμανία δὲν εἶχε φραγκοῦσει, ἔπαιρνε τὰ μυαλὰ ὅλων

τῶν κοριτσιῶν τοῦ Στρασβούργου. Μὰ τὸ δικό του τὸ μυαλὸ ἦταν πάντα ἕνας ἀνεμοστρόβιλος.

Ἄν ὁμως ἀγαποῦσε εὐκολα — εὐκολα καὶ ξεχνούσε. Εἶτε ἔκανε εἶτε τοῦ κάνανε ἀπιστίες μετέφραζε τὴν ἐμπειρία του σὲ ἕνα ποίημα καὶ ὕστερα τραβοῦσε γιὰ καινούργια περιπέτεια. Στὴ λαχτάρα του νὰ σπουδάσῃ τὴ ζωὴ ἀπὸ κάθε δυνατὴ σκοπιά, ἦρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ κάθε λογῆς ἀνθρώπους — μὲ ταβερνιάρηδες, μὲ κόρες ταβερνιάρηδων, μὲ χοροδιδασκάλους, μὲ ἐμπόρους, διοικητὲς ἐργάτες, ραββίνους καὶ παππάδες. Καί, σὰν τὸν Σπινόζα, εὗρισκε κατὰ τὸ ἀξιαγάπητο καὶ τὸ θεῖο σὲ κάθε ἄνθρωπο ποὺ γινώριζε.

Αἰσθανόταν ἀγάπη γιὰ τὸ θέατρο. Φανατικὸς θαυμαστὴς τοῦ Σαίξπηρ, προσπαθοῦσε νὰ μεταγγίσῃ κατὰ ἀπὸ τὸ πλούσιο αἷμα τῆς δραματουργίας τῆς ἐλισαβετιανῆς ἐποχῆς στὴν ἀναιμικὴ παραγωγὴ τοῦ γερμανικοῦ θεάτρου. Μὲ τὴν ὑπέρμετρη αἰσιοδοξία τῆς νεότητος βάλθηκε νὰ προκαλέσῃ ἐπανάστασι, ὅχι μόνο στὴν τέχνη, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὴ τὴ σκέψι, τοῦ ἔθνους του. Ἐφαχνε στὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανίας ἀναζητώντας δραματικὸ ὕλικὸ γιὰ τὴν ἰδιοφυΐα του. Τὸ βρήκε στὴ ζωὴ τοῦ Γκαίτε φὸν Μπερλίχιγκεν, τοῦ Ρόμπιν Χούτ τῆς Γερμανίας. Οἱ ἀγῶνες τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν βαρῶνων γιὰ λογαριασμὸ τῶν χωρικῶν φλόγισε τὴ φαντασία τοῦ Γκαίτε καὶ τὴν ἔκανε νὰ δώσῃ ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἄγρια, μὰ καὶ τὰ πιὸ μεγαλόπρεπα δράματα τῆς γερμανικῆς γλώσσας. Τὸ δράμα αὐτὸ ἔγινε γιὰ ἕνα διάστημα ἡ Βίβλος τῆς νεώτερης γενιάς καὶ ὁ Γκαίτε λατρεύθηκε σὰν ὁ προφήτης τῆς νέας θρησκείας τῆς ἐλευθερίας.

Ὡστόσο, πρὸς μεγάλη χαρὰ τοῦ πατέρα του, μπόρεσε νὰ βρῇ τὸν καιρὸ νὰ πάρῃ καὶ τὸν τίτλο τοῦ «δικτάτορος τῆς νομικῆς». Ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλε, γιὰ εὐρύτερη ἐξάσκηση, στὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον τοῦ Βέτολαρ. Μὰ ὁ Γκαίτε παρατήρησε κατὰ τὴν ἀφίξιν του πὺς εἴκοσι ὁλόκληρες χιλιάδες ὑποθέσεις περιέμεναν τὴν ἀπόφασιν τῶν Αὐτοκρατο-

ρικῶν Δικαστῶν καὶ πὺς θὰ χρειάζονταν... τουλάχιστον 333 χρόνια γιὰ νὰ τὶς διεκπεραιώσουν ὅλες. Αὐτὴ ἡ παρατήρησις εἶχε ἀποφασιστικὴ σημασία. Ἐχασε κάθε σεβασμὸ πρὸς τὸ νόμο καὶ στράφηκε ὀριστικὰ στὴ φιλολογία, ποὺ τὴν ἔκανε πιά ἔργο τῆς ζωῆς του.

Κατὰ τὸ λίγο διάστημα ποὺ ἔμενε στὸ Βέτολαρ ἔπρεπε, ὅπως συνήθως, σὲ τρελλὸν ἔρωτα. Αὐτὴ ὁμως τὴ φορὰ ἡ κατάστασις ἦταν περίπλοκη γιὰ τὴν ἑλπίδα, ἡ κόρη τῶν ὀνείρων του, ἦταν ἤδη ἀρραδωνισμένη. Γιὰ ἕνα διάστημα σκεπτόταν νὰ αὐτοκτονήσῃ. Κρατοῦσε ἕνα ξίφος κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι του καὶ κάθε νύχτα προσπαθοῦσε νὰ ἐπιστρατεύσῃ ἄρκετὸ θάρρος γιὰ νὰ τὸ θυθῇ στὴν καρδιά του. Στὸ τέλος ὁμως προτίμησε νὰ γράψῃ ἕνα μυθιστόρημα γύρω ἀπὸ τὸν ἄτυχο ἔρωτά του καὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν ἥρωα τοῦ μυθιστορήματος, ἀντὶ νὰ σκοτωθῇ ὁ ἴδιος. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν τὰ «Παθήματα τοῦ Βέρθερου», ἕνα βιβλίο μὲ ἀπολαυστικούς γλυκασμούς, ἀλλὰ καὶ ὑπέροχον ὁμορφίαν. Εἶναι ἡ αὐτοβιογραφία ἐνὸς εὐαίσθητου καλλιτέχνη ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ προσαρμοθῇ στὸ περιβάλλον του καὶ βρίσκει συντροφιά μόνο στὴ μοναξιά τῶν κάμπων. Εἶναι μιὰ ἐλεγεία γιὰ τὴν θλίψιν τῆς ζωῆς, ἕνας ὕμνος στὴν χαρὰ τοῦ θανάτου.

Ὁ «Βέρθερος» ἔκανε τρομερὴ ἐντύπωσιν στὸ γερμανικὸ κοινόν. Ὅλοι οἱ νέοι μιμήθηκαν τὸ μπλε σακκάκι καὶ τὸ κίτρινο γιλέκο τοῦ Βέρθερου καὶ τὰ κορίτσια ντύθηκαν τὸ λευκὸ φόρεμα τῆς Λότχεν μὲ τοὺς κόκκινους φλόγγους. Στὴ Γερμανία τὸ βιβλίο αὐτὸ πουλήθηκε σὰν ἐφημερίδα στὶς γωνιὰς τῶν δρόμων. Ἀκόμα καὶ στὴν Κίνα ὁ Βέρθερος καὶ ἡ Λότχεν ἀποτυπώθηκαν στὶς πορσελάνες. Σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου οἱ πιὸ συναισθηματικοὶ θαυμαστὲς τοῦ βιβλίου ἔφθασαν στὸ σημεῖο νὰ ὀργανώσουν «Ἐταιρεία γιὰ τὴν ἐκμνημόσυτον τῆς Ζωῆς» «Ὁ Βέρθερος». Μιὰ ἐπιδημία αὐτοκτονιῶν ξεχύθηκε σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην σὰν φόρος τιμῆς στὴ μεγαλοφυΐαν τοῦ Γκαίτε.

Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Γκαίτε δὲν εἶχε

τώρα καμμιά διάθεσιν νὰ θέσῃ τέρμα στὴ ζωὴ του. Ἀφίνοντας πίσω του τὸν ἔρωτά του, τὸ βιβλίο του καὶ τοὺς θαυμαστὲς του, ξεκίνησε γιὰ νέα πεδία καὶ γιὰ καινούργιες περιπέτειες.

☆

Μολοντὶ περιγελοῦσε κάθε τι τὸ συμβατικὸ ὁ Γκαίτε σεβόταν τὴν ἐξουσία. «Δὲν μπορῶ νὰ σὲ κατακρίνω, γράφει σὲ ἕνα φίλο του, ποὺ ζῆς καὶ πιάνεις γνωριμίες μὲ ἰσχυρὰ πρόσωπα. Ἡ ἐπαφὴ μὲ τοὺς μεγάλους εἶναι πάντοτε χρήσιμη γιὰ κείνον ποὺ ξέρει νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ ὅπως πρέπει.» Καὶ ἔτσι, ὅταν ὁ πρίγκιψ Κάρολος Αὐγουστος τὸν κάλεσε στὴν αὐλὴν του στὴ Βαϊμάρη, ὁ Γκαίτε δέχτηκε μὲ ἐνθουσιασμό.

Πῆγε στὴ Βαϊμάρη σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν (1776) καὶ ἔμεινε ἐκεῖ γιὰ ὅλη τὴν ζωὴν. Ἐγκαταστάθηκε σὲ ἕνα «κηπόσπιτο» κοντὰ στὸ παλάτι καὶ μοίραζε τὸν καιρὸ του ἀνάμεσα στὴν ποίησιν καὶ στὴν πολιτικὴν. Ἐγινε ὅχι μόνον ὁ ἀφωσιωμένος ἱερέας τοῦ Ἀπόλλωνα ἀλλὰ καὶ ὁ πιστὸς ὑπὸ τῆς τοῦ Καρόλου Αὐγουστού. Ἦταν ὁ Γερμανὸς Κομφούκιος ποὺ προσπαθῇ νὰ διδάξῃ τὸν πρίγκιπα τοῦ πῶς νὰ κυβερνᾷ — καὶ γιὰ νὰ τὸ κάνει αὐτὸ παραιτήθηκε ἀπὸ τὴ δική του ἀνεξαρτησία. Περιορίζοντας τὸ ἐπαναστατικὸν τοῦ πνεύματος στὰ βιβλία του, ἔγινε στὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ὑποτακτικούς αὐλικούς. Μιὰ φορὰ καθὼς περπατοῦσε μὲ τὸν Μπετόβεν, ἔτυχε νὰ περυνᾷ ἡ ἀκολουθία τοῦ πρίγκιπα. Ὁ συνθέτης ποὺ δὲν σεβόταν τίποτα ἄλλο ἔξω ἀπὸ τὴν τέχνην του σήκωσε ψηλὰ τὸ κεφάλι του καὶ πέρασε προκλητικὰ ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν αὐλικῶν. Ὁ Γκαίτε ὁμως ποὺ λάτρευε τὴ βασιλείαν πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν τέχνην του, παραμέρισε, ἔβγαλε τὸ καπέλλο του καὶ ἔκανε βαθύτατη ὑπόκλισιν. Ἦταν γνήσιον τέκνον τῆς Γερμανίας. Αἰσθανόταν μεγάλη ὑπερηφάνεια γιὰ τὴν ἡλενικήν θεοὶν ποὺ εἶχε σὰν ποιητὴν σὲ ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ αἰσθανόταν ἀκόμα μεγαλύτερη ὑπερηφάνειαν ποὺ ἦταν ὁ ἰδιαιτερος γοαυματέας ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀσήμαντους Γερμανοὺς πρίγκιπας.

Ἡ ζωὴ τῆς Βαϊμάρη ἦταν ἀρκετὰ εὐθυμὴ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Γκαίτε πολὺ ἐλαφρὰ γιὰ τοὺς ὤμους του. Ἐκανε δημοφιλὲς σπορὶ τὸ κυνήγι καὶ τὸ σκί καὶ μετέβαλε τὸ «φλέρτ» σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ μοντέρνες διασκεδάσεις. Ἄν θυσιάσε τὴν ἀνεξαρτησία του στὸν πρίγκιπα, πήρε γιὰ ἀντάλλαγμα κάτι ποὺ σπανίως παρὰχωροῦν οἱ μεγάλοι — στοργή, ἀνεσι, ἐμπιστοσύνη, κήπο καὶ ἔπαυλι. — Ἀγαποῦσε τὴν τέχνη του, μὰ ἀγαποῦσε ἄλλο τόσο καὶ τὶς ἀνέσεις του. Δὲν ἦταν ἕνας προφήτης πρόθυμος νὰ πεθάνῃ γιὰ τὴν Ἀλήθεια, ἀλλὰ ἕνας ποιητὴς ποὺ λαχταροῦσε νὰ ζήσει γιὰ τὴν ὁμορφιά.

Ἐπὶ πενήντα ὁλόκληρα χρόνια, ὁ Γκαίτε ἔκανε τὴ Βαϊμάρη τὸ φιλολογικὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Συγκέντρω-νε γύρω του ἐξαιρετικὸς ἀνθρώπους, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ ὑπὸ τὴν ἡγεσία του συζητοῦσαν φιλοσοφία, ἀφοσιώνονταν στὴν ποίησι καὶ ἔπαιζαν μὲ τὸν ἔρωτα. Ὁργάνωσε ἕνα μικρὸ θέατρο, ἔγινε διευθυντὴς του καὶ ἔγραψε γι' αὐτὸ μερικὰ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα δράματα τοῦ αἰῶνα του. Ὅσο διαρκοῦσε ἡ νεότητά του, ὁ τότε στὸ γράψιμό του παρέμενε ἀγριὸς καὶ καμμιὰ φορὰ τολμηρὸς. Στὸ δράμα του «Στέλλα» ἐπιτρέπει στὸν ἥρωά του νὰ ζῇ μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ μὲ τὴν ἐρωμένη του — πρὸς πλήρη ἱκανοποίησι καὶ τῶν τριῶν. Αὐτὴ ἡ «συνηγορία ὑπὲρ τῆς διγαμίας» προκάλεσε βίαιη ἀγανάκτησι ἀνάμεσα στὸ κοινόν. Καὶ ὁ Γκαίτε ἀναγκάστηκε νὰ ξαναγράψῃ τὸ τέλος τοῦ ἔργου του. Ἐβαλε τὸν ἥρωά του ποὺ δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ ἐγκαταλείψῃ οὔτε τὴ σύζυγο, οὔτε τὴν ἐρωμένη, νὰ λύσῃ τὸ ἀδιέξοδο τινάζοντας τὰ μυαλά του στὸν ἀέρα.

Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ὁ τολμηρὸς αὐτὸς τόνος χάνεται ἀπὸ τὸ ἔργο του. Τὸ μεθύσι τῆς νεότητος διαλύεται. Τώρα πιά δὲν εἶναι ἕνας ἐπαναστάτης ποὺ ζητᾷ νὰ καταστρέψῃ τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἕνας φιλόσοφος ποὺ προσπαθεῖ νὰ τὸν καταλάβῃ.

Τώρα λαχταράει γιὰ περισσότερο φῶς, περισσότερὴ ὁμορφιά. Ψάχνει

γιὰ τὴν ὁμορφιά, ἀκόμα καὶ μέσα στὴν ἀσχήμια, ψάχνει γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια μέσα στὴν ταπεινότητα. Ἀγαπάει θερμὰ τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, ὅσο χαμηλὰ καὶ ἂν στέκουν. Ἄν ὑποκλίνονταν μπρὸς σὲ πρίγκιπες, δὲν ἀπέφευγε τὴ συντροφιά τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων. Σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ εἶχε φίλους χασάπηδες καὶ φουρνάρηδες καὶ κηροπλάστες. «Πόσο δυνατὴ ξαναγύρισε ἡ ἀγάπη μου πρὸς αὐτὲς τὶς κατώτερες τάξεις» ἔγραφε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἐπίσκεψί του σὲ ἕνα ἀνθρακωρυχεῖο. «Αὐτὲς οἱ λεγόμενες κατώτερες τάξεις εἶναι αὐτὰ μᾶτια τοῦ Θεοῦ ἀσφαλῶς οἱ ἀνώτερες».

Ἦταν ἴσως τὸ πιὸ πολὺπλευρο πνεῦμα τοῦ 18ου αἰῶνα. Ἦταν ὄχι μόνον ποιητὴς καὶ ζωγράφος καὶ μουσικός, μὰ καὶ ἐπιστήμονας μεγάλης ἀξίας. Σὰν ποιητὴς ἀναγνώριζε τὴν ἀπόλυτη ἐνότητα κάτω ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ διαφορετικότητα τῶν πραγμάτων. Καὶ σὰν ἐπιστήμονας προσπάθησε νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἐνότητα αὐτῇ. Μελέτησε συστηματικὰ βοτανικὴ καὶ ἀνατομία καὶ ἔγραψε ἕνα βιβλίον γιὰ τὴ μεταμόρφωσι τῶν φυτῶν.

Ἐνδιαφερόταν γιὰ κάθε ἐκδήλωσι τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πόλεμον. Γιατὶ ὁ Γκαίτε ἦταν ὁ ἀνθρώπος τῆς εἰρήνης. Δὲν εἶχε πάρει τίποτε ἀπὸ τὴν πρωσοικὴ δίψα γιὰ κατακτήσεις. Ὅταν ὁ Κάρολος Αὐγούστος πολέμουσε κατὰ τῶν Γάλλων, προσκάλεσε τὸν Γκαίτε στὸ στρατόπεδόν του γιὰ νὰ παρακολογήσῃ τοὺς ἐλιγμούς τῶν στρατευμάτων του. Ὁ Γκαίτε δέχτηκε τὴν πρόσκλησι ἀλλὰ ἀντὶ νὰ ἐνδιαφερθῇ γιὰ τὶς μάχες μελέτησε τὰ πετρώματα καὶ τὰ ἄνθη γύρω ἀπὸ τὸ στρατόπεδον. Ἀγαποῦσε βαθειὰ τὸν τόπο του, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ «σωβινιστής».

Ὅταν ὁ πρίγκιπας τοῦ παραπονήθηκε πὼς δὲν ἔγραφε φλογερὰ πολεμικὰ τραγούδια, ἀπάντησε: «Ποτὲ δὲν ἔγραψα κάτι ποὺ νὰ μὴν τὸ ἔχω αἰσθανθῇ». Ἐγραφα ἐρωτικὰ ποιήματα ὅταν ἤμουν ἐρωτευμένος. Πῶς λοιπὸν μπορῶ νὰ γράψω τραγούδια μίσους χωρὶς νὰ αἰσθάνωμαι μίσος;»

Ἡ μέση περίοδος τῆς ζωῆς τοῦ

Γκαίτε εὐλογήθηκε μὲ τρεῖς ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀνθρώπινες εὐλογίες: μιὰ στοργικὴ γυναῖκα, ἕνα γυιὸ καὶ ἕναν ἀφώσιωμένο φίλον. Τὸ 1788, 39 χρονῶν, γνώρισε τὴ Χριστίνα Φούλπιους καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἐλευθερίας «ἐνώθηκαν στὴ μεγαλὴ τερὴ ἐλευθερία τοῦ γάμου». Τὸ 1789 γεννήθηκε ὁ γιὸς του καὶ τὸ 1794 συνδέθηκε μὲ στενὴ φιλία μὲ τὸν Σίλλερ. Ὁ Γκαίτε ἦταν 45 χρόνων καὶ ὁ Σίλλερ 35.

Ἡ φιλία μεταξὺ Γκαίτε καὶ Σίλλερ εἶναι τὸ πιὸ ἀκτινοβόλον ποιήμα ποὺ γράφηκε ποτὲ εἴτε ἀπὸ τὸν ἕναν, εἴτε ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἦταν μιὰ φιλία ἀνάμεσα σὲ ἕναν ἡμίθεον καὶ σὲ ἕναν μελλοθάνατον (γιατὶ ὁ Σίλλερ εἶχε κι' ὅλας τὸν ἕναν τοῦ πνεύμονα κατεστραμμένο). Ὁ Γκαίτε ἦταν ἕνας εἰδωλόατρης ποὺ λάτρευε τὴν ὁμορφιά. Ὁ Σίλλερ ἦταν ἕνας Χριστιανὸς, μὲ φλογερὸ πάθος γιὰ τὴ δικαιοσύνη. Καὶ οἱ δύο τοὺς εἶχαν ἀρχίσει τὴ ζωὴ τους σὰν ἐπαναστάτες, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο τοὺς ὑποτάχθηκαν στὸ τέλος. Ὁ Γκαίτε δαμάστηκε ἀπὸ τὴν καλὴ του τύχη καὶ ὁ Σίλλερ ἀπὸ τὴ φτώχεια του. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἐξακολοβοῦσαν νὰ πιστεύουν στὸ ἐπαναστατικὸ πνεῦμα τῆς τέχνης. Γι' αὐτοὺς ἡ ποίησι ἦταν τὸ ἱερὸ μέσον ποὺ θὰ μεταμόρφωνε τοὺς ἀνθρώπους σὲ ὑπερανθρώπους. Καὶ ἐστὶ ἐργάσθηκαν μαζί οἱ δύο Ἀπόστολοι τῆς σωτηρίας διὰ τῆς θρησκείας τοῦ λόγου καὶ ὁ ἕνας συμπλήρωνε καὶ ἐνθάρρυνε τὴ μεγαλοφύια τοῦ ἄλλου. Ὅταν ὁ Σίλλερ πέθανε (1805), ὁ Γκαίτε κλείστηκε στὸ δωμάτιόν του καὶ ἔκλαψε σὰν παιδί. «Ἡ μισή μου ὑπαρξί, ἔγραφε σὲ ἕνα γνωστὸ του, χάθηκε... Τὸ ἡμερολόγιό μου εἶναι ἄγραφο αὐτὸν τὸν καιρὸ... Οἱ λευκὲς του σελίδες συμβολίζουν τὸ κενὸ τῆς ζωῆς μου...»

Ὁ Γκαίτε ἔφθασε σὲ βαθιὰ γερατειά, ἀλλὰ τὸ δῶρον τῆς μακροζωίας τὸ ἐξαγόρασε μὲ τὸ φαρμάκι τῆς μόνωσης. Τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔφυγαν τὰ πρόσωπα ποὺ εἶχε ἀγαπήσει — οἱ πιὸ ἀκριβοὶ του φίλοι, ἡ ἀδελφὴ του, ἡ γυναῖκα του καὶ τελευταῖος ὁ μοναχογιὸς του.

Ἀλλὰ αὐτὸς τράβηξε ἡρωικὰ ἐμπρὸς μετουσιῶνων τὶς θλίψεις του καθὼς καὶ τὶς χαρὲς του σὲ ἀθάνατα ποιήματα. Τέλος συγκέντρωσε ὅλη του τὴ μεγαλοφυΐα σὲ ἕνα ἀριστοῦργημα καὶ δημιούργησε τὸν «Φάουστ». Χρειάστηκε τριάντα χρόνια γιὰ νὰ γράψῃ τὸ πρῶτον μέρος καὶ ἄλλα εἰκοσι πέντε γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ δεύτερον.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Γκαίτε σὰν ἐγραφε τὸ δράμα αὐτὸ ἦταν νὰ καταλάβῃ τὸν ἀνθρώπον νὰ μετρήσῃ τὶς δυνάμεις του καὶ νὰ προσδιορίσῃ τὰ καθήκοντά του. Τὸ κλειδί τοῦ δράματος βρίσκεται στὸν πρόλογον του. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Διάβολος στοιχηματίζουν πάνω στὴν ψυχὴ τοῦ Ἀνθρώπου. Ὁ Διάβολος δὲν τρέφει κανένα σεβασμὸ πρὸς τοὺς θνητούς. Εἶναι ὁ αἰώνιος σκεπτικιστής, τὸ πνεῦμα τῆς ἀρνήσεως. Πιστεύει πὼς ἡ ἀνυπαρξία εἶναι καλύτερη ἀπὸ τὴν ὑπαρξί. Δὲν βλέπει καμμιὰ ἐννοια στὸ «ἀδιόκοπον παιγνίδι τῆς μοίρας», ποὺ δημιουργεῖ τοὺς ἀνθρώπους μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Θὰ προτιμοῦσε τὸ «αἰώνιον κενόν» ὅπουθε τὸ σὺμπαν ξεκίνησε γιὰ τὸ «ἀνώφελο ταξίδι του», διὰ μέσου τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου. Ἡ δουλειά του εἶναι λοιπὸν νὰ ματαιώσῃ τὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀρνιέται τὴν καλὴσύνην τοῦ ἀνθρώπου. «Ὡς καὶ αὐτὸς ὁ γέρον Δόκτωρας Φάουστ, ὁ πιὸ πολὺξενος καὶ ὁ πιὸ τίμιος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, διακηρύσσει ὁ Διάβολος, μπορεῖ εὐκόλως νὰ πῇ θύμα στὶς πανουργίες μου, φτάνει νὰ κάνω τὸν κόπον νὰ τὸν πλανήσω.»

Μὰ ὁ Θεὸς ἔχει καλύτερα τὰ πράγματα. Παραδέχεται βέβαια πὼς ἡ δράσι τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀτελής καὶ ἐτσι παλεύει πάντα νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ μισοσκοτάδι. «Πασχίζει καὶ ἀμαρτάνει σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ». Καὶ ὁστόσο μέσα ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματά του τραβάει ἀπὸ ἐνστικτὸ πρὸς τὸ φῶς.

Καὶ ἐτσι συμφωνοῦν ὅτι ὁ Διάβολος θὰ πλανήσῃ τὸ Φάουστ, γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν μπορῇ νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀθάνατον μέρος τῆς ψυχῆς του. Σύμφωνά μὲ τὸ στοιχείον, ὁ Διάβολος θὰ

άνакηρυχθῇ νικητὴς ἂν ὁ Φάουστ ἄρῃ ποτὲ τῇ διαβατικῇ στιγμῇ τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς τόσο ὁμορφῇ ὥστε νὰ ἀρνηθῇ νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ γιὰ νὰ περάσῃ στὴν ἐπόμενην.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς ἱστορίας ὁ Γκαίτε περιγράφει πῶς ὁ Διάβολος ξαναδίνει στὸν Φάουστ τὰ νειάτα του καὶ τὸν παραπλανεῖ μὲ πολλὰς ἀπὸ τὶς ἐγωϊστικὰς χαρὲς τῆς ζωῆς — ὁμορφιά, πλοῦτη, αἰσθηματισμὸ καὶ τὶς ἀπολαύσεις τοῦ ἔρωτα χωρὶς τὶς εὐθύνες του. Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸ Διάβολο ὁ Φάουστ ἀποπλανᾷ τὴ Μαργαρίτα καὶ ὕστερα τὴν ἀφίνει στὸ κρίμα καὶ στὴ θλίψη τῆς. Σὲ ὅλο τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἱστορίας ὁ Φάουστ κατέχεται ἀπὸ ἕνα πάθος πρὸς τὴν πλάνη. Μὰ σὲ ὅλες του τὶς περιπλανήσεις δὲν βρίσκει οὔτε στιγμή εὐτυχίας οὔτε ἕνα μεμονωμένο περιστάτικὸ πού νὰ μπορῇ νὰ τοῦ πῇ: «Κράτα ἀκόμα λίγο, εἶναι τόσο ὁμορφα.»

Ὑστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς Μαργαρίτας, ὁ Διάβολος προσπαθεῖ νὰ τὸν κερδίσῃ μὲ πειρασμοὺς ἄλλου εἶδους. Ὁ Φάουστ, πού εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ Καθολικοῦ Ἀνθρώπου, λαχταράει νὰ νοιώσῃ τὸ κάθε τί στὴ ζωὴ καὶ νὰ γυμνώσῃ τὸ στήθος του σὲ κάθε πόνου, νὰ γνωρίσῃ ὁλόκληρὴ τὴν ἀνθρώπινη χαρὰ καὶ θλίψῃ, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ δουλέψῃ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μοιρασθῇ μαζί τους τὸ ναυ-ἀγιο τῆς ἀνθρωπότητος.»

Ἔτσι ὁ Διάβολος βάζει τὸν Φάουστ νὰ γίνῃ (ὅπως ὁ Γκαίτε) σύμβουλος στὴ βασιλικὴ αὐλὴ. Ἐδῶ μὲ τὴν ἄξια ὑπηρεσία του ὁ Φάουστ κερδίζει εὐγνωμοσύνη καὶ τιμὲς ἀλλὰ ὄχι εὐτυχία. Ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ, ἀνακαλεῖ μὲ τὴ μαγικὴ του τέχνη τὴ ζωὴ τοῦ παρελθόντος. Φέρνει ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλένης τῆς Τροίας, τὴν ἀνασταίνει στὴ ζωὴ καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν κάνῃ δική του (ὅπως ἀκριβῶς ὁ Γκαίτε προσπάθησε νὰ κάνῃ δική του τὴν κλασσικὴ σκέψιν τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν). Μὰ ὅταν ὁ Φάουστ πάει νὰ ἀγκαλιάσῃ τὴν Ἑλένη, αὐτὴ χάνεται, ἀφίνοντας πίσω της μόνο τὸ ἱμάτιό της. Εἶναι μάταια ἀκόμα καὶ γιὰ ἕνα Φάουστ ἢ γιὰ

ἕνα Γκαίτε νὰ προσπαθῇ νὰ συλλάβῃ τὸ θαῦμα πού ἦταν ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα. Παρ' ὅλες τους τὶς προσπάθειες ἡ πανέμορφη ψυχὴ τῆς ἀρχαιότητος τοὺς διαφεύγει καὶ ἀπομένουν μόνο μὲ τὸ ἐξωτερικὸ περιδίδμα στὰ χεῖριά τους.

Ἔτσι ὁ Φάουστ περνᾷ ἀπὸ τὸ ἕνα πείραμα στὸ ἄλλο καὶ δὲν βρίσκει πούθεν ἀκανοποίησι. «Τὸ ἴδιο του τὸ περπάτημα εἶναι μιὰ σειρὰ ἀπὸ πεσιμάτα.» Ὅ,τι δὴποτε ἐπιχειρήσῃ νὰ κάνῃ καταλήγει σὲ ἀποτυχία, ἢ σὲ ἕνα κούφιο θρίαμβο πού εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὴν ἀποτυχία. Κερδίζει μιὰ σπουδαία μάχη γιὰ τὸν αὐτοκράτορά του καὶ βρίσκει πῶς ἡ νίκη αὐτὴ στὸν πόλεμο σημαίνει θάνατο καὶ ἐρήμωσι καὶ γιὰ τὰ δύο μέρη.

Ὁ Μεφιστοφελὴς τοῦ προσφέρει πόλεις, βασίλεια, κάστρα, ὁμορφες γυναῖκες, δοξασμένα κατορθώματα καὶ αἰώνια φήμη. Μὰ ὁ Φάουστ τὰ ἔχει βαρεθῇ ὅλα αὐτά. Τὸ τόξο τῆς ζωῆς του ἔχει ἀρτίσει νὰ γέρῃ πρὸς τὰ κάτω. Οἱ ἀπολαύσεις τῆς νεότητος καὶ τὰ κατορθώματα τῆς μέσης ἡλικίας δὲν ἔκαναν ἄλλο παρὰ νὰ τοῦ διαλύσουν τὶς αὐταπάτες. Οἱ φωτιές καὶ οἱ ἐπιθυμίες τῆς νεότητος του ἔχουν γίνῃ ὅλες στάχτη. Τώρα πιά ἔχει τυφλωθῇ καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ σταματήσῃ τὴν ἀδιάκοπη ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας.

Ἀλλὰ — πράγμα παράξενο — τὴν ἴδια στιγμὴ πού παραιτεῖται ἀπὸ τὴν εὐτυχία, τὴ βρίσκει. Βάζει μπρὸς ἕνα μεγάλο σχέδιο γιὰ νὰ κάνῃ τοὺς θάλασσας πλάϊ στὴ θάλασσα τόπο κατοικίσιμο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐδῶ σχεδιάζει νὰ χτίσῃ σπιτία πάντα σὲ ἐλεύθερο ἔδαφος, γιὰ ἑκατομύρια ἀνθρώπους πού θὰ χαροῦν καλύτερα τὴν ἐλευθερίαν τους κατακτώντας τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μὲ τὸν καθῆμερινό τους μόχθο. Ἡ σκέψιν αὐτὴ τὸν γεμίζει χαρὰ. Αὐτὴ ἡ αὐτολησμονία εἶναι ὁ σκοπὸς πού ἐπιδίωκε ἀσυνείδητα σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ. Αὐτὴ εἶναι τέλος ἡ χρυσὴ στιγμὴ στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ πῇ. «Κράτα ἀκόμα λίγο, εἶσαι τόσο ὁμορφα.»

Καὶ τώρα πού ἔφθασε ἡ ὕψιστη στιγμὴ τῆς ζωῆς του, ἡ ζωὴ του φθά-

νει στὸ τέλος τῆς. Φαινομενικὰ ὁ Μεφιστοφελὴς ἔχει κερδίσει τὸ στοίχημα. Διεκδικεῖ τὴν ψυχὴ τοῦ Φάουστ σὰν τὸ ἐπαθλο τῆς νίκης του. Μὰ οἱ ἄγγελοι κατεβαίνουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἀνάμεσα σὲ βροχὴ ἀπὸ ρόδα καὶ μεταφέρουν τὴν ψυχὴ τοῦ Φάουστ στὸν οὐρανόν. Ὁ Φάουστ περιπλανήθηκε θλιβερά, εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ σὲ ὅλες του τὶς περιπλανήσεις πᾶσχιζε ἐνστικτωδῶς νὰ πάῃ πρὸς τὸ φῶς.

Ὁ πρῶτος πού τὸν χαίρεται στὸν οὐρανὸ ἦταν ἡ Μαργαρίτα. Εἶχε ἀμαρτήσῃ καὶ εἶχε πεθάνει ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ Φάουστ. Μὰ ὅλα αὐτὰ ἔχουν συγχωρεθῇ καὶ λησμονηθῇ. Τώρα ἡ ἀποστολὴ τῆς εἶναι νὰ τοῦ δείξῃ τὸ δρόμο. «Τὸ αἰώνιο θῆλυ μᾶς τραβάει πρὸς τὰ πάνω.» Ἡ γυναικα εἶναι ὁ αἰώνιος σωτήρας τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τώρα, μιὰ πού τέλειωσε τὸ μέγα ἔργο τῆς ζωῆς του, ὁ Γκαίτε — ὅμοιος μὲ τὸν Φάουστ — εἶναι ἔτοιμος νὰ κοιμηθῇ. Οἱ ἀναρίθμητοι θαυμαστές του τοιμάζονται νὰ γιορτάσουν βασιλικὰ τὰ 82 του χρόνια. Γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τοὺς πανηγυρι-

σμοὺς καταφεύγει στὰ βουνὰ τοῦ Ἰλμενάου. Ἐκεῖ, μέσα σὲ μιὰ καλύβα, ὅπου εἶχε μείνει συχνὰ μαζί μὲ τὸν Κάρολο Αὐγούστο, εἶδε τὰ λόγια πού εἶχε γράψῃ στὸν τοῖχο μὲ τὸ μολύβι του πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια. «Πάνω στὶς βουνοκορφὲς βασιλεύει ἡ γαλήνη καὶ πάνω στὶς δεντροκορφὲς ἀκόμα, δύσκολα μπορεῖς νὰ νοιώσῃς καὶ τὴν πιὸ ἐλαφρὴν αὔρα: τὰ πουλάκια στὸ δάσος ἔπαψαν τὸ τραγοῦδι τους. Ἐχε ὑπομονὴ τώρα — γρήγορα καὶ σὺ θὰ ἀναπαυθῇς.»

Σκουπίζοντας τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια του, ξαναπρόφερε τὶς τελευταῖες λέξεις: — «Γρήγορα καὶ σὺ θὰ ἀναπαυθῇς.»

Γύρισε στὸ σπίτι του. Γιὰ ἕνα διάστημα τραγοῦδῃσε ἐκεῖνα τὰ μαγικά τραγοῦδια ὅπου — καθὼς λέει ὁ Χάινε — «ἡ λέξι σὲ ἀγκαλιάζει, ἐνῶ ἡ σκέψιν σου δίνει ἕνα φίλημα.» Τέλος, στὶς 26 Μαρτίου τοῦ 1832, δὲν ἦταν σὲ θέσιν νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ κρεβάτι του. Ἐξ ἡμέρες ἀργότερα ἔκλεινε τὰ μάτια του.

Τὰ τελευταῖα λόγια πού ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ στόμα του ἦταν: «Φῶς, περισσότερο φῶς.»

Οἱ σπουδαιότερες χρονολογίαι τῆς ζωῆς τοῦ Γκαίτε

1749. Γεννιέται ὁ Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε στὴ Φρανκφούρτη.
1765. Ἐγγράφεται στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Λειψίας.
1770. Ἀρχίζει νομικὰς σπουδὰς στὸ Στρασβούργο.
1773. Γράφει τὸ πρῶτο τοῦ σπουδαίου δράμα τοῦ «Γκαίτε φὸν Μπερλίχιγκεν».
1774. Γράφει τὰ «Παθήματα τοῦ Νεαροῦ Βέοθερου».
1775. Ἐγκαθίσταται στὴ Βαϊμάρη, στὴν αὐλὴ τοῦ πρίγκιπος Καρόλου Αὐγούστου.
1777. Ἀρχίζει τὸ «Βίλελμ Μάιστερ».
1786. Ταξιδεύει στὴν Ἰταλία.
1788. Παντρεύεται τὴ Χριστίνα Φούλπιν.
1789. Γεννιέται ὁ γιός του.
1791. Διορίζεται διευθυντὴς τοῦ δουκικοῦ θεάτρου τῆς Βαϊμάρης.
1794. Ἀρχίζει ἡ φιλία του μὲ τὸν Σίλλερ.
1800. Τελεώνει τὸ «Βίλελμ Μάιστερ». Συμπληρώνει τὸ πρῶτο μέρος τοῦ «Φάουστ».
1805. Πεθαίνει ὁ Σίλλερ.
1832. Συμπληρώνει τὸ δεύτερο μέρος τοῦ «Φάουστ» — καὶ πεθαίνει.

ΠΕΤΚΑ ΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ

Νοσταλγία και γαλήνη δείχνει αυτός ο πίνακας, τόσο χαρακτηριστικά κινέζικος.

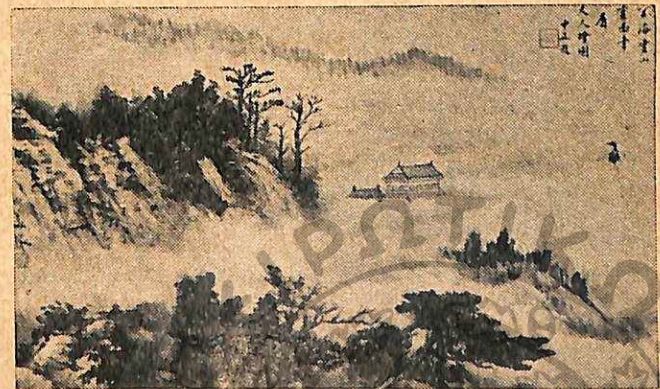

"Όπως πολλοί άλλοι, έτσι και η κυρία Τσάγκ-Κάι-Σέκ ανέκαλυψε το ταλέντο της στη ζωγραφική αφού προχώρησε αρκετά σε ηλικία. Είναι μόλις δύο χρόνια που άρχισε να ζωγραφίζει, από τότε που πήγε μαζί με τον άνδρα της στη Φορμόζα.

Παρ' όλον που πέρασε τὰ πενήντα χωρίς να έχη πιάσει πινέλλο στα χέρια της, ή εύκολία με την όποία ζωγραφίζει δέν συναντάται σε πολλούς έρασιτέχνες.

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Το έργο αυτό, αποτελούμενο από δύο πίνακες, το χάρισε στον στρατηγό Τσάγκ-Κάι-Σέκ για την 65η επέτειο των γενεθλίων του. Στον επάνω πίνακα εικονίζεται το επάγγελμα του γεωργού και του ψαρά. Στον κάτω το επάγγελμα του ξυλοκόπου και του φιλοσόφου.

ΝΑΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ

Τον πίνακα αυτό τον εμπνεύστηκε ή κυρία Τσάγκ στην Φορμόζα όταν ανέβηκε στο βουνό "Άλι-Σάν, και είδε το μικρό ναό να πλέη στα σύννεφα.

Τὸ πανίσχυρο ὄπλο ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ὑπόστασι τοῦ πλανήτη μας

Η ΒΟΜΒΑ ΤΑΡΟΓΟΝΟΥ

Τοῦ

ANDRÉ LABARTHE

Οἱ ἀδελφοὶ Γκονκούρ στὸ περίφημο «Ἡμερολόγιο», ὅπου σημείωναν τὶς ἐντυπώσεις τοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ γεγονότα τοῦ καιροῦ τοὺς, μιλοῦν γιὰ ἓνα δεῖπνο, τὸ 1869, στὸ ὁποῖο εἶχαν συγκεντρωθῇ οἱ διασημότεροι ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς. Ὁ μεγάλος χημικὸς Μαρσελὲν Μπερτελό, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν, τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἰατρικῆς ἔκανε τότε μιὰ τολμηρὴ προφητεία: «Μέσα σὲ ἑκατὸ χρόνια, εἶπε, τὸ 1969, ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔχῃ μάθει τὴ σύστασι τοῦ αὐτοῦ καὶ θὰ μπορῇ κατὰ θούλησι νὰ μετριάξῃ, νὰ σβήνῃ καὶ νὰ ἀνάνη τὸν ἥλιο σὰν ἀπλὴ λάμπα».

Τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ Νοεμβρίου, 17 χρόνια νωρίτερα ἀπὸ ὅ,τι πρόβλεπε ὁ Μπερτελό, ἡ προφητεία γινόταν πραγματικότης. Μερικὰ γράμματα ναυτικῶν ποὺ ἦρθαν ἀπὸ ἓνα κοραλλιογενὲς νησάκι τοῦ Εἰρηνικοῦ ἀποκάλυψαν τὴ μυστικὴ ἐμφάνισι ἑνὸς ἡλίου δημιουργημένου ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Οἱ ἐπιστολὲς αὐτὲς ποὺ ἔφτασαν σχεδὸν παρὰ τὴ θέλησι τῆς ἀμερικανικῆς στρατιωτικῆς λογοκρισίας περι-

γράφανε τὸ τελευταῖο θεαματικὸ ἐπίτευγμα τῆς ἐπιστήμης σ' ἓνα νησί κοντὰ στὸ Ἐνιβέτοκ, τὸν τόπο ποὺ χρησιμεύει μετὰ τὸ Μπικίνι γιὰ τὰ φοβερώτερα ἀτομικὰ πειράματα ποὺ χαρακτηρίζουν τὸν αἰῶνα μας.

Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ θεάματος καὶ τὰ ὅρια τῆς καταστροφῆς ξεπέρασαν κάθε τι ποὺ ξέραμε ἢ ποὺ μπορούσαμε νὰ φανταστοῦμε.

Τὸ ἀδιάκριτο γράμμα

Τὴν 1η Νοεμβρίου, τὶς πρώτες πρωινὲς ὥρες, καὶ συγκεκριμένα στὶς 7.14, θρискόμασταν στὴ γέφυρα τοῦ πλοίου μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα καὶ τὴν πλάτη γυρισμένη στὸ νησί ποὺ ξέραμε ὅτι ἦταν πέρα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα, γράφει ἓνας μάρτυς. «Ἀκούγαμε μὲ ἀγωνία τὴ φωνὴ ποὺ μετροῦσε τὰ λεπτὰ ἀπὸ ἓνα μεγάφωνο. Τὶς τελευταῖες στιγμὲς εἶπα μέσα μου μιὰ προσευχή... Ὑστερα ἦρθαν τὰ δευτερόλεπτα: Τέσσερα, τρία, δύο, ἓνα... Τότε, παρ' ὅλο ποὺ μὲ τὰ χέρια σκεπάζαμε τὰ μάτια μας καὶ παρ' ὅλο ποὺ φορούσαμε χοντρά μαῦρα γυαλιά, μὲ τὰ ὁποῖα δὲν μπορούσαμε νὰ δοῦμε ἀπολύτως τίποτα, εἶδα-

με νὰ ἀστράφῃ μπροστά μας μιὰ πύρινη σφαῖρα μὲ διάμετρο πάνω ἀπὸ δύο χιλιόμετρα, σὰν δέκα ἥλιοι μαζί. Ἡ φλόγα φαινόταν νὰ ἀπλώνεται τόσο γρήγορα σὲ ὄγκο καὶ σὲ λάμψι, ὥστε τὰ προστατευτικά μας ρούχα καὶ τὰ γυαλιά μας ἦταν σὰν ἀνύπαρκτα. Ἐνα κύμα ἔντονης θερμότητος μᾶς πλημμύρισε ξαφνικά. Ὑστερα, σιγὰ-σιγὰ ἡ πύρινη λάμψι μετριάστηκε καὶ στὸ τέλος ἔσβησε. Ὅταν θγάλαμε τὰ γυαλιά μας καὶ γυρίσαμε πρὸς τὴν διεύθυνσι τοῦ νησιοῦ, εἶδαμε νὰ ἀνεβαίνει στὸν ὀρίζοντα μιὰ ψηλὴ στήλη ατμοῦ, ἐνῶ ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων τόννοι νερὸ ὑψώνονταν κατακόρυφα, μιὰ τεράστια κινούμενη στήλη ποὺ τὴν ὠδηγοῦσαν τιτανικὲς δυνάμεις. Ἡ ὕψι καὶ αὐτὴ στήλη μεγάλωσε πολὺ γρήγορα καὶ ἔγινε ἕνα σύννεφο σὲ σχῆμα μανιταριοῦ ποὺ ἡ κορυφή του φαινόταν νὰ γέρνῃ πρὸς τὸ πλοῖο μας. Εἶχαν περάσει τρία λεπτά, ὅταν ἀκούστηκε μιὰ κανονία ποὺ μᾶς ἔκανε νὰ τιναχτοῦμε καὶ ἀκολουθήσουμε μὲ παρατεταμένη βοῇ σὰν νὰ χτυποῦσαν τύμπανα ἐπὶ ἀρκετὰ δευτερόλεπτα.

»Τὰ καταπληκτικὰ αὐτὰ πράγματα εἶχαν γίνῃ κάπου ἑξήντα χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ μᾶς, πέρα στὸν ὀρίζοντα καὶ ὅσοι ἦταν αὐτόπτες μάρτυρες εἶπαν: «Μπροστὰ σὲ τοῦτα, τὸ Μπικίνι ἦταν παιχιδάκι». Ἐνα κομμάτι τοῦ νησιοῦ, μὲ ἐπιφάνεια περισσότερο ἀπὸ δύο τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, εἶχε ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸν πλανήτη μας καὶ εἶχε μετατραπῇ σὲ καπνὸ...»

Αὐτὴ τὴ φορὰ ἓνας νεοφερμένος εἶχε κάμῃ τὴν ἐμφάνισι τοῦ στὴν διεθνῇ στρατιωτικῇ σκηνῇ: Τὸ βαρὺ ὕδρογόνο. Τὸ Πεντάγωνο

νὸ δῆλωσε στὴν ἀρχὴ πὼς δὲν ἔφερε τίποτα. Λίγες μέρες ὅμως μετὰ τὴν δημοσίευσί τῆς εἰδήσεως στὸν διεθνῇ τύπο, μιὰ διευκρίνησι τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια ἀποκάλυπτε ὅτι εἶχαν γίνῃ τὰ πρῶτα πειράματα μιᾶς θόμβας ὕδρογόνου στὸ Ἐνιβέτοκ.

Ἡ καινούργια ἐνέργεια

Χρησιμοποίησι τῆς μεγαλύτερης ἐνέργειας ποὺ ἔχει στὰ χέρια τοῦ ὁ ἄνθρωπος —τῆς ἡλιακῆς ἐνέργειας— ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ τὴν ἀδιακρίσια ἑνὸς ναυτικοῦ. Πρόκειται γιὰ μιὰ καινούργια δύναμι, ποὺ ἀντίθετα μὲ ὅσες ἐλευθερώθηκαν ὡς τώρα, δὲν ἔχει ὅρια. Συγχρόνως παρουσιάστηκε μιὰ ἀπειλὴ «ἀτομικοῦ πυρετοῦ», γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε ἀρχίσει ἤδη νὰ γίνῃ λόγος στὰ ἐργαστήρια ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1938, τρεῖς ἐβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψι τῆς κλασσικῆς ἀντιδράσεως τοῦ οὐρανίου στὴ Γερμανία. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ εἶπαν τὴ γνώμη τοὺς ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἀποψι τοῦ «Αἰνσταϊν εἶναι ρητὴ: «Ἄν χρησιμοποιηθῇ θόμβα ὕδρογόνου, εἶπε, θὰ εἶναι δυνατό πιά τεχνικῶς νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ δηλητηρίασι τῆς ἀτμόσφαιρας μὲ ραδιενέργεια καὶ κατὰ συνέπεια ἡ ἐκμηδένισι τῆς ζωῆς ἐπάνω στὴ γῇ». Ὁ καθηγητὴς Σίλαρντ πάλι εἶπε: «Σκέφθηκα μὲ πόση ποσότητα βαρέος ὕδρογόνου θὰ εἶναι δυνατό νὰ ἐρημώσουμε τὴ γῇ καὶ βρήκα ὅτι 50 τόννοι οὐδετερόνια, δηλαδὴ 400 τόννοι βαρέος ὕδρογόνου, φθάνουν μὲ τὸ παραπάνω». Ὁ καθηγητὴς Τέλλερ ἔφθασε στὸ σημεῖο νὰ ἀμφιβάλῃ γιὰ τὴν ἐπιβίωσι

του ανθρώπου». Οί λέξεις «πολιτισμός, ανθρώπινη φυλή, τέλος του κόσμου» επανέρχονταν συνεχώς στις εκθέσεις των πιδ ειδικών.

Από το 1945, ο "Οπενχάιμερ, μιά από τις μεγαλύτερες διάνοιες του αιώνα μας στην ατομική ενέργεια, έδειχνε στους μυημένους ένα μικρό μπουκάλι με ένα μαγικό υγρό, ένα βαρύ «υπέρ-υδωρ», το Τρίτιον, που υπήρχε στη γη πριν από δυό δισεκατομμύρια χρόνια. Και τότε όλα τα πρόσωπα πήραν μιά έκφραση σοβαρή και σκοτεινή. Πολλοί υποστήριξαν ότι έπρεπε να δαπανηθούν σχεδόν 200 έκατομμύρια δολάρια για να γίνει μιά θόμβια υδρογόνο, χίλιες φορές ισχυρότερη από τη θόμβια ουρανίου. Η δύναμή της φαινόταν τότε να καθορίζεται μόνο από την δαπάνη. Δημοσιεύτηκαν μάλιστα και έντυπωσιακοί πίνακες για τις καταστροφές που θα προκαλούσε. Οί σχεδιαστές έβλεπαν όλες τις μεγαλοπόλεις με τη σειρά, τη Μόσχα, τη Ν. Υόρκη, το Λονδίνο, το Παρίσι, να γίνονται στάχτη. Το ενδιαφέρον του κοινού κορυφώθηκε, όταν δημοσιεύτηκαν διαδοχικά διάφορες διαψεύσεις. Άλλά τρείς ημέρες μετά τη σύλληψη του κατασκόπου Φούκς και τη γνωστοποίησι των όμολογιών του, ο Πρόεδρος Τρούμαν έδινε διταγή να κατασκευαστή ή «Υπέρ-θόμβια». Γιανταϊα έργοστάσια που κόστισαν περισσότερο από ένα μισο δισεκατομμύριο δολάρια χτίστηκαν κοντά στον ποταμό Σαβάννα για την παραγωγή Τριτίου. Και τώρα, με το τέλος του 1952, οί έπιστήμονες έβαλαν στα χέρια μερικων πολιτικων την τύχη του κόσμου.

Τι είναι η θόμβια Υ

Ό στόσο, ή αρχή της νέας θόμβας δεν είναι μυστικό και οί Ρώσοι έπιστήμονες το ξέρουν τόσο καλά όσο και οί Άμερικανοί της Έπιτροπής Άτομικής Ένεργειας. Βάσι της είναι ο ήλιος. Πραγματικός ατομικός κινητήρας, που λειτουργεί συνεχώς με ένα κύκλο πυρηνικών αντιδράσεων, ο ήλιος ακτινοβολεί στο διάστημα μιά κολοσσιαία ενέργεια που διατηρεί κάθε ζωή πάνω στη γη. Ο έπιστήμων Χάνς Μπέτε έδωσε πρώτος τη θεωρητική εξήγηση των πολύπλοκων φαινομένων που «άναφλέγουν» την τεράστια μάζα του υδρογόνου του Ηλίου. Το έλαφρό αυτό άέριο, το ίδιο που φουσκώνει τα χρωματιστά μπαλλόνια των παιδιών, θέλει αρκετά χρόνια για να μετατραπή σε "Ηλιον επάνω στον ήλιο που ή θερμοκρασία φθάνει στο κέντρο του τα 20 έκατομμύρια βαθμούς.

Η μέθοδος που ακολουθείται είναι κυρίως ό τεμαχισμός τεσσάρων ατόμων υδρογόνου για να δημιουργηθή ένα άτομο ήλιου. Συγχρόνως αποδεσμεύεται σημαντική ποσότητα ενέργειας και το αποτέλεσμα άλλης αυτής της άλυσίδας από άτομο σε άτομο είναι ή ουράνια ακτινοβολία του πλανητικού μας κόσμου. Με όμοιες συνθήκες ή ενέργεια που αποδεσμεύεται στην ήλιακή αντίδραση είναι επτά φορές πιο ισχυρή από μιάς συνήθους κανονικής θόμβας υδρογόνου. Αυτή είναι με λίγα λόγια ή εξήγηση που έδωσε το 1938 ο Μπέτε για να έρμηνεύση το πανάρχαιο αίνιγμα του ήλιου.

Για να δώση κανείς αυτή την ανάφλεξη στο υδρογόνο μέσα σε

μιά θόμβια που έχει κάνει ό άνθρωπος, πρέπει να πλησιάση τις τολημρές διασπάσεις και ανασυνθέσεις των ατομικών σχηματισμών. Πρέπει να μετατρέψη το υδρογόνο σε ήλιον, δηλαδή να διαλύση ένα άτομο για να δημιουργηθή ένα καινούργιο και να πραγματοποιηθή έτσι το παλιό όνειρο των αλχημιστών. Στην άρχή χρειάστηκε να δημιουργηθή μιά καινούργια βασική ύλη, το βαρύ υδρογόνο, που συγγενεύει με το φυσικό άέριο και είναι δυό φορές βαρύτερο. Το σώμα αυτό, το Δευτέριον, που κοστίζει 4.500 δολάρια το κιλό, είναι ή βάσι του βαρέος υδατος. Άποτελεί τα δυό έκατοστά του κάθε έκατοστού του υδρογόνου του φυσικού υδατος. Το Δευτέριον όμως μόνο του δεν είναι αρκετά δραστήριο για να αναλάβη εύκολα τις ατομικές αντιδράσεις που θα δημιουργήσουν μιά φωτιά ανάλογη με του ήλιου. Το Δευτέριον μπορεί να συγκριθή με ένα κουτσουρο βρεμμένο που δεν μπορεί να πάρη φωτιά, αν δεν στεγνώση πρώτα από μιά άλλη φλόγα. Για την περίπτωση αυτή ταιριάζει καλύτερα ένα «υπέρ-βαρύ υδρογόνο» που ζυγίζει τριπλά από το συνηθισμένο υδρογόνο και στοιχίζει ένα δισεκατομμύριο δολάρια το κιλό. Αυτό είναι το δαδί της φωτιάς. Το βαρύ και το «υπέρ-βαρύ» υδρογόνο έχουν τις ίδιες ιδιότητες με το κοινό υδρογόνο, αλλά στους ατομικούς πυρήνες τους υπάρχουν 1 και 2 συμπληρωματικά ουδετερόνια. Ο λοιπόν παραχθούν αυτά τα σώματα, το πρόβλημα που αντιμέτωπιζουν οί φυσικοί είναι με ποιό τρόπο θα επιτύχουν την ανάφλεξή τους. Τα χλωρά ξύλα, δηλαδή το Δευτέριον, ανακατωμένα με πολύ λίγα δαδιά, δηλαδή

Τρίτιον, θα πρέπει να περιέλθουν σε θερμοκρασία πολλών έκατομμυρίων βαθμών μέσα σε ένα τεταχνητό ήλιο. Το Τρίτιον, το πολυτιμότερο από τα δυό, αναφλέγεται 100.000.000.000.000.000 φορές ταχύτερα από το υδρογόνο των παιδικών μπαλλόνων. Όσοσσο πρέπει να έχη το θερμικό έναυσμα για να μεταδώση την μεταστοιχείωσι στο ήλιον. Και πρώτα απ' όλα πρέπει να υπολογίσουμε το «σπίρτο» που επιτρέπει στο μίγμα Δευτερίου - Τριτίου να άναφλεγή. Το «σπίρτο» αυτό παράγεται χωρίς διακοπή από το 1945 και είναι ή ατομική θόμβια, ή θόμβια Α.

Η θόμβια υδρογόνου αποτελείται λοιπόν από το έναυσμα, τη θόμβια της Χιροσίμα, που εξασφαλίζει τη θερμοκρασία εκκινήσεως της μεταστοιχείωσης ενός μίγματος Δευτερίου - Τριτίου μέσα στο ήλιον. Η τελευταία αυτή αντίδρασι Δ - Τ (από τα αρχικά) πρέπει να εξαπολυθή όσο είναι δυνατό ταχύτερα, προτού διαλυθή ή θερμότης της θόμβας Α. Όταν το ήλιακό πυρ τεθή σε κίνησι, άρκει να γίνη συσσώρευσι του πιο εύφλεκτου μίγματος της γής του Δ - Τ, για να παράγεται όλο και μεγαλύτερη ενέργεια, δηλαδή όλο και μεγαλύτερες καταστροφές. Έτσι ή θόμβια υδρογόνου δεν έχει όρια. Δεν έχει σαν την ατομική θόμβια κρίσιμο μέγεθος, πάνω από το οποίο το κάθε ήμισυ της θόμβας εκρήγνυται αυτότελως. Το Ένιβετσκ δεν έδειξε παρά ένα όπλο στα πρώτα του θήματα. Δεν έχει κανένα νόημα να μιλούμε για μιά θόμβια έξι φορές ή χίλιες φορές ισχυρότερη από τη θόμβια της Χιροσίμας. Όλοι οί συντελεστοί είναι θεωρητικά πραγματοποιήσιμοι. Η Έκτασι της καταστροφής είναι

ζητήμα τιμής και κατανομής των πρώτων ύλων. Παρ' όλο πού η τιμή του Τριτίου φτάνει σέ ύψη αστρονομικά, ό "Οππενχάϊμερ τονίζει ότι οί καταστροφές κατά τετραγωνικό χιλιόμετρο είναι δέκα φορές μεγαλύτερες από τη δαπάνη τής θόμβας.

Τό τέλος τοῦ ἀνθρώπου

Όσόσο, γιά νά μιλήσουμε μέ τήν ψυχρή λογική των επιτελείων, μιά θόμβα Υ, χίλιες φορές ισχυρότερη από μιά θόμβα Α, έχει δέκα φορές μεγαλύτερη καταστρεπτική δύναμι και 30 φορές μεγαλύτερη ισχύ πυρός. Ποιά είναι λοιπόν ή καλύτερη τακτική γιά νά πραγματοποιηθῇ μέ τις λιγώτερες δαπάνες ή καταστροφή σέ μεγαλύτερη έκταση; Γιά νά ξεαφανιστούν μέ τόν φθηνότερο

τρόπο οί πρωτεύουσες και οί βιομηχανικές ζώνες; Γιά νά δηλητηριαστή γιά όσο τό δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα μέ ραδιενέργεια γιά όσο γίνεται μεγαλύτερη περιοχή; Χρειάζεται μιά θόμβα ύδρογονου ή μιά επιδέξια κατανομή ατομικών βομβών πού κοστίζουν λιγώτερο; Στά έρωτήματα αυτά μπορούν νά απαντήσουν μόνο οί στρατιωτικοί πού ξέρουν τά μυστικά των πειραμάτων. "Οποια όμως κι' άν είναι ή γνωμοδότησί τους, ύπάρχει ένα γεγονός πού διατηρεῖ όλη τή φρίκη του: Μιά χούφτα άνθρωποι μόνο έχουν τή δύναμι νά αποφασίσουν γιά τό τέλος τοῦ "Ανθρώπου. "Η έπιστήμη φτάνει σέ κρίσιμη καμπή, γιατί ή αναζήτησι των αινιγμάτων τοῦ κόσμου μπορεί νά οδηγήσῃ στήν ξεαφάνισι τοῦ ίδιου τοῦ κόσμου.

— Μ' αρέσει νά άκούω τόν Τζών νά διηγῆται τήν ιστορία του.. Τόν διασκεδάει, τόν καῦμένο, τόσο πολύ!

ΟΙ ΜΥΡΩΔΙΕΣ

κυβερνοῦν τή ζωή μας

Τῆς

ELIANE COHEN

Πριν από λίγο καιρό σέ ένα κατάστημα τής Λίλλης, δύο μεγάλα καλάθια ήταν τοποθετημένα δίπλα - δίπλα, επάνω σ' ένα πάγκο μέ γυναικεία εσώρουχα έντελώς όμοια στήν τιμή, τήν ποιότητα, τήν κατασκευή και τό χρώμα. "Ωστόσο τό ίδιο βράδυ τό ένα καλάθι είχε άδειάσει ένω από τό άλλο φέν είχε πουληθῇ ούτε ένα κομμάτι. Γιατί; Καμμία πελάτισσα δέν μπόρεσε νά πῇ τήν προτίμησί της. Τά είδη πού είχαν προτιμηθῇ ήταν άρωματισμένα, αλλά τόσο ελαφρά, ώστε κανείς δέν τό παρατηροῦσε, παρ' όλο πού οί πελάτισσες έπηρεάζονταν, όπως φαίνεται, από τή μυρωδιά πού έβγαине από τά εσώρουχα.

"Ενας φούρναρης στό Ρίο "Ιανέτρο παρήγγειλε νά τοῦ φτιάξουν μυρωδιά τοῦ φρέσκου ψω

μιού τήν όποία θάζει στό μελάνι πού χρησιμοποιεῖ στό τύπωμα τοῦ χαρτιοῦ μέ τό όποιο τυλίγει τό ψωμί. "Από τότε πουλάει περισσότερα ψωμιά. Μιά ασφαλιστική εταιρεία τής "Ιταλίας παρατήρησε ότι οί δουλειές της αύξήθηκαν από τότε πού είχε τήν έμπνευσι νά άρωματίσει τό χαρτί των διαφημιστικών δελταρίων της. Σέ ένα κέντρο χειμερινών σπόρ των "Αλπεων, τό ξενοδοχείο πού είχε τόν περισσότερο κόσμο ήταν εκείνο πού στίς ρεκλάμες του διεφήμιζε τή μυρωδιά των πεύκων από τό γειτονικό δάσος. Μπορεῖ έννιά άν τρες στοὺς δέκα νά σάς θεοκαινούν ότι σιχαίνονται τις άρωματισμένες μπριγιαντίνες και τά σαπούνια, ωστόσο όλοι άνεξαιρέτως αγοράζουν χωρίς δισταγμό τά προϊόντα πού είναι πιδό εύχάρι-

Πριν από αἰῶνες οί Φοίνικες χρησιμοποιήσαν στό κονίαμα των τοίχων των ναών τους άρώματα από μπαλσαμό και μύρο πού μυρίζουν ως σήμερα.

στά στην όσφρησί τους. Και όλοι ξέρουμε πόσο ευχάριστη μάς είναι ή όρεκτική μυρωδιά του φαγητού που ψήνεται στην κουζίνα.

☆

Σχεδόν όλα τὰ αντικείμενα που χρησιμοποιούμε, τὰ ρούχα που φοράμε, τὰ τρόφιμα, άκόμη και οί άνθρωποι, θγάζουν μιά μυρωδιά. Από τη στιγμή που θά γεννηθώ, προτού άκόμη άρχισει νά βλέπω, τó μαυρό αντιδρά στις μυρωδιές. "Αγγλοι ψυχολόγοι άπέδειξαν τελευταία ότι ή κακή διάθεση, ή έλλειψη θάρρους στη δουλειά που δείχνουν μερικοί υπάλληλοι συνήθως εύσυνειδητοι, δέν είναι παρά μιά αντίδρασι στην ένοχλητική και άνιαρή μυρωδιά από τὰ ντοσιέ, τὰ θιβλία και τὰ χαρτιά. "Η μυρωδιά τών παλιών έπίπλων φέρνει μελαγχολία. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι ή όσφρησι είναι πιό άνεπτυγμένη στους έφήβους, ότι ή γυναίκα έχει «καλύτερη μύτη» από τόν άντρα και ότι ή όσφρησι όξύνεται την ώρα του φαγητού, όταν άκόμη είμαστε πολύ πεινασμένοι.

Η μυρωδιά στην ιατρική διάγνωση

Όρισμένα επαγγέλματα ώστόσο άναπτύσσουν σημαντικά την εύαισθησία της όσφρήσεως. Υπάρχουν άνθρωποι ειδικευμένοι νά καταλαβαίνουν την ηλικία και τó είδος ένός κρασιού μόνο από τη μυρωδιά του. Υπάρχουν χημικοί που θυμούνται 5.000 μυρωδιές και άλλοι ειδικοί που καταλαβαίνουν από τη μυρωδιά άν ένα μάλλινο ύφασμα είναι φτιαγμένο από μάλλι της Αυστραλίας ή της Αογεντινης. Οί γιατροί χρησιμοποιούν την ιδιάζουσα μυρωδιά όρισμένων άσθενειών για

νά κάνουν τη διάγνωσί τους. "Η πανώλης π.χ. μυρίζει μέλι, ή όστρακιά μυρίζει ζεστό ψωμί. "Η γάγγραινα μυρίζει από ένα χιλιόμετρο μακριά. "Η ζωή, ή ύγεία έχουν μυρωδιά.

Μυρίζουμε κατά την τροφή και τὰ αίσθήματά μας

Κάθε άνθρωπο όν έχει τη δική του μυρωδιά. Συνήθως είναι τόσο άδύνατη ώστε περνά άπαράτηρητη. Αυτή όμως βοηθεί τó σκύλο νά θρ ή τὰ ίχνη του χαμένου κυρίου του. "Η μυρωδιά του κάθε άνθρώπου έξαρτάται κυρίως από τόν τρόπο που άφομοιώνει την τροφή του, και ιδιαίτερα τó χοιρινό κρέας, τó άρνί, τὰ πουλερικά, τὰ λάχανα, τó τυρί, τὰ μπαχαρικά. "Η λειτουργία του ήπατος και ή ίσορροπία τών έκκρίσεων έπιδρούν χωρίς άλλο στη μυρωδιά που θγάζει τó σωμα με τόν ιδρώτα και την άναπνοή. "Όσο περισσότερο κρέας τρώμε τόσο πιό πιθανό είναι νά έχουμε δυνατή μυρωδιά. Οί Κινέζοι και οί Ιάπωνες είναι σχεδόν άσμοι γιατί ή τροφή τους είναι φυτική.

Παραλλήλως έχει παρατηρηθί ότι οί συγκινήσεις προκαλούν την έκκρισι χημικών συνθέσεων στον ιδρώτα και έτσι ή μυρωδιά μας ποικίλλει ανάλογα με την ψυχική μας κατάσταση. Υπάρχει π.χ. ή μυρωδιά του όμιλητή που τόν κατέχει συγκίνησι και διέγερσι γιατί μιλεί δημοσία ή μυρωδιά του φόβου, που έχει τó παιδί που θρίσκει στ' σκοτεινά, ή μυρωδιά της ζήλειας, ή μυρωδιά της έκδικήσεως, ή μυρωδιά του ένθουςιασμού. Γενικά μπορούμε νά πούμε πως οί νέοι και οί γέροι μυρίζουν πιό πολύ από τούς ανθρώπους μέσης ηλικίας, οί πολύ παχείς και οί πολύ άδύνατοι περισ-

σότερο από όσους έχουν κανονικό θάρος, οί γυναίκες περισσότερο από τούς άντρες.

Στόν τελευταίο πόλεμο οί άεροπόροι που έπεφταν στη θάλασσα σώνονταν χάρις στη μυρωδιά της στολής τους που μόλις έρχονταν σέ έπαφή με τó νερό έτρεπε σέ φυγή τὰ σκυλόψαρα. "Εδω έχουμε μιά όψι της καινούργιας τεχνικής τών όσμών που, όπως συνέβη με πολλές άλλες, άναπτύχθηκε τὰ τελευταία χρόνια χάρι στον πόλεμο.

Τό μυστήριο της όσφρησεως

Πώς γίνονται οί μυρωδιές; Μερικοί λένε πως προκαλούνται από την έπαφή της μυξώδους όσφρητικής ουσίας της ρινικής κοιλότητας με τὰ αερώδη μόρια που έκπέμπουν τὰ διάφορα σώματα. "Αλλοι υποθέσανε ότι ή μυρωδιά δημιουργείται από άυλες άκτινοβολίες που έκπέμπουν τὰ σώματα και που φθάνουν στη μύτη μας. Μά τίποτε δέν είναι θέβαιο. "Εδω έχουμε ένα από τὰ μεγαλύτερα αίνιγματα της έπιστήμης. "Ο άριθμός τών όσμών ύπολογίζεται γύρω στις 400.000. Σ' αυτές πρέπει νά προσθέσουμε κάπου άλλες 200.000 μυρωδιές που προέρχονται από διάφορους συνδυασμούς συνθετικών ουσιών που έφευρέθηκαν τελευταία. "Αλλά ό άριθμός τών συνδυασμών μπορεί νά είναι άπερίοριστος.

Μανόλια για την όρεξι

Η άρωματική δύναμι διαφέρει από σωμα σέ σωμα. "Ενας άνθρωπος με κανονική όσφρησι καταλαβαίνει τη μυρωδιά της καμφοράς άκόμη και όταν θρίσκει άναμειγμένη με 400.000

μέρη άέρος. "Ο μόσχος γίνεται αίσθητός και σέ 800.000 μέρη άέρος. Γενικά οί δυσάρεστες μυρωδιές είναι πιό δυνατόν από τις ευχάριστες. "Όλες οί μυρωδιές πάντως γίνονται πιό έντονες με τη ζέστη όπως μπορούμε νά καταλάβουμε ά βρεθούμε ένα καλοκαιριάτικα άπομεσήμερο σέ ένα περιβάλλι.

Τη μυστηριώδη δύναμι της μυρωδιάς την έχουν κατανοήσει σήμερα άκόμη και οί διαφημιστάι. Πολλές καθημερινές έφημερίδες της Σουηδίας και της "Αμερικής εγκαινίασαν την άρωματική διαφήμισι. "Ανοίγοντας την έφημερίδα του ό άναγνώστης μυρίζει ψητό κοτόπουλο. Είναι ένας πολύ όρεκτικός τρόπος για νά προσελκύση πελάτες ένα έστιατόριο. "Όστόσο πρέπει κανείς νά χρησιμοποιή τις μυρωδιές με τη μεγαλύτερη προσχή, γιατί πολλές που είναι ευχάριστες τó πρωί αλλάζουν έντελως τó θράδυ. Για τó λόγο αυτό δέν εφαρμόστηκε άκόμη ό «άρωματικός» κινηματογράφος άν και έγιναν έπιτυχείς δοκιμές στη Βέρνη. "Όταν ό ήρωας περπατούσε με την άγαπημένη του στους άγρους οί θεαταί μύριζαν τη μυρωδιά του φρεσκοκομμένου χόρτου όταν της πρόσφερε ένα μπουκέτο λουλούδια ύλη ή αίθουσα μοσχοβολούσε μενεξέδες. Στο σημείο όμως αυτό υπάρχει ένας κίνδυνος. "Όπως συμβαίνει με τη διατήρησι τών φωτεινών εικόνων στον άμφιβληστροειδή χιτώνα του ματιού, έτσι και ή «όσφρητική αντίληψι» της μύτης έχει μιά άδράνεια που αντίστέκεται στον γοργό ρυθμό τών «άρωματικών ειδώλων».

"Όστόσο ένας Σκανδιναβός ειδικός παροτρύνει τις ναυκοκυρές νά κάνουν μιά άμεση και εύκολη

έφαρμογή της έπιστήμης τών ό-
σμων. Τους συμβουλεύει νά θά-
λουν στην τραπεζαρία τους θάζα
μέ νερό άρωματισμένο μέ μανό-
λια, γιατί ή μυρωδιά αυτή κεν-
τρίζει την όρεξη. Τό γιασεμλί συ-
νιστάται γιά τις κρεβάτοκάμα-
ρες, τις κουζίνες καί τά γραφεία,
έπειδή καλμάρει τά νεύρα. Ό
μενεξές δέν είναι καθόλου εύκα-
ταφρόνητος, γιατί ζωηρεύει την
κυκλοφορία του αίματος. Προσο-
χή ώστόσο στο άρωμα του μό-
σχου ή του κεχριμπαριού, γιατί
δημιουργούν άτμόσφαιρα έρωτι-
κή. Όλα τά μαγικά χάπια του
μεσαιώνα είχαν θάσι τό μόσχου,
τό κεχριμπάρι, τό κρίνο.

Άκριβοπληρωμένες «μύτες»

Στή θιομηχανία άρωμάτων ύ-
πάρχει ή ειδικότητα του άρω-
ματοποιού που συμπληρώνει καί
επιβάλλεται συχνά στον χημικό
μηχανικό. Ό άνθρωπος αυτός,
που ή μύτη του είναι άσφαλισμέ-
νη—όπως τά μάτια ή οί γάμπες
μιάς στάρ—γιά πολλά έκατομμύ-
ρια, «μυρίζει» όπως άλλοι ύπο-
λογίζουν καί έπιννοούν. Μυρίζον-
τας δημιουργεί καινούργιους συν-
δυασμούς καί αναλύει καλύτερα
άπό τό λεπτότερο έργαστηριακό
όργανο. Ό μισθός του είναι καμ-
μιά φορά όκταπλάσιος του χημι-
κού. Η κρίσι του είναι όριστι-

κή. Τό κάθε άρωμα τό «σκέπτε-
ται». Άνακαλύπτει μέ τό πρώτο
τήν παραμικρή νοθεία σ' ένα ά-
ρωμα που θεωρείται άγνό, γιά-
τί πολλά σώματα μέ όμοια χημι-
κή σύσταση έχουν στη μυρωδιά
μιά διαφορά, που μόνο ό ειδι-
κός μπορεί νά καταλάβη. Αύ-
τός άποφασίζει άν πρέπει νά άγο-
ραστή μιά ποσότητα πρώτης ύ-
λης. Τό έπάγγελμά του, που θα-
σίζεται στην πείρα, χρειάζεται
είκοσι χρόνια γιά νά τό μάθη.
Συχνά είναι ύποχρεωμένος νά
δοκιμάση πολλές φορές προτού
άποφασίση. Δουλειά του είναι νά
μυρίζη καί νά καλλιεργή την όσ-
φρητική του μνήμη που κατα-
γράφει όλες τις άποχρώσεις καί
τους συνδυασμούς. Γιατί ή όσ-
φρητική μνήμη ενός τόσο ύπερ-
ευαίσθητου ανθρώπου που δημ-
ουργεί την τύχη μιάς θιομηχανί-
ας ξεπερνά πολύ σέ έκταση την
μνήμη ίδεών καί λέξεων ενός σο-
φού ή ενός συγγραφέα.

Ένας μεγάλος Παρισινός ρά-
φτης είπε μιά μέρα σ' ένα άρω-
ματοποιό: «Νά μου φτιάξετε τή
μυρωδιά ενός νέου άγοριού που
φτάνει στην Σιγγαπούρη ύστερα
άπό πολυήμερο ταξίδι μέ μιά γα-
λέρα στον Ίνδικό Ωκεανό...» Ό
άρωματοποιός σκέφθηκε, δούλε-
ψε καί ένα χρόνο άργότερα πα-
ρουσίασε ένα άπό τά πιό περιζή-
τητα άρώματα της έποχής μας.

Δ υό έξερευνητές συναντώνται στην Ζούγκλα. Καθισμένοι μπροστά σέ μιά
φωτιά λένε ό καθένας τά δικά του.
— Έγώ που μέ βλέπετε, ήρθα εδώ γιατί τή μανία του ταξιδιού την έχω στο
αίμα μου. Ήθελα νά δώ τόν ήλιο νά ανατέλλη άπό καινούργιους όρίζον-
τες καί νά δώ τά βήματά μου νά γράφονται σέ χώματα άπάτητα, νά δώ
τή Φύσι όγρια, όπως έπλάστηκε. Έσύ γιατί ήρθες, Πές μου.
— Γιατί ήρθα; Γιατί, παιδί μου, ή κόρη μου άρχισε νά μαθαίνει πιάνο.
Up.

ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΤΖΑ - ΟΡΜΑΝ

Του

Ι. Κ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ

Καθηγητού της Δασολογίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης

Ένα άπό τά μεγαλύτερα καί πλουσιότερα δάση της Ευρώ-
πης, τό Κοτζά - Όρμαν (Μέγα Δάσος), έξαφανίζεται άπό
την εγκατάλειψη καί την άσυδοσία. Η έκτασι του διαρκώς έ-
λαττώνεται καί ό πλοῦτος του καταστρέφεται. Τό δάσος, που
θά μπορούσε νά σταθί πολύτιμο στήριγμα της ελληνικής οί-
κονομίας, κινδυνεύει νά σήση έντελώς. Στο παρακάτω άρθρο
ό καθηγητής κ. Παπαϊωάννου μέ σωρεία στοιχείων δείχνει
τις ζημιές που προκαλεί ή καταστροφή του δάσους του Νέ-
στου καί τά όφέλη που μπορούν νά προκύψουν άπό τή διάσωσί
του. Η σωτηρία του Κοτζά - Όρμαν άποτελεί έθνικό χρέος.

Έπιστημονική καί Τουρι- στική σημασία

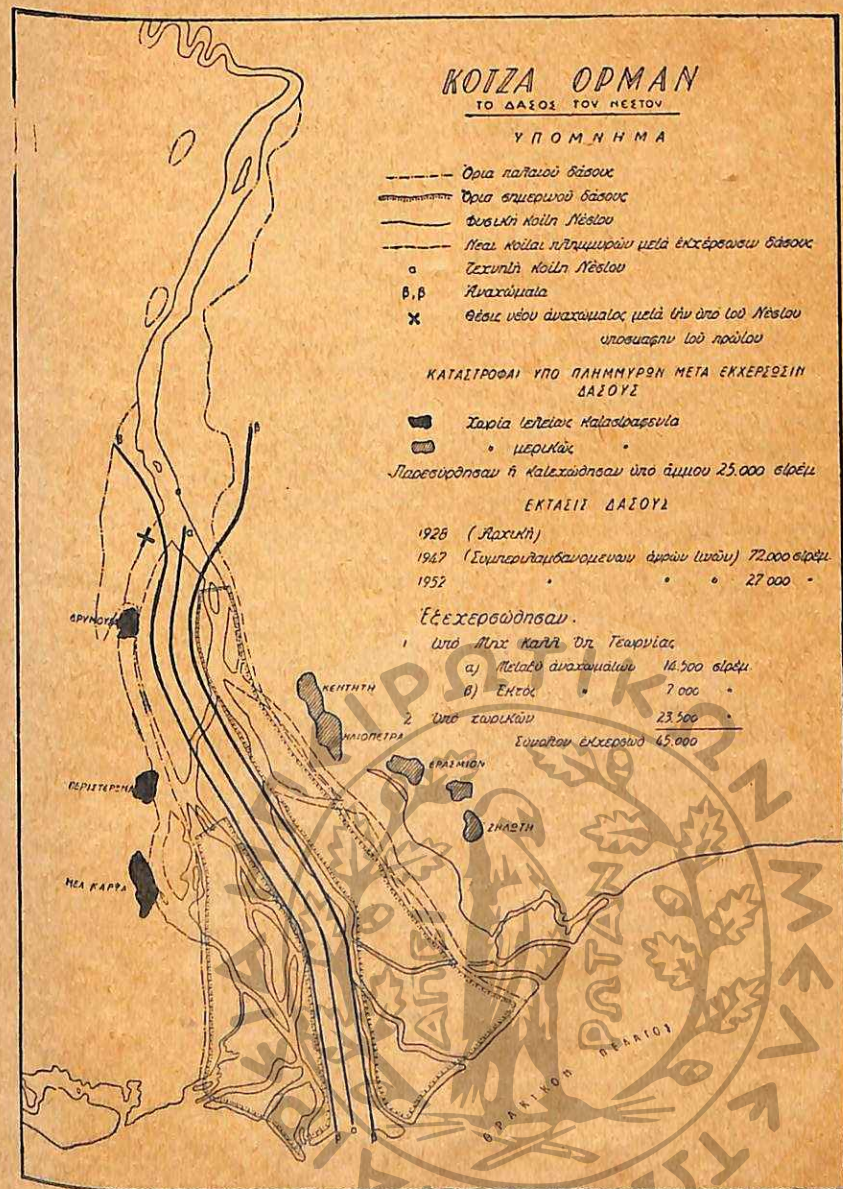
Ο ποταμός Νέστος είναι τό φυ-
σικό όριο μεταξύ Μακεδονί-
ας καί Θράκης. Πηγάζει άπό τή
Βουλγαρία καί άφού διασχίσει
θαθείες κοιλάδες καί φαράγγια
στα βουνά μεταξύ Όρβήλου καί
Ροδόπης καί περάσει τά μεγαλό-
πρεπή του Τέμπη άπό τή Σταυ-
ρούπολι έως τους Τοξότες, ξεχυ-
νεται στην πεδιάδα κατ' ευθείαν
στη θάλασσα, χωρίς μαιάνδρι-
σμούς, άπέναντι στη Θάσο. Δεξιά
καί άριστερά τών όχθών του άπό
τους Τοξότες έως τή θάλασσα,
σέ μήκος 27 καί πλάτος 3-7 χι-
λιόμετρα, ζωογονούσε μέ τά νε-

ρά του τό ωραιότερο καί πολυτι-
μότερο ύδροχαρές δάσος της
Ευρώπης, τό Κοτζά - Όρμαν,
που στην τουρκική γλώσσα ση-
μαίνει μεγάλο ή μάλλον θρυλικό
δάσος.

Υδροχαρή δάση, δηλαδή που
τό κυριώτερο ζωογόνο στοιχείο
τους δέν είναι τό νερό της όρο-
χής, αλλά τό νερό ποταμού, λί-
μνης ή έλών που φθάνει διά με-
σου του εδάφους στις θαθείες ρί-
ζες τους, καθώς καί τό νερό τών
πλημμυρών, είχαμε πολλά. Στη
Μανωλάδα, Λυσιμαχία λίμνη, πε-
διάδα Γιαννιτσών. Στη Θράκη τό
Κοτζά - Όρμαν καί μερικά κομ-
μάτια στην πεδιάδα μεταξύ Ξάν-
θης καί Κομοτινής. Όλα όμως,

Οἱ Τούρκοι, ὕστερα ἀπὸ πεῖρ-
αῖωνων γιὰ τὴν προστασία ποὺ
παρεῖχε τὸ δάσος στοὺς ἀγροῦς
τοὺς ἀπὸ τὶς πλημμύρες τοῦ Νέ-
στου, τὸ ἐφύλαξαν σὰν ἱερό, ἀ-
παγορεύοντας αὐστηρά τὴν ἐκ-
χέρωσι. Στὶς παρυφές του ἔθρ-
σκαν ἡμιἀγριες ἀγέλες βοῶν, πο-
υ ἐσκότωνα ἐλθικοὶ φύλακες. Πλή-
θος περιηγητῶν καὶ ἐπισχιῶν ξέ-
νων τὸ ἐπισκέπτονταν γιὰ νὰ τὴ
θαυμάσουν ἢ νὰ κυνηγήσουν. Ἐ-
πὶ κατοχῆς οἱ Βούλγαροι μὲ τὴν
ἐλπίδα ὅτι θὰ κρατήσουν τὴν
Θράκη, τὸ ἐκήρυξαν ἐθνικοὺς πάρ-
κο καὶ τὸ ἐδώρησαν στὸν Βόρι-
δα, ὁ ὁποῖος τὸ ἐπεσκέφθη ἐπα-
νεληλμένως ἱνκόγνιτο. Διευθέτη-
σαν θαυμάσια τὴν ἐξυλεύσι τοῦ
καὶ γιὰ νὰ ἐπαυξήσουν τὸν θηρα-
ματικὸ τοῦ πλοῦτο, ἰδίως τοὺς
φασιανούς, μετέφεραν ἀπὸ τὴν

Ἡ ἀσπρόλευκα, ἡ μαύρη λεύ-
κα καὶ ἀπὸ τὰ εὐγενῆ καὶ πολυ-
τιμα πλατύφυλλα ἡ ὀξυκάρπος
καὶ ἡ ὀλότριχος μελία, ἡ πεδινὴ
πετελέα, ἡ ποδισκοφόρος δρυς, ὁ
μενιόδης καὶ ταταρικὸς σφένδα-
μος, καθὼς καὶ τὸ σκληρὸ ἀπο-
τελοῦν τὰ κυριώτερα δένδρα με-
ταξὺ πολλῶν ἄλλων. Ἡ ὀλότριχος
μελία μὲ τὰ θελουδωτὰ φύλλα ποῦ
ἀπὸ ὅλην τὴν Εὐρώπην φύεται μό-

Τὸ δάσος Κοτζιὰ-Ὁρμάν ὅπως ἦταν κατὰ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1952

Βουλγαρία τροφές κατά θαγόνια.

Μέχρι το 1947 ήταν τόσο πυνό, ώστε οι κυνηγοί έχαναν τον προσανατολισμό τους επί ημέρες. 'Επί βουλγαρικής κατοχής: έθνικισται αντάρται, ό καπετάν Τσαούσης, τó χρησιμοποιοϋσαν ως όρμητήριο. Μοιράζονταν με τούς περιόικους τó σιτάρι τών δλίγων άγρών, πού οί Βούλγαροι στο τέλος τής κατοχής τούς επέτρεψαν ν' ανοίξουν πρós διάσπασι τού δάσους. Τότε αποπειράθηκαν και οί ίδιοι οί Βούλγαροι κρυφά νά τó κάψουν με πετρέλαιο. Τά άποτελέσματα όμως δέν ήταν αυτά πού περίμεναν, γιατί τά χυμώδη φύλλα τών δένδρων του ούτε τó καλοκαίρι δέν καίονται. 'Αλλοιώς θά είχε έξαφανισθί πρò πολλοϋ. "Ας σημειωθί ότι κατηγορήσαν τούς "Ελληνες: επί έμπρησμῶ, γιά νά μὴ φανή ότι φοβόνταν τούς αντάρτες.

'Αργότερα τó χρησιμοποίησαν γιά λίγο καιρό και οί συμμορίτες, αλλά οί έθνικόφρονες πέρε κάτοικοι τούς έδιωξαν γρήγορα.

Είναι λοιπόν φανερό ότι τó δάσος αυτό είχε και έχει άκόμη πάντα τά προσόντα γιά νά γίνη ένα πάρκο γιά τόν έλληνικό λαό, προσιτό από ξηρās και θαλάσσης και καταλλήλως διευθετούμενο μπορεί και γιά τήν Τουρκία νά παίξει σπουδαίο ρόλο.

Οικονομική και κοινωνική σημασία

Εκτός όμως τής συναισθηματικής αϋτής απόψεως, όπως κακώς χαρακτηρίζουν μερικοί τís προσπάθειες πρós προστασία τών σπανίων έλληνικῶν φυσικῶν κεφαλαίων, και από καθαρὰ ωφελιμιστική άποψη, δηλαδή από οικονομική και κοινωνική, τó δά-

σος αυτό έχει σπουδαία άποστολή και τοπικῶς και γιά τήν ὅλη οικονομία ὁλόκληρης τής χώρας.

Τοπικῶς:

1. Είναι ή μόνη πηγή από τήν ὁποία ὅλα τά χωριά, από τήν Κομοτινή μέχρι Δράμα — Καβάλα, προμηθεύονται καύσιμη ὕλη. Είναι μιά πηγή αναντικατάστατη, γιατί σέ μεγάλο θάθος τά πρós θορράν θουνά είναι γυμνά και οί άγρότες δέν μποροϋν νά αγοράσουν καυσόξυλα από τó έμπόριο. Δυό χιλιάδες κάρρα κάθε ήμέρα μετά τόν θερισμό μέχρι τόν χειμῶνα μεταφέρουν καυσόξυλα από τó δάσος τού Κοτζά - 'Ορμάν πρós ὅλες τís κατευθύνσεις. "Αν δέν έχουν καυσόξυλα, θ' άναγκασθούν, ὅπως συμβαίνει σέ ὅλες τís πεδιάδες μας, πρós θλάθην τής γεωργίας, νά κάψουν τήν κόπρο τών βοῶν. Τό ζήτημα τής θερμάνσεως και τής σημασίας τής γιά τήν πνευματική και σωματική απόδοσι τής φυλῆς μας δέν έχει έκτιμηθί ὅσο θά έπρεπε. Μεγάλο μέρος τού έλληνικοϋ λαοϋ, άκριβῶς ἐπειδή του λείπει ή θερμανσι τόν χειμῶνα, περνάει τó μεγαλύτερο μέρος τού εικοσιτετραώρου κάτω από τήν θελόντζα!

2. Προμηθεύει άφθονη και φθηνή ξυλεία σέ ὅλα τά γύρω χωριά γιά νά στεγαστοϋν και νά κάβουν τούς άχυρῶνες τους, τούς στάβλους τους και τά γεωργικά τους εργαλεία.

3. Βόσκουν σ' αυτό τά ζῶα 33 χωριῶν.

4. 'Από αυτό προμηθεύονται έν ὅλω ή έν μέρει τήν πρώτη ὕλη και άποζοϋν οί ιδιοκτήτες 80 μικρῶν πρινιστηρίων.

5. Σ' αυτό βρίσκουν εργασία πολλοί ὕλοτόμοι και μεταφορείς τής τεχνικής ξυλείας και τής καυσόξυλείας. Σημειωτέον ότι με έπιστημονική διαχείρισι, ή ὕλοτο-

μία, ή πρόχειρη κατεργασία και ή μεταφορά τής ἐτήσιας παραγωγῆς του, ή ὁποία άνέρχεται σέ 140.000 κυβικά μέτρα ξύλου, δηλαδή 2 κ.μ. κατά στρέμμα, θ' άπαιτήση τοϋλάχιστον 140.000 ήμερομισθίους εργάτες μέσα στο δάσος, χωρίς νά ὑπολογισθοϋν οί εργασίες στα φυτώρια, τís ανασώσεις και στήν καλλιέργεια τού δάσους και ή έκτός αϋτοϋ έπεξεργασία τής ξυλείας.

6. 'Από τόν Φεβρουάριο μέχρι τόν 'Απρίλιο και κατά τó θέρος είναι θαυμασίος θοοκότοπος γιά τís μελίσσες, οί ὁποίες αϋτήν τήν εποχή δέν βρίσκουν σέ ὅλη τήν περιοχή καμμιά ἄλλη τροφή και από τήν αντικρινή θάσο μεταφέρουν εκεί κυψέλες.

7. Είναι τόπος θαυμάσιος γιά κυνήγι. Μόνο σέ ένα γειτονικό χωριό, τó 1950, σκότώσαν 200 άγριοχοίρους. Τά ζῶα αϋτά έχουν σήμερα έξοντωθί.

☆

Γενικῶς:

"Ενα από τά μεγαλοπρεπέστερα δένδρα τού Κοτζά - 'Ορμάν είναι ή μελία, γνωστή ὄχι μόνο στο πανελλήνιο, αλλά και έξω από τήν 'Ελλάδα. Ποίος δέ γνωρίζει τά άπαράμιλλα άριστουργήματα τής έλληνικής επιπλοποιίας, τά έπιπλα από έλιά, ρίζα έλιάς, φράξο, ή δασποτάκι; "Ολα αϋτά δέν είναι άλλο παρὰ διάφορες ποιότητες τού ξύλου τής μελίας. Στα παλιά χρόνια οί πρόγονοί μας έφτιάχναν απ' αϋτό τά δόρατα, γιατί έχει άντοχή, είναι έλαφρό και έλαστικό. Γι' αϋτό έλεγαν: «μελίον δόρυ» ή απλῶς «μελίη». Χωρίς τó ξύλο αϋτό ή «μακεδονική φάλαγξ» δέν θά μπορούσε νά σπάρει, γιατί κανένα άλλο ξύλο σόν τόπο μας δέν έχει τήν άντοχή του. Οί μακρές, λεπτές και γερές «σάριες» τής πέμπτης σει-

ρās τών φαλαγγιτῶν προεξίχων κατά ένα μέτρο από τís «σάριες» τής πρώτης με τά έξι τους μέτρα μήκος.

Πριν από 15—20 χρόνια τó δένδρο αϋτό δέν είχε σχεδόν καμμιά αξία σόν τόπο μας. Καταστρέψαμε ὅλα τά ὕδροχαρή δάση μας, γιατί μόνο σ' αϋτά γίνεται, και στείλαμε στο έξωτερικό μεγάλες ποσότητες μελίας. 'Εκεί τó χρησιμοποιοϋσαν τότε και γιά τήν κατασκευή τών αεροπλάνων, πριν άρχιση ή χρήσις τού έλαφροϋ μεταλλοϋ. 'Από τó 1932 ὁμως, ιδίως από τότε πού ιδρύθηκαν τά εργοστάσια καπλαμάδων, άρχισε νά χρησιμοποιήται εϋρύτατα από τήν επιπλοποιία μας. 'Η τιμή του έφτασε τά 1.500.000 — 3.000.000 δραχμές κ. μ. ως ξυλεία.

'Η μελία είναι τó πολυτιμότερο ξύλο τής Εϋρώπης, ή δέ ελληνική μελία ως καπλαμάς, χαρι στις ὡραίες φυσικές τής σχεδιάσεις και στο χρώμα τής, άμιλλᾶται τά καλύτερα, τά ὡραιότερα έξωτικά ξύλα. Κάποτε είναι πολυτιμότερη και από τήν καρυδιά.

Τρία ελληνικά εργοστάσια καπλαμάδων — τάρω ιδρύεται και τέταρτο — τά ὁποία άπασχολοϋν 250 εργάτες, εξεργάζονται κυρίως ξυλείαν μελίας, ή ὁποία προέρχεται, ως επί τó πλείστον, από δένδρα πού βρίσκονται στα άκρα τών χωραφίων τών εκχερσῶθέντων ὕδροχαρῶν δασῶν. Μέσα σέ λίγα χρόνια θά εξαντληθοϋν και θ' άναγκασθοϋμε νά στραφοϋμε πάλι στο έξωτερικό. "Ενα νοκοκυρεμένο κράτος θά έπρεπε νά διατήρηση πολλά τμήματα — ὄχι ὅλα — ὕδροχαρῶν δασῶν και νά συστηματοποιήση τήν ὕλοτομία τους, πράγμα πού θ' απέβαινε πρós ὄφελος τού κράτους. Τό προνομιῶχο αϋτό ξύλο τής ελληνικής γῆς, ὅπως και ή καρυ-

διά, ζητείται από το εξωτερικό και ως καπλάμας και ως ξυλεία. Οι μικρές ποσότητες της μελίας που εξαγονται πληρώνονται προς 280—300 δολάρια κατά τόνο. Σήμερα μόνο στο Κοτζά - Όρμαν υπάρχουν εκατομμύρια δενδρύλλια μελίας.

Η δρυς του Κοτζά - Όρμαν είναι το ίδιο είδος με την πολύτιμη δρυ για έπιπλα και παρκέτα που εισάγεται από την Σλοβενία. Με έπιστημονική περιποίηση μπορεί στην Ελλάδα να ωριμάσει στο 1)3 του χρόνου που απαιτείται στη Σλοβενία, όπως και η μελία.

Ένα άλλο δένδρο του οποίου υπάρχει μεγάλη έλλειψη στην Ελλάδα και το οποίο άφθονεί στο Κοτζά - Όρμαν, είναι το σκληρό. Τα 80 εργοστάσια και εργαστήρια ξυλοτομικής που άσασχολούν 2.000 εργάτες χρειάζονται 4.500 κυβικά μέτρα σκληρού το χρόνο. Από το σκληρό κατασκευάζονται έξαρτήματα απαραίτητα στην ύφαντουργία, νηματοργία και κλωστοβιομηχανία, ιδίως δέ ξύλινοι τροχίσκοι —κουβαρίστρες— από τις οποίες χρειαζόμαστε 200.000 την ημέρα. Μετά την καταστροφή των ύδροχαρών δασών εξαγομάστη Φινλανδία 2,5 δισεκατομμύρια δραχμές το χρόνο για την αγορά των 80% ξυλείας σημύδας, αντί σκληρού.

Τα 14 εργοστάσια κατασκευής, τακτικών μαζί με τα 150 —μόνο Αθηνών—Πειραιώς— εργοστάσια τα οποία άσασχολούν άνω των 460 τεχνιτών, χρησιμοποιούν άποκλειστικά ξυλεία σκληρού 3.500—4.000 κυβικά μέτρα το χρόνο. Το σκληρό γίνεται άνάρπαστο με τιμή 1.200—1.350 δραχμές κατά κυβικό μέτρο πριστοπελεκητής ξυλείας. Άλλα 3.000 κυβικά μέτρα σκληρού χρησιμο-

ποιεί η έπιπλοποιία για έσωτερικά των έπιπλων. Για την κατασκευή κόντρα - πλακέ τα εργοστάσιά μας χρησιμοποιούν, ως έπι το πλείστον, ξενική ξυλεία, γιατί λείπει το σκληρό.

Τέλος η άσπρόλευκα του Κοτζά - Όρμαν άποτελεί σήμερα την άποκλειστική έλληνική πρώτη ύλη κατασκευής κόντρα - πλακέ στα έλληνικά εργοστάσια, με τιμή 700.000 κατά κυβικό μέτρο στρογγύλης ξυλείας. Η Ελλάδα εισάγει από το έξωτερικό 10.000 κυβικά μέτρα ξυλείας κόντρα - πλακέ, αξίας 35 δισεκατομμύρια περίπου, ενώ για άλλα 1.500—2.000 κυβικά μέτρα που κατασκευάζονται έδω, η πρώτη ύλη εισάγεται, κατά το πλείστον, από το έξωτερικό, με κίνδυνο μεταφοράς στα δάση μας τρομερών άσθeneιών, οι οποίες έρήμωσαν τα δάση άλλων χωρών. Το μέγιστο μέρος της πρώτης αυτής ύλης θά μπορούσε να παραχθή στην Ελλάδα, αν δεν καταστρέφονταν τελείως τα ύδροχαρή δάση και αν έκαλλιεργούντο έπιστημονικώς. Άλλά και στην οίκοδομική για έσωτερικές κατασκευές εισήχθη ήδη στην Β. Ελλάδα η λεύκη, η οποία πωλείται προς ένα έκατομμύριο περίπου κατά κυβικό μέτρο έργασμένης ξυλείας.

Αυτά όσον άφορ ά την σημερινή συμβολή του Κοτζά - Όρμαν στην έθνική μας οικονομία. Οι δυνατότητες όμως χρησιμοποιήσεως της έξ 140.000 κυβικών μέτρων ξύλου έτησίως παραγωγής του είναι ευρύτερες. Ξένοι ειδικοί μετακληθέντες για να μελετήσουν τα σχετικά με την έκμετάλλευσιν των δασών μας για την χαρτοποιία, όταν την παραμονή της άναχωρήσεώς των έμαθαν την ύπαρξιν αυτού του δάσους, έδήλωσαν ότι και η μισή του έ-

κτασι θά μπορούσε να τροφοδοτήσει ένα εργοστάσιο χαρτοπολτού, ίσως δέ και πυρείων.

Προστατευτική και στρατιωτική άποψις

Μια άλλη σπουδαία άποστολή του Κοτζά - Όρμαν είναι η προστασία των περίεργων από τις πλημύρες του Νέστου. Όπου αυτό έλησμονήθηκε και έκχερσώθηκαν παρανέστια δάση για να άποδοθούν στη γεωργία, κατόπιν ύποδειξεως του κράτους η αυθαίρετα από τους χωρικούς, έπακολούθησαν έκτροπές της κοίτης και πλημύρες του Νέστου, που έσάρωσαν χωριά και χωράφια. Από τρία χωριά μόλις διακρίνονται τα έρείπια— άλλα πέντε ύπέστησαν σοβαρές θλάβες, κατεχώσθησαν από την άμμο και άλλου παρασύρθηκαν 25 χιλιάδες στρέμματα άγρων. Έτσι αντί ν' άποκατασταθούν λίγοι άκτήμονες, δημιουργήθηκαν χιλιάδες άστεγοι.

Δεν είναι λιγώτερη η σημασία που έχει το Κοτζά - Όρμαν από άποψews άσφαλείας του κράτους, όπως επανειλημμένως — από το 1928 μέχρι σήμερα — έτόνισαν οι άρμόδιες στρατιωτικές άρχές. Γι' αυτό και μόνο έπρεπε να διαφυλαχθή το δάσος.

Δασική άπόδοσις μεγαλυτέρα γεωργικής

Χωρίς να καταφύγουμε σε πολυπλόκους ύπολογισμούς, είναι φανερό ότι το ευρύτερο συμφέρον της χώρας άπαιτεί να διατηρήσουμε το ύπολειφθέν μέρος του δάσους και να το συμπληρώσουμε, γιατί η συμβολή του στην οικονομία και την κοινωνία μας είναι μεγάλη, πολύπλευρη και δυσαναπλήρωτη. Το δάσος παρά-

γει δυο κυβικά μέτρα ξύλου κατά στρέμμα. Άν τα 60% δηλαδή 1, 2 κ.μ. είναι τεχνική ξυλεία, από την οποία το ήμισυ λεύκη, προς 700.000 κατά κ.μ., και το άλλο ήμισυ μελία προς 1.500.000 κατά κ.μ., η έτησία εις χρήμα πρόσδοδος εκ του δάσους θά είναι 1.300.000 δρχ. κατά στρέμμα, χωρίς να συμπεριλάβουμε και τας προσόδους εκ των καυσοξύλων, της θοσκής, θήρας, μελισσοκομίας, την προστασίαν των άγρων και των τεχνικών μέσων και τέλος την υγιεινή επίδρασιν του δάσους.

Η μέση άπόδοσις των περί το δάσος άγρων άνέρχεται σε 80 δκάδες σίτου προς 2.650 δρχ. ή 130 δκάδες άραβοσίτου προς 2.100 δρχ., δηλαδή σε χρήμα 212.000 ή 273.000 δρχ. Διπλή καλλιέργεια κατ' έτος είναι σπανία. Άλλά και αν άκόμα παραδεχθούμε διπλάσια και τριπλάσια παραγωγή με την ύδρολίπανσιν, πάλι η δασική πρόσδοδος θά είναι μεγαλυτέρα και κοινωνικώς αναγκαιότερα.

Έδαφος άκατάλληλον δια γεωργίαν

Το έδαφος άλλωστε του Κοτζά - Όρμαν είναι άμώδες και άκατάλληλο για μόνιμη γεωργική καλλιέργεια, καθ' όσον ο Νέστος είναι όρμητικός χειμαροπόταμος με κλίσι 1,50)οο, #. ναντι το πολύ 0,50)οο των άλλων ποταμών και μεταφέρει στην πεδιάδα μόνο άμμο και όχι λεπτή γόνιμη ιλύ. Μετά από 5—15 χρόνια, τα έκχερσώμενα χωράφια γίνονται τελείως άγονα, άχρηστα και για θοσκή άκόμη, γιατί εξαντλείται η έπιπολαία χουμάς, που σχηματίστηκε από τα φύλλα του δάσους. Αυτό το ξέρουν

καλά οι χωρικοί, οι οποίοι όμως, ως ιδιώτες ενδιαφέρονται μόνον για το παρόν. Το κράτος, εν τούτοις, έχει ευθύνη για το μέλλον. Μόνο τα δασικά δένδρα μπορούν να ζήσουν στα έδάφη αυτά, γιατί είναι άσυγκρίτως δλιγαρκεστερα. Και αν υπάρχουν μικρά κηλίδες κατάλληλες για γεωργία, δεν πρέπει να γίνη αιτία διασπάσεως της συνοχής τοιούτου δάσους.

Αναρχία και σπατάλη κατά την έκχερσωση

Παρά όλα αυτά αποφασίσθηκε ή έκχερσωση ολοκληρώσει του δάσους. Κατόπιν επανειλημμένων διαμαρτυριών του τύπου, του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, της Έταιρείας Προστασίας της Ελληνικής Φύσεως, των Φυσιολατρικών και Κυνηγετικών Σωματείων και των πληττομένων βιοτεχνιών και βιομηχανιών, πολλών προσωπικοτήτων και υπομημάτων του γράφοντος το παρόν, αποφασίστηκε να εξαιρεθούν τα κατάλληλα έδάφη για την γεωργία. Άσχετα ότι και οι εξαιρέσεις ήρθαν άργότερα, ούδέποτε το έδαφος εξέταστηκε. Πάντως, πρακτικώς, ο διαχωρισμός του δεν είναι δυνατός, γιατί αλλοίως κάθε μία πιθανή.

Εν τω μεταξύ το δάσος λεηλατήθηκε με την άσυδοσία, την οποία μερικά κρατικά όργανα επένευσαν ή ανέχθηκαν. Ουδέποτε ετέθη πρόγραμμα έκχερσώσεως και αξιοποιήσεως της ξυλείας του δημιουργμένου δάσους. Ούτε οι Βούλγαροι, ούτε ο στρατός επί συμμοριτισμού, ούτε αυτοί που άνοιξαν λίγους άγρους επί κατοχής και συμμοριτισμού έφεραν μεγάλες θλάβες στο δάσος. Το μεγαλύτερο μέρος του δάσους κατεστράφη δι' έκχερσώσεως ή

λεηλασίας από το 1949 έως το 1952, άφ' ενός μόνον δια των τρομακτικών έκχερσωτικών μηχανημάτων, τα όποια άγοράστηκαν από την Αμερική για το δάσος τουτο, και άφ' έτέρου από τους χωρικούς παρανόμως και άτάκτως. Από τα πρώτα έκχερσώθηκαν 14.500 στρέμματα μεταξ' των άναχωμάτων και 8.000 εκτός αυτών. Άλλα 23.000 στρέμματα έκχερσώθηκαν κατά 80% όχι από άκτήμονες, αλλά από τους πλέον ευκατάστατους χωρικούς. Μεταξύ αυτών βρίσκονται και άρκετοι υπάλληλοι και άλλοι επιτήδειοι. Το δάσος που απέμεινε έχει έκτασι 27.000 στρέμματα και αυτά σε πολλά μέρη λεηλατημένα. Και για να συμπληρωθή ο όλεθρος, έχουν μεταφερθή και βόσκουν σ' αυτό άίγες από όλη τη Βόρειο Ελλάδα.

900.000 κυβικά μέτρα ξύλου περίπου —και άπ' αυτά το μισό τεχνική ξυλεία— κατασπαταλήθηκαν και κατασπαταλούνται στα τελευταία 3 ιδίως χρόνια, σπαίζουν, καίονται επί τόπου και μεταβάλλονται σε καυσόξυλα. Και όλα αυτά σε στιγμή κατά την όποία ο τόπος μας άγωνίζεται για την οικονομική του άνόρθωση και έξάγει στο έξωτερικό 245 δισεκατομμύρια (1951) για την εισαγωγή 600.000 κυβικών μέτρων ξυλείας.

Το κατασπαταληθέν ξύλο θα μπορούσε να τροφοδοτήσει τουλάχιστον επί δέκα χρόνια ένα εργοστάσιο χαρτοπολτού, που καθ' ολοκληρίαν εισάγεται από το έξωτερικό και κοστίζει 210 δισεκατομμύρια δραχμές (1951).

Εθνικώς άσύμφορος ή έκχερσωση

Ο λόγος της έκχερσώσεως του δάσους, εκτός του μεταξ' των

των άναχωμάτων τμήματος, για το όποιο προβάλλονται τεχνικοί λόγοι, όχι όρθοί, είναι ή δξύτη; του ζητήματος της άποκαταστάσεως άκτημόνων καλλιεργητών στον νομό Ξάνθης και Καθάλας. Άλλά έρωτάται: Στους θράχους; της Μάνης και των Άγραφών, όπου μεταφέρουν στον ώμο το χωμα για να καλλιεργήσουν μερικά τετραγωνικά μέτρα με κριθάρι, καθώς και σε όλη την άλλη Ελλάδα είναι λιγότεροι οι άκτήμονες; Η Θράκη έχει τον μικρότερο αριθμό κατοίκων κατά τετραγωνικό χιλιόμετρο και ή γη της είναι σχετικά ή ευφορώτερη της χώρας. Δεκάδες, αν μη έκατοντάδες, χιλιάδες στρέμματα όνιμης γής βρίσκονται στη Μακεδονία και Θράκη χέρσα (Πρέσπας, Σάππας), μεταξύ Άλεξανδρουπόλεως και Σουφλίου, στο Δέριο και άλλοι. Εκτός τούτου, είναι αδύνατο επί του παρόντος να ιδρυθούν νέα χωριά κοντα στο δάσος και να έρχονται από απόστασι 30 χιλιομέτρων οι άγρότες για να καλλιεργήσουν ένα συμπληρωματικό κλήρο στο Κοτζά - Όρμαν. Ηδη μερικοί τον εγκατέλειψαν ή τον έννοκίασαν σε Τούρκους, που κατά 95% κατοικούν στα χωριά της άριστερης όχθης του Νέστου. Τόσο άγρονο είναι το έδαφος. Σημειώτεον ότι όλα τα μεταξύ των άναχωμάτων καλλιεργηθέντα έδάφη —χιλιάδες στρέμματα— παρέρθησαν τον περασμένο Δεκέμβριο από τις πλημμύρες του Νέστου. Έκατοντάδες δισεκατομμύρια εκόστισε στή χώρα το ζήτημα του Κοτζά - Όρμαν, το όποιό δημιουργήθηκε εκ του μη όντος και θα εξακολουθήσει και εις το μέλλον να είναι μια πληγή, αίτία νέων δαπανών, προστριβών

και τέλος άπογοητεύσεων για τους καλλιεργητάς.

Και ως κατακλείδα των δαπανών τούτων κινδυνεύει να μη έχουμε ούτε δάσος, αλλά ούτε και άγρους.

Όπως έπρότεινε το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, μόνο στους πραγματικούς άκτήμονες των χωριών που συνορεύουν με το δάσος πρέπει να δοθή γη, που υπεραρκεϊ, αν αφαιρεθή από εκείνους που δεν την δικαιούνται. Τα 95% των πέριξ κατοίκων δεν θέλουν την έκχερσωση και διαμαρτυρήθηκαν επανειλημμένως στις άρχές, γιατί γνωρίζουν τι τους περιμένει.

Οι φωνές υπέρ της έκχερσώσεως του δάσους, αν δεν προέρχονται από άγνοια, υπαγορεύονται από προσωπικά συμφέροντα.

Γνώμες των ύπευθύνων

Εν τέλει, για την Ιστορία, ως παραθέσουμε μερικά άπανθήματα των επικρατουσών περιέργων άντιλήψεων των ύπευθύνων της καταστροφής του δάσους:

1. «... όσον άφορᾷ την διατήρησιν των χοίρων και φασιανών, και το υπέρ τούτων ενδιαφέρον των Βουλγάρων, θεωρούμεν άνάξια σοβαράς συζητήσεως, δεδομένου ότι προέχει ή επιβίωσις των ανθρώπων και ουχι των άγριοχοίρων».

2. «... ή έμμομη εις θεωρητικάς απόψεις είναι κενή κοινωνικού περιεχομένου».

3. «... ή θλάβησις άποτελείται από... είδη ήσσονος δασοπονικής σημασίας. Το ξύλο του δάσους είναι άζήτητον, λόγω κατωτέρας ποιότητος της ξυλείας».

Συμπέρασμα

Είναι καιρός να σταματήσει ή αναρχία, ή παντός είδους εκμετάλλευσις και ή καταστροφή του έθνικου τούτου θησαυρού, ιδίως δε να ρυθμισθή το ταχύτερον ή φύλαξις και ή έπιστημονική του διαχείρισις, ήτις έπροξένησε φρίκην εις όσους έπεσκέ-

φθησαν το δάσος, "Ελληνας ή Αμερικανούς.

Η απόφασις της 30-12-52 του Υπουργικου Συμβουλίου της νέας Κυβερνήσεως προς διαφύλαξιν του ύπολειφθέντος δάσους είναι μια ευοίωνη άπαρχή, από την οποίαν θα έξαρτηθή, άν 72.000 στρέμματα ελληνικής γής θα παραμείνουν παραγωγικά ή θα μεταβληθούν σε άμμόδη έρημο.

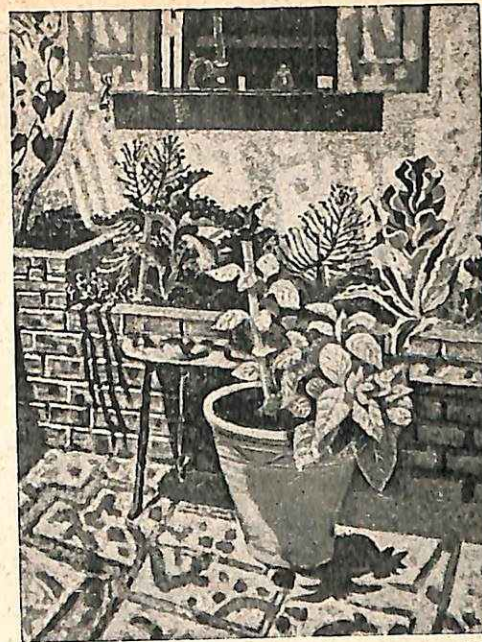

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

"ΑΡΜΟΣ"

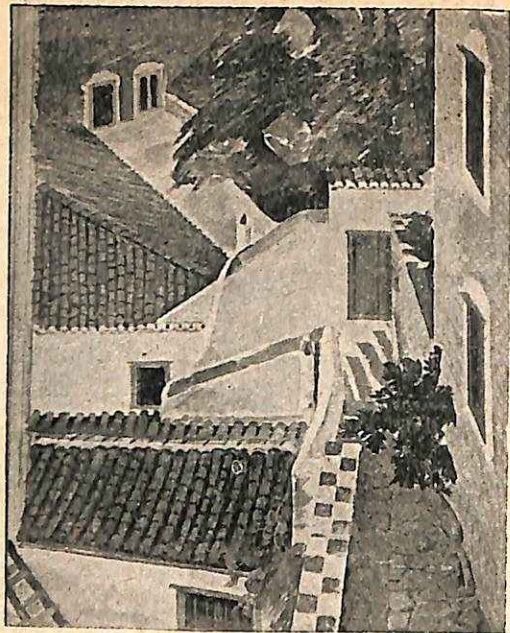
Η Έκθεσις των έργων της ομάδος «Αρμός» έγινε στο Ζάππειο από τις 10 Δεκεμβρίου 1952 έως τις 25 Ιανουαρίου 1953. Δίνουμε μερικά μόνον από τα πολλά και ενδιαφέροντα έκτεθέντα έργα.

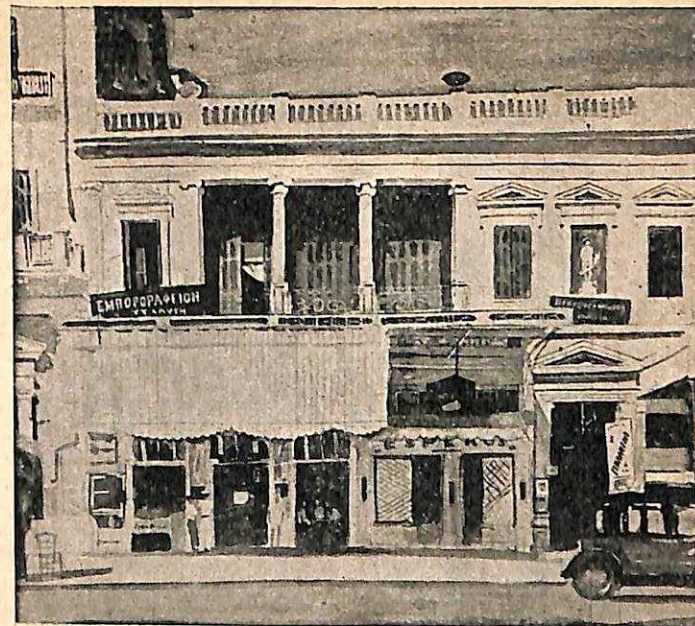
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΤΖΗΚΤΡΙΑΚΟΥ - ΓΚΙΚΑ : Ζωγραφική (0,58 X 0,40)

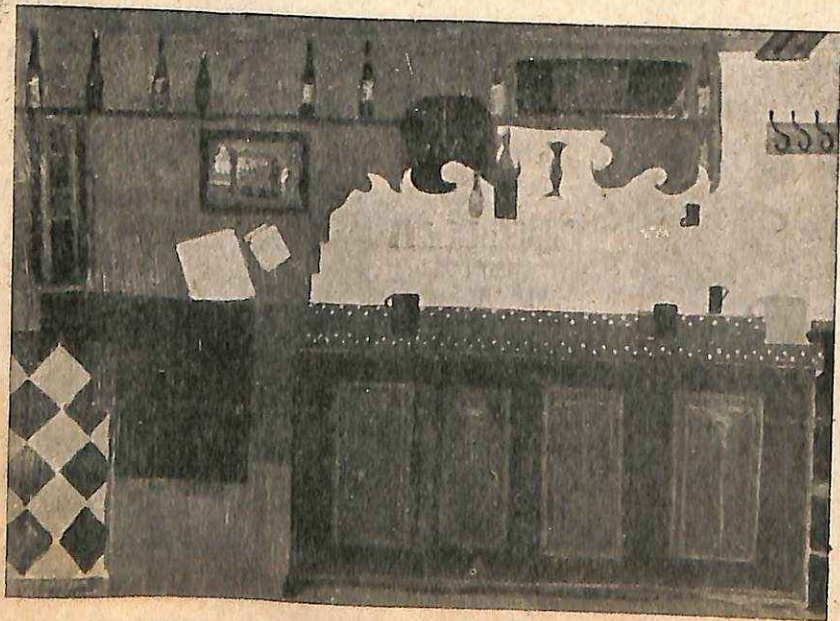
ΕΛΛΗΣ ΒΟΓΙΛΑ : Ψάρια. (Ψηφιδωτό, 0,64 X 0,41)

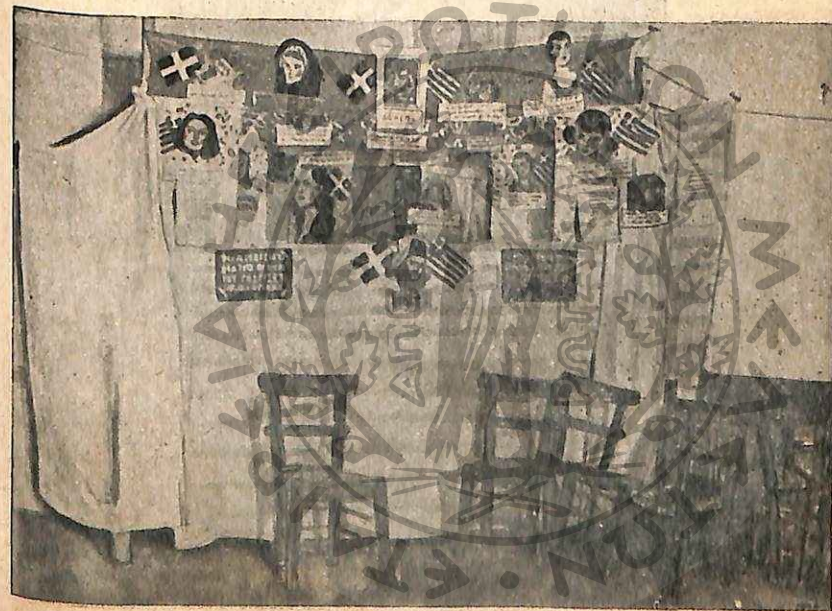
Π. ΤΕΤΣΗ : "Τετρα (0,90 X 0,68)

Ι. ΤΣΑΡΟΤΧΗ : Καφενείο στην 'Ομόνοια (0,40 X 0,36)

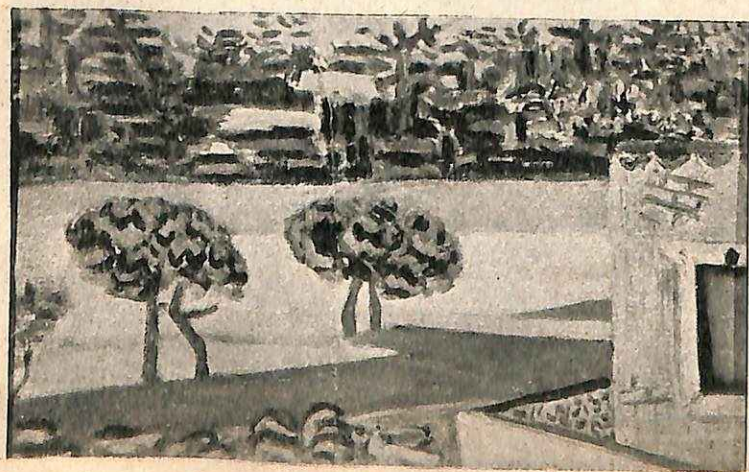
Ν. ΝΙΚΟΛΑΟΥ : 'Από την "Τετρα : Ταβέρνα. (Τέμπερα)

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΟΤΣΑΚΗ : 'Η σκηνή του Φάσουλι (0,36 X 0,26)

ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΡΑΛΗ : Πορτρέτο (0,31X0,47)

ΛΙΑΝΗΣ ΑΡΑΙΩΤΗ : Τοπίο (0,22X0,34)

Η απόπειρα της εγχείρησης του Κρόναουθ:
 'Ο άνθρωπος ζή με μισό έγχεφαλο

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΛΠΙΔΑ

Τού

ROBERT KELLER

Μία μέρα του περασμένου 'Ιουνίου παρουσιάστηκε στο Ιατρείο ενός νοσοκομείου μια μητέρα με τον γιό της. Στο δρόμο οι διαβάτες με σφιγμένη καρδιά κατέβαζαν τὰ μάτια μπροστά σ' αυτά τὰ δυο πλάσματα, μια γυναίκα συντετριμμένη και πρόωρα γερασμένη, που υποβάσταζε τὸ γιό της, ένα αγόρι ὡς δεκαπέντε ἐτῶν. Τὸ παιδί περπατοῦσε κουτσάινοντας και καθὼς ἔγερνε πάνω στη μητέρα του φαινόταν παράλυτο. Εἶχαν δοκιμάσει τὰ πάντα και τώρα ἔφθαναν ἐκεῖ, στην τελευταία τους ἐλπίδα, σ' αὐτὴ τὴ χλιαρὴ και σιωπηλὴ αἰθουσα, ὅπου ἦταν μαζεμένοι ἄνθρωποι με ἄσπρες μπλούζες. Ἡ μητέρα μιλοῦσε χαμηλόφωνα σὸν ὑπεύθυνον γιατρό. Καὶ ὁ γιατρός κουνοῦσε σιωπηλὰ τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ βοηθήσει κάπως τὴ θλιβερὴ ἐξομολόγησι. Ὁ γιός, ένα παιδί χλωμό, με καθυστερημένη ἀνάπτυξι, μιλοῦσε με δυσκολία.

—Προσπάθησε νὰ περπατήσης λίγο μπροστά μου, τοῦ εἶπε ὁ γιατρός.

Ὁ ἀνάπηρος σηκώθηκε και ἔκανε μερικὰ βήματα χωλαίνοντας ἀπὸ τὸ δεξιὸ μέρος και κρα-

τώντας ἀκίνητο και ἄκαμπτο τὸ δεξί του χέρι ἐπάνω σὸ στήθος του.

Τὸ ἐρωτηματολόγιο τοῦ γιατροῦ ἔφθασε ὡς τὴ γέννησι τοῦ παιδιοῦ. Ἀπὸ τὸν πολὺωρο και δύσκολο τοκετὸ εἶχε γεννηθῇ με ἐπέμβασι τοῦ γιατροῦ ἓνα πλάσμα μελανιασμένο, που ἀσφυκτιοῦσε και με δυσκολία ξαναπῆρε ζωὴ. Ὑστερα πῆρε τὸν κανονικὸ δρόμο γιὰ μερικὲς ἐβδομάδες, ὅταν ξαφνικὰ παρουσιάστηκαν οἱ πρῶτοι σπασμοί. Οἱ κρίσεις αὐτὲς ἐξακολούθησαν νὰ παρουσιάζονται μιὰ φορὰ τὸν μῆνα, παρ' ὅλες τὲς θεραπείες και τὲς λατρικὲς φροντίδες. Συγχρόνως παρατηρήθηκε ὅτι οἱ σπασμοὶ ἀρχίζαν πάντα ἀπὸ τὸ δεξί χέρι γιὰ νὰ ἐπεκταθοῦν σ' ὅλο τὸ σῶμα. Ὅταν ἐγίνε δυὸ ἐτῶν τὸ παιδί δὲν περπατοῦσε και με κόπο πρόφερε μερικὲς στοιχειώδεις λέξεις. Οἱ μεγαλύτεροι γιατροὶ εἶπαν πὼς δὲν μπορούσαν νὰ κάνουν τίποτε. Καὶ ἡ κατάστασι αὐτὴ προοίωνιζε μιὰ ζωὴ μαρτυρικὴ. Ἡ δυστυχία τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ ξεπερνοῦσε τότε τὲς δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης.

Ἐκεῖνο ὄμως τὸ πρωὶ τοῦ 'Ι-

ουνίου του 1952 για πρώτη φορά ο γιατρός μπόρεσε να απαντήσει στη μητέρα:

—Αφήστε το γιό σας εδώ. Θα δοκιμάσω και ίσως επιτύχω... Μα είναι δύσκολο.

☆

Πρώτη φροντίδα του γιατρού ήταν να κάνει ένα ηλεκτροεγκεφαλογράφημα. Τα λεπτά ηλεκτρόδια ανίχνευσαν επάνω στο τριχωτό μέρος της κεφαλής τα ηλεκτρικά ρεύματα που υπάρχουν στον εγκέφαλο. Τα ρεύματα αυτά προκαλώντας τις εξαιρετικά ευαίσθητες θελόνες των παλμογράφων μεταφράζονταν επάνω στο χαρτί σε γραμμές καμπύλες, που έδειχναν τη φυσική λειτουργία, τις αντιδράσεις των αισθητικών κέντρων και άκόμενη καμμία τυχόν άγνωστη ασθένεια του εγκεφάλου. Η μέθοδος αυτή είναι πιά σήμερα βασική και πραγματοποιεί πολύ τολμηρές έρευνες. Σε περίπτωση χειρουργείας, μετά τη διάτρηση του κρανίου, τα ηλεκτρόδια μπορούν να ξρθούν σε άμεση επαφή με τον εγκέφαλο και μάλιστα ο γιατρός μπορεί να εισαγάγει την μακρὰ θελόνη του ηλεκτροδίου μέσα στο ημισφαίριο του εγκεφάλου. Το ηλεκτρόδιο, μετακινώντας στην πορεία του εκατομμύρια νευρικά κύτταρα χωρίς να τα καταστρέφει, επισημαίνει το ασθενές κέντρο, αποκαλύπτοντας τον ηλεκτρικό του ρυθμό.

Στην περίπτωση όμως του νεαρού δεν χρειάστηκε να γίνει τόσο βαθειά εξερεύνηση. Η συσκευή του εγκεφαλογράφου αντί να παρουσιάσει μακρές οδοντωτές σειρές με μικρά δόντια, πυκνά και κανονικά, χαρακτηριστικά ενός όμαλου οργανισμού, έδειχνε μεγάλες κυματιστές γραμμές με πλατειούς κυματισμούς και μεγάλη φόρτιση. Και όταν ο

γιατρός έβλεπε το ηλεκτροδίο στο άριστερό μέρος του κεφαλιού, οι θελόνες του παλμογράφου ζωήρευαν, ή καμπύλη γινόταν έλικοειδής και οι δέξιες άνωμαλίες της γραμμής —χαρακτηριστικές της έπιληψίας— έδειχναν πώς γινόταν κάποια απότομη και ταυτόχρονη εκκένωση μικρών ηλεκτρικών κυτταρικών στοιχείων από τον φλοιό του εγκεφάλου.

Έρευνώντας λίγο - λίγο την «ηλεκτρική επιφάνεια» του νεαρού, ο γιατρός συλλογιζόταν. Τι είδους έγχειρση έπρεπε να κάνει; Έπρεπε μήπως να διορθώσει κανένα τραύμα που είχε γίνει κατά τον τοκετό —μια επέμβαση σχετικά μικρή— ή μήπως έπρεπε για πρώτη φορά στη ζωή του να υποπειραχθεί την πιο τολμηρή έγχειρση που κάνει από χρόνια τώρα ο Κρύναουθ στην Νότιο Αφρική; Ποιό θα ήταν το αποτέλεσμα; Η διάνοια του παιδιού, έστω και στοιχειώδης, και η όργανική του ζωή, θα έμεναν ανέπαφες;

☆

Η φαινομενικά τέλεια ίσορροπία του σώματός μας, των μελών μας και των διαφόρων οργάνων μας, όπως των νεφρών και των πνευμόνων, δεν παρακολουθούνται πολύ προσεκτικά κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής μας. Ξέρουμε όμως ότι τα δυο ημισφαίρια της καρδιάς ενώνονται για να αποτελέσουν ένα τέλειο όργανο. Και στην περίπτωση του εγκεφάλου, που τα δυο του ημισφαίρια φαίνονται τόσο όμοια, ή ανάπτυξη του οργανισμού αναθετεί σιγά - σιγά στο ένα ημισφαίριο τη διεύθυνση του οργανισμού. Γράφουμε με το δεξί μας χέρι και σχεδόν πάντα το ημισφαίριο που διευθύνει —το άριστερο για όσους είναι δεξιόχειρες— γίνεται

και κέντρο του λόγου. Οι γιατροί λοιπόν αναρωτήθηκαν ποιό ρόλο έπαιζε το έγκεφαλικό ημισφαίριο που μπαίνει σε δεύτερη μοίρα από το κυρίαρχο δεύτερο του ημιου. Στην έρώτηση αυτή δόθηκε μια απάντηση με την έγχειρση του Κρύναουθ, που αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα τολμήματα της χειρουργικής.

☆

Προτού αποφασίσει τι είδους επέμβαση θα έκανε στον νεαρό του άρρωστο, ο γιατρός έπρεπε να διαλύσει μια τελευταία άμφιβολία. Η έκλογη ανάμεσα στην αφαίρεση μιας τραυματισμένης περιοχής ή μιας άλλης από το ημισφαίριο που δεν ήταν ίκανό να έλεγξει το δεξιό τμήμα του σώματος, έπρεπε να γίνει με βάση μια ραδιογραφία του εγκεφάλου. Ο γιατρός έκανε τότε μια οσφυϊκή παρακέντηση. Αφαίρεσε από το ύγρο που υπάρχει σ' αυτή την περιοχή και κυκλοφορεί κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης και εισήγαγε αέρα. Ο άρρωστος ήταν τοποθετημένος καθιστός και ο αέρας ανέβηκε στο χώρο του κρανίου. Μέσα στο περίθλημα της αερώδους μάζας, που δεν απορροφά πολύ τις ακτίνες Χ, τα δυο ημισφαίρια του εγκεφάλου παρουσιάστηκαν άνομοια. Το δεξιό είχε διατηρήσει το κανονικό του μέγεθος, αλλά το άριστερο ήταν ατροφικό. Τώρα πιά δεν χωρούσε δισταγμός. «Πρέπει να δοκιμάσουμε την έγχειρση του Κρύναουθ», δήλωσε ο γιατρός στους βοηθούς του.

Όση αυτοκυριαρχία και θάρρος και άν έχη ο γιατρός που θα αναλάβει για πρώτη φορά μια τέτοια επέμβαση για να γλυτώσει ένα πλάσμα από τη δυστυχία, δεν μπορεί παρά να αισθάνεται την

ψυχική αγωνία του ανθρώπου που προκαλεί τη μοίρα.

Η έγχειρση αυτή είναι από εκείνες που κρατούν πολλές ώρες και απαιτούν εξαιρετικά λεπτό χειρισμό. Ο άρρωστος, με πλήρη νάρκωση, είναι ξαπλωμένος. Στα αναπνευστικά όργανα εισάγεται ένας σωλήνας για να εξασφαλιστεί η τεχνητή αναπνοή. Δυο βοηθοί παρακολουθούν συνεχώς τη θερμοκρασία, τους παλμούς της καρδιάς και των πνευμόνων του έγχειρουμένου. Μια νοσοκόμος καταγράφει σε ειδικό πινάκα τα σχετικά στοιχεία κάθε πέντε λεπτά. Μέσα σε τέσσερις ώρες ο νευρολόγος —χειρουργός— έκανε μια μεγάλη διάνοιξη με το τρύπανο, άνοιξε το μισό κρανίο, άνασκήκωσε το ατροφικό ημισφαίριο του εγκεφάλου για να ανακαλύψει το σημείο συναντήσεως των τριών κυρίων αρτηριών που τροφοδοτούν τον εγκέφαλο, έδωσε τις αρτηρίες και στο τέλος απέσπασε το ατροφικό ημισφαίριο, ενώ συγχρόνως μετακινούσε πάνω στην επιφάνεια του εγκεφάλου τα ηλεκτρόδια για να έχει το εγκεφαλογράφημα και να παρακολουθή τις ηλεκτρικές αντιδράσεις του οργάνου. Τέσσερις ώρες υπερχειρουργικής, όπου κάθε κίνηση άγγιζε συνεχώς τα όρια του θανάτου.

Υστερα από δυο εβδομάδες ο νεαρός έγγειρημένος ανέκτησε σιγά - σιγά τις δυνάμεις του και οι γιατροί παρατήρησαν ώριμες αντιδράσεις που έφθαναν στα όρια του θαύματος και που πριν από λίγους μήνες θα προκαλούσαν κατάπληξη. Η έπιληψία εξαφανίστηκε. Η παραλυσία υποχώρησε, η χωλότης και η κάμψη του χεριού έφυγαν κι' ενώ ο άρρωστος έπαυσε κινούργια ζωή, οι κινήσεις του δεξιού τμήματος του σώματος έπαιρναν μια ήρεμια και

μιά άνεσι, πού δέν τήν είχαν ποτέ. Καί ακόμη περισσότερο: Ἡ ὁμιλία θελτιώθηκε ἔτσι πού δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωση πώς τὸ δεξιὸ ἡμιοῦ τοῦ ἐγκεφάλου μπορούσε νὰ ἀνταποκριθῇ στίς διανοητικές λειτουργίες τοῦ ἀριστεροῦ. Ὡς τὸν Δεκέμβρη τοῦ 1952 (πού γράφτηκε αὐτὸ τὸ ἄρθρο), ὁ νεαρὸς ἐγχειρημένος ἐξακολουθοῦσε νὰ καλυτερεύη. Ζῇ μιὰ ζωὴ σχεδὸν κανονικῇ, παρ' ὅλο πού κουράζεται εὐκολα. Πλουτίζει τὸ λεξιλόγιό του καὶ ἐτοιμάζεται νὰ μορφωθῇ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ δουλέψῃ. Τὸ θαῦμα ἔγινε. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζήσῃ μὲ μισὸ ἐγκεφάλου.

Ὑπῆρχε ὁ φόβος ὅτι ἡ ἀφαίρεσις ὁλόκληρου τοῦ ἐνὸς ἐγκεφαλικοῦ ἡμισφαίριου θὰ προκαλοῦσε μόνιμα τραύματα, ὅτι ὁ ἐγχειρηθεὶς θὰ εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς ἦταν «μισὸς ἄνθρωπος». Καὶ ὅμως τίποτα τέτοιο δέν ἔγινε. Τὸ ἀνέπαφο ἡμισφαίριο ἀνέλαβε σχεδὸν ὅλες τὶς λειτουργίες ἐκείνου πού ἀφαιρέθηκε. Τὸ αἶσθημα τῆς ἀφῆς καὶ τὸ κινητικὸ κέντρο μεταφέρθηκαν στὸ ἡμισφαίριο πού ἔμεινε. Οἱ δοκιμὲς ἔδωσαν θετικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ ἐγχειρημένος μπορεῖ νὰ καθορίσῃ τὴν ἀπόστασι ἀνάμεσα σὲ δύο σημεία ἐπαφῆς στὸ δῆμα του καὶ νὰ υπολογίσῃ τὰ θάρους ἐνὸς ἀντικει-

μένου μὲ τὸ χέρι, πού ὑπαγόταν ἄλλοτε στὸ χαμένο ἡμισφαίριον. Δημιουργήθηκε ἓνα καινούργιο κέντρο λόγου. Ἀπηλλαγμένο ἀπὸ τὴν ἐπιληψία, τὸ ἓνα ἡμισφαίριον, ἐργάζεται καλύτερα, παρὰ ὅταν εἶναι ἐνωμένο μὲ ἓνα ἡμισφαίριον ἄρρωστο. Ἐχοντας τοὺς συνδέσμους του μὲ τὰ δύο τμήματα τοῦ ὀργανισμοῦ, μπορεῖ νὰ μάθῃ νὰ ἐργάζεται καὶ γιὰ τὸ δεξιὸ καὶ γιὰ τὸ ἀριστερό. Πίστευαν ἄλλοτε πὼς οἱ διανοητικὲς ἱκανότητες ἐνὸς ἀτόμου ἐξαρτῶνταν ἀπὸ τὸ θάρους τῆς φαιῆς οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἦθελαν μάλιστα νὰ πούν πὼς ἐξ αἰτίας τῆς μικρῆς ἔστῳ διαφοράς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τοῦ ἀνδρικοῦ καὶ γυναικεῖου ἐγκεφάλου, ἡ γυναίκα ὑστερεῖ πρὸς καλλιτεχνικὴ δημιουργικότητα. Ὡστόσο, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ἐνὸς ἐγκεφαλικοῦ ἡμισφαίριου δείχνουν πὼς οἱ διαφορὲς τοῦ θάρους δέν σημαίνουν τίποτα καὶ ὅτι ἡ ἀπώλεια τοῦ μισοῦ ἐγκεφάλου (700—800 γραμμάρια περίπου) δέν συνεπάγεται τὴν καταστροφὴ τῆς προσωπικότητος.

Ἡ μητέρα πού ἦρθε νὰ πάρῃ τὸ γιό της ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο δέν ἦρθε γιὰ τὸ ἴδιο παιδί. Ἡ νεοροχειρουργικὴ τῆς εἶχε χάρισει ἓνα ἄλλο.

Ὅταν ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία ὁ Νεγκίμπ Πασάς, ἀνέθεσε σ' ἓνα νεαρὸ ἀξιωματικὸ τὸν ἔλεγχον τῶν δαπανῶν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. —Δὲν τὸν βρίσκετε πολὺ νέο γι' αὐτὴν τὴ δουλειά; τὸν ρώτησε κάποιος. —Μὴν ἀνησυχεῖτε, ἀπάντησε ὁ Νεγκίμπ. Εἶναι μιὰ δουλειὰ πού θὰ τὸν γεράσῃ πολὺ γρήγορα.

Constellation

Πρὶν ἀπὸ λίγες ἑβδομάδες κυκλοφόρησαν στὴν Ἀγγλία τὰ πρῶτα γραμματόσημα τῆς νέας Βασιλίσσας. Εἶναι γραμματόσημα τῶν 2½ πεννῶν καὶ τῆς 1½ πέννας καὶ ἀνήκουν στὴν τακτικὴ σειρά γραμματοσήμων.

Καὶ τὰ δύο ἐικονίζουν τὴ Βασίλισσα Ἐλισάβετ ἀπὸ μιὰ φωτογραφία τῆς Ντόροθυ Ουάιλντινγκ πού θὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ ὅλα τὰ καινούργια γραμματόσημα πού θὰ κυκλοφορήσουν σιγά-σιγά στὴν τακτικὴ σειρά.

Τὸ γραμματόσημο τῶν 2½ πεννῶν τὸ σχεδίασε ὁ Μ. Φάρραρ—Μπέλλ, ἓνας νέος σχεδιαστὴς καὶ ζωγράφος πού εἰδικεύεται καὶ στὴν ὑαλογραφία. Τὸ γραμματόσημο ἔχει τὸ πορτραῖτο τῆς Βασιλίσσας τριγυρισμένο ἀπὸ ἓνα διακοσμητικὸ πλαίσιο καὶ στὴν κάτω ἀριστερὴ γωνιά ἔχει ἓνα σύμπλεγμα μὲ τὸ Ρόδο, τὸ Ἀγκάθι, τὸν Ἀσφοδελὸ καὶ τὸ Τριφύλλι.

Τὸ γραμματόσημο τῆς 1½ πέννας τὸ σχεδίασε ἡ Μις Ἐνιντ Μάρξ, πού ἔχει εἰκονογραφῇ πολλὰ θιβλίκα καὶ ἔχει κάνει σχέδια γιὰ ὑφάσματα. Τὸ

Γραμματόσημα

καὶ

Νομίσματα

τῆς

Ἐλισάβετ Β'

τῶν

PH. DAVIES & FR. PAGE

γραμματόσημο ἐικονίζει τὴ Βασίλισσα καὶ γύρω ἔχει σὲ κύκλο τὰ ἐθνικὰ ἐμβλήματα. Τὸ γραμματόσημο τῶν 2½ πεννῶν εἶναι κόκκινο καὶ τῆς 1½ πέννας πράσινο.

Σὲ λίγο καιρὸ θὰ ἀρχίσουν νὰ κυκλοφοροῦν καινούργια γραμματόσημα ὅλων τῶν τιμῶν, ὥσπου νὰ καλυφθοῦν ὅλες οἱ σειρές. Παράλληλα ὅμως μὲ τὶς καινούργιες θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ κυκλοφοροῦν καὶ οἱ παλιές σειρές ὥσπου νὰ ἐξαντληθοῦν.

★

Γιὰ τὰ καινούργια νομίσματα τῆς δευτέρας Ἐλισαβετιανῆς ἐποχῆς θὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ ἀνάγλυφο προφίλ τῆς Βασιλίσσας πού τὸ σχεδίασε καὶ τὸ δούλεψε ἡ Ἀγγλίδα γλύπτρια Γκίλλικ, 71 ἐτῶν σήμερα. Ἀπὸ 17 ἐτῶν ἡ Γκίλλικ ἀρχισε νὰ σπουδάζῃ γλυπτικὴ στὸ Νόττινγκαμ, ὅπου γνώρισε τὸν Ἔρνεστ Γκίλλικ καὶ τὸν παντρεύθηκε. Ὁ Ἔρνεστ Γκίλλικ διακρίθηκε κυρίως σὲ μετάλλια καὶ ἔγινε μέλος τῆς

Στὸ δημοτικὸ σχολεῖο:
Ὁ δάσκαλος: "Ὅταν ἀπὸ μιᾶς μονάδας ἀφαιρέσετε τέσσερα τέταρτα, τί μένει;

Καμία ἀπάντησις.

—Προσέξτε καλύτερα καὶ θὰ μὲ ἐννοήσετε: Ἐάν κόψετε ἕνα καρπούζι στὰ τέσσερα καὶ τὰ φάγετε καὶ τὰ τέσσερα, τί θ' ἀπομείνῃ;

Καὶ οἱ μαθηταὶ ἐν χορῷ: Οἱ σπόροι, κύριε!

Πέτρος Τζιβελέκας

✱

Δὺο μεθυσμένοι μπαίνουν στὸ τράμ γιὰ τὰ Πετράλωνα καὶ ὁ ἕνας βγάξει νὰ πληρώσῃ τὰ εἰσιτήρια. Τὰ χρήματα ὅμως τὰ δίνει σ' ἕνα ἀξιωματικὸ τοῦ Ναυτικοῦ ποὺ στεκόταν κοντὰ τους καὶ ποὺ μέσα στὸ μεθύσι του τὸν πῆρε γιὰ εἰσπράκτορα.

—Δὲν εἶμαι εἰσπράκτορας, τοῦ λέει θυμωμένος ὁ ἀξιωματικὸς. Εἶμαι Ὑποπλοίαρχος.

Τότε στενοχωρημένος ὁ μεθυσμένος γυρίζει στὸ φίλο του καὶ τοῦ λέει:

—Τὴν πάθαμε, ἀδελφέ μου, ἀντὶ νὰ μπούμε στὸ τράμ, μπήκαμε σὲ καράβι καὶ ποιοὺς ξέρει ποὺ θὰ μάς βγάλῃ.

Τ. Βλαγκόπουλος

✱

Ημητέρα προκείμενου νὰ πᾶ σ' ἕνα γεῦμα μὲ τὸν γιό της, τοῦ κάνει κατήχησι:

—Πρόσεχε πῶς θὰ τρῶς καὶ πῶς θὰ μιλάς.

Στὸ τραπέζι ὁ μικρὸς τοποθετεῖται μεταξὺ δύο κυριῶν.

Νομίζοντας πῶς κάτι ἔπρεπε νὰ πῇ, ἀπευθύνεται στὴν ἐκ δεξιῶν του:

—Εἰστε παντρεμένη; ἐρωτᾷ.

—Ὁχι.

Ὁ μικρὸς συνεχίζει χωρὶς νὰ πολυσκεφθῇ:

—Ἐχετε παιδιὰ;

Ἡ μητέρα θυμώνει καὶ τοῦ ψιθυρίζει:

—Γιαννάκη, τί γκάφα εἶναι αὕτη; Ἔπρεπε διαφορετικὰ νὰ κάνης τίς ἐρωτήσεις.

Σὲ λίγο ὁ μικρὸς, ἔχοντας στὸ νοῦ τὴ συμβουλὴ τῆς μαμάς του, ἀποτείνεται στὴν ἄλλη κυρία:

—Ἐχετε παιδιὰ;

—Μάλιστα, τοῦ ἀπαντᾷ.

Καὶ ὁ δυστυχὴς Γιαννάκης θαρρώντας πῶς τώρα δὲν ἔσφαλε, ὑποβάλλει τὴ δευτέρη ἐρώτησί του:

—Εἰστε ποντρεμένη;

Μ. Ν. Σ.

✱

Δὺο ἀδελφάκια ἀφοῦ φωτίστηκαν ἀπὸ ἕνα μεγαλύτερο παιδί πῶς ἔρχονται τὰ παιδιὰ στὸν κόσμον, πηγαίνουν στὸν παππού τους ποὺ συνήθιζε νὰ τοὺς λέῃ ὅτι τὰ παιδιὰ τὰ φέρνῃ ὁ πελαργὸς σὲ ἕνα μικρὸ καλάκι καὶ τὰ κατεβάζει ἀπὸ τὴν καμινάδα, καὶ τὸν ξανσρωτοῦν:

—Παππού, πῶς ἤρθαμε στὸν κόσμο;

Καὶ ὁ παππούς ἀρχίζει τὸ συνηθισμένο παραμῦθι στὰ ἐγγονάκια του.

Τότε τὸ ἕνα γυρίζει καὶ λέει στὸ ἄλλο, βάζοντας τὸ χέρι στὸ σπῆμα γιὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ ὁ παππούς:

—Ἀφοῦ δὲν τὸ ξέρει, ἄς μὴ τοῦ τοῦμε!..

Π. Α. Π.

✱

Τὴν ἐποχὴ ποὺ κυκλοφοροῦσαν ἀκόμη μετάλλινά νομίσματα:

Ἕνας φαντάρος βγήκε στὴν ἀναφορὰ ζητώντας νὰ τοῦ ἀλλάξουν τίς ἀρβύλες του ποῦ, ὅπως ἰσχυρίζταν, οἱ σόλες τους εἶχαν λυῶσει ἐντελῶς.

Ὁ λοχαγὸς ἀφοῦ τίς ἐπιθεώρησε εἶπε:

—Καλὲς εἶναι, βαστὰν ἀκόμα καλὲς εἶναι.

—Τὶ καλὲς, κύρ-λοχαγέ, ἀπαντᾷ ὁ φαντάρος, ποῦ ὅταν πατήσω τὰλληρο καταλαβαίνω ἂν εἶναι κορῶνα ἢ γράμματα!!

Γ. Ν. Ζ.

✱

Τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς στὴν Κεφαλλονιά δυὸ χωρικοὶ κατέβαιναν μὲ τὰ ἄλογά τους στὸ Ἀργόστολι. Στὸ δρόμο ὅμως ἔμαθαν ὅτι οἱ Ἰταλοὶ ἐπαιρναν τὰ ζῶα καὶ σταμάτησαν ἀπὸ τὸ φόβο μήπως τοὺς ἐπιτάξουν καὶ τὰ δικά τους ζῶα. Ἐαφνικά, ἀπὸ τὴν ἄκρῃ τοῦ δρό-

μου, προβάλλει ἕνας καραμπινιέρος. Παίρνοντας θάρρος ὁ ἕνας Κεφαλωνίτης ξεπεζεύει ἀπὸ τὸ ἄλογό του καὶ τὸν ρωτᾷ:

—Δὲν μοῦ λὲς, Σινιορίνο, ἀληθῶς ἐπιταξίνο ἀλογίνο Ἀργοστολίνο;

—Νὸν καπίσι, νὸν καπίσι, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ καραμπινιέρος.

—Ὅρὲ, τοῦ κάνει τότε ὁ ἄλλος Κεφαλωνίτης, ὁρὲ καὶ τὰ καπίστρια ἐπιτάσσουν' πᾶμε γρήγορα πίσω.

Μ. Τροχ.

✱

Σ' ἕνα χωριὸ καὶ στὸ μάθημα τῆς Γραμματικῆς, ὁ νεοφερμένος δάσκαλος ἐξετάζει κάποιον μαθητὴ τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ δημοτικοῦ:

—Πές μου μερικὲς μονοσύλλαβες λέξεις.

—Μλάρ, δάσκαλε, σκλί, γρούν, πγάδ.

—Καλὰ, ἀπαντᾷ ὁ δάσκαλος.

Τὶ ἄλλο μπορούσε νὰ πῇ;

Ἀρτεμῖς Ι. Κατσιπῆ

✱

Συζητοῦν τρεῖς τρελλοί:

—Εἶμαι ὁ Μέγας Νομπολέων, λέει ὁ ἕνας.

—Μπᾶ! Καὶ ποῦ τὸ ξέρεις; τοῦ λέει ὁ δεύτερος.

—Μοῦ τὸ εἶπε ὁ Θεὸς, ἀπαντᾷ ὁ τρίτος.

Τότε ἐπεμβαίνει ὁ τρίτος:

—Ψέμματα, ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτα.

Γ. Βλαχόπουλος

Τὰ πορίσματα τῶν τελευταίων ἐρευνῶν εἶναι κατηγορηματικά

Ὁ Καρκίνος καὶ τὸ κάπνισμα

Τοῦ
ROT NORR

Τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια τὸ κοινὸ δὲν εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ μάθῃ τίς ἱατρικὲς μελέτες καὶ τίς συζητήσεις ποὺ γίνονταν γύρω ἀπὸ ἓνα θέμα: Τί ρόλο παίζει τὸ κάπνισμα στὴ δημιουργία τοῦ θρογγιογενοῦς καρκινώματος ποὺ εἶναι γνωστὸ ὡς καρκίνος τῶν πνευμόνων; Πρὶν ἀπὸ 25 χρόνια περίπου ὁ Δρ. Τζαίημς Γιούνινγκ, διακεκριμένος παθολόγος καὶ ἐμπυχωτὴς τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως Καρκινικῶν Ἐρευνῶν (σήμερα Ἀμερικανικὴ Ἑταιρεία Καταπολεμήσεως τοῦ Καρκίνου), ζητοῦσε νὰ γίνῃ μιὰ ἐκστρατεία διαφωτίσεως τοῦ κοινοῦ.

«Δὲν εἶναι δυνατόν θέβαια νὰ ξερριζώσουμε τὴν συνήθεια τοῦ καπνίσματος» ἔγραφε στὴν περίφημη μελέτῃ του γιὰ τὴν πρόληψι τοῦ καρκίνου, «ἀλλὰ μιὰ κατάλληλη προπαγάνδα θὰ τόνιζῃ τὰ σημεῖα τοῦ κινδύνου ποὺ φέρνει κάμμιὰ φορὰ ἡ συνήθεια τοῦ καπνίσματος.

Κανεὶς δὲν ἀρνιέται ὅτι ὁ καπνὸς ἐρεθίζει τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ στόματος, τῆς μύτης καὶ τοῦ λαιμοῦ ἢ ὅτι χειροτερεύει τὴ θραχινάδα, τὸ θήχα, τὴ χρονία θρογγίτιδα καὶ τὴν ἀμυγδαλίτιδα. Ὅλοι παραδέχονται χωρὶς καμμιὰ συζήτησι ὅτι τὸ κάπνισμα ἀπαγορεύεται σὲ περιπτώσεις ἑλκους

τοῦ στομάχου, ὅτι παρεμποδίζει τὴν κανονικὴ πέψι, ὅτι συστέλλει τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα, ὅτι ἐπιταχύνει τοὺς παλμούς τῆς καρδιάς, ὅτι αὐξάνει τὴν πίεσι. Σὲ πολλὰς καρδιακὰς παθήσεις τὸ πρῶτον πρᾶγμα ποὺ θὰ συστήσῃ ὁ γιατρός τὸν ἀσθενῆ εἶναι νὰ κόψῃ ἀμέσως τὸ κάπνισμα.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἀνησυχεῖ σοβαρὰ τοὺς ἐιδικοὺς εἶναι ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς θνησιμότητος ἀπὸ καρκίνου τῶν πνευμόνων παρουσιάζει μιὰ ὑποπτη ἀντιστοιχία μὲ τὴν τεράστια αὐξήσις τῆς καταναλώσεως τῶν τσιγάρων (Ὑπολογίζεται πὼς σὲ κάθε κοινοκὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀναλογοῦν 2.500 τσιγάρων τὸ χρὸν).

Σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου δημοσιεύτηκε ἡ μελέτῃ μιᾶς ομάδος γνωστῶν ἐρευνητῶν τοῦ καρκίνου μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δρα Ἄλτον Ὁσχονερ, τέως πρόεδρο τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρείας καὶ διευθυντῇ τῆς περίφημης Κλινικῆς Ὁσχονερ τῆς Νέας Ὁρλεάνης. Ἡ μελέτῃ αὐτὴ ἀποκαλύπτει ὅτι στὴν περίοδο 1920—1938 οἱ θάνατοι ἀπὸ καρκίνου τῶν πνευμόνων στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς αὐξήθηκαν περισσότερο ἀπὸ δέκα φορές, ἀ-

πὸ 1,1 σὲ 11,3 0)00. Ἀπὸ τὸ 1938 ὡς τὸ 1948 οἱ θάνατοι ἀπὸ καρκίνου τῶν πνευμόνων αὐξήθηκαν κατὰ 144%. Σήμερα ὁ καρκίνος τοῦ στόματος καὶ τῆς ἀναπνευστικῆς ὁδοῦ προξενεῖ τὸ θάνατο σὲ 19.000 ἄνδρες καὶ 5.000 γυναῖκες τὸ χρόνο στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς.

«Εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι τὸ θρογγιογενὲς καρκίνωμα γρήγορα θὰ παρουσιάζεται συχνότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη μορφή καρκίνου, ἐκτὸς ἂν κάνουμε κάτι γιὰ νὰ παρεμποδίσουμε τὴν ἐξάπλωσίν του» συμπεραίνει ὁ Δρ. Ὁσχονερ στὴ μελέτῃ του. «Εἶναι τρομερὸ νὰ ὑπολογίσῃ κανεὶς πόσα κρούσματα μπορεῖ νὰ δημιουργηθοῦν ὕστερα ἀπὸ τὴν αὐξήσι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τσιγάρων ποὺ καταναλώνονται ἀπὸ τὸ 1930 καὶ ὕστερα.»

Ἡ Παγκόσμιος Ὁργάνωσις Ὑγείας τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν σὲ μιὰ τελευταία τῆς ἔκθεσι ἀναφέρει τὰ συμπεράσματα μιᾶς ἐρευνᾶς ποὺ ἔκανε τὸ Συμβούλιο Ἰατρικῶν Ἐρευνῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλίας: Μετὰ τὴν ἡλικία τῶν 45 ἐτῶν ὁ κίνδυνος τῆς ἀσθενείας αὐξάνει ἀνάλογα μὲ τὸ ποσὸ τῶν τσιγάρων ποὺ κάπνισε κανεὶς, καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι 50 φορές μεγαλύτερος γιὰ ἐκείνους ποὺ καπνίζουν 25 τσιγάρων τὴν ἡμέρα ἢ περισσότερα.

Μιὰ ἐρευνα ἐπὶ 684 περιπτώσεων, ποὺ ἔγινε ἀπὸ τοὺς γιατροὺς Ἔρνεστ Οὐήντερ καὶ Ἐθάρτς Γράχαμ στὴν Ἀμερικὴ, κατέληγε στὸ ἀκόλουθο πόρισμα: «Ἡ ὑπερβολικὴ μακροχρόνια χρῆσι τοῦ καπνοῦ, κυρίως τῶν τσιγάρων, φαίνεται πὼς ἀποτελεῖ σημαντικὸ παράγοντα στὴ δημι-

ουργία θρογγιογενοῦς καρκινώματος.»

Τελευταῖα ὁ Οὐήντερ, ποὺ ἐργάζεται τώρα στὸ Ἀντικαρκινικὸ Κέντρο τῆς Νέας Ὑόρκης, δήλωσε τὰ ἑξῆς: «Ὅσο περισσότερη καπνίζει κανεὶς τόσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ κίνδυνος ποὺ διατρέχει νὰ πάθῃ καρκίνου τῶν πνευμόνων, ἐνῶ ὁ κίνδυνος γιὰ ἕναν ποὺ καπνίζει λίγο ἢ καθόλου εἶναι πολὺ μικρὸς.»

Στὸ ἐγχειρίδιό του «Πρακτικὲς Ἀπόψεις γιὰ τὴν Πρόληψι τοῦ Καρκίνου» ὁ Οὐήντερ ἀναφέρει τὸν καπνὸν σάν τὸν κυριώτερο παράγοντα τῆς δημιουργίας τοῦ καρκίνου τοῦ λάρυγγος, τοῦ φάρυγγος, τοῦ οἰσοφάγου καὶ τῆς στοματικῆς κοιλότητος. «Τὸ 1926, παρατηρεῖ ὁ Οὐήντερ, ὁ Δρ. Γιούνινγκ ἔγραφε πὼς παρ' ὅλο ὅτι ἓνα μεγάλο μέρος τῶν κλινικῶν πληροφοριῶν δείχνει ὅτι πολλὰ εἶδη καρκίνου ὀφείλονται σὲ αἰτίες ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ προληφθοῦν, δὲν ἔχει γίνῃ ἀρκετὴ συστηματικὴ ἐρευνα γιὰ νὰ κατανοηθῇ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς καὶ νὰ γίνῃ γνωστὸ καὶ στὸ κοινὸ. Ἡ διαπίστωσι αὐτὴ ἀληθεύει σήμερα ὅσο καὶ τότε.»

Ἀφοῦ μελέτησε τὴ γνώμη τῶν ἀρμόδιων γιατρῶν ἔλου τοῦ κόσμου ὁ Οὐήντερ ἔφθασε στὸ ἴδιο συμπέρασμα ποὺ διαπίστωσε καὶ ὁ Γιούνινγκ πρὶν ἀπὸ 26 χρόνια. «Ὁ καρκίνος τῶν πνευμόνων παρουσιάζει μιὰ ἀπὸ τίς καλύτερες εὐκαιρίες γιὰ νὰ ἐφαρμόσουμε προληπτικὰ μέτρα κατὰ τοῦ καρκίνου.»

Οἱ ἐρευνηταὶ τοῦ καρκίνου θέλουν, μὲ θάσι τίς ὑπάρχουσες κλινικὲς γνώσεις, νὰ γίνῃ κάτι καὶ νὰ γίνῃ ἔτσι ὥστε νὰ προσελκυθῇ ἡ προσοχὴ τῶν καπνιστῶν.

ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ ΚΥΝΗΓΟΣ

Τοῦ
ERIC ALLEN

Ἐνα ἀρχαῖο βασιλικὸ σπόρ ποὺ συνεχίζεται ὡς σήμερα

Στὴ Νότιο Ἀφρική συνηθίζουν ἀκόμη, ὅπως τὰ παλιὰ χρόνια, νὰ ἐκγυμνάζουν γεράκια γιὰ τὸ κυνήγι, τὸ παλιὸ αὐτὸ βασιλικὸ σπόρ. Ὁ Νοτιοαφρικανὸς καλλιτέχνης καὶ πεηνολόγος κ. Ε. Μικαέλις μιλάει γιὰ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθεῖ στὴν ἐκγύμνασι τῶν γερακιῶν.

Τὸν μεσαίωνα, ὁ ἀρχηγὸς τῶν γερακοτρόφων τοῦ Πρίγκηπι στίς περισσότερες Εὐρωπαϊκὲς αὐλὲς ἦταν σημαντικώτατο πολιτικὸ πρόσωπο. Ἐθεωρεῖτο ὁ ἀνθρώπος τοῦ Βασιλιά γιὰ τὸ κυνήγι μὲ τὰ γεράκια ἦταν πραγματικὰ τὸ σπόρ τῶν Βασιλιάδων. Σὲ πολλὰς χώρες μόνο οἱ Βασιλιάδες εἶχαν τὸ προνόμιο αὐτό. Οἱ ἄλλοι εὐγενεῖς ἦταν υποχρεωμένοι νὰ περιορίζωνται σὲ πιὸ ἀσήμαντα πουλιά, ἐνῶ γιὰ τοὺς κοινούς θνητοὺς τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ κυνηγίου ἦταν ἐντελῶς ἀπηγορευμένο.

Πρὶν ἀπὸ χιλιάδες χρόνια ὁ μῶς, στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο, τὸ ἴδιο αὐτὸ πουλὶ ἐθεωρεῖτο ἱερὸ

γιὰ τοὺς Βασιλιάδες. Ὁ Χόρους, τὸ γεράκι, ἦταν ἡ ἀρχαιότερη θεότης τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀποτελοῦσε τὸ σύμβολο τοῦ ἡλίου, ποὺ ἡ λατρεία του ἦταν προνόμιο τοῦ Βασιλιά καί, ὅπως καὶ τὸ κυνήγι μὲ γεράκια κατὰ τὸ μεσαίωνα, ἀπαγορευόνταν στοὺς κοινούς θνητοὺς.

Τὸ κατὰ πόσον οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἦταν γερακοτρόφοι ἡ ὅχι, δὲν εἶναι γνωστὸ μὲ βεβαιότητα. Ὅμως τὸ κυνήγι μὲ γεράκια εἶχε πάντα τὴ θέσι του στὴν Ἀνατολή. Στὶς Ἰνδίες τὸ κυνήγι τοῦ εἶδους αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ καὶ σήμερα ἀγαπητὸ σπόρ τοῦ λαοῦ, ἐνῶ στὴ Νότιο Ἀραβία οἱ Σεῖχηδες τρέχουν με

τὰ γρήγορα ἄλογά τους κρατώντας στὸ χέρι τὰ γεράκια τοῦ κυνηγίου. Σήμερα, ἂν καὶ πολὺ περιορισμένα—σὲ σύγκρισι μὲ ὅτι συνέβαινε πρὶν ἀπὸ τριάντα καὶ εἴκοσι ἀκόμη, χρόνια—τὸ κυνήγι τοῦ γερακίου ἐξακολουθεῖ στὴν Ἀγγλία, τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης.

Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ὁ γερακοτρόφος κάθεται καὶ περιμένει στὸ παιχνίδι αὐτό. Τὸ γυμνασμένο γεράκι, ὑποχρεωμένο πάντα νὰ κινῆται ὑπὸ συνθηκὲς τεχνητὲς, ἀνίκανο νὰ διαλέξῃ μόνο του τὴ στιγμή καὶ τὸν τόπο ποὺ θὰ ἀγωνιστῇ, ἀντιμετωπίζει πολλὰ ἐμπόδια ποὺ ὁ κύριός του πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ ὑπερνικήσῃ συνεργαζόμενος στὸ κυνήγι μᾶζι του. Ἐξ ἄλλου ποτὲ δὲν εἶναι δυνατόν ἕνα γυμνασμένο γεράκι νὰ ἔχῃ τὴν ἴδια γρηγορόδα καὶ τὸ ἴδιο δυνατὸ πέταγμα μὲ τὸ ἄγριο, οὐτε καὶ τὴν τέχνη καὶ τὴν ἱκανότητα ποὺ θὰ εἶχε ἂν τὸ εἶχαν δόξαι οἱ γονεῖς του. Ἐπομένως τὸ κυνήγι μὲ γεράκι δὲν μπορεῖ μὲ κανένα τρόπο νὰ θεωρηθῇ ἀπλὴ σφαγή. Στὴν πραγματικότητα ὅλα τὰ πλεονεκτήματα θρῆσκονται πρὸς τὸ μέρος τοῦ θηράματος. Ἄν τὸ γεράκι κατορθώσῃ νὰ πιάσῃ ἕνα θήραμα στὰ δώδεκα χρόνια του, αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῇ σημαντικὴ ἐπιτυχία. Φυσικὰ τὰ ἀποτελέσματα ἐξαρθρῶνται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ γερακίου, τὴ διαμόρφωσι τοῦ ἐδάφους κ.ο.κ. Ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰ εἰδικὰ προσόντα κάθε πουλιοῦ, γιὰ τὴν τὰ γεράκια ἔχουν ἀμέτρητες ἱκανότητες καὶ ἀφάνταστη πονηρία.

★

Κατὰ τὸν εἰδικὸ αὐτό, οἱ γυμνὰ καὶ τὰ γεράκια εἶναι δύο τε-

λείως διαφορετικὰ εἶδη πουλιῶν. Τὸ γεράκι μποροῦμε νὰ τὸ παραβάλωμε μὲ ἕνα ταχύτατο καταδιωκτικὸ ἀεροπλάνο. Κυνηγᾷ τὸ θῦμα του πετώντας ἐπὶ μίλια πολλὰς φορὲς στὸν ἀνοικτὸ οὐρανὸ. Προτιμᾷ νὰ φωλιάζῃ στὰ βουνά. Καταδιώκει καὶ σκοτώνει τὸ θῦμα του στὸν ἀέρα. Πρόκειται πραγματικὰ γιὰ βασιλικὸ πουλὶ, γιὰ ἕναν ἀριστοκράτη. Εἶναι εὐτραφές, καθόλου ἐκδηλωτικὸ, μπορεῖ κανεὶς νὰ τοῦ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη, μὲ λίγα λόγια εἶναι ἱκανὸ νὰ διατηρῇ ὁμαλὲς σχέσεις μὲ τὸν κύριό του ἀκριβῶς ὅπως τὸ κυνηγετικὸ σκυλὶ μὲ τὸν κυνηγό. Ὁ γυμνὰ ἀντίθετα εἶναι μᾶλλον γῆινος στίς συνήθειές του. Τὸ ἴδιο τὸ σκαρί του εἶναι φτιαγμένο γιὰ σύντομες πτήσεις μεγάλης ταχύτητας καὶ ὄχι γιὰ προσπάθεια διαρκείας. Ὅρμᾳ στὸ θῦμα του ἀπὸ κρυψώνα, τὸ ρίχνει μὲ δόλο χάμω καὶ δὲν τὸν ἐνδιαφέρει ἢ πολὺωρ καταδιώξῃ. Ἀντίθετα τὸ γεράκι τριγυρίζει ψηλὰ στὸν ἀέρα, τόσο ψηλὰ ποὺ νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὸ διακρίνῃ τὸ θῦμα του, καὶ ὁρμᾷ πρὸς τὰ κάτω μὲ τρομακτικὴ ταχύτητα. Ὁ γυμνὰ περνᾷ τὸν καιρὸ του καθισμένος σὲ κανένα δέντρο ἢ βράχο καὶ περιμένει νὰ βγῇ τὸ θῦμα του σὲ στιγμή ποὺ δὲν θὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ ἀμυνθῇ. Καὶ ὅταν τὸ βρῇ ἔτσι ὁρμᾷ σὰν σφαῖρα σκοτώνοντάς το ὅχι μὲ χτύπημα τοῦ ράμφους στὸν τράχηλο, ὅπως τὸ γεράκι, ἀλλὰ μὲ τὰ νύχια του. Καὶ στὸ χαρακτῆρα τὰ δύο πουλιά διαφέρουν. Ὁ γυμνὰ εἶναι ἀνήσυχος, ἀνυπόμονος καὶ νευρικός. Ἀκόμη καὶ ἐξημερωμένος κρατᾷ ἕνα εἶδος ἐχθρότητας.

Τὸ γεράκι μεταφέρεται στὸν τόπο τοῦ κυνηγιοῦ μὲ τὰ μάτια σκεπασμένα. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ξεκουράζῃ ὅσο τὸ δυ-

νατό περισσότερο την όρασί του. Τό κάλυμμα τών ματιών είναι να μικρό κομματάκι πετσί με ένα δύο φτερά στην κορυφή και φόδρα από χρωματιστό μαλλί. Ο σύγχρονος γερακοτρόφος δεν χρησιμοποιεί τα πολύχρωμα χτυπητά καλύμματα και φτερά το μεσαίωνα, ούτε φυσικά και τα αδαμαντοκόλλητα άριστουργήματα του Αυτοκράτορος της Γαλιανίας που στοίχιζαν χιλιάδες λίρες.

☆

Δεδομένου ότι στην εποχή μας είναι εξαιρετικά δύσκολο να παρακολουθή κανείς έφιππος ένα γεράκι σε άνοιχτο χώρο, έχει καθιερωθεί μία νέα μέθοδος για την οποία απαιτείται ή στήλη συνεργασία του κυνηγού, του γερακιού και του κυνηγετικού σκύλου. Τό γεράκι μόλις το άφαιρέθι το κάλυμμα τών ματιών, άφίνεταί ελεύθερο να πετάη σχηματίζοντας μεγάλους κύκλους ψηλά στον αέρα. Διαλέγεται συνήθως τοποθεσία στην οποία είναι γνωστό ότι υπάρχουν πέρδικες ή φασιανοί, που άποτελούν το συνηθισμένο θήραμα του γερακιού. Τό γεράκι διαγράφει συνεχώς κύκλους επάνω από την περιοχή. Τό στάδιο αυτό λέγεται «άναμονή». Όταν τό πουλί φθάση στο ύψος που χρειάζεται, προχωρούν προς την περιοχή, ο κυνηγός και ο σκύλος.

Από τη στιγμή αυτή αρχίζει ή συνεργασία πουλιού και σκύλου. Τό σκυλί φερμάρει. Τό γεράκι, σχεδόν άθέατο στο μεγάλο ύψος που βρίσκεται, παρακολουθεί τό φερμάρισμα του σκύλου και παίρνει κατάλληλη θέση. Τότε ο σκύλος ξεπετάει τό πουλί. Τη στιγμή εκείνη τό γεράκι όρμα με ταχύτητα που πλησιάζει

τά 200 μίλια την ώρα. Τό θήραμα θά προσπαθήση να κρυφθή και άν τό κατορθώση τό παιχνίδι πρέπει να θεωρηθή σχεδόν χιμένο γιατί είναι πολύ δύσκολο να ξαναβγί. Άν όμως τό έδαφος είναι κατάλληλο και ο συντονισμός κυνηγού, σκύλου και γερακιού επιτυχής, τότε τό πουλί δεν θά προλάβη να κρυφθή, τό γεράκι θά έχη όρμήσει πρώτο επάνω του και τό θήραμα νεκρό θά πέση στο έδαφος και από κει στο σακούλι του κυνηγού.

Ένα φυσικό έρώτημα είναι πώς συμβαίνει να ξέρη τό γεράκι τό ρόλο που πρέπει να παίξη. Τήν άπάντησι τήν δίνει ο γερακοτρόφος και είναι μία μόνο λέξι: έγκύμνασι.

Πρώτα - πρώτα, άφίνετε τό γεράκι να πετάη, να πετάη δηλαδή επί δύο τρεις έβδομάδες ώστε να δυναμώσουν τά φτερά του. Έστερα πρέπει να μάθη να έρχεται προς τό δόλωμα. Τό δόλωμα είναι ένα μαξιλάρκι πέτσινο με ένα κομμάτι κρέας επάνω που τό περιστρέφουμε γύρω στο κεφάλι μας για να μπορή τό γεράκι να τό διακρίνη από μεγάλη άπόστασι. Άφου γίνη κι αυτό, τό γεράκι πρέπει να διδαχθή τά σχετικά με τό θήραμα. Πρέπει έπίσης να είναι και τό σωμα του έτσι γυμνασμένο ώστε να μπορή να κάνη τη δουλειά για την οποία προορίζεται... και αυτό είναι τό μυστικό της έγκυμνάσεως. «Παχύ γεράκι σημαίνει άδύνατος κυνηγός και άδεια σακούλα» λέει μία παλιά παροιμία. Ο γερακοτρόφος μαθαίνει να καταλαβαίνει τό θάρος του πουλιού πιάνοντας το στο χέρι. Κατά τόν γερακοτρόφο και τό γεράκι, ή έγκύμνασις διαρκεί έξη έως όκτώ έβδομάδες.

Μερικοί ίσως να διερωτηθούν. Δέν είναι θάρσαιο σπόρ; Άν υπάρχει άγριότης στο σπόρ αυτό, δέν τήν άνεκάλυψε ο άνθρωπος αλλά ή φύσις. Γιατί και τό γυμνασμένο γεράκι κάνει ό,τι και τό ελεύθερο άγριο. Άκόμη έχει και ένα πλεονέκτημα. Δέν υπάρχουν τραυματισμένα πουλιά, όπως στο κυνήγι με ντουφέκι. Τό θήραμα ή θά σκοτωθή ή θά γλυτώση.

Άλλά τό κυνήγι με τό γεράκι δέν γίνεται τόσο για τό θήραμα, όσο για τό σπόρ τό ίδιο. Ο κυνηγός που θά γυρίση τό θράδυ με τη σακούλα του άδειανή, δέν είναι πολύ δυσχερής. Πέρασε μία θαυμάσια μέρα, γυρίζοντας στο ύπαιθρο και παρακολούθησε τό πουλί του που ο ίδιος μεγάλωσε, σε ένα ωραίο πέταγμα και μία μεγάλη προσπάθεια.

Τί ακριβώς έννοεΐτε όταν λέτε:

Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις διαλέξτε άνάμεσα στους 3 όρισμούς εκείνων που νομίζετε ότι άποδίδει την ακριβή σημασία της.

ανικός. Β: Κλασσικός. Γ: Θυρωρείο.

7) ΙΕΡΑΡΧΙΑ.— Α: Άρχιεπισκοπή. Β: Προϊσταμένη αρχή. Γ: Βαθμολογική κλίμαξ.

1) ΔΙΑΡΡΗΔΗΝ.— Α: Κατηγορηματικά. Β: Με δυνατή φωνή. Γ: Διαρρηγνύοντας τά ίμάτια.

8) ΠΙΕΝΑ.— Α: Θεατρική παράστασι. Β: Χειροκρότημα. Γ: Κοσμοσυρροή.

2) ΔΙΑΒΟΥΛΙΟΝ.— Α: Συνέλευσι. Β: Μυστική σύσκεψι. Γ: Συμβούλιο.

9) ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟ.— Α: Μουσική συμφωνία. Β: Εκκλησιαστική μουσική. Γ: Δραματολόγιο.

3) ΔΙΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ.— Α: Όμολογία κατηγορουμένου. Β: Εύνοϊκή σύμβασι. Γ: Διαπραγματεύσεις.

10) ΡΟΜΦΑΙΑ.— Α: Σπάθα. Β: Άστραπή. Γ: Κεραυνός.

4) ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟΣ.— Α: Πρόξενος. Β: Γραμματέας Πρεσβείας. Γ: Αντικαταστάτης Πρεσβευτού.

11) ΣΟΛΟΙΚΟΣ.— Α: Γραμματικά λανθασμένος. Β: Άνάρμοστος. Γ: Παράξενος.

5) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΟΝ.— Α: Άτομο ηλεκτρισμού. Β: Ηλεκτρική μηχανή. Γ: Κεχριμπάρι.

12) ΤΕΜΠΕΡΑ.— Α: Είδος ζωγραφικής. Β: Χαρακτήρας. Γ: Θερμοκρασία.

6) ΘΥΡΑΘΕΝ.— Α: Χριστι-

13) ΥΠΕΡΦΙΑΛΟΣ.— Α: Άπαιτητικός. Β: Θρασύς. Γ: Άπληστος.

14) ΦΑΡΑ.— Α: Συγγένεια. Β: Κοπάδι. Γ: Φυλή.

(Άπαντήσεις στη σελίδα 120)

Η ΚΥΡΑ ΤΩΝ ΧΙΟΝΙΩΝ

Τοῦ

ΝΕΣΤΟΡΟΣ Γ. ΜΑΤΣΑ

(Ὁδοιπορικὸ τῶν Ἀλπεων)

Εἶναι μιὰ μικρὴ παιδικὴ ἱστορία, ἕνας λυρικός θρύλος ποὺ φυτρώνει στοὺς ἀπότομους κόκκινους βράχους τῶν Γαλλικῶν Ἀλπεων πλάι στὰ ἐντελθεῖς καὶ στὰ μικρά γαλάζια κρινάκια ποὺ ἀνθίζουν καὶ πεθαίνουν σ' ἕνα ἀπόγεμα... Μοῦ τὸ διηγήθηκε ἡ-ρεμα κι' ἀπλὰ μιὰ γριὰ Ἑλβετίδα σ' ἕνα γραφικὸ «σαλέ», ψηλά στοῦ Βάλμπεργκ...

«Ἦταν, μοῦ εἶπε μιὰ χρονιά ἄγρια καὶ σκληρὴ σὰν τοὺς ἀνθρώπους —δὲ θυμᾶμαι πιά τ' ὄνομά τους! — ποὺ ἔκαναν τὸν τελευταῖο πόλεμο καὶ σκότωσαν σὲ μιὰ μάχη τὸν ἀνηψιὸ της τὸν Ὑβ — ἕνα ξανθὸ καὶ γερὸ παλληκάρι ποὺ κανένας στὸν κόσμο δὲν τὸν ἔβγαине στὸ σκί.— Πᾶνε πολλὰ χρόνια, δὲν ξαίρει ἀκριβῶς πόσα, μ' ἀπὸ τότε θ' ἄλλαξε τὸ λιγότερο πέντε ἀγελάδες γιὰ τὸ γάλα τὸ δικό της καὶ τῆς οἰκογενείας της! Εἶχε πέσει κρύο φοβερὸ καὶ ὁ Βάλ ποὺ ποτίζει ὁλόκληρὴ τὴν ἀ-

πέραντὴ πεδιάδα τῆς περιοχῆς πλημμύρισε καὶ ἔγινε θάνατος καὶ καταστροφὴ γιὰ τὰ γειτονικά χωριά. Εἶπαν πὼς κάποιος κακὸς ἄγγελος στάθηκε πάνω ἀπὸ τὸ Βάλμπεργκ καὶ ἄπλωσε μὲ ἔχθρα τὰ μαῦρα φτερά του γιὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους, τὸ εἰρηνικὸ τοπίο καὶ τὰ ὑπερήφανα ἐντελθεῖς... Καὶ παρακάλεσαν τὸν καλὸ Θεό, ποὺ μένει ὅλος συγκατάβασι καὶ καλὴσύνη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους στὴν πῦρ ψηλὴ κορυφὴ τῶν Ἀλπεων πάνω σ' ἕνα θρόνο ἀπὸ ἄσπιλο χιόνι, τυλιγμένος σ' ἕνα λευκὸ σύννεφο, νὰ σταθῇ κοντὰ τους στὴ σκληρὴ δοκιμασία τῆς πλημμύρας. Μάταια ὅμως. Ὁ Βάλ ἦταν μιὰ δύναμη ὅλο μένος καὶ θάνατο, ὅλο μῖσος καὶ καταστροφὴ. Χυνόταν μὲ χιλιάδες στόματα σ' ὅλη τὴν εἰρηνικὴ πεδιάδα, ἄπλωνόταν πρὸς ὅλες τῆς διευθύνσεις, φούσκωνε καὶ ἀφρίζε καὶ ἔπαιρνε μαζί του ὅ,τι τοῦ ἔφερνε μιὰ μικρὴ ἀντίστασι στὴ μεγάλῃ του

ἐπιθυμία τῆς καταστροφῆς. Ἐπείπεσε τότε μεγάλῃ ἀπελπισίᾳ. Ἐπείπεσε, καθὼς οἱ χορευτικὲς νιφάδες τοῦ χιονιοῦ κυλοῦν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τοὺς περισσότερους μῆνες τοῦ χρόνου καὶ τυλίγουν τὰ γραφικὰ «σαλέ» τοῦ Βάλμπεργκ, στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων, στὰ θλιμμένα μάτια τῶν ἀγελάδων ποὺ δὲν ἔβρισκαν χόρτο, στὰ γαλάζια κρινάκια τῆς περιοχῆς ποὺ δὲν τολμοῦσαν νὰ ἀνοίξουν τὰ ματάκια τους στὴ γῆ... Τότε ἔγινε ἕνα θαῦμα. Πάνω ἀπὸ τὴν πλημμυρισμένη πεδιάδα τοῦ Βάλ, σὰν ἕνα ὄνειρο ποὺ γλύστρησε ἀπὸ τὴν παιδικὴ φαντασία, πρόσβαλε, τυλιγμένη σὲ ἕνα λευκότατο φῶς, μιὰ Κυρία ποὺ στάθηκε γιὰ λίγο σὲ ἕνα βράχο καὶ ὕστερα, σὰν σύννεφο πέρασε τῆς χιονισμένες χαράδρες καὶ ἔφτασε στὸ Βάλμπεργκ. Μὲ μιὰς ὅλα σώπασαν! Ὁ ποταμός, ὁ ἀγέρας καὶ οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ξαφνικά, σὰν νὰ κύλησε ἀπὸ τοὺς ἄγριους βράχους καὶ τῆς ψηλῆς κορφῆς, ἀκούστηκε μιὰ οὐράνια μουσικὴ καὶ ἡ Κυρία ἔγινε ἕνα μακρινὸ φῶς ποὺ ἔσθῃσε ψηλά, κοντὰ στὸ Θεὸ καὶ τὰ σύνεφα.

Τὴν ἄλλῃ μέρα τὸ πρωτὸ ὁ Βάλ εἶχε καταλαγιάσει. Οἱ ἄνθρωποι χαίρετῃσαν τὸ θαῦμα καὶ τὰ ἐντελθεῖς πρόβαλαν πάλι τὰ χνουδάτα κεφαλάρια τους στὶς χαράδρες.

Ἡ Κυρία τῶν Χιονιῶν τοὺς εἶξε σώσει!»

★

—Ἐδῶ κλείνει ὁ θρύλος ποὺ τὸν ξαίρουν ὅλα τὰ παιδάκια τοῦ Βάλμπεργκ ποὺ μαζεύονται στὴν ἐύλην ἐκκλησίᾳ τῆς περιοχῆς καὶ ψέλνουν τὸ «Ἀθε Μαρία». Καὶ ἔδῳ ἡ γριὰ Ἑλβετίδα τέλειωσε τὴ διήγησί της γιὰ νὰ μὲ ρωτήσῃ ἀπὸ ποῦ εἶμαι καὶ ἂν θέλω φρέσκο καϊμάκι. Τῆς εἶπα ἀπὸ τὴν Ἑλλά-

δα καὶ φαίνεται ἡ λέξι αὐτὴ τῆς ἦταν ὁλότελα ἄγνωστη, γιὰτὶ πολλὴν ὥρα ἔμεινε σιωπηλὴ καὶ ὅταν μοῦ ἔφερε τὸ καϊμάκι δὲν μοῦ εἶπε τὸ τυπικὸ «καλὴ ὄρεξι», αὐτὸ ποὺ δὲν τὸ ξεχνάει ποτὲ ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ξένος ποὺ θὰ τοῦ εὐχηθῇ δὲν καταλαβαίνει τὴ γλώσσα της.

—Ἑλλάδα, Ἑλλάδα, ψιθύρισε дуὸ τρεῖς φορὲς προσπαθώντας νὰ θυμῇ ποῦ εἶχε ξανακούσει αὐτὴ τὴ λέξι... Καὶ ἡ προσπάθειά της τελικὰ δὲν στάθηκε ὁλότελα ἄγνη. Ναί, εἶχε ἀκούσει κάτι γι' αὐτὴ τὴ χώρα. Τῆς εἶχε μιλήσει ὁ ἀνεψιὸς της ὁ Ὑβ ὅταν ἄφηκε τῆς ἀγελάδες του καὶ τὰ σκί γιὰ νὰ πάῃ σὲ ἕνα μακρινὸ χωριὸ τῆς Γαλλίας, νὰ καταχτῇ στοὺς Μακί. Τῆς εἶχε πεῖ —ναί, τώρα θυμόταν καλὰ— πὼς εἶχε δώσει ἕνα γερὸ παράδειγμα σὲ ὅλους τοὺς μεγάλους λαοὺς τῆς γῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν κι' αὐτὸς νὰ μὴ διστάσῃ, καὶ ἄς ἀγαποῦσε τὰ σκί του ὅσο τίποτα ἄλλο στὸν κόσμο. Ἡ γριὰ Ἑλβετίδα θυμᾶται καὶ τὰ λόγια ποὺ τῆς ἔγραφε στὸ τελευταῖο του γράμμα: Νὰ προσέχῃ τῆς ἀγελάδες καὶ νὰ φυλάξῃ τὰ σκί του στὸ μεγάλο παλὶδ σεντούκι ποὺ εἶχε στὴν κάμαρά του. Γρήγορα θὰ γύριζε αὐτὰ στὶς ἄγριες πλαγιὲς τοῦ Βάλμπεργκ, σχίζοντας τὴν ψυχρὴ ἐπιφάνεια τοῦ χιονιοῦ.

Ὁ Ὑβ τώρα πιά δὲν θὰ κἀν σκί, οὔτε θὰ σκορπίσῃ τῆς ἀγελάδες του στὶς ἡμέρες πεδιάδες τοῦ Βάλ, ποὺ ὅταν περάσει ὁ χειμῶνας γίνονται ἀπέραντες ἀγκαλιές —μιὰ θάλασσα πὲς ἀπὸ ψηλὸ χορτάρι ποὺ τὴ σαλεύει ἀργὰ-ἀργὰ σὰν κῶμα ὁ ἀγέρας. Ὁ Ὑβ εἶναι τώρα κοντὰ στὴν Κυρία τῶν Χιονιῶν, σ' αὐτὴ ποὺ στὴ χάρι τῆς ἔχουν χίσει στὸ Βάλμπεργκ, πλάι στὰ εἰρηνικά «σαλέ», ἕνα

έκκλησάκι απλό και ήμερο σαν το έλβετικό τοπίο...

Ή Κυρία των Χιονιών! Ή άόρατη παρουσία της δεσπόζει σε όλη την περιοχή, μά την αισθάνεται κανείς πιό έντονα στο μικρό ναό με την ξύλινη στέγη και την ιδιότυπη ζωγραφική που φέρνει το όνομά της: Notre dame des neiges, λέγεται. Και είναι πραγματικά όλο το έκκλησάκι ένας λυρικός ύμνος στην Κυρία των Χιονιών, που ή εικόνα της, με έντονα χρώματα, πλασιωμένη από έντελθάς, κυριαρχεί στους τοίχους και στην όροφή του.

Είναι αλήθεια ότι ή σύγχρονη αίσθησι της ζωγραφικής έχει κάνει σημαντικές κατακτήσεις και έχει προχωρήσει έξω από τις εκθέσεις και τά άτελιέ, στις άφες, άκόμη και στην εικονογράφησι των έκκλησιών. Άλλά ή διακόσμηση της «Κυρίας των Χιονιών» ξεπερνάει κάθε προσδοκία. Οί ζωγράφοι που στόλισαν με την εργασία τους την ξύλινη έκκλησία του Βάλμπεργκ άδιαφόρησαν για σχήματα και μορφές που μάς άφηκεν ή Παράδοσι και μόνοι τους, με τον τολμηρό χρωστήρα τους, προχώρησαν σε νέες συνθέσεις, που προκαλούν τά πιό αντίθετα αισθήματα: Έντονη αισθηματική συγκίνησι για την πλαστικότητα και την πρωτοτυπία τους, αλλά και θαθείά αντίδρασι για τó θαθύ χάχμα που άνοίγουν μέσα μας άπομακρύνοντάς μας από τις κλασσικές μορφές που συνηθίσαμε και άγαπήσαμε.

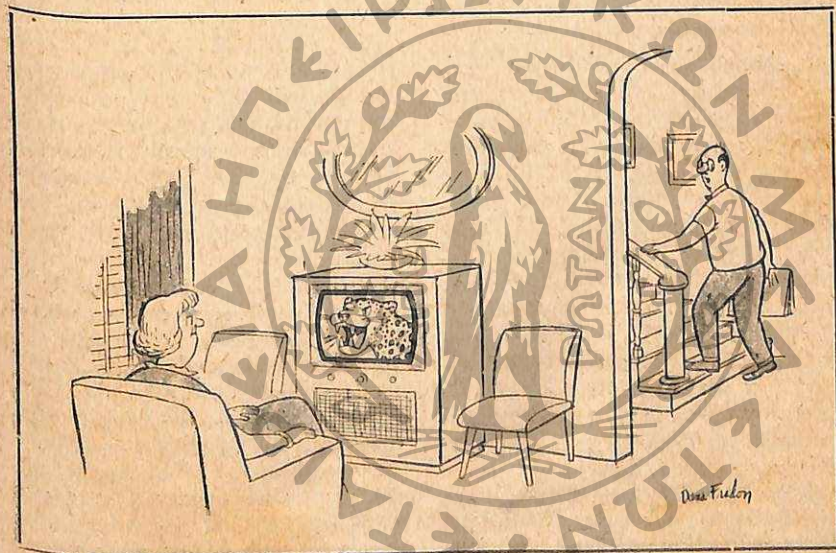
Οί καλλιτέχνες της «Κυρίας των Χιονιών» ξεκίνησαν από μία νέα αισθητική άρχη για την άγιογραφία: Άδιαφόρησαν για την κατάνυξι και τó θρησκευτικό δέος που πρέπει νά προκαλούν στον πιστό τά έργα τέχνης που έμπνέονται από την έκκλησία και

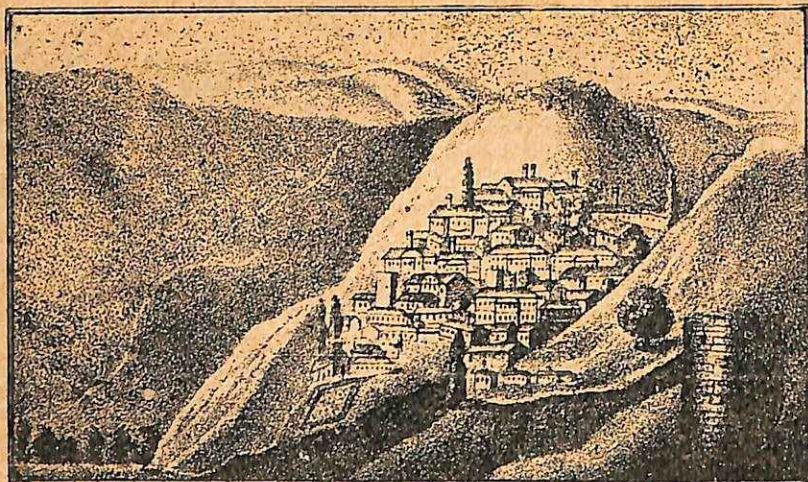
έγιναν γι' αúτην, και φρόντισαν μόνο νά δημιουργήσουν ένα θαθύ αίσθημα χαράς που πηγάζει από την άπόλυτη πίστι και αίσιοδοξία. Έτσι στόλισαν τó ναό του Βάλμπεργκ με χαρούμενες εικόνες από την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, χρησιμοποιώντας πάντα λεπτά ζωηρά χρώματα: Πουθενά κανέναν σκούρος τόνο, καμμία θαθείά άπόχρωσι που νά μπορη νά σπάση τή ζωγραφική αúτη συμφωνία της χαράς. Θά δη ό πιστός τον Ίησού παιδι —ένα ξανθό παιδι που στά μάτια του έκλεισε όλη την Άγάπη του κόσμου— νά φθάνη στους ανθρώπους με μία θάρκα γαλάζια, σαν αúτες των παιδικών μας χρόνων που τις στέλαμε στις λιμνούλες των κήπων νά φτάσουν και νά περάσουν τους ύπερήφανους κύκνους που έσερναν ράθυμα τή μεγαλοπρέπειά τους στά γαλάζια νερά. Θά δη άκόμη τους ξανθούς άγγέλους με τά γαλάζια φωτεινά μάτια νά ξεκινούν από τά ύψηλά βουνά με σκι για νά σώσουν τους ανθρώπους που χάθηκαν στις θαθείες σκοτεινές χαράδρες...

Ό ξένος που θά βρεθή στη μικρή αúτη έκκλησία του Βάλμπεργκ με την ξύλινη στέγη, θά νοιώση έντονα την άπόλυτη χαρά της ζωής που αισθάνεται εκείνος που ζει κοντά στη φύσι. Και θά εξηγήσει τó μέγα μυστήριο του κόσμου βλέποντας πίσω από τά τζάμια των παραθύρων της τις άτέλειώτες θεωρίες των χιονισμένων βουνών που στέκουν εκεί, όπως είχε πεί και ένας Γερμανός λυρικός ποιητής, σιωπηλοί θάρδοι στην αιωνιότητα... Σιγά-σιγά θά άρχιση νά εξοικειώνεται και με την τολμηρή ζωγραφική της έκκλησίας. Οί άνοιχτοί χρωματικοί τόνοι και οί χαρούμενες όλοφώτεινες φιγούρες των Άγίων

και των Άγγέλων συμπληρώνουν έξαισία την άποθέωσι αúτη του φωτός που έπικρατεί ένα γύρω και που συχνά είναι τόσο έντονο, ώστε έχει κανείς την αίσθησι ότι θρίσκεται σε μία πελώρια σκηνή θεάτρου και τόν έχουν καρφώσει σκληρά τά μεγάλα μάτια των προσολέων... Δεν ύπάρχει έδω μυστικοπάθεια. Δεν πλησιάζουμε τó Θείο με την σιωπηλή ίκεσία και την θαθείά συντριβή· δεν λιώνουμε από κατάνυξι όπως στις Βυζαντινές έκκλησίες όπου οί άσκητικές μορφές των Άγίων μάς ώθουν σε μία τέλεια έγκατάλειψι της έγκόσμιας χαράς.

Όλα στη μικρή έκκλησία της «Κυρίας των Χιονιών» προμηνών τη Μεγάλη Έπιστροφή —που είναι χαραγμένη με γαλάζια γράμματα κάτω από μία Γέννησι, την πιό χαρούμενη, την πιό ευφρόσυνη, την πιό ειρηνική Γέννησι του κόσμου. Όλα πλένε σε ένα λευκότατο φώς, ό Μικρός Θεός, οί Άγγελοι, τά ζωά που ήρθαν νά ζεστάνουν με τή άναπνοή τους τó Βασιλέα της Άγάπης. Πίσω διακρίνονται τά άτέλειωτα χιονισμένα βουνά και σ' ένα πρώτο πλάνο, ή Κυρία των Χιονιών γέρνει με στοργή και λατρεία στο Μεγάλο Προορισμό Της.

ΤΑ ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ

Ο Συνεταιρισμός των Αμπελακίων,
το θάψιμο του τέλους του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνας

Στην είσοδο των Τεμπών, σηκώνοντας κανείς τα μάτια προς την Όσσα, βλέπει ψηλά σ' ένα οροπέδιο ένα χωριό χτισμένο αμφιθεατρικά. Το χωριό αυτό είναι τα έσχατα Αμπελάκια, όπου πρίν από 200 περίπου χρόνια έξι χιλιάδες Έλληνες έζησαν εκεί ένωμένοι και έδωσαν στον κόσμο ένα λαμπρό παράδειγμα. Δίχως άλλο θα χρειάστηκαν μεγάλες προσπάθειες και κόποι για να μπορέσουν έξι χιλιάδες ψυχές, άντρες, γυναίκες και παιδιά, να ζήσουν μονοιασμένοι επί τόσα χρόνια.

Αυτοί οι Θεσσαλοί χωριάτες κατόρθωσαν να φτιάξουν το μεγαλύτερο ειρηνικό έργο που έχει

να δείξη ο νέος έλληνισμός, με την ίδρυσι ενός συνεταιρισμού, του πρώτου και τελειότερου συνεταιρισμού του κόσμου. Αυτοί έβαλαν τις βάσεις του αληθινού σοσιαλισμού, τις αρχές της συνεργασίας κεφαλαίου και έργασίας.

Η ζωή των Αμπελακιωτών ήταν τα θαμβαστικά νήματα και υφάφες. Αυτοί που είχαν χωράφια τα έδωσαν για να καλλιεργηθή το θαμβάκι και το ριζάρι (το φυτό από το οποίο έβγαίνει η κόκκινη βαφή). Οι πλούσιοι έβαζαν τα λεφτά τους και οι φτωχοί εργάτες τον κόπο τους. Έτσι στα 1778 σχηματίσθηκε μιá τεράστια εταιρεία από όλους τους κατοί-

κους, πλούσιους και φτωχούς, άντρες και γυναίκες. Και τὰ Αμπελάκια, ένα άσημο χωριό, έγιναν γνωστά στη Γερμανία, την Ιταλία, την Αγγλία, όπου είχαν έμπορικά πρακτορεία και αντιπροσώπους.

Ο Αγγλος μελετητής του φαινομένου των Αμπελακίων Ουρκαρτ γράφει σχετικά τὰ έξης: «Τ' Αμπελάκια έδωσαν ένα παράμιλλο παράδειγμα συνεργασίας και ο βιομηχανικός συνεταιρισμός του επί τουρκοκρατίας άποτελεί τιμή όχι μόνον για τον έλληνισμό, αλλά για οποιαδήποτε χώρα της Εύρώπης».

Όργανα του Συνεταιρισμού

Ο συνεταιρισμός των Αμπελακιωτών είχε και το καταστατικό της λειτουργίας του. Σύμφωνα με αυτό τὰ νήματα παραδίδονταν στις άποθήκες του συνεταιρισμού από τους εργάτες, οι όποιοι έπαιρναν μιá απόδειξι που έβεβαίωσε την ποιότητα, την ποσότητα και την αξία των νημάτων. Επίσης έπαιρναν και μιá άλλη απόδειξι, που έδειχνε τον άριθμό των ημερών έργασίας κάθε εργάτη. Από την αξία των νημάτων που παρέδιδαν έλάβαιναν στα χέρια το μισό χρηματικό ποσό και το άλλο μισό κανονιζόταν όριστικά στο τέλος του χρόνου όταν γινόταν η διανομή των κερδών, κατά τη γενική συνέλευσι των μελών του συνεταιρισμού.

Απαγορευόταν στα μέλη κάθε άλλη εργασία προς όφελος δικό τους ή άλλου. Το Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού το αποτελούσαν πέντε μέλη, τὰ όποια εκλέγονταν από τη γενική συνέλευσι. Το Συμβούλιο αυτό είχε δικαίωμα να διορίζει τους

αντιπροσώπους του συνεταιρισμού στο έξωτερικό, καθώς και άλλους υπαλλήλους. Μαζί με το Συμβούλιο εκλέγονταν κατά τον ίδιο τρόπο και η Έφορία από δώδεκα μέλη. Σ' αυτήν υπέβαλαν οι Σύμβουλοι κάθε τρείς μήνες τις καταστάσεις των λογαριασμών και στο τέλος του χρόνου τον γενικό λολογισμό. Οι Έφοροι είχαν μεγάλη έξουσία και έλεγχαν τὰ πάντα. Η έτησία παραγωγή έφθανε τὰ 2.500 δέματα νημάτων, που ζύγιζαν 250.000 κιλά. Το αρχικό κεφάλαιο του συνεταιρισμού ήταν 100.000 γρόσια και έπειτα έφθασε τὰ 20 εκατομμύρια φράγκα! Τὰ τεράστια αυτά κέρδη μοιράζονταν σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού, που καθόριζε τις άποδοχές των κεφαλαιούχων, των υπαλλήλων και των εργατών, οι όποιες ήταν σχεδόν ίδιες για όλους. Πρίν να γίνη η διανομή, αφαιρούσαν από τὰ κέρδη όσα χρήματα χρειάζονταν για την πληρωμή των φόρων στην Τουρκία και ιδιαίτερα στον Άλη Πασά, καθώς και τὰ «πεσκέσια» που έστελναν σε διάφορους Τούρκους που διευκόλυναν την μεταφορά του εμπορεύματος. Η μεταφορά γινόταν με ζώα, κυρίως μουλάρια, που ξεκινούσαν από τ' Αμπελάκια κι έφθαναν στην Πόλι, στη Βενετία, στη Λειψία, στη Βιέννη, στο Λονδίνο!.. Κάθε καρavanάκι αποτελείτο από διακόσια ζώα και διακόσιους ανθρώπους, όπλισμένους, γιατί οι Αμπελακιώτες, που ήταν ήσυχoi και εργατικοί, είχαν το προνόμιο να διατηρούν δική τους εθνοφυλακή από 400 όπλισμένους άντρες.

Με το σύστημα αυτό τ' Αμπελάκια γνώρισαν ήμέρες ευτυχίας. Ήταν ένας αληθινός παράδεισος, μέσα στον όποιο έζησαν

για μερικά χρόνια αδελφωμένοι έξι χιλιάδες άνθρωποι.

Κοινωνική πρόνοια, γράμματα, αρχιτεκτονική

Η οίκονομική άνθησι που γνώρισαν τα Άμπελάκια τα μέταβλε σε μιὰ πλούσια κωμόπολι, με ώραία σπίτια, με καλούς δρόμους, με νοσοκομεία, με θιβλιοθήκη, με άσυλα για τους γέροντες και τους άνάπηρους και με τὸ περίφημο σχολείο, στὸ ὁποῖο δίδαξαν ὁ Νεόφυτος Δούκας, ὁ Ἀνθιμος Γαζής, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης καὶ μαθήτευσε ὁ Ρήγας Φεραίος. Πρωτοβουλία τῶν Ἀμπελακιωτῶν ἦταν ἡ χρηματοδότησις γιὰ τὴ σύνταξι τοῦ «Λεξικοῦ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης», πού ἀνετέθη στὸν Ἀνθιμο Γαζή.

Μιὰ ἄλλη πλευρὰ τῆς προοδευτικῆς ἐξελίξεως τῶν Ἀμπελακιωτῶν εἶναι ἡ ἀνθησι τῆς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τίς καλὺδες καὶ τὰ χαμόσπιτα ἀντικατέστησαν διώροφα καὶ τριώροφα σπίτια, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώζονται καὶ σήμερα. Οἱ πλούσιοι εἶχαν δώσει τὰ μέσα στοὺς λαϊκοὺς τεχνίτες ν' ἀναπτύξουν τὴν δεξιότητά τους καὶ τὴν ἐμφυτη καλαισθησία τους. Ἡ ώραία ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ἀρχοντικῶν τῶν Ἀμπελακίων δὲν ἀποτελεῖ εὐρωπαϊκὴ μίμησι. Ἐχει ὅλο τὸ τοπικὸ χρῶμα, τὴ θεσσαλικὴ πνοὴ τῆς λαϊκῆς τέχνης.

Ὁ θανμασμός τῶν ξένων

Ὅλα εἶχαν ὀργανωθῇ με πρακτικὸ μυαλὸ καὶ με φρόνησι στὰ Ἀμπελάκια, ἔτσι πού ἐκπρόσωποι τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, στὴν Τουρκία (Μπαζούρ καὶ Οὐρκαρτ) ἔγραψαν στίς κυβερνήσεις:

τους ὅτι ἔπρεπε νὰ πάρουν γιὰ πρότυπο τὴν ὀργάνωσι καὶ τὴν ἀπόδοσι τοῦ θεσσαλικοῦ αὐτοῦ συνεταιρισμοῦ. «Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ, γράφει ὁ Μπαζούρ, αὐτὸ πού εἶδα στὰ Ἀμπελάκια. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι πολυάριθμος καὶ ζῇ ἀπὸ τὸ προϊόν τῆς βιοτεχνίας του, παρουσιάζει δὲ ἀνάμεσα στοὺς θράχους τῆς Ὀσσας συγκινητικὴ οἰκογενειακὴ κοινωνία ἀδελφῶν καὶ φίλων».

Ὁ Ἀγγλος Οὐρκαρτ γράφει: «Μὲ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀγαθὴ πίστι καὶ ὅχι με κανένα ἐπιστημονικὸ σύστημα ἔδωσαν τὰ Ἀμπελάκια στὸν κόσμον μάθημα ἐμπορικῆς ἐταιρείας καὶ στὴν Εὐρώπῃ παράδειγμα συνδυασμοῦ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας. Ἐδωσαν μοναδικὸ καὶ πρωτοφανέρωτο στὴν οἰκονομικὴ ἱστορία τῆς Εὐρώπης παράδειγμα ἐταιρείας, ἡ ὁποία ἐργάσθηκε με ἐπιτυχία, ἔχοντας σὲ ἴση μοῖρα τὰ συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐργασίας».

Ὁ Γερμανὸς ἱστορικὸς Γερβίνος γράφει τὰ ἑξῆς γιὰ τὸν συνεταιρισμό: «Οὔτε ἡ τοποθεσία, οὔτε τεχνικὰ μυστήρια ἀνέπτυξαν τὴ βιομηχανικὴ αὐτὴ κυψέλη, ἀλλὰ ὁ συνεταιρισμὸς τῶν τεχνιτῶν, ἡ ἐλευθέρα ἐκλογὴ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὁ ἐπιτυχὴ συνδυασμὸς τῶν συμφερόντων τῶν μελῶν του».

Μερικοὶ ἱστορικοὶ ἀποδίδουν τὴν πρόοδο τῶν Ἀμπελακίων στὴν αὐτοδιοίκησι πού τοὺς εἶχε παραχωρήσει ἡ Πύλη. Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶχαν δοθῇ ὠρισμένα προνόμια στοὺς Ἀμπελακιῶτες, τὰ ὁποῖα ὅμως σὲ τίποτα δὲν θὰ χρησίμευαν, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλοβοήθειας καὶ τῆς ἀγάπης. Ἀλλωστε τὰ προνόμια αὐτὰ τοὺς δόθηκαν μετὰ τὴ σύστασι τοῦ συνεταιρι-

σμοῦ τους καὶ σὲ ἐποχὴ πού μποροῦσαν νὰ τὰ... πληρώσουν γιὰ νὰ τὰ πάρουν.

Ὁ Μπαζούρ γράφει σχετικὰ τὰ ἑξῆς: «Ἡ σκλαβιά πού μόλυψε τὴν κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ δὲν εἶχε ἀνέβει στοὺς λόφους, ὅπου θρῖσκόταν τὸ χωριὸ Ἀμπελάκια. Κανεὶς Τοῦρκος δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ. Οἱ Ἀμπελακιῶτες ἐκυβερνῶντο ὅπως οἱ προπάτορες τῶν ἀπὸ τοὺς Ἀρχόντες καὶ τοὺς Δημογέροντες πού ὠρίζαν οἱ ἴδιοι».

Ἡ παρακμὴ

Ἦρθε ὅμως καὶ ἡ δύσκολη χρονιά. Ἦρθε ἡ ὥρα πού τὴν ἀκμὴ καὶ τὴν πρόοδο διαδέχεται ὁ ξεπεσμός καὶ ἡ διάλυσις. Μετὰ τὸ πρῶτο καταστατικὸ τῆς λειτουργίας τοῦ συνεταιρισμοῦ συντάχθηκε καὶ δεῦτερο καὶ τελικὰ καὶ τρίτο. Καθὼς δὲ θεθαίονει ὁ Μπουλανζέ, ἡ Κοινὴ Συντροφία μετὰ τὸ τρίτο καταστατικὸ τοῦ 1803 ἐλειτοῦργησε μέχρι τοῦ 1811, ἀφοῦ προηγουμένως διαρρέθηκε σὲ μικρότερες. Τότε διαλύθηκε, ὀριστικά. Σύγχρονοι συγγραφεῖς, ὅπως ἀναφέρει στὴ σχετικὴ μελέτη του ὁ κ. Η. Γεωργίου, ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ἐταιρεία ἦταν ἑτοιμὴ νὰ διασπασθῇ ἀπὸ τὰ 1798, ἀλλὰ τελικὰ ἀποφασίστηκε νὰ διατερθῇ σὲ μικρότερες. Ἔτσι, κατὰ τὸν Μπάρθολδου, στὰ 1803 ὑπῆρχαν πέντε «συντροφίες» στὰ Ἀμπελάκια. Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὲς ὑπῆρχαν καὶ ἄλλες μικρότερες ἀποτελούμενες ἀπὸ 10—15 μέλη. Ἡ διαίρεσις αὐτὴ ἦταν καταστρεπτικὴ γιὰ τὰ Ἀμπελάκια. Ἀρχισε πρῶτα-πρῶτα ὁ συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐταιρειῶν, οἱ ζηλοτυπίες, ἡ ἀπειθαρχία, ἡ ἐλάττωσι τῆς παραγωγῆς τῶν νημάτων καὶ πρὸ πάντων ἡ κακὴ ποιότητος τους. Ὁ ἔ-

λεγχος καὶ ἡ παρακολούθησι τῆς δουλειᾶς δὲν ὑπῆρχε πιά. Καὶ οἱ ἀγορὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη λιγότευαν τίς παραγγελίες τους.

Ἀλλες αἰτίες πού ἔφεραν τὴ διάλυσι τῆς κοινῆς συντροφίας ἦταν ἡ πολυτέλεια τῶν ἀριστοκρατικῶν συνεταιρίων καὶ οἱ ραδιουργίες τῶν ξένων ἐμπόρων.

Γιὰ τὴν ραδιουργία τῶν ξένων ἀναφέρεται ὅτι οἱ μεγαλέμποροι πού ἔρχονταν στὰ Ἀμπελάκια ἀπὸ διάφορες πόλεις τῆς Γερμανίας «ἐφρόντισαν νὰ ἐπωφεληθοῦν ἐκ τῆς κοφρότητος τῶν ἡμετέρων». Διηλαθὴ κατὰ τίς ἐπισκέψεις τους στὰ νηματοουργεῖα ρωτοῦσαν γιὰ τὸ πὼς γίνεται τὸ ἔνα καὶ τὸ ἄλλο καὶ οἱ ἀφελεῖς Ἀμπελακιῶτες τοὺς ἔλεγαν καθελεπτομέρεια τῆς τέχνης τους. Ἔτσι οἱ ξένοι ἔμαθαν σιγά-σιγά ὅλα τους τὰ μυστικά γιὰ τὸ στρίψιμο τοῦ νήματος καὶ τὸν τρόπο τῆς βαφῆς του. Καὶ φυσικά δὲν ἄργησαν νὰ βγάλουν κι' αὐτοὶ ὅμοιο καὶ καλύτερο ἐμπόρευμα.

Υστερὰ ἦρθαν οἱ διάφορες καταχρήσεις τῶν πρακτόρων τοῦ ἐξωτερικοῦ γιὰ νὰ ἐπιταχύνουν τὴν διάλυσι τοῦ πρώτου συνεταιρισμοῦ. Ἀρχίσαν οἱ δίκες στὰ ξένα δικαστήρια, οἱ φυλακίσεις τῶν ἐνόχων, ἡ κατακραυγὴ, ἡ ἀγανάκτησι τῶν συνεταιρίων.

Ὁ Μπαζούρ ἀναφέρει ὅτι «ἐκτὸς μιᾶς δίκης πού κράτησε πολὺ καὶ ζημίωσε τὴν ἐταιρεία περὶ τὰ 20.000 γρόσια, οἱ ἀξιῶσεις τῶν ἀρχηγῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τῶν νεοπλουτῶν ἐτάχυναν τὴν διάλυσι τῆς ἐταιρείας. Ἀπὸ τὸ 1797 ἕνα πνεῦμα δυσπιστίας ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στοὺς Ἀμπελακιῶτες».

Στὸ μεταξύ ὁ διευθυντὴς τοῦ συνεταιρισμοῦ στὴ Βιέννη Γ. Σφόρτζος, ὕστερα ἀπὸ δίκη γιὰ

καταχρήσεις, φυλακίστηκε. Τό ἀποφασιστικό δμως κτύπημα οἱ Ἀμπελακιδῶτες τὸ δέχτηκαν ἀπὸ τῆ πτώχευσι τῆς Τραπεζῆς τῆς Βιέννης, ὅπου εἶχαν καταθέσει τὰ μισὰ τους κεφάλαια, δηλαδή 10 ἑκατομμύρια φράγκα. Τὴν καταστροφὴ αὐτὴ ὁλοκλήρωσε τελικὰ ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ποὺ φθόνησε τὴν εὐτυχία τοῦ χωριοῦ. Αὐτοὶ κυρίως ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ ἔκαναν σκοτωμούς, ἄρπαγές, ἔβαλαν φωτιές καὶ διαλύσανε τὴ χρυσοφόρο αὐτὴ κυψέλη, ποὺ ἦταν μοναδικὴ στὸν κόσμον. Τ' Ἀμπελάκια ρήμαξαν καὶ χάθηκαν ὁριστικὰ στὰ 1811.

★

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ μοιραία αὐτὴ πτώσι, ἐνδιαφέρει νὰ θρῆ κανεὶς τὰ στοιχεῖα ποὺ συνετέλεσαν ὥστε νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ νὰ ζήσῃ τὸ θαῦμα αὐτὸ στ' Ἀμπελάκια. Πολλοὶ τὸ ἀπέδωσαν στὴ φιλοχρηματία καὶ τὴν κερδοσκοπία. Ἄλλοι στὸ ἐμπορικὸ πνεῦμα τῶν Θεσσαλῶν. Ἄλλοι στὸ σοσιαλιστικὸ—ἄγνωστο τότε— σύστημα καὶ ἄλλοι στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία. Οἱ τελευταῖοι στηρίζονται στὸ πρῶτο ἄρθρο τοῦ πρώτου καταστατικοῦ τοῦ συνταγματισμοῦ, ὅπου γράφονται τὰ ἑξῆς: «Καὶ οἱ Εὐαγγελικοὶ νόμοι καὶ οἱ ἡθικοὶ θεσμοὶ μᾶς παριστάνουσι τὸ στερεὸν καὶ ἀκράδαντον τῆς ἐνότητος καὶ ὁμονοίας, ἐκεῖ διαρρήδην ἐπαγγέλλεται ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων Χρι-

στός ὅτι ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν... Ὅθεν καὶ ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι πραγματοῦνται καὶ τεχνῖται τῶν νημάτων τῆς Πολιτείας ταύτης, ἐπιθυμούντες τὸ πᾶν ἡμῶν εἰς τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀνακαινίσωμεν καὶ νὰ συγκροτήσωμεν τὴν κοινὴν ἡμῶν συντροφίαν καὶ ἀδελφότητα ἀνακαλοῦντες τὰ ἀρχαῖα ἥθη ἡμῶν καὶ τιθέντες κοινὴν τράπεζαν καὶ ἐν ὑψηλῷ κηρύγματι καλοῦντες κάθε ἀδελφὸν ἡμῶν διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ ἀπολαύσῃ τῆς τραπεζῆς καὶ ἀδελφότητος, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν εὐτυχίαν ταύτην τὸ προσήκον ἔνδυμα, ὁ μὲν εὐπορῶν τὸ μεταδοτικὸν καὶ φιλάδελφον, ὁ δὲ ἀπορῶν τὸ ὑπομονητικόν, τὸ εὐπειθές, τὸ κατὰ πάντα ὑπήκοον...»

Ἔτσι ἀρχίζει τὸ καταστατικόν. Σύμφωνα μὲ τὰ κηρύγματα τοῦ Κυρίου ἐθεμελιώθηκε τὸ οἰκοδόμημα τοῦ συνταγματισμοῦ. Ἀλλ' ἀτυχῶς καταστράφηκε. Καὶ σήμερον τ' Ἀμπελάκια δὲν εἶναι παρὰ ἓνα ἀπὸ τὰ τόσα ξεχασμένα θεσσαλικά χωριά, μὲ ἐλάχιστους κατοίκους, ἀποτραβηγμένους στὸ ψηλὸ τους ὄροπέδιο ποὺ φαίνεται ὡς νὰ ζοῦν ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμο. Ἀπὸ τὸ παρελθὸν τοὺς δὲν διατηροῦν σχεδὸν τίποτα, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰ ἐρειπωμένα ἀρχοντικά σπίτια, ποὺ θυμίζουν τὰ περασμένα τους μεγαλεῖα...

Ὁ ἄνθρωπος ἐμπόδιο στὴν ὑπερηχητικὴ πτήσι

ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Τοῦ

PATRICK POINTON

Πρὶν ἀπὸ δώδεκα περίπου χρόνια ὁ οὐρανὸς τῆς Νότιας Ἀγγλίας γέμιζε ἀπὸ γραμμὲς λευκοῦ καπνοῦ ποὺ ἀφῆναν οἱ μηχανές τῶν Σπίτφάιρ καὶ τῶν Χάρρικαϊν ποὺ μούγκριζαν τρέχοντας νὰ συναντήσουν καὶ νὰ ἀποκρούσουν τὴν ἀρμάδα τῆς Χιτλερικής Λουφτβάφε. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τῆς «Μάχης τῆς Ἀγγλίας», μιᾶς ἀπὸ τίς ἀποφασιστικώτερες μάχες τῆς ἱστορίας καὶ ἀσφαλῶς τῆς πρώτης μεγάλης ἀεροπορικῆς συγκρούσεως ποὺ γνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος.

Ἡ ἐπίδρασίς της στὴν ἔκβασι τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἔχει ἀναλυθῇ καὶ μελετηθῇ ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς τῆς ἐποχῆς. Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ ὡστόσο ὅτι εἰδικὰ γιὰ τὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ τὸ σπουδαιότερο συμπέρασμα τῆς μάχης αὐτῆς ἦταν ὅτι ἡ ἀσφάλεια τῶν βρετανικῶν νησιῶν δὲν θὰ μπορούσε πιά νὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τίποτε ἄλλο, παρὰ ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τῆς χώρας νὰ κερδίσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑπεροχὴ τῆς στὸν ἀέρα. Ἡ ἀεροπορικὴ ἔκθεσι τοῦ Φάρνμπορω, ποὺ ὀργάνωσε ἡ Ἐνωσίς τῶν Βρε-

τανῶν Κατασκευαστῶν Ἀεροπλάνων τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1952, ἀπέδειξε μὲ τρόπο ἐντελῶς πειστικὸ ὅτι ἡ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ δὲν σκοπεύει νὰ χάσῃ τὴν κυριαρχία τοῦ ἀέρος στὴν καινούργια αὐτὴ ἐποχὴ τῆς ὑπερηχητικῆς πτήσεως τῶν ἀεροπρωθωμένων, ποὺ μὲλις ἀρχισε.

★

Γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἐπιδειχθοῦν στὴν ἔκθεσι τοῦ Φάρνμπορω οἱ τελευταῖοι ταχύτεροι ἀπὸ τὸν ἥχο διάδοχοι τῶν Χάρρικαϊν καὶ τῶν Σπίτφάιρ ἔπρεπε νὰ ἀνασηκωθῇ μιὰ ἀκρούλα ἀπὸ τὸν πέλο τῆς μυστικότητος ποὺ γιὰ λόγους ἀσφαλείας περιβάλλει τίς νέες ἀεροπορικὲς βρετανικὲς κατασκευές. Τὸ σχῆμα τῶν νέων ἀεροπλάνων φαίνονταν πολὺ παράξενο, σχεδὸν ἀπίθανο συγκρινόμενο μὲ τὸ σχῆμα τῶν παλιῶν Σπίτφάιρ καὶ Χάρρικαϊν. Τὰ ἑεροπλάνα ποὺ πολέμησαν στὴ Μάχη τῆς Ἀγγλίας φαίνοντο ὡς ἂν μπροστὰ τοὺς ὡς ἀστεῖα παιχνιδάκια.

★

Ἀπὸ τὸ 1940 ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε μεγάλες προόδους στὴν κα-

τάκτησι του αέρος. Πολλά πολύπλοκα εμπόδια υπερνικήθηκαν, αλλά και πολλά καινούργια ανέκυψαν. Κατά τα τελευταία λίγα χρόνια, η ταχύτης, η ισχύς και το ύψος πτήσεως των πολεμικών αεροπλάνων αύξησε σε τέτοιο βαθμό, ώστε να απαιτείται διαρκώς ή ανάγκη μεγαλύτερης μελέτης και φροντίδας για την εξασφάλισι του ανθρώπου που χειρίζεται τη μηχανή του αεροπλάνου, αλλά και για την ίδια τη μηχανή.

Στις απαιτήσεις που μπορούμε να έχουμε από τον άνθρωπο υπάρχει ένα όριο και ήδη έχει τεθεί το ερώτημα, πόσο μπορεί ένας πιλότος να αντέξει στην ταχύτητα των σημερινών αεροπλάνων και να κρατήσει τον χειρισμό του σκάφους του.

Πλήθος ιατρικά προβλήματα

Οι τεχνικές βελτιώσεις δημιουργούν πολλά ιατρικά προβλήματα. Όταν ένα αεροπλάνο αλλάζει διεύθυνσι πτήσεως επενεργούν στο σώμα του αεροσκάφους οι ίδιες ακριβώς δυνάμεις που σε μιὰ απότομη στροφή του αυτοκινήτου πετούν τον οδηγό από το καθισμά του. Η δύναμι αυτή στο αεροπλάνο, που πετᾷ με μεγάλη ταχύτητα είναι τέτοια, ώστε να υπολογίζεται σε μονάδες βαρύτητας, γνωστές διεθνώς ως μονάδες G. Σε κλειστή στροφή, ή δύναμι G είναι τόσο μεγάλη, ώστε να μπορή να επιφέρη διαταραχές στην κυκλοφορία του αίματος του πιλότου. Το αίμα κατεβαίνει προς τα κάτω, προκαλείται υπεραιμία στην κοιλιακή χώρα και αναιμία στον εγκέφαλο και ο πιλότος παθαίνει «συσκότισι». "Αν η ταχύτης του αερο-

πλάνου αύξηθῇ ἀκόμη περισσότερο, τότε ο χειριστής δεν μπορεί να αντέξει.

Σκεφτήτε την κατάστασι σε λίγα χρόνια, ὅποτε ο πιλότος θα πετᾷ με ὑπερηχητικὴ ταχύτητα στὴ στρατόσφαιρα, ὅπου τὰ αεροσκάφη ἀποδίδουν καλύτερα ἀφου ἡ ἀπόδοσί τους αὐξάνει ἀνάλογα με τὸ ὕψος. Ὁ πιλότος θὰ πέθαινε ἂν ὁ θαλαμίσκος του δὲν ἦταν τελειῶς αεροστεγής, δεδομένου ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα πού περιβάλλει τὸ αεροπλάνο εἶναι πολὺ ἀραιή. Τόσο μικρὴ εἶναι ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσις στὰ 22 χιλιάδες μέτρα, ὥστε τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου μετὴν κανονικὴ θερμοκρασία τῶν 37 βαθμῶν, θὰ κοχλάσῃ ἂν τυχὸν καταστραφῇ στὴ μάχη ὁ αεροστεγὴς θαλαμίσκος τοῦ αεροπλάνου του.

Ὁ πιλότος τοῦ συγχρόνου πολεμικοῦ αεροπλάνου θὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ πετᾷ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ «στὰ τυφλά», βασιζόμενος στὶς ἐνδείξεις τῶν διαφόρων ὀργάνων του, στὸ ραντάρ καὶ στὶς ὁδηγίες πού θὰ τοῦ μεταβιβάζονται μετὴν ἀσύρματο ἀπὸ τὸ ἔδαφος, γιατί ὁ θαλαμίσκος του θὰ πρέπει νὰ καλύπτεται ἀπὸ κάποια ἀδιαφανὴ οὐσία πού θὰ τὸν προστατεύῃ ἀπὸ τὴν ἡλιακὴ ἀκτινοβολία πού μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ σοβαρώτατα ἐγκαύματα σὲ ὕψος μεγαλύτερο ἀπὸ 15 χιλιάδες μέτρα.

☆

Ὁ πιλότος θὰ πρέπει πρῶτ' ἀπὸ ὅλα νὰ ἔχῃ ἐξασφαλισμένη θέρμανσι γιατί ἡ θερμοκρασία ἔξω ἀπὸ τὸ αεροπλάνο θὰ εἶναι πολὺ κάτω ἀπὸ τὸ σημεῖο ψύξεως. Μετὰ ἀπὸ ὠρισμένη ὥρα πτήσεως ὅμως μετὰ μεγάλη ταχύτητα, ἡ τριβὴ τοῦ αεροπλάνου μετὴ τὸ στρώμα τοῦ αέρος πού τὸ

περιβάλλει θὰ προκαλέσῃ ἄνοδο τῆς θερμοκρασίας στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ αεροπλάνου ὥστε ἡ κατάσταση νὰ εἶναι ἀνυπόφορη ἀπὸ τὴ ζέστη. Γιὰ νὰ προστατεῦσῃ ἐπομένως τὸ σῶμα τοῦ αεροπόρου ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ἀντίθετα ὅρια, πρέπει νὰ φορῇ εἰδικὰ ὀγκώδη ρούχα πού νὰ θερμαίνονται μετὰ ἡλεκτρισμό, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ παρεμποδίσῃ τὴν ἐλευθερία τῶν κινήσεων του.

☆

Πετώντας μετὰ ταχύτητα 1.000 μίλια τὴν ὥρα δὲν μπορεῖ νὰ κἀν στροφή μετὰ ἀκτίνα μικρότερη ἀπὸ 5 μίλια γιατί θὰ συντριβῇ ἀπὸ τὴν τεράστια πίεσι. Μετὰ τέτοια ταχύτητα —ἐνα μίλι σὲ τέσσερα δευτερόλεπτα— τὸ νευρικὸ σύστημα τοῦ ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιδράσῃ μετὰ ἀρκετὴ ταχύτητα, ἀκόμη καὶ γιὰ τίς κοινὲς μαנוῦβρες. Γιατὸ οἱ κινήσεις τοῦ αεροπόρου πρέπει νὰ ἐνισχύωνται ἀπὸ αὐτόματα ὄργανα πτήσεως.

Συνήθως ὁ πιλότος σὲ καθιστὴ θέσι ἀντέχει σὲ πίεσι 5 G, δηλαδὴ πέντε φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ δύναμι τῆς βαρύτητας, καὶ αὐτὸ ἐπὶ πέντε δευτερόλεπτα. Μετὰ τὰ πέντε δευτερόλεπτα παθαίνει συσκότισι. "Αν ἐπομένως χρειασθῇ νὰ γίνουν πολύπλοκοι χειρισμοί, ὁ πιλότος πρέπει νὰ ξαπλωθῇ μπρούμυτα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ἤδη ἀρχισαν στὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ πειράματα μετὰ αεροπλάνα στὰ ὁποῖα ἡ θέσις τοῦ πιλότου εἶναι μπρούμυτα. Μετὰ τὴ στάσι αὐτὴ τὸ σχῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μπορεῖ νὰ ἀντέξῃ σὲ 12 G περίπου. Ἀλλὰ σὲ αὐτὴ τὴ στάσι θὰ εἶναι ἀδύνατον στὸν ἀνθρώπο νὰ κινηθῇ ἢ νὰ μιλήσῃ. Ἀκόμη καὶ τὰ βλέφαρα εἶναι δύσκολο νὰ κρατηθοῦν ἀνοικτὰ γιατί τὸ βάρος τους δωδεκαπλασιάζεται.

Δὲν εἶναι ἐπομένως νὰ ἀπορῇ κανεὶς γιατί, ὕστερα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἕνας γιατρός τῆς ΡΑΦ ἐξήγησε τελευταῖα ὅτι, ὅπως ἐξελλίσσονται τὰ πράγματα, ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίζει νὰ γίνεται ἐμπόδιο γιὰ τὰ πολεμικὰ αεροπλάνα τοῦ μέλλοντος.

Τὸ μυστικὸ τοῦ εὐτυχισμένου γάμου εἶναι ἀπλό: Νὰ εἶναι οἱ σύζυγοι τόσο εὐγενικοὶ ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλο, ὅσο εἶναι πρὸς τοὺς πιδὸ καλοὺς τοὺς φίλους.

R. Quillen

Μία φορὰ ἕνα αὐτοκίνητο χτύπησε κάποιον, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὸ ἕνα του πόδι. Φυσικὰ αὐτὸς ζήτησε ἀποζημίωσι ἀπὸ τὸν οδηγὸ τοῦ αὐτοκινήτου, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν φάνηκε καθόλου ἀνοικτοχέρης. Τοῦ πρόσφερε 400.000 δραχμές.
—400.000 δραχμές! φώναξε ἀγανακτισμένο τὸ θύμα. Γιὰ σαρανταπενταρὺς μετὰ πέρασες;

Constellation

Μια κυρία πήγε μια μέρα σ' ένα καπελλάδικο. 'Η πωλήτρια της έδειξε όλα τα καινούργια σχέδια. Της δοκίμασε καμμιὰ εικοσαριά καπέλλα, αλλά ή κυρία δεν βρήκε κανένα να της πηγαίνει.
—'Α! Αυτό έδω είναι πολν καλό, φωνάζει σε μια στιγμή στην πωλήτρια. Θα έχετε την καλωσύνη να μου τὸ στείλετε στο σπίτι;
—Ευχαρίστως, κυρία μου, αλλά έχετε υπ' όψι σας ότι είναι αυτό που φορούσατε όταν ήρθατε!

☆

Up.

Μια μέρα πηγαίνει σ' ένα δικηγόρο ένας πελάτης.
—Τὸ πήρα απόφασι, λέει στο δικηγόρο με ήρεμία. Πρέπει να χωρίσω τή γυναίκα μου. Έννοει να έχη μέσα στην κάμαρά μας μια κατσίκα. 'Η βρώμα της είναι ανυπόφορη, καταλαβαίνετε, δεν μπορώ να μυρίζω άλλο...
—Δοκίμασατε να κοιμηήτε με άνοιχτὸ παράθυρο;
—Μά, τί λέτε! Ν' άνοιξω τὸ παράθυρο; Δηλαδή να μου φύγουνε όλα τὰ περισσότερία μου!

☆

Tom Farrell

Δυὸ φίλοι κάνανε τὰ άδύνατα δυνατὰ για να εξοικονομήσουν μερικά χρήματα για να ξεκουραστούν λίγες μέρες σε μιὰ έξοχή. "Όταν φθάσανε στο σταθμό, ὁ ένας, ὁ Λή, μπήζει μιὰ φωνή:
—'Αχ! νομίζω πὼς έχασα τὸ πορτοφόλι μου...
—'Εψαξες καλὰ σε όλες σου τὶς τσέπες;
—'Όλες, ἐκτὸς από μιὰ.
—Καί γιατί δεν ψάχνεις καί σ' αὐτήν; ρωτάει τὸν Λή ὁ φίλος του.
—Γιατί, ἂν δεν είναι κι' ἐκεί, θα πέσω χάμω!

R. Smith

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Κάποτε ένας ξένος ζήτησε να καταταχθῇ στὸν Πρωσσικὸ στρατό. 'Ο άξιωματικὸς τὸν δέχτηκε, παρ' ὅλο πὺν δεν ήξερε λέξι γερμανικά. "Υστερα από λίγες ήμέρες περίμεναν τὸν Αὐτοκράτορα να επιθεωρήσῃ τὸ σύνταγμα. 'Επειδὴ ὅμως ὁ Αὐτοκράτορας συνήιζε να κάνη τρεῖς τυπικὲς ἐρωτήσεις σε κάθε στρατιώτη, ὁ άξιωματικὸς κάλεσε τὸν ξένο να τοῦ μάθῃ τί θα άπαντοῦσε στὸν Αὐτοκράτορα, ἂν άπευθυνόταν σ' αὐτόν.
—Στὴν πρώτη ἐρώτησι, «πόσων ἐτῶν εἰσαι;» λέει ὁ άξιωματικὸς, θα άπαντήσης «24 ἐτῶν». Στὴν δεύτερη, «πόσο καιρὸ ὑπηρετεῖς;», θα άπαντήσης «τρεῖς μήνες». Στὴν τρίτη, «παίρνεις ταχτικά τὸ ταχυδρομεῖο καί τὸ συσσίτιό σου;» θα άπαντήσης «καί τὰ δύο, Μεγαλειότατε». 'Όπως εἶχε άναγγείλει, τὴν ὠρισμένη μέρα, ὁ Αὐτοκράτορας πήγε στο σύνταγμα. Καί άνάμεσα σε τὸσους άλλους, διαλέγει τὸν ξένο να τοῦ κάνη τίς ἐρωτήσεις του. Αὐτὴ τὴ φορά ὅμως άλλαξε τὴ σειρά. Καί ρωτάει:
—Πόσο καιρὸ ὑπηρετεῖς;
—23 χρόνια, Μεγαλειότατε.
—Καλὰ, καί πόσων ἐτῶν εἰσαι; λέει με άπορία ὁ Αὐτοκράτορας.
—Τριῶν μηνῶν, Μεγαλειότατε.
Κατακόκκινος από τὴν ὀργή του ὁ Αὐτοκράτορας τοῦ λέει:
—'Η κουφὸς εἰμαι, ἢ ἐσὺ με κοροϊδεύεις.
—Καί τὰ δυὸ, Μεγαλειότατε, άπαντὰ ὁ στρατιώτης.

Constellation

ΜΑΘΕΤΕ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ

Τοῦ

PAUL BOTD

'Η «κατακόρυφη» άνάγνωσις εξοικονομεῖ χρόνον

Πολλοὶ λίγοι από τοὺς άναγνώστες μου θα ξέρουν ἴσως τὴν διαμορφωθῇ εἰδικὰ για ὅσους δεν διαβάζουν καλὰ ἢ για ὅσους δεν διαβάζουν καθόλου. Τὸ σύστημα αὐτὸ τοὺς βοηθεῖ να διαβάσουν καλύτερα, γρηγορώτερα καί να καταλαβαίνουν καλύτερα. Είναι ένας καινούργιος τομέας μελέτης, πὺν ἢ σημασία του γίνεται ὅλο καί πιὸ φανερὴ, παρὰ τὴν άδιαφορία ὠρισμένων σχολικῶν κύκλων. Πολλοὶ νομίζουν πὼς τὸ σύστημα «Μάθετε να διαβάζετε» είναι ένας τρόπος για να διδάσκεται άπλῶς ἢ άνάγνωσι. 'Αν ένα παιδί δεν μπορεί να διαβάσῃ, αὐτὸ σημαίνει εἴτε πὼς είναι κουτὸ, εἴτε πὼς δεν μελετὰ. Καί ὅμως τὸ δισδάσμα είναι μιὰ ἐξαιρετικὰ πολύπλοκη ἐνέργεια.

Τι είναι άνάγνωσι; Είναι ἡ ἐνέργεια με τὴν ὁποία βλέποντας μιὰ τυπωμένη σελίδα καταλαβαίνουμε τίς ιδέες καί τίς σκέψεις πὺν έχει ἐκφράσει γραπτῶς κάποιος άλλος. Φαίνεται άπλό καί ὅμως τί συμβαίνει πραγματικά ὅταν διαβάζουμε; Προτοῦ φθάσουμε στὴν καθαρὴ άνάγνωσι, προηγείται σειρά ὁλόκληρη από πολύπλοκες ἐνέργειες.

Πρώτα άπ' ὅλα πρέπει τὸ μάτι να δεχθῇ τὴν ἀντανάκλασι τοῦ φωτὸς από τὴν τυπωμένη σελίδα. Πρέπει ἢ εἰκόνα αὐτὴ να μεταβιβαστῇ

με άφάνταστα περίπλοκο τρόπο στὸν ἐγκέφαλο. Πρέπει κατόπιν ἢ εἰκόνα τῶν γραμμάτων να μεταβιθῇ άμέσως κάποιον νόημα στο ἄτομο καί τέλος τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ὀπτικής εἰκόνας, δηλαδή ἢ λέξι, να συσχετιστῇ με άλλες λέξεις για να σχηματιστῇ ένα ὁλοκληρωμένο νόημα. Για έναν καλὸ άναγνώστη ὅλα αὐτὰ τὰ στάδια διαδέχονται τὸ ένα τὸ άλλο ὁμαλά, γρηγορα καί αὐτόματα. Γιατί, ἂν βέβαια εἶχαμε συνείδησι τί γινόταν τὴν ὥρα πὺν διαβάζουμε, τότε ἢ άνάγνωσί μας θα προχωροῦσε πολὺ ἄργα. Προϋποτίθεται ὅμως καί κάτι άλλο ακόμη: Τὰ γραπτὰ σύμβολα πρέπει να ἔχουν τὴν ἴδια σημασία για τὸν συγγραφέα, ὅσο καί για τὸν άναγνώστη, γιατί άλλῶς ἢ άνάγνωσι είναι άδύνατη. 'Αν δεν γνωρίζω π.χ. γραπτὰ σύμβολα τῶν Κινέζων, ἢ θεά τους δεν σημαίνει τίποτε για μένα.

'Εξετάζοντας τὴν πολύπλοκη αὐτὴ λειτουργία είναι φυσικὸ να άπορήσουμε πὼς ὁ μέσος άναγνώστης μπορεί καί διαβάσει τόσο καλὰ καί τόσο γρήγορα. 'Όστόσο, με τὴν ὅλο καί μεγαλύτερη σημασία πὺν δίδεται στὴ μόρφωσι καί με τὸν ἄρθμὸ τῶν διδλίων πὺν είναι ὑποχρεωμένος κανείς να διαβάσῃ στο σχολεῖο καί στο πανεπιστήμιο, γίνεται ακόμη πιὸ ἐπιτακτικὴ ἢ άνάγκη να μπορῇ να διαβάξῃ εύκολα καί γρή-

γορα. Είναι ίσως το σημαντικώτερο προσόν για τη σχολική περίοδο.

Ποιές είναι οι αιτίες που μειώνουν αυτή την ικανότητα; Πολλές και ποικίλες. Πολύ συχνά είναι ζήτημα κατάρτητων γυναικών. Οι πιο σοβαρές περιπτώσεις σχετίζονται συχνά με ψυχικές διαταραχές και άνησυχες. Άλλες φορές το παιδί υποφέρει από κάτι σωματικό και αυτό προκαλεί άνωμαλίες, που δημιουργούν ποικίλες αντιδράσεις και στο τέλος του φέρνουν ταραχή, σύγχυση και αδιαφορία για τον έγχρικό και συναγωνιστή κόσμο γύρω του. Καμιά φορά ένα παιδί που έχει γεννηθεί άριστο αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει το δεξί του χέρι. Αυτό προκαλεί πλήθος συγκινησιακές διαταραχές που επιδρούν και στο διάβασμα. Αν πάλι την εποχή που το παιδί μαθαίνει να μιλάει ακούει στο σπίτι του δυο γλώσσες, μπορεί να πάθει σύγχυση. Τυχάνει ακόμη οι γονείς να πιέζουν το παιδί να διαβάσει νωρίτερα από ό,τι πρέπει κι έτσι να του δημιουργούν μια προκατάληψη, που θα χρειαστεί πολλές κόπες και καιρός για να εξαλειφθεί.

Οι αιτίες που προκαλούν την «αναγνωστική ανικανότητα» άφορουν όλα τα στάδια της ζωής του ανθρώπου. Για κάποια άγνωστη ως τώρα αιτία τα αγόρια αντιμετωπίζουν συχνότερα αυτή τη δυσκολία παρά τα κορίτσια. Οι στατιστικές δείχνουν αναλογία πέντε προς ένα.

☆

Το θέμα αυτό κίνησε το ενδιαφέρον μου ύστερα από δυο περιστατικά. Όταν ο γιός μου ήταν 4—5 ετών, σκεπτόμουν πως μορφώθηκε ο Τζων Στιούαρτ Μίλλ, ένας από τους πνευματικούς γίγαντες της Βικτωριανής Αγγλίας. Ο πατέρας του Μίλλ του έμαθε Λατινικά όταν ήταν έξι ετών και αρχαία Έλληνικά ένα-δυο χρόνια αργότερα. Σαν νέος πατέρας συλλογίζομαι και έχω πως το μυστικό για να πετύχει η παιδεία είναι να αρχίσει νωρίς. Έτσι αρχίσα να μαθαίνει στο γιό μου να διαβάσει προτού φθάσει στην κατάρτη ηλικία, δηλαδή στα έξι

του χρόνια. Η προσπάθειά μου δεν πέτυχε και στο τέλος η γυναίκα μου, λογικότερη από μένα, έθεσε τέρμα στην απόπειρά. Όστόσο, το κακό σταμάτησε, αφού δημιουργήθηκε στο παιδί μια σοβαρή αντίδραση προς το διάβασμα. Κι αυτό φανερώθηκε άρκετα χρόνια αργότερα, όταν ο μικρός πήγαινε στην τετάρτη τάξη. Οι δάσκαλοί του ανακάλυψαν ότι το παιδί δεν μπορούσε ή δεν ήθελε να διαβάσει. Του έδωσαν να απαντήσει σε διάφορα «τέστ». Σε όλα πήρε τον πρώτο βαθμό εκτός από την ανάγνωση. Το σχολείο μου σύστησε να απευθυνθώ σε ένα ειδικό της μεθόδου «Μάθετε να διαβάσετε». Πραγματικά, μέσα σε λίγο καιρό ο γιός μου παρακολουθούσε θαυμάσια την τάξη του. (Και για να μη νομίζει ο σκεπτικιστής αναγνώστης πως το παιδί ήταν κουτό, αναφέρω πως αργότερα ήρθε πρώτος στην τάξη του τελειώνοντας το δημοτικό σχολείο). Πολλές φορές σκέφθηκα τι επίδραση θα είχε στη ζωή του αυτή η δυσκολία αν δεν είχε υπερνικηθεί εγκαίρως.

Το δεύτερο περιστατικό που με έκανε να προσέξω καλύτερα το θέμα αυτό σχετιζόταν με ένα από τους μαθητές μου στην ιστορία. Τον είχα προσέξει από καιρό και μια μέρα, όταν τον βρήκα αδιάβαστο, τον κράτησα για του δείξω πως να μελετά. Του είπα να μου πη πως έτοιμαζε το μάθημά του. Μου απάντησε ότι το διάβαζε. «Εν τάξει, διάβασε το παρακάτω δυνατά». Και τότε ανακάλυψα πόσο άργα και άσχημα διάβαζε. Δεν ήταν καθόλου παράξενο που δεν μπορούσε να καταλάβει τα νοήματα όταν σκόνταφε στις απλούστερες λέξεις. Ύστερα από αυτή την ανακάλυψη άλλαξα τον τρόπο της διδασκαλίας μου. Κάθε φορά αφιέρωνα λίγη ώρα για να εξηγήσω τις δυσκολότερες λέξεις και για να τον βοηθώ να μάθει να προχωρή γρήγορα το βλέμμα του πάνω στις γραμμές. Προσπάθησα ακόμη να του μάθω να ξεχωρίζει τις πιο σημαντικές φράσεις από τις πιο ασήμαντες. Και σιγά

σιγά η απόδοσή του βελτιώθηκε αίσθητά.

Τα περιστατικά αυτά με έκαναν να ενδιαφερθώ πολύ για την ανάγνωση. Και έθεσα στον εαυτό μου το ερώτημα: «Διαβάσω άραγε καλά;» Πίστεια πως ήμουνα ένας καλός αναγνώστης. Μήπως δεν είχα μάθει ανάγνωση στο σχολείο; Μήπως δεν είχα τελειώσει Πανεπιστήμιο, δεν είχα διαβάσει ένα σωρό βιβλία; Ναι, αλλά μπορεί να είχα και λάθος.

Με τις σκέψεις αυτές έφθασα στο συμπέρασμα να ακολουθήσω μια σειρά μαθημάτων της μεθόδου «Μάθετε να διαβάσετε». Έμαθα να διαβάζω με ευκολία τις πιο μεγάλες και δύσκολες λέξεις, αλλά το κυριώτερο είναι πως τελειώνοντας τα μαθήματα είχα πεισθεί απόλυτα για δυο πράγματα. Πρώτο ότι ο μέσος άνθρωπος χωρίς να ακολουθήσει ειδικά μαθήματα μπορεί εύκολα να βελτιώσει πολύ τον τρόπο που διαβάζει. Και δεύτερο, κατάλαβα πόσο σημαντική είναι αυτή η τόσο «άπλη» ενέργεια, η ανάγνωση.

Με πρακτική εξάσκηση κατώρθωσα να αυξήσω κατά 25% την ταχύτητα με την οποία διαβάζω χωρίς να θυσιάσω καθόλου την κατανόηση του κειμένου. Ένας φίλος μου προσποθεί να επιτύχει να διαβάσει «κατακόρυφα» τις εφημερίδες. Έγω αμφιβάλλω αν θα το κατορθώσω ποτέ. Άλλα για να καταλάβετε τι σημαίνει «κατακόρυφη» ανάγνωση πρέπει να σκεφθείτε τι κάνει ο αναγνώστης όταν διαβάζει μια κανονική τυπωμένη γραμμή σε μια στήλη εφημερίδας. Άς πάρουμε για παράδειγμα την ακόλουθη φράση, παρμένη από μια εφημερίδα:

«Εν τώ μεταξύ οι ξένοι έμποροι της χώρας κατάλαβαν ότι η νέα συμφωνία περί των ενδοευρωπαϊκών πληρωμών δεν θα συνετέλει πολύ εις την ελάττωσι της έλλειψως δολλαρίων ούτε εις την λύσιν των προβλημάτων τους».

Ο κοινός αναγνώστης θα προσηλώσει το βλέμμα του στο «Εν τώ μεταξύ» και γρήγορα θα περάσει στο «οι ξένοι έμποροι» και

ύστερα στο «της χώρας». Ο πεπειραμένος αναγνώστης θα κυττάξει ίσως την πρώτη λέξη και ύστερα θα «πάρη» τις επόμενες λέξεις της γραμμής με μια ματιά. Μετά θα περάσει κανονικά στη δεύτερη γραμμή. Αυτήν θα την διαβάσει ίσως με τρεις ματιές. Ο κακός αναγνώστης θα χρειάζεται μια ματιά για κάθε λέξη χωριστά. Είναι φανερό πως όσο καλύτερος είναι ο αναγνώστης, τόσο λιγότερες «ματιές» χρειάζεται για κάθε γραμμή.

Για να βελτιωθεί κανείς την απόδοσή του στο διάβασμα, μπορεί να προσπαθήσει να μεγαλώσει την «ακτίνα του ματιού» του, δηλαδή τον αριθμό των λέξεων που πιάνει με μια ματιά. Κατακόρυφη ανάγνωση σημαίνει να πιάνεις με μια ματιά ολόκληρη τη γραμμή της στήλης. Έτσι το μάτι αντί να κινείται από άριστερα προς τα δεξιά από τη μια γραμμή στην άλλη, προχωρεί προς τα κάτω μένοντας στο κέντρο της στήλης και πιάνοντας ολόκληρη τη γραμμή με μια ματιά. Όταν πρωτάκουσα γι' αυτό το σύστημα, είπα κατηγορηματικά: «Αδύνατο να γίνει». Και όμως υπάρχουν μερικοί εξαιρετικοί άνθρωποι που το κατορθώνουν και βέβαια η ταχύτητα με την οποία διαβάζουν είναι αφάνταστη. Για να επιτύχετε πρέπει να αρχίσετε με μικρές απλές φράσεις και ύστερα σιγά-σιγά να τις μεγαλώσετε. Αν κανείς απόφαση να αφιερώσει σ' αυτή την προσπάθεια ένα τέταρτο κάθε μέρα και να την πάρη λίγο σαν παιχνίδι, είμαι βέβαιος πως θα βελτιωθεί πολύ την ταχύτητά του στο διάβασμα.

Ο άρχος αναγνώστης δικαιολογείται πολλές φορές λέγοντας: «Ναι, διαβάζω άργα, αλλά καταλαβαίνω καλύτερα από κείνον που διαβάζει γρήγορα». Τα τέστ έδειξαν ότι αυτό συνήθως δεν είναι αλήθεια. Νομίζω πως ο ταχύς αναγνώστης συλλομαίνει την έννοια χωρίς να έχει συνείδηση της κάθε λέξεως χωριστά. Το γεγονός ότι ο άρχος αναγνώστης αφιερώνει περισσότερη ώρα σε κάθε λέξη τον κάνει να προσέχει πιο

πολύ τις λέξεις, παρὰ τις έννοιες σάν σύνολο.

Ποιά ταχύτητα όμως θεωρείται ή ιδεώδης στο διάβασμα; Στο έρώτημα αυτό δεν υπάρχει ώρισμένη απάντησι. Η ήλικία, ή δυσκολία του κειμένου, ή μόρφωσι, ή πείρα και ή αντίληψι είναι παράγοντες που επηρεάζουν την ταχύτητα στο διάβασμα. Μπορεί ένας τελειόφοιτος γυμνασίου να διαβάσει τις ειδήσεις στην έφημερίδα με ταχύτητα περίπου 250 λέξεις τὸ λεπτό, αυτή ή ταχύτητα όμως δεν είναι πολύ καλή και βελτιώνεται με την έξάσκησι. Ο πεπειραμένος άναγνώστης μπορεί να διαβάσει τὸ ίδιο κείμενο

με ταχύτητα 500 λέξεις τὸ λεπτό. Μερικοί άνθρωποι διαβάζουν και 800 λέξεις τὸ λεπτό ή και περισσότερο.

Θά έλθη ίσως μιὰ μέρα που ή άνάγνωσι θα διδάσκεται σαν ιδιαίτερο μάθημα και στις άνωτερες τάξεις των σχολείων. Πάντως οι δάσκαλοι θα πρέπει να έχουν πάντα υπ' όψι τους πώς υπάρχουν πολλά παιδιά που δυσκολεύονται στο διάβασμα και στις προχωρημένες τάξεις και ότι χωρίς να έχουν ειδικές γνώσεις μπορούν να τὰ βοηθήσουν θαυμάσια για να υπερνικήσουν τὴν δυσκολία με τὴν συμπάθεια, τὴν έπιμονή και τὴ λεπτότητα που θα τους δείξουν.

Ένας υπάλληλος ζητούσε από τὸν προϊστάμενό του, ένα γέρο Σκωτσέζο, να τὸ κάμη αύξηση. Ο Σκωτσέζος σκέφθηκε λιγάκι και στο τέλος τὸ εἶπε:

—Κατὰ βάθος, αν τὸ καλοξετάσουμε τὸ πράγμα, δεν έχεις δουλέψει ποτέ για μένα. Κάθισε έδω να τὰ λογαριάσουμε μαζί. Ο χρόνος έχει 365 ήμερες· 8 ώρες που κοιμάσαι κάθε μέρα, μάς κάνουν 122 ήμερες. Όταν τις βγάλουμε από τις 365 μένουν 243. 8 ώρες τὴν ήμέρα τις έχεις για άνάπαυσι, δηλαδή έχουμε ακόμη 122 ήμερες τὸ χρόνο, ὁπότε μάς μένουν πιά 121 εργάσιμες. Βγάλε τώρα τις 52 Κυριακές, μένουν 69 ήμερες. Τα άπογεύματα τὸυ Σαββάτου δεν εργάζεσαι. Έχουμε ακόμη 26 ήμερες άναπαύσεως, ὁπότε μάς μένουν 43 εργάσιμες. Έχεις μιὰ ώρα κάθε μεσημέρι, δηλαδή άλλες 16 ήμερες τὸ χρόνο. Αν αφαιρέσεις από τις 27 ήμερες που μένουν τις δύο έβδομάδες τὴς θερινῆς άδειας, θα δῆς ότι δεν έχεις πιά παρὰ 13 ήμερες. Οι έπίσημες άργίες, κατὰ τις ὁποῖες τὰ γραφεῖα δεν εργάζονται, είναι άλλες 12... Υστερα από όλα αυτά μάς μένει μιὰ και μόνη ήμέρα. Αλλά αυτή ή μιὰ ήμέρα είναι ή γιορτὴ σου... Και φυσικά, ποιὸς δουλεύει τὴν ήμέρα τὴς γιορτῆς του;

Constellation

Μόδα και Τέχνη

Πολλά υλικά, άπ' όσα φτιάχνουν τὴν γυναικεία τουαλέττα, παράγονται έξω από τὸ Παρίσι. Τὸ Λονδίνο —ή μάλλον ή Άγγλία γενικά και ή Σκωτία ιδιαίτερα— στέλει τὰ θαυμάσια μάλλινα υφάσματα, που είναι ή βάση τὸυ καλοῦ ταγιέρ σε όλη τὴ γῆ. Και οι ράφτες στο Λονδίνο έχουν ὑπεροχή στο άυστηρό ρούχο, ὅπως ή βιομηχανία τὴς Άμερικῆς έχει τὴν ειδικότητα να δίνει κάθε χρόνο νέο κέφι στο φορεματάκι σπόρ, στο σόρτς, στο κοστούμι τὸυ μπάνιου. Και ή 'Ιταλία κατάρθωσε και κρατᾷ μιὰ ζηλευτὴ θέσι στον κόσμο τὴς μόδας και εκεί, στο Κάπρι, γεννιούνται πολλοί νεωτερισμοί, που κάνουν τὸν γύρο τὴς γῆς. Δεν βασιλεύει τὸ Παρίσι άναντίρρητα, παρὰ μονάχα σε ένα κεφάλαιο: Στο θραδινὸ φόρεμα. Έκεῖ κανείς δεν τὸ πλησιάζει. Ο,τι θραδινὸ δεν έχει ξεκινήσει από παριζάνικο άτελιέ, ὅ,τι δεν έχει μιμηθῆ κάποιο παριζάνικο πρότυπο, ανήκει στην κατηγορία τὴς άμερικάνικης κουρελαρίας ή τὴς άγγλοσαξωνικῆς κουρτίνας. Μόνο τὸ Παρίσι τολμᾷ, μόνο τὸ Παρίσι ξετυλίγει τόπια ὁλόκληρα επάνω σε ένα μονάχο φόρεμα και παίζει χωρίς προλήψεις.

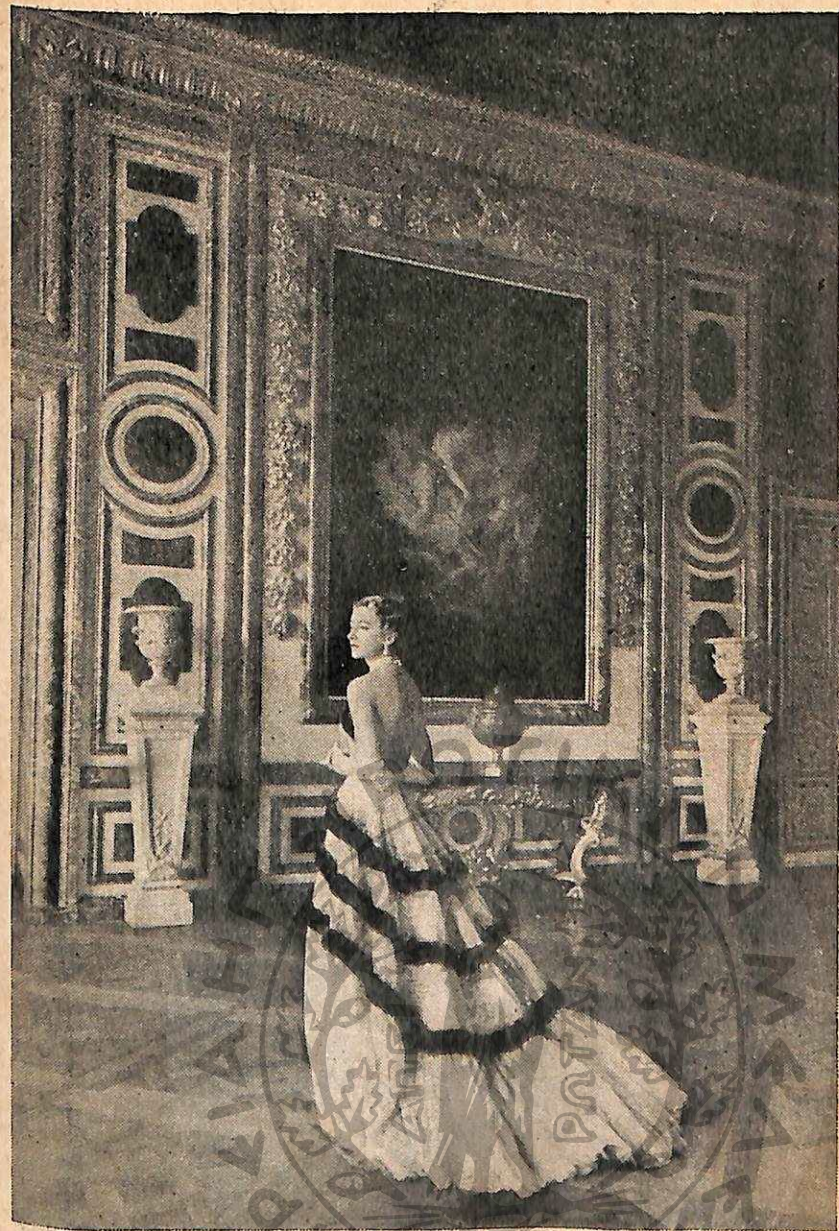
Ποτέ τὰ θραδινὰ φορέματα δεν ήταν τόσο ωραία. Στενά, φαρδεῖα, μουσελίνες άφράτες και θραεῖα στητὰ σατέν, βελούδα και τούλια, όλα φοριόνται. Και μερικά από αυτά, φωτογραφημένα μέσα στα Άνάκτορα τὼν Βερσαλλιῶν, σαν έργα τέχνης που αξίζουν τέτοιον πλαίσιο, σὰς παρουσιάζουμε σήμερα:

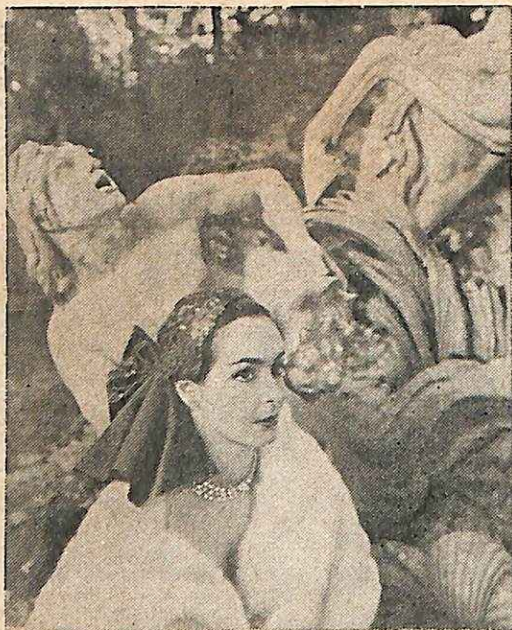
Μοντέλο τὸυ Οἴκου Μάγκν Ρούφ. Η μεγάλη εσάρπα από γαλάζιο τούλι δίνει ὁμορφες σκιές στο λευκὸ σατέν φόρεμα που είναι κεντημένο με στράς.

Φόρεμα της Μπουγιέρ, σὲ στὴλ «Ἰνφάντα». ἀπὸ βελούδο β.ολέ καὶ σατέν λευκό, γαρνιρισμένο μὲ ἀπλικάσιόν ἀπὸ βελούδο, σειρήτια ἀσημένια καὶ κρυστάλλινες χάνδρες.

Βραδινὸ φόρεμα τοῦ Πιέρ Βαλμαίν. Τρέσσεσ ἀπὸ γούνα βίζουν ἐξαίρουν τὴ λαμπρότητα τῆς λευκῆς δαντέλλας.

Καπέλλο του Οίκου Μόντ
έ Νανό, από βελούδο καφέ
κεντημένο.

Μικρό βραδινό καπέλλο
του Ζιλμπέρ Όρσέλ από
σατέν ρόζ, κεντημένο με
φιλντισένιες και μετάλλι-
νες χάνδρες και γαργιο-
σμένο με ρόζ τούλι.

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ σερισσόλερα;

"Όπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστε-
ρίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματι-
στοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ λέξεων εἶναι, σὲ κάθε λέξι, πολ-
λές. Ἐκεῖνο πού ἐπιδιώκει ἡ ἀσκηση αὕτη, πού εἶναι συνάμα μιὰ
διδασκτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς
λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμοὺς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό
μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν
τόσοι βαθμοί, ὅσοι ἀναφέρονται στὸν παρακάτω πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ
τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ὅμως μόνο ἡ χρησιμοποίησις ἀρτίων λέ-
ξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημο-
νικῶν ὄρων κλπ. Πασίγνωστοι λέξεις ξενικῶν ὄρων ἐπιτρέπονται
ἐπίσης.

Μετοχές ὅμως, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί,
γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 210 βαθμούς, θὰ
ἔχετε ἐπιτύχει μίαν πολὺ καλὴν βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεών μας θὰ βρῆτε ἓνα παράδειγμα μὲ μίαν
ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑ-
περβῇ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

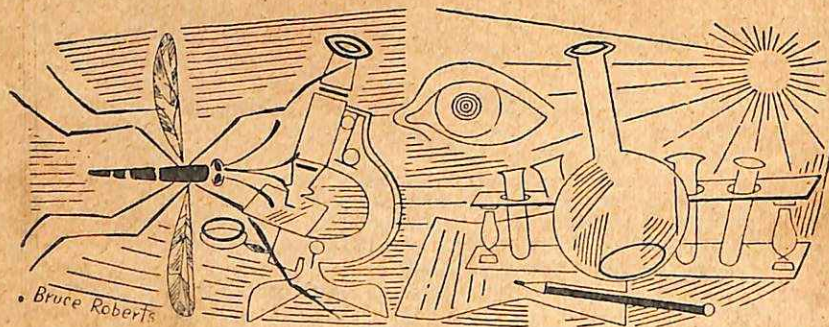
Βαθμολογία:

1)	Ε	*	*	*	*	Α	*	*	Ο	Σ =
2)	Κ	*	*	*	*	*	*	Τ	Η	Σ =
3)	Α	*	Α	*	*	*	Α	*	*	Σ =
4)	*	*	*	Ο	*	*	Α	*	Η	Σ =
5)	Ε	Υ	*	*	*	*	*	*	Ο	Σ =
6)	*	Α	Τ	*	*	*	*	*	Ο	Ν =

Σύνολον βαθμολογίας

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 118)

Έπτά χρόνια προόδου

Ένας άπολογισμός

Από το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ως σήμερα οι επιστήμονες επέτυχαν σημαντικές προόδους σε πολλούς τομείς της επιστήμης. Χιλιάδες ειδικοί ερευνηται που εργάζονται για διάφορες βιομηχανίες ή για τις κυβερνήσεις των χωρών τους έχουν εφεύρει καινούργια ή έχουν βελτιώσει παλαιότερα προϊόντα χρήσιμα στην ιατρική και τη γεωργία καθώς και σε διάφορες βιομηχανίες.

Ιατρική

Οι πιο σπουδαίες εξελίξεις έγιναν στον τομέα της Ιατρικής. Το 1945 άρχισε να πουλιέται ελεύθερα στην αγορά η πενικιλίνη, το πρώτο αντιβιοτικό, που ανακαλύφθηκε από Βρετανό επιστήμονα. Γρήγορα ακολούθησαν άλλα αντιβιοτικά φάρμακα ακόμη πιο αξιόλογα. Η στρεπτομυκίνη εμφανίστηκε το 1945, ή χρυσομυκίνη, ή θακκιντρακίνη και η χλωρομυκητίνη το

1948 και η τετρακυκλίνη το 1950. Τα φάρμακα αυτά συντέλεσαν ώστε να θεραπεύονται με αποτελέσματα καλύτερα από κάθε άλλη φορά ασθένειες σοβαρές όπως η πνευμονία, ο τύφος, οι διαλείποντες πυρετοί, η μηνιγγίτις, ή άμοιβαδική δυσεντερία και ο κοκκύτης.

Μερικά αντιβιοτικά χρησιμοποιήθηκαν για σκοπούς έντελως καινούργιους, για να ενισχύσουν

την ανάπτυξη των φυτών και των ζώων. Δεν είναι καθόλου άπιθανο ότι τα πειράματα και οι έρευνες στον τομέα αυτό θα έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων.

Ένα μεγάλο βήμα έγινε στην ιατρική με τις ορμονικές ουσίες, την κορτιζόνη και την ACTH (άδρενοκορτικοτροπική ορμόνη). Με τα φάρμακα αυτά προόδευσε αρκετά η θεραπεία της ρευματικής αρθρίτιδος για την οποία άλλοτε δεν υπήρχαν αποτελεσματικά φάρμακα. Συγχρόνως τα φάρμακα αυτά έδωσαν στους γιατρούς καινούργια όπλα για να καταπολεμήσουν τον ρευματικό πυρετό, το άσθμα, τον έαρινό κα-

τάρρουν και μερικές άλλες αλλεργίες.

Στην περίοδο που ανασκοπούμε χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά σε ευρεία κλίμακα και το Ντι Ντι Τι για να καταπολεμηθεί η έλονοσία και ο έξανθηματικός τύφος. Το Ντι Ντι Τι σκοτώνει τα κουνούπια που δημιουργούν την έλονοσία και τις ψείρες που προκαλούν τον έξανθηματικό τύφο.

Οι γιατροί και οι επιστήμονες ερευνηται έπιτελέσανε τα τελευταία χρόνια σημαντικές έπιτυχίες στην θεραπεία της παιδικής παραλύσεως, της φυματίωσης (με έμβόλιο BCG και το ίσονιαζίλντ) και των καρδιακών άσθθναιών.

Ηλεκτρονική

Μεγάλη ανάπτυξη σημειώθηκε και στα ηλεκτρονικά έφοδια για ραδιόφωνα, συσκευές τηλεόρασεως και ραντάρ και άριθμομηχανές. Μερικές από τις ηλεκτρονικές εφευρέσεις έχουν ζωτική σημασία για την άεροπορία. Χρησιμοποιούνται στα άεροπλάνα για τις ραδιοσυσκευές ύψηλης συχνότητας, για τα ηλεκτρονικά βοηθήματα άεροναυτίας, για τα συστήματα προσγειώσεως με κακοκαιρία, για τους αυτόματους πιλότους και για την συσκευή OMNI-MAG που λύνει αυτόματα κάθε δυσκολία σχετική με τον προσανατολισμό, την άεροναυτία, την προσέγγιση και την προσγείωση.

Σε πολλές σιδηροδρομικές γραμμές χρησιμοποιείται τώρα ένα καινούργιο ηλεκτρονικό σύστημα «κεντρικού ραδιοελέγχου» που συνδέει όλόκληρο το συγ-

κοινωνιακό σύστημα. Με τον τρόπο αυτό το κέντρο μπορεί να έπικοινωνήση με ραδιοτηλέφωνα με κάθε τραίνο σε οποιοδήποτε σημείο της γραμμής.

Τα έμπορικά πλοία ταξιδεύουν σήμερα με περισσότερη ασφάλεια γιατί είναι έφοδιασμένα με ηλεκτρονικό ραντάρ και ηλεκτρονικό ύθυομετρητή που τους δίνει μια συνεχή εικόνα του ύθυοθ της θάλασσας. Το ίδιο σύστημα άποδείχτηκε έξαιρετικά πολύτιμο για να έπισημαίνονται τα μεγάλα κοπάδια των ψαριών και τώρα το χρησιμοποιούν άλιευτικές έταιρείες σε όλο τον κόσμο.

Η τηλεόρασι έπιτυγχάνεται χάρη σε μια άλλη ηλεκτρονική συσκευή που χρησιμοποιείται πολυ μετά τον τελευταίο πόλεμο. Για την ώρα οι έκπομπές της τηλεόρασεως γίνονται μόνο για περ-

ωρισμένες αποστάσεις. Όσοι πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθούν και έκπομπες τηλεοράσεως μεγάλων αποστάσεων.

Μιά από τις πιο σημαντικές επιτυχίες της ηλεκτρονικής επιστήμης είναι ο «μεταβιβαστής», δηλαδή ένα είδος λιλιπούτειας συσκευής, σε μέγεθος μπιζελιού, που αποτελείται από ένα μόριον γερμανίου (μιας ουσίας που θγαίνει από μεταλλεύματα ψευδαρ-

γύρου) κλεισμένη μέσα σε πλαστική ύλη. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι ο μεταβιβαστής θα αντικαταστήσει τη λυχνία κενού στις βελτιωμένες ραδιοσυσκευές, στις συσκευές τηλεοράσεως, στα τηλέφωνα μακρών αποστάσεων και σε άλλες συσκευές. Η ίδια συσκευή θα μπορούσε να συντελέσει στην κατασκευή ταχύτερων και πιο αποδοτικών ηλεκτρονικών αριθμομηχανών ή ηλεκτρονικών έγκυφάων.

Βιομηχανία

Σημαντικές μεταβολές επέφερε η επιστήμη και στις βιομηχανίες. Η μέθοδος με την οποία γίνεται το συνθετικό ελαστικό έχει πολύ βελτιωθεί. Η βιομηχανία πλαστικών που πριν από τον πόλεμο ήταν κυριολεκτικά άγνωστη απέκτησε ιδιαίτερη σπουδαιότητα κυρίως για ώρισμένες χώρες. Συγχρόνως τελειοποιήθηκαν οι μέθοδοι παραγωγής συνθετικής βενζίνης από το κάρβουνο και τα φυσικά αέρια καθώς και η παραγωγή χημικών προϊόντων από κάρβουνο και πετρέλαιο. Από τα άχρηστα υλικά της χαρτοποιίας δημιουργήθηκε μια έντελως καινούργια ομάδα χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται στις ύφαντουργίες και στις βιομηχανίες κατεργασίας δερμάτων, πετρελαίου και ελαστικού. Ακόμη, οι καινούργιες χημικές μέθοδοι συντελούν στην καλύτερη απόδοση των πετρελαιοπηγών.

Στις μεταλλουργίες οι επιστήμονες έρευνήται παρουσίασαν κράματα χάλυβος πολύ ανθεκτικά, ελαφρά και αντιδιαβρωτικά

που προορίζονται για ειδικές χρήσεις. Η επιστήμη βρήκε πολλούς τρόπους για να χρησιμοποιήσει το μαγνήσιο, το ελαφρύ μέταλλο που θγαίνει από το θαλάσσιο νερό, και τελευταίως τελειοποιήθηκε μια μέθοδος για να παράγεται χωρίς μεγάλη δαπάνη ζirkόνιο, ένα μέταλλο εξαιρετικά ανθεκτικό στη διάβρωση και για αυτό πολύτιμο για τα κράματα μετάλλων.

Για τις ύφαντουργίες η επιστήμη δημιούργησε στα τελευταία χρόνια αρκετά καινούργια συνθετικά «θαυματοργά νήματα». Τα κυριότερα είναι το όρλον, το νταϊνέλ, το ντακρόν, το ακριλάν, το σαράν, το βικάρα και το κρόμσπαν. Τα νήματα αυτά συμπληρώνουν τώρα το ραγιόν και το νάυλον, τα πρώτα νήματα που δημιούργησε η επιστήμη, για την κατασκευή ύφασμάτων. Τα καινούργια νήματα έχουν ιδιότητες που βοηθούν στην βελτίωση της εμφάνισης και της αντοχής. Ένας ειδικός στα ζητήματα της ύφαντουργίας Αμερικανός προβλέπει πως ως το 1955 περισσότε-

τερα από τα μισά ύφασματα που χρειάζονται για τα ρούχα των ανδρών και των γυναικών στις

Ένωμένες Πολιτείες θα γίνονται από τα καινούργια αυτά νήματα.

Αεροπορία

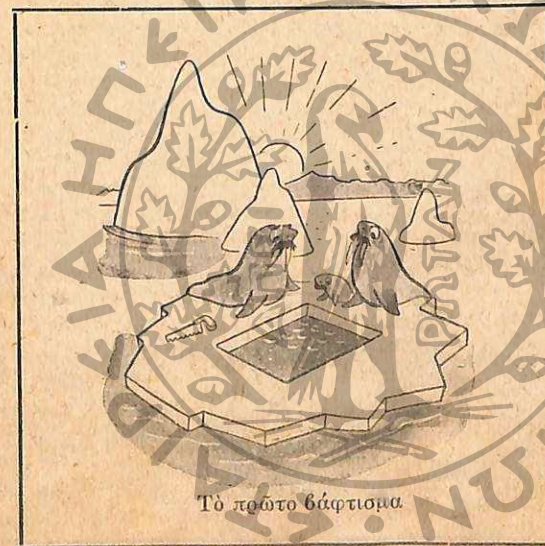
Στον τομέα της αεροπορίας η επιστήμη έφερε αλλεπάλληλες βελτιώσεις στα αεριοωθούμενα και οι Βρετανοί κατασκεύασαν τα πρώτα επιβατικά αεριοωθούμενα που ταξιθεύουν από τη μια

ήπειρο στην άλλη με ταχύτητα 800 χιλιομέτρων την ώρα. Τα τελευταία αεριοωθούμενα έχουν δύναμη κινητήρων 25.000 ίππων, ενώ πριν από λίγα χρόνια είχαν 1.000 ίππων.

Γεωργία

Για τη γεωργία οι επιστήμονες ανέκλυψαν πολλούς καινούργιους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούνται αποδοτικά διάφορα άχρηστα αγροτικά υλικά που πρώτα είχαν μικρή ή καμιά έμπορική αξία. Έτσι ά-

πό το άχυρο του σιταριού γίνονται τώρα ψάθες και χαρτί, από τα υπολείμματα του ζαχαρακάλαμου γίνονται ίνες με τις οποίες πλέκονται επενδύσεις τοίχων και μονώσεις.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Θά ήταν κοινοτοπία να τονίση κανείς, ότι η γυναίκα πρέπει, όπως και ο άνδρας, να ασκη τακτικά το σώμα της, για να δια-

γερούς και ελαστικούς κοιλιακούς μύς και διορθώνει το πολύ διαδεδομένο ελάττωμα στη στάση της λεκάνης, τη λόρδωσι, που

"Ασκ. σκελών

Η σύγχρονη
γυναικεία
γυμναστική

"Ασκ. γλουτών

τηρή την υγεία και την ομορφιά του.

Τί είδους γυμναστική όμως πρέπει να κάνει η γυναίκα, που να είναι προσαρμοσμένη στην ειδική διάπλασι του σώματός της και στην όλη της ιδιοσυγκρασία; Η γυναικεία γυμναστική, εκτός από τον γενικό σκοπό, δηλ. την υγεία και άρτια ανάπτυξη του σώματος, έχει και δύο ειδικές επιδιώξεις:

"Ασκ. λεκάνης

1. Να προετοιμάση το γυναικείο σώμα για την τεκνοποίηση, και 2. Να

κοιλιᾶς και της λεκάνης, οι οποίες, σημειωτέον, ρυθμίζουν συχνά και ανωμαλίες των ωθηκόν. Με τη συστηματική αυτή εκγύμνασι της λεκάνης και της κοιλιᾶς, που γίνεται κατά πολύ με κινήσεις των κάτω άκρων, επέρχεται κι' ένα άλλο, αίσθητικό πλέον αποτέλεσμα: καταπολεμιέται ή τάσι για παχυσάρκια των

"Ασκ. κοιλιᾶς

δόση στο γυναικείο σώμα όχι μόνο δύναμι, αλλά και ελαφράδα, ευλυγισία, χάρι.

Για να εξυπηρετήση τον πρώτο σκοπό δίνει στο σώμα του κοριτσιού

"Ασκ. λεκάνης

γλουτών και μηρών, που δυστυχώς στη ράτσα μας είναι πολύ έκδηλη, και αποτελεί τον καμμό των περισσότερων γυναικόν. "Αλλες ειδικές ασκήσεις φτιά-

χνουν καλλίγραμμες κινήσεις, που είναι απαραίτητες για κάθε σώμα που θέλει να λέγεται ωραίο.

"Όσον αφορά τον κορμό, η γυναικεία γυμναστική φροντίζει, όπως και η ανδρική, να καλλιεργη ἴσιες, τεντωμένες πλάτες, καθώς κι' ευρύ και ελαστικό θώρακα. Τα χέρια όμως, δέν προσπαθεί να τὰ κάνει μυώδη και δυνατά, αλλά ελεύθερα, αρμονικά και ευγραμμά.

Κι' ἐδῶ φθάνομε στη δεύτερη επιδίωξι της γυναικείας γυμναστικής: γυναικείο σώμα όχι μόνο γερό και δυνατό, αλλά ελαφρό και χαριτωμένο.

Για να πετύχη αυτό η σύγχρονη γυναικεία γυμναστική μεταχειρίζεται κοντά στις καθαρά ορθοσωματικές ασκήσεις και πολλές κινήσεις ρευστές συνεχείς, παλμικές, δίδοντας μεγάλη σημασία στην ποιικιλία της ταχύτητας, καθώς και στην ἔντασι, και συνδυάζοντας τις με βηματισμούς, με τρε-

Χαλάρωμα κορμού

ξιμάτα με πηδήματα και γενικῶς με μετακινήσεις ολοκλήρου του σώματος. Οἱ κινήσεις αυτές ἔχουν τὰ ἑξῆς φυσιολογικά και ψυχολογικά πλεονεκτήματα:

1. Δίνουν τη δυνατότητα στους μύς να ασκούνται πολύ περισ-

Ελεύθ. κινήσεις

σότερη ὥρα χωρίς να κουράζονται.

2. Καλλιεργοῦν τὸν ἄρτιο και γρήγορο συντονισμό των μελών και ἐπομένως τὴν ταχύτητα τῆς ἀντιδράσεως και τὴν ἀκρίβεια τῆς ἐκτελέσεως,

3. Δημιουργοῦν μετὸ ρυθμικό τους χαρακτηριστὴ ἔντονο τὸ αἰ-

σθημα τῆς χαρᾶς και εὐεξίας. 4. Ἐχουν ἀξία και γιὰ τὴν αἰσθητική ἀγωγή τοῦ ἀτόμου, γιατί εἶναι ἀναμφισβήτητα αἰσθητικῶς πολὺ ἀνώτερες ἀπὸ τις ξερὲς και στατικές κινήσεις τῶν παλαιότερων συστημάτων.

☆

"Ἐνα ἄλλο κεφάλαιο, πολὺ σπουδαῖο γιὰ τὴν σύγχρονη σωματική ἀγωγή εἶναι τὸ χαλάρωμα τῶν μυῶν. "Ὅπως ξέρομε, γιὰ νὰ κινηθῇ ἕνα μέλος τοῦ σώματος, δίνεται ἕνα παράγγελμα ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλο στὸ νεῦρο, τὸ νεῦρο μεταδίνει τὸν ἐρεθισμό στους ἀρμόδιους μύς, οἱ μύς συστέλλονται και μετὰ τὴν συστολή αὐτὴ

Χαλάρωμα κορμού

κινοῦν τὸ μέλος ποὺ θέλομε. Αὐτὴ τὴν ἱκανότητα τῶν μυῶν ἀσκοῦμε με ὅλες τις ἀσκήσεις ἐντάσεως.

Εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου σπουδαῖο, νὰ μποροῦν οἱ μύς νὰ ἐκτελέσουν, γρήγορα και θετικά και τὸ ἀντίθετο παράγγελμα, δηλαδή νὰ

Ελεύθ. κινήσεις

αφήσουν τη συστολή στην οποία βρίσκονται και να διασταλούν να χαλαρώσουν.

Πολύ συχνά οι άνθρωποι, που ζούν σε κλειστούς χώρους με δουλειές καθιστικές, έχουν αποκτήσει την ξένη να σφίγγονται και να κουράζονται άδικα, καταβάλλοντας για κάθε κίνηση περισσότερη μυϊκή εργασία, απ' όση χρειάζεται, χωρίς να μπορούν να πετύχουν τις ξεκουραστικές διαστολές των μυών. Γιαυτό η σύγχρονη γυμναστική εφαρμόζει ειδικές ασκήσεις χαλαρώματος.

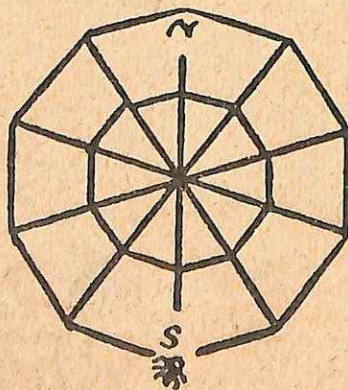
Καταλήγοντας λοιπόν συμπεραίνουμε, ότι η σύγχρονη, ελεύθερη γυναικεία γυμναστική, βασισμένη σε ανατομικές, φυσιολογικές και ψυχολογικές θάσεις, εξυπηρετεί πλήρως το σκοπό της:

προετοιμάζει το γυναικείο σώμα για τον προορισμό του, την τεκνοποίησι και του δίνει καλλιγραμμία, ελαστικότητα και χάρη.

Πολύτιμο συνεργάτη βρίσκει η γυμναστική αυτή στη μουσική. Πρέπει όμως η μουσική να είναι τέτοια, που να σφιχτοδένεται με την κίνησι και να υπογραμμίζει καθετί το χαρακτηριστικό της, λ.χ. αν είναι θαρείά, ελαφριά, γοργή, αργή, ελαστική, διακεκομμένη κ.λ.π. Μια τέτοια μουσική υποβοηθεί, φτερώνει την κίνησι και κάνει την άσκησι ψυχαγωγία. Κέφι και χαρά σκορπίζονται παντού, όπου γυμνάζονται νέες με το συγχρονισμένο ελεύθερο σύστημα και με συνοδεία μουσικής.

Πολυξένη Ματέυ - Ρουσσοπούλου

Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΝΗΣ

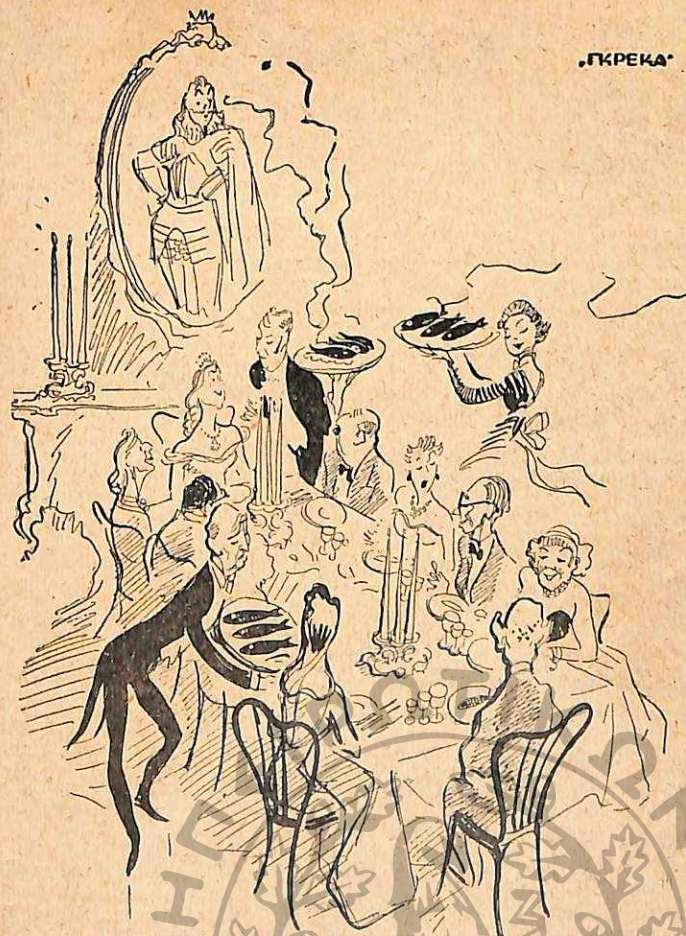
Από πόσους δρόμους μπορεί μια αράχνη να πάη από το σημείο S στο σημείο N ακολουθώντας πάντα τις γραμμές του σχεδίου, και όχι πηδώντας ατθάρετα στο S.

Νομίζετε πώς υπάρχουν 18, 57, 92 ή 141 δρόμοι;

Οι γραμμές που διακόπτονται από τα γράμματα S και N θεωρούνται σαν να μην έχουν διακοπή.

Γυρίστε στη σελίδα 118

„ΓΚΡΕΚΑ“

Οι όνομαστές αγγλικές ρέγγες
HENRY SUTTON σερίβοντα!
πλέον και στα επίσημα τραπέζια
με ένθουσιώδη εκ μέρους όλων
ύποδοχήν.

Έχετε πάντοτε στο κελλάρι σας
ρέγγες HENRY SUTTON.
Είναι οι καλύτερες.

★ HS ★

Henry Sutton

Δ. Σ. ΖΑΓΟΡΑΙΟΣ
ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 23 * ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

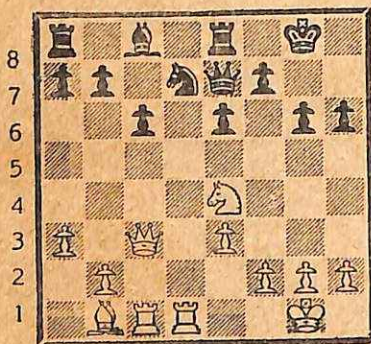
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

“Ασκήσις άρ. 133

ΜΑΥΡΑ (13)

α β γ δ ε ζ η θ

ΛΕΥΚΑ (12)

ΛΕΥΚΑ: Ρη1. Βγ3. Πγ1. δ1. Αδ1. Ιε4. Σα3. θ2. ε3. ζ2. η2. θ2.

ΜΑΥΡΑ: Ρη8. Βε7. Πα8. ε8. Αγ8. Ιδ7. Σα7. δ7. γ6. ε6. ζ7. η6. θ6.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

‘Εάν παίξουν σωστά, πρέπει νά κερδίσουν την παρτίδα.

Ποίος θάλέπει την σωστή συνέχεια;

“Ασκήσις άρ. 134. (‘Από παρτίδα)
Λευκά (11): Ρη1. Βη4. Πζ3. Αγ2. Ιζ6. Σα4. γ3. δ4. ε5. η2. θ4.

Μαύρα (11): Ρη7. Βγ8. Πβ8. ζ7. Ιζ5. Σα5. γ4. δ5. ε6. η6. θ6.

Τά Λευκά παίζουν καί κερδίζουν.

“Ασκήσις άρ. 135. (‘Από παρτίδα).
Λευκά (8): Ρη1. Βζ7. Πα1. Αε4. Ιε5. Σζ2. η3. θ2.

Μαύρα (9): Ρθ8. Βδ6. Πγ8. Ιδ4. ζ6. Σθ7. γ5. η7. θ6.

Τά Λευκά παίζουν καί κερδίζουν.

Πρόβλ. άρ. 136. F. GIEGOLD. Λευκά

(9): Ρζ6. Βη1. Πθ7. Αα3. θ1. Ιε3. Σθ2. θ6. ζ3.

Μαύρα (8): Ρδ3. Πα6. θ1. Αθ2. Σα4. α5. ε5. η6.

Τά Λευκά παίζουν καί κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

Μία καλή σύνθεσις με ώραίο «κλειδί».

Πρόβλ. άρ. 137. LE DE YONG. Λευκά (8): Ρη1. Βγ1. Πδ1. θ7. Αγ8. Ια6. ζ5. Σδ4.

Μαύρα (9): Ργ6. Αη7. Ιγ4. εδ. Σθ5. θ6. δ3. ε4. ζ6.

Τά Λευκά παίζουν καί κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

Πρόβλ. άρ. 138. OTTO FUSS. Λευκά (4): Ρα7. Βζ4. Αθ5. Ιγ7.

Μαύρα (8): Ρδ8. Αε7. Σα5. γ3. δ6. ζ6. ζ7. η6.

Τά Λευκά παίζουν καί κάνουν μάτ σέ «τρεις» κινήσεις.

ΠΑΡΤΙΔΑ (.Ισπανική)

Λευκά H. JOHNER

J. MOREL 1952

1) ε4, ε5. 2) Ιζ3, Ιγ6. 3) Αθ5, αδ. 4) Αα4, Ιζ6. 5) 0-0, Αε7. 6) Πε1. 65. 7) Αδ3, 0-0. 8) δ3, δ6. 9) γ3. α5. 10) Ιδ62, α4. 11) Αγ2, δ5. 12) δ4, Αη4; (‘Αμφιβόλου αξίας. Τά Μαύρα θά έπρεπε νά χάσουν τώρα κανονικά ένα πιόνι. ‘Αλλά όπως συμβαίνει συχνά στις παρτίδες, αί αμφιβόλου αξίας κινήσεις κερδίζουν ένίοτε τό παγνίδι, διότι συνήθως ό παίκτης δέν θρίσκει τή σωστή άπάντησι καί δέν έκμεταλλεύεται σωστά τή λανθασμένη κίνησι). 13) θ3, ΑΧζ3. 14) ΙΧζ3, δ4Χε4. 15) ΙΧε5, Βδ5. 16) ΙΧγ6, ΒΧγ6. 17) Βε2; (‘Ενώ 17) ζ2—ζ3 έκέρδιζε ένα πιόνι). 17)... Παε8! 18) ΑΧε4; (Τά Μαύρα πέφτουν στήν παγίδα 18) Αη5 ήτο ή σωστή κίνησις). 18)... ΙΧε4. 19) ΒΧε4, Αδ6!! Καί τά Μαύρα έγκατέλειψαν.

ΠΩΣ ΑΝΟΙΓΕΙ ΚΑΝΕΙΣ

ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ

(2α ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

Σχεδόν όλοι οι αρχάριοι καταναλίσκουν άσκόπως πολύτιμο χρόνο στο άνοιγμα μιάς παρτίδας με κινήσεις πιονιών ή άλλων πεισών, κινήσεων που πρέπει συνήθως σύντομα νά διορθωθούν, διότι δέν ήσαν καλά διαλεγμένες.

Π.χ.: 1) ε2—ε4. ε7—ε6 2) Αζ1—γ4; δ7—δ5. ‘Ασχετως τώρα του εάν τά Λευκά αλλάζουν πρώτα ένα πιόνι ή δ Χι, ό λευκός ‘Αξιωματικός γ4 πρέπει νά υποχωρήσει. Αυτό είναι δια τών Λευκά άπώλεια πολύτιμου χρόνου εις όφελος των Μαύρων, τά όποια επέτυχαν τό κέρδος χρόνου όχι με μία δευτερεύουσα τυχόν κίνησι, αλλά με μιά σπουδαία κίνησι άναπτύξεως των ιδικών των δυναμέων.

Χειρότεροι άπ’ όλες τίς κινήσεις που άποτελούν άπώλειαν χρόνου είναι έκείνες που δέν έξυπηρετούν την ιδέαν της ταχείας άναπτύξεως των δυναμέων. ‘Ο ποιος παίζει π.χ. η2—η3, τό κάνει με την προϋπόθεσι νά τοποθετήση τόν ‘Αξιωματικό ζ1 στο η2. Τι νά πη κανείς όμως για την κίνησι η2—η3, όταν ό ‘Αξιωματικός ζ1 εύρίσκεται ήδη στή ε2, γ4 ή θ5 καί ή κίνησις η2—η3 δέν είναι καθόλου άναγκαία.

‘Από τίς άσκοπες κινήσεις πιονιών πάλι, χειρότερες είναι έκείνες που γίνονται με τά άκραία πιόνια. Τίς δικαιολογεί συνήθως κανείς ως ένα είδος «προνοητικής κινήσεως», της όποιας όμως ή άνάγκη σπανίως είναι άμεσος. Συχνά θάλέσουμε π.χ. τό έξης: 1) ε2—ε4, ε7—ε5. 2) Ιη1—ζ3, δ7—δ6. 3) Αζ1—γ4, δ7—δ6; ‘Γιά νά μη τυχόν παίξη ό ‘Ιππος από ζ3 στο η5, άπειλών τό σημείον ζ7». Αυτό όμως άσφαλώς

δέν θά τό κάνει, έφ’ όσον πρός στιγμήν «δέν στέκει» στο η5, άφού ή μαύρη Βασίλισσα μπορεί νά τόν πάρη. ‘Ισως νά σκέφθηκε ό Μαύρος ότι μετά 3)... Ιη8—ζ6 ή κίνησις 4) Ιζ3—η5 θά είναι δυνατή. ‘Αλλά τι τόν έμποδίζει νά παίξη πρώτα Αζ8—ε7, μετά Ιη8—ζ6 καί τώρα σέ τυχόν Ιζ3—η5 νά κάνει τό Ροκέ του, έμποδίζων έτσι όχι μόνο την άπειλή στο σημείο ζ7, αλλά προωθών συγχρόνως την ταχεία άνάπτυξιν των πεισών του.

‘Εν συνδυασμῳ με άλλο ένα λάθος, άρκει μιά τέτοια άπώλεια χρόνου εις τό νά χαθή μάλιστα ένα πιόνι καί υ’ ένα τρίτο μάλιστα λάθος εις τό νά έπιτευχθή καί ένα μάτ! Π.χ.: 1) ε2—ε4, ε7—ε5. 2) Ιη1—ζ3, δ7—δ6. 3) Αζ1—γ4, δ7—δ6; 4) Ιδ1—γ3, Αγ8—η4; 5) Ι13Χε5! Αη4Χδ1; 6) Αγ4Χζ7+, Ρε8Χζ7. 7) Ιγ3—δ5+ μάτ!

Αυτό τό άνοιγμα παρτίδας (τό όποιο έτυχε νά παρατηρήσουμε συχνά, σέ άρζ6 καί τώρα σέ τυχόν Ιζ3—η5 νά κάλῳ παράδειγμα για τίς άσκοπες κινήσεις που χάνουν πολύτιμο χρόνο στο άνοιγμα μιάς παρτίδας.

Μόνο μετά την εξέλιξι όχι όλων, αλλά των περισσότερών ελαφρών κομμάτων (‘Ιππων καί ‘Αξιωματικών) αρχίζει νά παίρη ή θέσις μία χαρακτηριστική φυσιογνωμία.

‘Ας ονομάσωμε λοιπόν «Πρώτο στάδιο εξέλιξεως» αυτό τό μέρος του άνοιγματος, τό όποιο άσχολεϊται με τά πιόνια. ‘Ιππους καί ‘Αξιωματικούς καί «δευτερο στάδιο εξέλιξεως» τό παίξιμο των Πύργων, τό όποιο γίνεται συνήθως με τό Ροκέ. Στο δεύτερο στάδιο παίρνει μέρος συνήθως καί ή Βασίλισσα, άλλοτε πρό καί άλλοτε μετά την κίνησι των Πύργων.

I. X.

(Λύσεις στή σελίδα 118)

‘Υπό του ‘Αντισυνταγματάρχου Ζέικου ‘Αθαν. έξεδόθησαν, τή έγκρίσει του Γ.Ε.Σ.) Α5, τά κάτωθι βιβλία:

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ

Τιμή δρχ. 15.000

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Τιμή δρχ. 20.000

Εις τά άνωτέρω δύο βιβλία περιλαμβάνονται άπαντα τά ζητήματα οικονομικής φύσεως, τά άπασχολούντα έν τή ύπηρεσίαι των τούς Στρατιωτικούς.

Οί ένδιαφερόμενοι δύνανται νά προμηθευθώ τούτα, άπευθυνόμενοι εις τόν συγγραφέα (Α’ Σώμα Στρατού — Γραφείον Ζ — Β.Σ.Τ. 900 α’).

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

«ΤΟ ΜΩΣΑΪΚΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ»

Μερικοί ἀναγνώστες ἀνυπομονοῦν νὰ δοῦν τὸ ἀνέκδοτὸ τοῦ δημοσιευμένου. Φυσικὰ ἓνα ὥρισμένο διάστημα θὰ περάσῃ ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ σειρά του. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ νὰ μὴ περάσῃ στὴ σειρά ἐκείνων πού πρόκειται νὰ δημοσιευθοῦν, εἴτε γιατί εἶναι δανεισμένο ἀπὸ τὰ ξένα, εἴτε γιατί εἶναι πασίγνωστο, εἴτε ἀκόμη καὶ γιατί εἶναι ἀκατάλληλο.

Ὅσο γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῶν χρημάτων, ἡ «Ἐκλογὴ» παρακαλεῖ θερμὰ τοὺς Ἀθηναίους ἀναγνώστες της, ὅταν βλέπουν τὸ ἀνέκδοτὸ τοῦ δημοσιευμένου, νὰ περνοῦν μόνοι τους καὶ νὰ εἰσπράττουν τὰ χρήματα πού τοὺς ἀνήκουν. Γιατί: 1) Τὸ Ταχυδρομιοῦ καθυστερεῖ φοβερά τὰ ἐντάυθα. 2) Γιατί οἱ περισσότεροί θάβουν τὰ ἀρχικά τους μὲ μιά διευθύνσι ἢ μόνον τὰ ἀρχικά, ἢ μόνον τὸ ὄνομα, χωρὶς διευθύνσι. Ἐτοί καὶ ὅσοι μένουν στὴν ἐπαρχία, ἂν δὲν λάβουν τὰ χρήματα ἐγκαίρως, τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μᾶς στείλουν: Ὁ ν ο μ α κ α ι δ ι ε υ θ υ ν σ ι γ ιὰ νὰ πάρουν τὰ χρήματα.

Ἡ συμβολὴ τῶν ἀναγνωστῶν μας, πού ἔχουν τὴν καλωσύνη νὰ τροφοδοτοῦν τὸ «Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς», εἶναι πολὺτιμη καὶ ἡ «Ἐκλογὴ» τοὺς εὐχαριστεῖ ὅλους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Νίκο Κονταβαρμάκη: Ὁ ἀριμόδιος συντάκτης πού θὰ μποροῦσε νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ λείπει γιὰ λίγο στὸ ἐξωτερικόν. Θὰ περιμένετε μέχρις ὅτου γυρίσῃ.

Γιάννη Ἐλμασιάν: Θὰ γράψετε στὸ «Διεθνὲς Πρακτορεῖο Ἰωσήφ», ὁδὸς Ἀμερικῆς 17, στέλνοντας συγχρόνως καὶ 65.000 δρχ. γιὰ τὴν ἐτησίαν συνδρομή.

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... μὲ νέους καὶ νέες.

Στρατ. Τέζιας Ἀνέστης
Δ.Δ. 90 Σ.Π. Σ.Τ.Γ. 9176*

... μὲ νέους καὶ νέες.

Κωνσταντῖνος Παπαϊωάννου
Σχολὴ Πυροβολικοῦ Β.Σ.Τ. 902

Υπαξιωματικοὶ
Ξανθίας Γεώργιος

Παπαγιαννόπουλος Εὐστάθιος
Ζιάμπας Ἀθανάσιος
Σ.Τ.Γ. 925 Μ.Δ. Α.Β.Α.

Σμηνίας Κριεζώτης Κωνστ.

Μ.Δ. Β.Σ.Τ. 904

LINK - TRAINER
Α.Β.Α.

Σμηνίτης Βουδούρης Χαρίλαος
Μ.Δ. Β.Σ.Τ. 904 Α.Β.Α.

Στρατ. Ἀπαλὸς Ρούλης
238 Χ.Ε. Σ.Τ.Γ. 920

Διαβιβαστὴς Χριστοδούλου Γεώρ.
582 Τ.Π. Δ. Διαβιβάσεων Σ.Τ.Γ. 9186

Στρατ. Μούτσικος Γεώργιος
Α.Υ.Β. 15ης Μεραρχίας Σ.Τ.Γ. 917

... μὲ νέους καὶ νέες πού ἀγαποῦν τὴ λογοτεχνία, τὸ θέατρο καὶ τὸν χειμῶνα.

Σημαιοφόρος Γιώργος Δημητρίου
Δ.Α. Β. Ν)θμου GEN

... εἰς τὴν ἐλληνικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν.

Λίλα Μιχαηλίδου
Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας 165 Ἀμ)κηποι

... γιὰ ἀρχιτεκτονική.

Λάμπρος Καζαντζίδης
Μαθητὴς σχεδιαστὴς — Κωφίδου 59
Καλαμαριά Θεσσαλονίκη

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ σὲ ἐλληνικὴ καὶ ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Mary Armeni
85, Rue Hellioupolis 85
Ibrahimieh Kamleh Alexandrie Egypte

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κάθε θέμα.

Δόκιμος ὑπαξιωματικὸς
Μπαρτζάκος Ἀντώνιος
3ον Τάγμα 4ος Λόχος, ΣΜΥ ΣΤΓ 925

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κάθε θέμα.

Ἰωάννης Ν. Μιχάλης
Ὁδὸς Ἀναγνωσταρὰ Καλάμας

... μὲ νέους καὶ νέες πού ἀγαποῦν τὴν μουσικὴ καὶ τὴ φύσι.

Υπαξιωματικοὶ
Γεωργιάδης Ἀνδρέας
Θωμόπουλος Γεώργιος
Μουρατίδης Μενέλαος
Ρήγας Λάκης

Σχολὴ Μηχανικοῦ ΔΜΥ ΣΤΓ 909

... διὰ τὸν κινηματογράφον, τὸν ἀθλητισμὸ καὶ τὴν φωτογραφικὴ τέχνη.

Καραμπάτσος Τηλέμαχος
Ἰωάννου Ἰωάννης
ΣΜ, ΔΜΥ, ΣΤΓ 909

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Μαθητὴς
Ἀσημακόπουλος Παναγιώτης
ΣΜΥ, 2ος Λόχος ΣΤΓ 925

... μὲ νέους καὶ νέες τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως στὴν ἐλληνικὴ καὶ τὴν Ἀγγλική.

Χαρίλαος Βάρθης, Φοιτητὴς
Μητροπολίτου Ἀθανασίου 69,
Κέρκυρα

Ὀνούφριος Μαρόλλας
Εὐγενίου Βουλγάρως 54, Κέρκυρα

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κάθε θέμα.

Μαθηταὶ ΙΙ Τάξεως
Παπαδάκης Εὐάγγελος
Λογοθέτης Βασιλείος
8ος Λόχος, ΣΤΓ 925

Μόνιμος Ὑπαξιωματικὸς
Σταυρίδης Μαργαρίτης
ΚΕΤ, ΕΣΤ, ΤΜΥ Ἱλη διοικήσεως
ΒΣΤ 902

Ἡρὼ Παπαδάκη

Μίρκα Στεφάνου

Βάλια Σταυρίδου

Ἀγίας Σοφίας 6, Δράμα

Ἐμμανουὴλ Κ. Μπονιάτης

Χωρίον Σορωνή, Ρόδου

... μὲ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ποίησι.

Κυριαξὴς Μπουρτζῆς
Φοιτητὴς Νομικῆς
Ἀγίας Σοφίας 38, Θεσσαλονίκη

... μὲ νέους καὶ νέες ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, Ἑλλάδα καὶ ὅποιοδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου.

Βακαλόπουλος Ἰωάννης
Κ. Στρατῆγῃ 43, Πειραιᾶ

... μὲ νέους καὶ νέες τῆς Κύπρου.

Ναυτὴς Γ. Κοψίνης
Γ.Ε.Ν., Ἀθήναι

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κάθε θέμα.

Διαβιβαστὴς Διαμαντάκος Χρήστος
34 ΣΠ Δ)βάσεων ΣΤΓ)912 Γ

Οἱ μαθηταὶ ΙΙ τάξεως
Ζωχίδης Σπυρίδων 2ος Λόχος
Μέξας Κωνσταντῖνος 4ος Λόχος
Παντελίδης Σπυρίδων 4ος Λόχος
ΣΜΥ ΣΤΓ 925

Μαθήτριες

Κάτια Μπαλλή

Νούλα Μπαλλή

Κυδωνιῶν 21, Σέρρας

Δ)βαστὴς Σκούμπης Χρήστος
508 ΤΠΔ Δ)βάσεων ΣΤΓ 912 γ

Λουίζα Ποζέλλι
Θεσσαλονίκης 48 Καβάλα

Μαίρη Κύρου
Δαγκλῆ 17 Καβάλα

Λένα Πάτζη
Τενέδου 2 Καβάλα

Ἐλίζα Δέβη
Ἐλ. Δημοκρατίας 101 Καβάλα

Ἐριέττα Πετρίδου
Γαλ. Δημοκρατίας 56 Καβάλα

Ρένα Πάνου
Ναυπλίου 10 Καβάλα

Λουάνα Κανάρη
Ἀντιπάτρου 5 Καβάλα

Μαρκέλλα Τσάνη
Πιπίτου 51 Καβάλα

Πιπίτσα Κουκουναρίδου
Ἰσμήνης 10 Καβάλα

Ἄννα Μαυρομάτη
Νικομάχου 1 Καβάλα

Λάουρα Ρόδη
Ἀμερ. Ε. Σταυροῦ 15 Καβάλα

Νέλλη Ἀρνίδου
Χαρ. Τρικοῦπη 13 Καβάλα

Φρύνη Παππά
Βροῦτου 9 Καβάλα

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κάθε θέμα.

Κορυνηλία Μόσχου
Προέκτασις Λαχανὰ 22 Θεσ)νίκη

... μὲ ὅσους καὶ ὅσες θέλουν νὰ γνωρίσουν τὴ Ρόδο καὶ νὰ ἀνταλλάξουν γραμματόσημα.

Σπουδαστὴς Π.Α.Ρ.
Κωνσταντῖνος Ν. Κυπριώτης
Δηληπεράκη 15 Ρόδος

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 5.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ. 2) ΑΡΙΑΙ-
ΟΣ. — ΙΩ. 3) ΗΣΥΧΑΣΤΑΙ. 4)
ΡΕ. — ΑΛΚΟΤΤ. — Κ.Ο. (ΚΝΟΟΚ
— ΑΟΥΤ). 5) ΚΙΤΟ. — ΙΑΜΟΣ. 6)
ΝΑ. — ΖΟΛΑ. — ΚΟΥΚ. 7) Ο-
ΣΛΟ. — ΜΙΚΤΟ. 8) ΜΠΟΥΡΙ-
ΝΙΑ. — ΑΠ. 9) ΙΡΙΣ. — ΚΙΜ.
— ΗΒΗ. 10) ΚΑΜΑΡΩΝ. — ΙΛΑΣ.
11) ΟΔΟΙ. — ΦΙΣΤΙΚΙ. 12) ΝΙΣ-
ΣΑ. — ΠΙΕΣΙΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΝ. 2) ΣΕ.
— ΑΣΠΡΑΔΙ. 3) ΤΑΥ. — ΛΟΙ-
ΜΟΣ. 4) ΑΡΧΑΪΟΖΟΥΣΑΙΣ. 5)
ΡΙΑΛΤΟ. 6) ΡΑΣΚΟΛΝΙΚΟΦ. 7)
ΑΙΤΟ. — ΝΙΝΙΠ. 8) ΚΟΑΤΙ. —
ΜΙΜ. — ΣΙ. 9) ΤΣΙΤΑΚΙΑ. —
ΙΤΕ. 10) ΜΟΚ. — ΗΛΙΣ. 11)
ΚΟΥΤΑΒΑΚΙ. 12) ΩΤΟΣΚΟΠΗ-
ΣΙΣ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 114.

‘Αρ. 133. 1) Π61Χ67, Αγ8ΚΠ. 2)
Ιε4—ζ6+ και τὰ Μαύρα πρέπει νὰ ἐγ-
καταλείψουν, διότι σὲ 2)... Ρη7, ἀκο-
λουθεῖ ΙΘ5++ και μάτ καὶ σὲ 2)...
Ρζ8 ἀκολουθεῖ 3) Ιζ6—δ5!

‘Αρ. 134. 1) Βη4Χη6+, ΡΘ8. (‘Εάν
ΡΧΒ, Πη3+ μάτ). 2) ΑΧΙ, εΧΑ. 3)
ΒΧΘ6+ και μάτ εἰς τὴν ἐπομένην.

‘Αρ. 135. 1) Ιε5—η6+, ΡΘ7. 2)
Ιε7+ ἐγκαταλείπουν (‘Εάν 2)... ΙΧΑ.
3) Βζ5+ΡΘ8. 4) ΒΧΠ+ και μάτ σὲ
δύο κινήσεις).

‘Αρ. 136. 1) Αδ1—ζ5!! ‘Απειλή. 2)
Αζ5—ε6+ μάτ. ‘Εάν τώρα ΠΧ66, Αε6+
μάτ και ἐάν η6ΧΑ, τότε Βη8+ μάτ
Με παραχώρησιν τοῦ τετραγώνου α2!

‘Αρ. 137. 1) Βγ1—γ2!! ‘Εξανγκά-
σμος κινήσεως.

‘Αρ. 138. 1) Αδ5—ε8! Με τὴν ἀπει-
λήν 2) Βζ4—α4 και 3) Βα4—δ7+ μάτ.
‘Εάν 1)... δ6—δ5 2) Ιγ7—ε6+, ΡΧε8
3) Βα4+ μάτ. ‘Εάν 2)... ζ7Χε6, τότε
3) Βζ4—θ8+ μάτ. Εἰς οἰανδήποτε ἄλ-
λην κίνησιν ἡ προαναφερθεῖσα ἀπειλή.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ-
ΤΕΡΑ» από σελίδα 105.

1) ΕΥΘΥΑΥΛΟΣ = 40. 2) ΚΙ-
ΜΩΛΙΤΗΣ = 34. 3) ΑΦΑΙΜΑΞΙΣ =
35. 4) ΥΔΡΟΧΑΡΗΣ = 40. 5) ΕΥ-
ΡΥΧΩΡΟΣ = 45. 6) ΖΑΤΡΙΚΙΟΝ =
35. ΣΥΝΟΛΟΝ = 229.

«Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΝΗΣ» από
σελίδα 112.Τουλάχιστον 141 δρόμους μπο-
ρεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἀράχνη.«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ἀ-
πὸ σελίδα 83.

1) ΔΙΑΡΡΗΔΗΝ: Α. ‘Η λέξι σύν-
θετη ἀπὸ τὴν πρόθεσι διὰ και τὴ
ρίζα ρη τοῦ λέγω, σημαίνει ρητῶς,
μὲ σαφήνεια, ἔντονα. ‘Αρνεῖται
διαρρήδην τὴν ἐνοχί του.

2) ΔΙΑΒΟΥΛΙΟΝ: Β. Συμβούλιο
και μάλιστα κρυφό, ὅπου λαμβάνονται
ἀποφάσεις πονηρές, με κακὸ σκοπό.
Μερικοὶ δυσαρεστοὶ τμήνιοι
βουλεύεται κάνουν δις-
βούλια.

3) ΔΙΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ: Β. Συμβά-
σεις ποὺ γίνονται μεταξύ δύο κρατῶν,
ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἔνα θρίσκεται σὲ με-
γαλύτερο σημεῖο πολιτισμοῦ ἀπὸ τὸ ἄλ-
λο και κατὰ τίς ὁποῖες οἱ ὀπῆκοι τοῦ
κράτους αὐτοῦ ἀπολαμβάνουν ἐξαιρετι-
κά προνόμια στὸ ἔδαφος τοῦ ἄλλου. Οἱ
ἀγγλοαὐγυπτιακὲς διόμο-
λογήσεις (ἄλλοτε περισσότεροι)
κλπ. Μ’ αὐτὴ τὴ λέξι ἀποδίδεται ἑλλη-
νικά ὁ διεθνὴς ὅρος capitulations.

4) ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟΣ: Γ. ‘Εκεῖ-
νος ποὺ τοῦ ἔχει ἐπιτραπῇ, ἀνατεθεῖ
νὰ ἔργον. Οἱ ἐπιτετραμμένοι
γιά τὴν τήρησιν τῆς τά-
ξεως. Εἰδικότερα σημαίνει διπλω-
ματικὸ ἀπεσταλμένο ξένου κράτους ποὺ
ἐκτελεῖ προσωρινὰ ἢ μόνιμα καθήκοντα
προσθέντου, ὅπως ὁ ἐπιτετραμμέ-
νος τῆς Ρωσίας πχ.

5) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΟΝ: Α. ‘Η μικρό-
τερη δυνατὴ ὑποδαίρεισι τοῦ ἀνθητικοῦ
ἡλεκτρικοῦ φορτίου, τὸ ἄτομο τοῦ ἀρ-
νητικοῦ ἡλεκτρισμοῦ. ‘Η ἀγγλικὴ λέξι

electron (ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἡλεκτρον:
κεχριμπάρι), τὴν ὁποία καθιέρωσεν ὁ
ἐπιστήμων Stoney.

6) ΘΥΡΑΘΕΝ: Β. ‘Η λέξι εἶναι κυ-
ρίως ἐπίρρημα και σημαίνει ἔξω ἀπὸ
τὴν πόρτα. Στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσ-
σα ἰδιαίτερα ὡς ἐπιθετο (ὁ θύρα-
θεν) εἶναι ἐκεῖνος ποὺ θρίσκεται ἔξω
ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν και τὴν χριστιανικὴ
πίστι γενικά, ὅπως πχ. ἡ θύραθεν
παίδεια, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ, τὴ
κλασσικὴ.

7) ΙΕΡΑΡΧΙΑ: Γ. ‘Η κλίμαξ τῶν
διαθρόνων βαθμῶν στὴν δημοσία πολι-
τικὴ ἢ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία και ἡ με-
ταξὺ τῶν σχέσις ὑποταγῆς και προστα-
γῆς. Στρατιωτικὴ ἱεραρχία. ‘Ανεφέρθη ἀπ’ εὐθείας
στὸν Ὑπουργὸ κατὰ πα-
ράθεσιν τῆς ἱεραρχίας
‘Αρχικά ἡ λέξι σημαίνει τὸ ἀξίωμα τοῦ
ἱεράρχου, τὸ σύνολο τῶν βαθμοῦχων
τῆς ἐκκλησίας και ἔπειτα τὴν μεταξὺ
τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν σχέσι τά-
ξεως.

8) ΠΙΕΝΑ: Γ. Συρροή κόσμου σὲ
θέατρο, συναυλία κλπ., ὥστε νὰ γεμί-
σουν ὅλες οἱ θέσεις. Χθὲς τὸ θρά-
δυ τὸ θέατρο τῆς Κοτο-
πούλης εἶχε πιέννα. ‘Η λέ-
ξι ἱταλική, τὸ θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου
rieno (=πλήρης), ποὺ σημαίνει τὸ ἐξ-
χέλισμα ποταμοῦ, τὸ πλήθος.

9) ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟ: Γ. ‘Ο κατάλογος
τῶν δραματικῶν ἢ μουσικῶν ἔργων ποὺ
πρόκειται νὰ παιχθοῦν σ’ ἓνα θέατρο
ἀπὸ ὠρισμένο θίασο σὲ μιά χρονικὴ πε-
ρίοδο. ‘Η ἱταλικὴ λέξι repertorio.

10) ΡΟΜΦΑΙΑ: Α. Εἶδος πλατεῖας
και μεγάλης ἀμφίστομης σπάθης. ‘Η
λέξι χρησιμοποιεῖται πολὺ στὴ χριστι-
ανικὴ γλῶσσα: Τοῦς διεπέρασεν
ἐν στόματι ρομφαίας
(:τοῦς κατέσφαξε). Πυρίνη ρομ-
φαία εἶναι ἡ σπάθα τῶν ‘Αρχαγ-
γέλων.

11) ΣΟΛΟΙΚΟΣ: Β. Κυρίως ση-
μαίνει τὸν λαθρασιμένο συντακτικὰ και
μεταφορικά, τὸν ἀνάρμοστο. ‘Η λέξι ἀ-
πὸ τὸ ρῆμα σολοικίζω, μιμῶτα
ἑλληνικά κάνοντας συντακτικὰ λάθη.
Παραφθαρμένα, σὰν τοὺς κατοίκους τῆς
ἀρχαίας πόλεως Σόλοι τῆς Κιλι-
κίας.

12) ΤΕΜΠΕΡΑ: Α. Τρόπος ζωγράφ-
ικῆς με χρώματα ἀνακατεμένα με κολ-
λῶδη ὕγρα. ‘Αναλύνουν σὲ νερὸ τίς νε-
ρομπογιὲς και τίς ἀνακατεῦσιν με κολ-
λῶδη οὐσία (γῶμα, μέλι ἢ αὐγὸ). ‘Ε-
ται ζωγράφιζαν κυρίως οἱ Βυζαντινοὶ
ἀγιογράφοι, ἀλλὰ και σήμερα ὠριμέ-
νοι ζωγράφοι. ‘Ο ζωγράφος Χ
ἐκθέτει ἔργα του τέμπε-
ρες στὸν πλαρασάσσο.

13) ΥΠΕΡΦΙΑΛΟΣ: Β. Θρασὺς, ἀ-
λαζονικός, αὐθάδης. Οἱ ὑπερφία-
λες ἀξιώσεις τοῦ Στάλιν.
Κυρίως ἐσημεινε ἐκεῖνο ποὺ ἔχει θγῆ
«ὑπὲρ τὴν φιάλην» (:στοὺς ἀρχαίους,
φιάλη: τὸ κύπελλο τοῦ κρασιοῦ, ποὺ
ἔχει ξεχειλίσει).

14) ΦΑΡΑ: Γ. Φυλὴ, γένος, «σού». Χλευαστικά, ταπεινὴ γενιά ἢ ἄνθρωπος
τοῦ ἴσου χαμηλοῦ ἡθικοῦ ἐπιπέδου. Εἶ-
ναι κι’ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἱ-
δια φάρα. ‘Ατιμὴ φάρα. ‘Η
λέξι ἀλβανικὴ.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΠΡΟ-ΙΟΝΤΩΝ

"ΓΩΓΟΣ"

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΟ 1881

ΓΡΑΦΕΙΑ — ΠΡΑΤΗΡΙΑ :

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΝΤΟΥ 12

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ : 24.965

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ — ΑΠΟΘΗΚΗ :

ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 248

ΤΗΛΕΦ. 96.585 και 968.844

ΚΟΥΦΕΤΑ, ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑΙ ΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ

"Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΣΑΥΤ"

ΧΡΥΣΟΠΑΝΟΔΕΤΟΣ ΔΡ. 130.000

Τριλογία : «ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ», «ΑΝΑΜΟΝΗ», «ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ»

Ἀρχισε ἡ ἔκδοσις τῆς ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΟΛΑ ΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ

— Nobel —

Τὸ καλύτερο ἔργο ἐκάστου συγγραφέως ποὺ βραβεύτηκε μὲ τὸ λογοτεχνικὸ Βραβεῖο Nobel μαζί μὲ τὴν διογραφία του καὶ τὴν διδλιογραφία του.

1ο Ο ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΜΩΡΙΑΚ

στὸ καλύτερό του ἔργο

"ΤΕΡΕΖΑ ΝΤΕΚΕΡΟΥ"

Τιμᾶται Δρ. 20.000

Ζητήσατε ἀπὸ διδλιοπωλεῖα ἢ γράψατε

Τυπογραφεία ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΗ Μάγερ 18—ΑΘΗΝΑΙ

ΓΑΛΛΙΚΑΙ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
BERGADI

Θοῖναι

Ἡ Ἀνθολογία ξένων διηγημάτων συνεχίζεται μὲ δύο διηγήματα τοῦ Ὅνορέ ντε Μπαλζάκ : «Φαιστός Κάνα» καὶ «Σύντροφος στὴν ἔρημο». Ἡ σειρά τῆς Ἀνθολογίας πωλεῖται σὶὰ Γραφεῖα τῆς «Εκλογῆς», Ζήνωνος 4.